

ነፀብ ራቅ

ከአሰግድ መኮንን

© አሰግድ መኮንን 2002 ዓ.ም

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው
All Rights Reserved

ምስጋና

ከዚህ ዘመን ይልቅ ያለፈውን ዘመን ለምን ተሻለ ብለህ
አትናገር። የዚህን ነገር በጥብቅ አትጠይቅምና?

መፅሐፈ መኮብብ ምዕራፍ 6:10

ሁሉ በእርሱ ሆነ ያለ እርሱ ግን የሆነም ያልሆነም

አንዳችም ነገር የለም ፡

በጀምር ከእኔ ጋር ነበርህ ፡ በጨርስም ከእኔ

አልተለየህምና ከብር ምስጋና ለአንተይሁን ፡

አሜን።

የደራሲው ቀደምት ስራዎች

- 1 ኩብሳይ 1990 ዓ.ም.
- 2 ፕብሊክ ምስጢር 1999 ዓ.ም.
- 3 ነፀብራቅ 2002 ዓ.ም.

ያልታተሙ የደራሲው ስራዎች

- 4 ፕብሊክ ምስጢር ክፍል ሁለት
- 5 ዲሮ ሱልጣን 2000 ዓ.ም.
- 6 ሰጢር ህሊና 1996 ዓ.ም.
- 7 የጠረፉ ንጉስ 1992ዓ.ም.

መግቢያ	3
መቅደም	6
ምዕራፍ = 1 የሃውልቱ ምስጢር :	15
ምዕራፍ = 2 የተደበቀው ሴራ :	25
ምዕራፍ = 3 የደርግ ውድቀት መዘዝ :	31
ምዕራፍ = 4 መፈንቅለ መንግስቱ ከሸፈ :	44
ምዕራፍ = 5 አስማረ ሽፍቷል :	53
ምዕራፍ = 6 የመረጃ ሻምበሉ ተያዘ :	68
ምዕራፍ = 7 የመከላከል ምስጢር :	72
ምዕራፍ = 8 የሰላ ድንጋዩ ጦርነት :	83
ምዕራፍ = 9 የወረራው እቅድ ጥናት :	85
ምዕራፍ = 10 30 ደቂቃ በደብርብርሃን :	89
ምዕራፍ = 11 ወህኒ ቤቱ ተሰበረ :	105
ምዕራፍ = 12 የናዝሬቱ ሽማግሌ :	110
ምዕራፍ = 13 የፕሮፌሰሩ ንግግር :	126
ምዕራፍ = 14 ጀግኖች ናቸው :	147
ምዕራፍ = 15 ከጠበቃው ማስታወሻ :	163
ምዕራፍ = 16 የፕሮፌሰሩ እጩነትኛ ታሪክ :	180
ምዕራፍ = 17 የጥቁር አንበሳው ዶክተር	195

መግቢያ

በአለማችን ቀደምት ታሪክ ከአላቸው አገራት መካከል አንዱ ኢትዮጵያ እንደነበረች ቅዱስ መጽሐፍ ሳይቀር ምስክርነት ይሰጣል። በዚህ ረጅም የታሪክ ሂደቷም የመንግስት ስርዎ አመጣጥ በነበረው የስልጣን ተቀናቃኝነት በጨቋኞችና በነፃነት ፈላጊዎች መካከል በነበረው ትግል የብዙ ሰዎች ህይወት በምክንያት ነገር ግን ያለዋጋ ሲከፈል ኖሯል። አብዛኛው ታሪካችንም የሰላም የስልጣን ሽግግር ሳይሆን የመንግስት ግልበጣ በመሆኑ አገራችንም በነበራት የስልጣኔ ጉዳና ከመቀጠልና አለም ከደረሰባት ደረጃ ከመድረስ ይልቅ ከመጣችበት በብዙ እርቀት ወደጋላ እንድትገለግስ አድርጓታል። ለነጻነት ለታገሉም የትግላቸውን ምክንያት መርምሮ በመረዳት የጠበቀውን ማነቆ ከማላላት ይልቅ መሪዎቻችን የላላውን በማጥበቅ ተቀናቃኞቻቸውን ሲጥ ለማድረግ ሲታገሉ ኖረዋል።

ያም በመሆኑ በኢትዮጵያ የስልጣን ለውጥ ከሰላም ሽግግር በተሻለ የጠመንጃው ግልበጣ አንደ ቀላል መንገድ እየተመረጠ ሊመጣ ችሏል። በዚህ መጽሐፍም የምንመለከተው ይህንኑ እውነታ ነው። እንደውሽማ ሞት ተሸፋፍኖ ያለፈውንና በ1984 ዓ.ም ተሞክሮ ያልተሳካውን የመፈንቅለ መንግስት ሙከራና ያስከተለውን የመበቃቀል ሂደት በአጭር በአጭሩ ለመግለጽ ተሞክሯል።

በዚህ ታሪክ በአለም ዙሪያ የፖለቲካ ሊቃውንትና ጸሐፊያን ብዙ ያሉበትና የጻፉበት ቢሆንም ትክክለኛውን እውነታ አግኝተውታል የሚል እምነት የለኝም። ይህ ዝብርቅርቅ የታሪክ ሂደት በዚህ መልኩ ቢተላለፍ ለቀጣዩ ትውልድም የመበቃቀል ውርስን ሊያወርስ ይችላል የሚል ግምት ስለአለኝ አንዳንድ ሰዎች ባይቀበሉትም እውነታኛውን ታሪክ ለመግለጽ ሞክሪያለሁ። ያም ሆኖ ግን ዝርዝሩን በሙሉ ያካተተ ነው የሚል እምነት የለኝም። ምናልባትም በመረጃ እጥረት ምክንያት የቀሩትንና ታሪኩን እያወቁ ለመስጠት ፍቃደኛ ያልነበሩ ባለታሪኮችን ከዚህ

መጽሐፍ በኋላ በድጋሜ ማግኘት ከተቻለ እንደ ክፍል ሁለት ሆኖ ሊቀርብ ይችላል። ከላይ ለመግለጽ እንደተሞከረው በዚህ መጽሀፍ የሰፈሩት አሳቦች በሙሉ በወቅቱ ከነበሩት እውነተኛ ባለታሪኮች በቃለመጠይቅ የተወሰዱ ሆነው ከቴክኒክና ከቋንቋው በቀር ምንም የሃሳብ ለውጥ ያልተደረገባቸውና ቃል በቃል የተወረሱ አለዚያም የሰፈሩ ናቸው።

አንዳንዶቹ ባለታሪኮች ስማቸው እንዳይጠቀስባቸው በማሳሰባቸው ታሪኩ ብቻ በንጽጽር ተወስዷል። በሌላ በኩል ግን አንዳንድ ጊዜ ይሆናል ብለን ያሰብነው ሳይሆን ይቀርና ፍፁም ሲሆን አይችልም ብለን የገመትነው ሆኖ ስናገኘው እራሳችንን እስከመጠራጠር እንደርሳለን። በዚህ መፅሐፍ ውስጥም የሚገኘውን ክስተት የዚህ ተመሳሳይ ታሪክ ነው። የደርግ መንግስት ውድቀትን ተከትሎ ኢህአዲግ አገሪቷን ከተረከበበት ከ1983 ዓ.ም መጨረሻ ጀምሮ በኢትዮጵያ ውስጥ ያልተለመደና አዲስ የሆነ የብሔሮች ግጭት ተከስቶ አንደነበር ይታወቃል።

በነበረው የሽግግር ወቅትም በብዛት ችግር ይደርስበት የነበረው የአማራው ብሔር ሲሆን የችግሩ ምክንያትም ገዢዎች ትተውለት የሄዱት የተጠያቂነት እዳ ነበር። እዳውኅ እንዲከፍሉ የተበየነባቸው በደሉን አድርሰዋል የተባሉት ቤተሰቦች ሳይሆኑ በየክልሉ ተሰራጭቶ ይኖር የነበረው ደሃ የብሔሩ ተወላጅ ነበር።

እነዚህ ሁኔታዎች ወደአገር አቀፍ ወይም ብሔርአቀፍ በመቀየራቸውም እና አማራው በአማራው ላይ በመነሳቱ የሽግግር መንግስቱን በኃይል ለመጣል በሰሜን ሸዋ ቆላማ አካባቢ ጦርነት ይጀመራል። ይህም በመንግስት ሚዲያዎች ሳይቀር መሰማት ጀመረና በሰውር የሚያንቀሳቅሰው ሃይል የመላው አማራ ህዝብ ድርጅት እንደሆነ ደርሼበታለሁ ሲል መንግስት ከሰሰ። የሽግግር መንግስቱ ይህንን ይበል እንጂ የህዝብ አስተያየት ግን እስከ አሁንም ድረስ ፕሮፌሰሩ አያደርጉትም . . . የሚል ነው።

በሌላ በኩል ስለኢንጂነር ኃይሉ ጅውል በጥብቅ ምስጢር መጽሐፌ የነበረኝ መረጃ ትክክል እንዳልነበር በመጨረሻዋ ሰዓት

በመረዳቱ አንባቢን ይቅርታ ለመጠየቅ ተገድጃለሁ። ስህተት የተፈጠረበትም ክንያትም ጥብቅ ምስጢር የተፃፈው በሰማንያዎቹ መጨረሻ ሲሆን የታተመውም ደግሞ በምርጫ ዘጠና ሰባት መጨረሻ ላይ ስለነበር ነው። በመጽሐፉ የሰጠሁት የላቀ ክብር ልክ እንዳልነበር በርካታ አስተያየቶችና ትችቶች ደርሰዋል። ከዚህ በተጨማሪ ስለኢንጂነሩ መሰረታዊ ባህሪና ማንነት እናውቃለን ያሉ ግለሰቦችም በመረጃ ጭምር አስተያየት ሰጥተውኛል። ኢንጅነሩን በ2001 ዓ.ም ቃለ መጠይቅ ባደረግኩላቸው ወቅት ከራሳቸው አስተያየት ልንነዘብ የቻልሁት ይህንኑ ነበር።

ሁለት ቀን የፈጀ ረጅም ቃለመጠይቅ አድርጌላቸው የነበረው ጥፋተኛ ነኝ ብለው መንግስትን ይቅርታ ጠይቀው ከእስር ከተለቀቁ በኋላ ሲሆን በነበረን ቆይታ በአማራውና በመአህድ ላይ የነበራቸውን አስተሳሰብም በመጠኑ ልረዳ ችያለሁ። ይህንን ለማረጋገጥም ይህን መፅሐፍ ያነበበ ሊረዳ ይችላል ብዬ እገምታለሁ። መልካም ንባብ ።

ደራሲው

ቅድመ ታሪክ

ከአዲስ አበባ ከተማ ወጣ ብሎ በስተሰሜን ምእራብ በኩል በሚገኝ እና በእምነበረድ በተገነባ አንድ ዘመናዊ ህንፃ ውስጥ በርከት ያሉ የደርግ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች ተሰብስበዋል። ህንፃው በከፍተኛ ጥናትና ጥንቃቄ የተመሰረተ ሲሆን ባለሰባት ፎቅና እጅግ ዘመናዊ ነው። ከምድር ቤቱ ሁለተኛው የመሰብሰቢያ አዳራሽ ውስጥ ከተሰባሰቡት ሰባት የደርግ የመረጃ ኃላፊ መኮንኖች መካከል አንድ የህክምና ምሁርም አብረዋቸው ተቀምጧል። ቤቱ የተቀባው ቀለም ነጭ ሲሆን የመቀመጫ ወንበሮቹ ከጥቁር ቆዳ የተሰሩ አግዳሚ ፎቴዎች ነበሩ። ከሞላላው ጠረጴዛ ግራና ቀኝ በተቀመጡት ወንበሮች ሶስት ከአንድ ፊት አራት ደግሞ በተቃራኒው የመምሪያው ሃላፊዎች የተቀመጡ ሲሆን እነሱን ከሚያገናኘው መካከል ላይ ሁለቱን ለማየት በሚያስችል መልኩ ተጋባዥ ምሁሩ ተቀምጠዋል። መኮንኖቹ ከኛ ህ ምሁር አንዳች እርዳታ እንደሚጠብቁ ሁሉ የሁሉም እይታ ያለው ከሳቸው ላይ ነበር።

የሀገሪቱ ፕሬዝዳንት ኩሎኔል መንግሥቱ ኃይለማርያም በምዕራቦች የሰለላ ሠራተኞች ተጠልፈው ከሀገር ወጡ ከተባለበት ጊዜ ጀምሮ የደርግ ስርዓት ተንኮታኩቶ ኢህአዲግና ሻዕቢያ አገሪቷን ሲቆጣጠሩ ከፍተኛ የሀገሪቱ ባለሥልጣኖች አብዛኛዎቹ ተገድለዋል አለዚያም ከሀገር ተሰደዋል። አንዳንዶቹም «ጉድ» በሚያሰኝና በሚያስገርም ሁኔታ እጃቸውን ሰጥተው ዘብጥያ ወርደዋል። ያመለጡትም ቢሆኑ ገና በመታደን ላይ ናቸው።

እነዚህ የወቅቱ የዓለም ዜናዎች ነበሩ። ከፍተኛ የጦር መኮንኖች ከዚህ የመሰብሰባቸው ምክንያትም እጃቸውን ላለመስጠት የቆረጡና የተበተነውን የጦር ኃይል መልሰው በማሰባሰብ በሽግግር መንግስቱ ላይ መፈንቅለ መንግስት አድርገው የሻቢያና የኢህአዲግ ጥምር አገዛዝን ለማስወገድ የተደራጁ መሆናቸውን በገልጹም በራስ የመተማመን ሃይላቸው ልክ እንደነጠላ ሳስቶ ከመካከላቸው ካሉት ምሁር የሃሳብ ድራብ አስፈልጓቸዋል።

ከአራቱ መኮንኖች መካከል የደርግ የደህንነት ኃላፊ የነበሩት ኩሎኔል ቁበጥብጥ አመላቸው ፋታ የነሳቸው ይመስል ሲበዛ

ተጣድፈዋል። ድርጅቱ የተቋቋመው በ1984 ዓ.ም መጀመሪያ ላይ ሲሆን የመጀመሪያ ስራውም የተበታተኑትን የጦር ከፍተኛ መኮንኖች በማሰባሰብ እራሱን ከጥቃት መከላከልና አገሪቷን ከጥፋት ለማዳን፤ በየክልሉ ያሉትን የጉሣ ግጭቶች ከገበሬው ጋር በመመሳጠር እንዲቀዘቅዙ በማድረግ ብሔር ብሔረሰቦችን ለማስማማት በገበሬው ውስጥ ሰርጌ መግባት የሚል አጀንዳ ያጠቃለለ ነው።

ይህ ሁኔታ ደግሞ ፈታኝና ጥበብንም የሚጠይቅ ከመሆኑ በተጨማሪ ይህንን ለማድረግ በድርጅቱ ውስጥ የተለያዩ የብሔረሰብ አባላት የሆኑ መኮንኖችን ማቀፉ ስለማይቀር ምስጢር በመጠበቁ በኩል አስቸጋሪ ፈተና መግጠሙ የማይቀር ነው። በደህንነት ሹሙ በቀኝ በኩል የተቀመጡት የባህር ኃይል የፖለቲካ መምሪያ ኃላፊ ጄኔራል የነበራቸው የስራ ኃላፊነት የተበታተነውን ጦር መልሰው በማሰባሰብና አንድ ከፍተኛ ኃይል በማደራጀት ለመፈንቅለ መንግስቱ ቀደም ሲል የነበረውን ልዩ ኩማንዶ ጋይል እንደገና ማሰልጠን ነበር። ይህ ኩማንዶ የኢህአዴግና የሻዕቢያ መሪዎችን ምኒሊክ ቤተመንግስት እንደተቀመጡ ያለአንዳች ተኩስ ጠባቂዎቹን አንገታቸውን እያነቀ በመጣል ወደቤተመንግስቱ ዘልቆ በመግባት ደባና ሁለቱን ፕሬዝዳንቶች በስብሰባው ላይ እንዳሉ በቀጥጥር ስር ያውላቸዋል።

በግራ በኩል ያሉት የደርግ የፀጥታ ኃላፊ የሌተናል ኩሎኔልነት ማዕረግ የነበራቸውና የሶስተኛው ክፍለ ጦር አዛዥ የነበሩት መኮንን በከተማው ውስጥ ለአለው አስር ሺህ ወታደር ልዩ መመሪያ የሚሰጡ ናቸው። አራተኛው የሻለቃነት ማዕረግ አላቸው። አምስተኛው የፖሊስ የፖለቲካና የፀጥታ ኃላፊ የነበሩ መኮንን ሲሆኑ የሻቃነት መዘረግ አላቸው ። በተቃራኒ የተቀመጡት ሶስት ሰዎችም የተለያዩ ማዕረግና ኃላፊነት ነበራቸው። ከነኚህ የጦር መኮንኖች የመገናኛ ጠርዝ ላይ የተቀመጡት ምሁርም የህክምና ፕሮፌሰር ነበሩ። የጦር መኮንኖቹ በሳምንት ሁለት ጊዜ እየተሰበሰቡ ስለጠቅላላው ሁኔታ የሚነጋገሩ ሲሆን የመረጃ ሪፖርትም ይለዋወጣሉ። የፀጥታ ኃላፊው የውይይቱ ዋና አላማ ያደረጉት በመላ ሃገሪቱ ስለተከሰቱት ግጭቶችና በብዛት እየደረሰ ሰላለው የሰዉ እልቂት አሰቃቂነት ስለነበር በፕሮፌሰሩ በኩል ተቀባይነት ያገኘ ነበር። በተለይ በጉሳዎች መካከል የተነሳው የከረረ ግጭት ፕሮፌሰሩን ብቻ ሳይሆን የሁሉንም መኮንኖች መንፈስ

በጭንቀት ወጥሮ የያዘ እደነበር ከውይይታቸው ለመረዳት ይቻላል።

«ዋናው ነገር የብሔሮችን ግጭት እንዴት አድርገን እናብርድ የሚለው ነው። በአሁኑ ሰዓት አንዳንድ ባለስልጣኖች እንደ ከፍተኛ ስልት እየተጠቀሙበት ያለው መንገድ ብሔርን ከብሔር እያጋጨ እርስ በርስ እያስተራረዱ በዚህ መካከል ያገራቱን ሀብትና ንብረት እየዘረፉ ማጋዝ ነው። እንደምታውቁት ፋብሪካዎች እየተነቀሉ ዕቃዎቻቸው እየተወሰዱ ማዕድኖቻችንም ለባለዳን እጅ መንሻ ተሰጥተው እየተመዘበሩ ናቸው። ቅርሶቻችንም በኃይማኖት አባት ነን በሚሉት አስመሳዮች ሳይቀር ዕሳትና ነዋየ ቅዱሳት ጭምር ከየገዳማትና ከየአድባራቱ እየተዘረፉ ናቸው። እነኝህን ሁኔታዎች የማቆም ግዴታ አለብን። መከልከል ባንችል ዘራፊዎቹን ማስወገድ ይቻላል። በአሁኑ ሰዓት የበግ ለምድ ለብሰው የቀበሮ ባህታዊነታቸውን እያሳዩን ናቸው» አሉ ኩሎኔሉ።

«እንዴት አድርገን ነው ማስወገድ የምንችለው?። » ሲሉ ጠየቁ የፀጥታ ኃላፊው፡

«ማንኛውንም ሀገወጥ ንግድ የሚያራምድ ነጋዴ ይመታል። ተቀባይ ከሌለ ሌባ ሊኖር ስለማይችል ነጋዴዎቹ ይመታሉ» ጀኔራሉ መለሱ።

«ይህንን አደረግን ማለት እኩ በቀጥታ ጦርነት ከፈትን ማለት ነው። ያውም ስንቅና ትጥቅ ሳይኖረን። የሚያዋጋን ኃይልም ሳናዘጋጅ» ሻምበሉ ሃሳቡን ተቃወሙ። «ሌላ መንገድ መመረጥ አለበት። ይሄኛው እንደ አማራጭ ይሁንና በሌላ በኩል መንቀሳቀስ አለብን» አስጠነቀቁ።

«ወደመፈንቅለ መንግስቱ ከመግባታችን በፊት በርካታ ሰዎችን እናሰለጥናለን። የምናሰለጥናቸው ሰዎችም ሙሉ ስልጠና ያስፈልጋቸዋል። ምንም እንኳን የሰለጠኑ ኮማንዶዎች ናቸው ብለን ብናምንም እደገና መታየት ይኖርባቸዋል » አሉ የፀጥታ ሹሙ። በከፍሉ ውስጥ ለመጠነኛ ጊዜ ዝምታ ከነገሰበት በኋላ የደህንነት ሹሙ ንግግር ጀመሩ።

«መልካም ነው። ቁጥሩ ወደ አምስት መቶ የሚጠጋውን

ከማንዶ ኃይላችንን በአስር ሺህ የሰለጠነ የከተማ ውስጥ ተዋጊ))
ጄኔራል ጣልቃ ገቡ።

«እኛ አሰልጥነን እስከምናዘጋጅ ድረስ ሴላችንን ሊደርሱበት ይችላሉ። በመላ ከተማው በየተሰማሩ ሲቪል ደህንነቶች። ሚስጥራችን ከተደረሰበት ልንቋቋማቸው አንችልም። እንከላከላቸው ብንልም እንኳን ብዙ አንገፋም። ስለዚህ ሌላ በአጭር ቀናት ውስጥ ሊጠናቀቅ የሚችልበትን መንገድ መፈለጉ የተሻለ ይመስለኛል» ብለው ሁሉንም በየተራ ተመለከቷቸው። ሁለቱን ጦርዝ ከሚያገኘው ሰፍራ ላይ የተቀመጡት የህክምና ምሁር ሁለቱም ወገኖች የሚነጋገሩትን ከመፃፍ በስተቀር ምንም አይናገሩም።

«እንግዲያው ሁሉንም ነገር እስከምናጠናቅቅ ድረስ መፈንቅለ መንግስቱን እናዘገየዋለን» አሉ ኩሌኔሉ።

«በሱ እስማማለሁ። ማንኛውም ነገር በጥድፊ መጀመር የለበትም » አሉ የህንነት ሹሙ።

«ሰልጣኞች ሰልጥነው ወደ ግዳጅ ከመግባታቸው በፊት ነገሩ ግልፅ ተደርጎላቸው የፖለቲካ ትምህርት ይሰጣቸው። ስለ ኢህአዴግ አላማና ምንነት ማወቅና መረዳት አለባቸው። ኢህአዴግ አስራ ሰባት አመት የተዋጋው እራሱን ለመገንጠል እንጂ የኢትዮጵያን ህዝብ ነፃ ለማውጣት እንዳልነበር ማወቅና መረዳት አለባቸው» አሉ ጀነራሉ።

«ይህንን በተመለከተ የአንድ ሣምንት ትምህርት ይበቃል። በሌላ በኩል የምንመለምላቸው ኃይሎች ሴቶች ቢሆኑ ይመረጣሉ። በሰሌላ በኩል እያሰለጠንን በከተማው የምናሰማራቸው ኃይሎች ወደተራ ነፍስ ግድያና ዝርፊያ አልፈው እንዳይገቡም መጠንቀቅ አለብን። ሁሉንም ትምህርት እንደጨረሱ ቀጥታ ወደ ግዳጁ ከማስገባታችን በፊት የፖለቲካ ትምህርት በቅድሚያ እንደሚያስፈልጋቸው አምናለሁ» ሲሉ መለሱ የፀጥታ ሹሙ። እንደገና ዝምታ ሆነ። የሁሉም አእምሮ በሃሳብ ሰመመን ተውጦ እይታቸው ወደምሁሩ አቅጣጫ ሆነ።

ምሁሩ ግን አገንብሰው እየፃፉ ነበሩ። ዝምታው ሲብዛባቸው ሳይሆን አይቀርም መጻፋቸውን አቋረጡና ቀና ብለው በግራና በቀኛቸው ያሉትንና ግራ የተጋቡ የሚመስሉትን የጦር መኮንኖች አንድ ጊዜ ወደግራቸው መልሰው ወደቀኝ አንገታቸውን በማዟዟር ይመለከታቸው ጀመር።

«ብዙ ሆዳዎች አሉ። ብዙ ውትፍትፍ አድርባዎች ከኛ መሃል ሰርገው ገብተዋል። ስለዚህ በዚህ አቅማችን መፈንቅለ መንግስት ከፊትን ማለት ጅልነት ነው። አንድም አይነት እርምጃ መውሰድ አንችልም። ልንራመድ የምንችልበት መንገድ ምልመላውን በመቀጠል በበቂ ሁኔታ ወታደራዊ ስልጠና መስጠት ብቻ ነው። በተቻለ መጠን እንማን እንደሚመለመሉና እንደሚሰለጥኑ ማወቅ አለብን።

ከሥራ የተፈናቀሉና በቤተሰባቸው ላይ ጉዳት የደረሰባቸው ወገኖች በስልጠናው ቢካተቱ ይመረጣሉ። በተለይ ቤተሰቦቻቸው የተገደሉባቸው ሰዎች ይጠቅሙናል። ከዚያ በኋላ የመፈንቅለ መንግስቱ ተግባር በልዩ ኩማንዶ በሚጀምርበት ወቅት በዚህ መልኩ ያሰለጠናቸው ኃይሎች ደግሞ ቤት ለቤትና በከተማ ውስጥ የሽምቅ ውጊያ በመክፈት የመንግስት ኃይል አንዳይንቀሳቀስ ወጥረው በመያዝ ይረዱናል » አሉ ጀኔራሉ።

«ትክክል የሆነ አሳብ ነው ብዬ አምናለሁ። ቀድመን የመፈንቅለ መንግስት እርምጃ መውሰዱ በህዝብም በኩል አመኔታን ያሳጣናል። በኛ ላይ ያለው የህዝብ አመለካከት ገና አልተቀየረም። እኛን እንደወረረኛ እና የዲሞክራሲ ፀር እንደሆንን አድርገው እየሰበኩት ናቸው። በሌላ በኩልም እነሱ ራሳቸው ጥቃት እየፈፀሙበት በእኛ እያመካኙ ስለሆነ ለጊዜው ህዝብ ሳይቀበለን ይችላል። ብዙ ራስ እና ብዙ ምላስ ስለአላቸው ህዝቡን አሳምነውታል። በዚያም ላይ የምዕራቡና የምስራቁን አለም በተለያዩ ጥቅም እየደለሉት ናቸው። ቀጥ ብለው መቆም የማይችሉ ሽባዎች ስለሆኑ እምነታቸው ያለው በምዕራቦቹ ላይ ነው። በነሱ ምርኩዝነት ቆመዋል። የውጭ ኃይሎችም ሲጠብቁትና ሲያልሙት የነበረው ይህንኑ ነበር። ወኔ ቢስ የሆነች

በራሷ የማትተማመን ኢትዮጵያን ማየት። በሞላድና በሲ.አይ.ኤስ.አያደኑ ያጠፉናል። ከድንገተኛ መፈንቅለ መንግስት ውጭ ምንም ነገር ማካሄድ የለብንም። እስከዚያው ድረስ ሁሉም ነገር በሚስጥር መያዝ አለበት። የኢህአዲግና የሻዕቢያ አላማ ለነጻህ ጠላቶቻችን እኛን ባርያ አድርገው ለማስገዛት ነው። በአሁኑ ሰዓት ለነገር የሚቆረቆሩትን ወገኖች ማስመታትና እርስ በርስ ማጫረሱን ስራዬ ብለው ይዘውታል። በተለይ የአማራ ብሔር የሆኑትን በቅድሚያ ከኢትዮጵያ መሬት ካጠፉ በኋላ ሌሎቹንም በተለያዩ ዘዴዎች አዳክመው ባርያ አድርገው መግዛታቸው የማይቀር ነው። በማለት ንግግራቸውን አጠቃለሉ የደህንነት ሹመ።

የሁሉም አስተሳሰብ የተለያየ ባይሆንም «በየትኛው ቢጀመር ይሻላል» የሚለው ሀሳብ ብዙ ጊዜ አነታርኳቸዋል። የእለቱን ስብሰባ መቋጫ ያበጁለት በመካከላቸው የነበሩት የህክምና ምሁር ነበሩ። ለብዙ ሰዓታት በተደረገው የመኮንኖቹ የተወዛገበ ውይይት አንድም ጊዜ ጣልቃ በመግባት አስተያየትም ሆነ አሳብ ሳይሰጡ ቆይተው በመጨረሻ ላይ ግን በማስታወሻቸው ላይ ሲያሰፍሩ የቆዩትን አረፍተነገር እየተመለከቱ በየአንዳንዱ ሃሳብ ላይ አስተያየት መስጠት ጀመሩ።

«በቅድሚያ ልገልጽላችሁ የምፈልገው እኔ ወደ መላው አማራ ሕዝብ ድርጅት ስመጣ እና ድርጅቱን በሃላፊነት ለመምራት ስረከብ በኔ በጎ ፍቃድ ሳይሆን በህዝብ ጥያቄና ግፊት እንደነበር ነው የማስታውሰው። አዚህ ከእናንተ መካከልም የተገኘ ሁሉ በእናንተው ጥያቄና ግፊት አሳሳቢነት እንደሆነ የምታውቁት እና የምትረዱት ነው።

የእኔ ከእናንተ መካከል መገኘቴ የሳት አደጋ ሰራተኞችን ስራለመስራት እደሆነ ስረዳው እራሴን ሳይገርመኝ እንዳልቀረ ሳስረዳችሁ እወዳለሁ። ለምን ብትሉኝ እኔ የህክምና ባለሙያ እንጂ የጦር መሃንዲሶ አልነበርኩም አይደለሁምም። ይህንን እናንተም የምተረረዱት ሃቅ ነው። እንዲያውም የኔ በዚህ መገኘት አንዳንዶችን ሳየገርማቸው እንደማይቀር አረደለሁ። ያም ከሆን ትክክል ናቸው። ለምን ብትሉኝ አንድ የህክምና ባለሙያ ከጦር መሃንዲሶች ጋር በፀጥታ ጉዳይ ላይ ሲሳተፍ እኔ የመጀመሪያው

ሳልሆን አልቀርም። ያም ሆኖ ግን እሳትን ለማጥፋት የግድ የእሳት አደጋ ባለሙያ የሆኑ ሰው ብቻ መጠበቅ ስለሌለበት እኔም የሃገራችንና የህዝቦችን ጉዳይ አሳስቦኝ አብራዋችሁ ለመወያየትና ለመመካከር በመካከላችሁ ተገኝቻለሁ። እስከ አሁን የተነጋገራችሁትንም የየራሳችሁን አሳብ በትክክል አዳምጬ ይገኛለሁ። የቱ ይበጃል የትኛው ጠቃሚ መንገድ ነው በሚለው አሳብ ላይም አስፈላጊ በመሆኑ ሰፋ አድርገን እንድንወያይበት መደረግ ይኖርበታል። ምንም እንኳን የጦር ባለሙያ ባልሆንምና በውሳኔው ባልሳተፍም በእስካሁኑ ውይይታችሁ ላይ ሃሳብ ላቅርብና እንናተው ተመካከሩበት።

እንደ ዋና ተካፋይ ሃሳብ አድርጋችሁ ያቀፈባችሁት የጋራ ብዬ የወሰድኩላችሁ አሳብ የመፈንቅለ መንግስቱን ስለሆነ ነው። ይህንን እቅድ እኔም ብሆን በከፊል የምቀበለው ይመስለኛል። ያም ሆኖ ግን ከፍተኛ ስጋት አለኝ። ለምን ብትሉኝ መፈንቅለ መንግስት የሚደረግበት መንግስት እስከአፍንጫው የታጠቀ ሰራዊት ያለው ነው። በምን አይነት መልአካዊ ሃይል ብትጠቀሙ ነው ይህንን ጋይል አልፋችሁ ቤተ መንግስት ልትገቡ የምትችሉት? ይህ ብዙ ያሳስበኛል። ይሳካልናል ብላችሁ በእርግጠኝነት የምትሞክሩ ከሆነ ግን በምንም ተአምር በዚህ ከተማ ውስጥ ተኩስ መከፈት የለበትም። እኔም ብሆን በሚፈጠረው ትርምስ ደም እንደጎርፍ ይህቺን ከተማ ሲያጥለቀልቃት መመልከት አልፈልግም።

ለማጠቃለያ ያህልም አለን ብላችሁ በምትኮሩበት ልዩ ከማንክ ሃይላችሁ ወደቤተ መንግስቱ ዘልቃችሁ የመግባቱ ሂደት ምናልባት ከተሳካ በሁለቱም አገራት መሬዎች ላይ ምንም አይነት ጉዳት ሳይደርስባቸው በሰላም እጃቸውን ይዛችሁ በማምጣት ሁላችንንም በጋራ ሊየነጋግሩን እንዲችሉ ማድረግ አለባችሁ። በጠረጴዛ ዙሪያ እድናነጋግራቸው የምታስችሉን ከሆነ አቅሜ የቻለውን ሁሉ ድጋፍ ለማድረግ ዝግጁ ነኝ። መስራት ያለባችሁ የእስራኤል የደህንነት ሰራተኞች የሚሰሩትን አይነት ሥራ መሆን ይኖርበታል። ወደፖለቲካው ያስገባኝ የብዙ ሰዎች ደም ሲፈስስ ማየቴ ነው። ስለዚህ ለማንኛውም ነገር በቅድሚያ አስባችሁ መጠንቀቅ ይኖርባችኋል» ምሁሩ በማስጠንቀቂያ ንግግራቸውን ሲጨርሱ አስተያየትም ሆነ አሳብ ያቀረበ ማንም ባለ መኖሩ ሰብስበው በዚህ ተዘጋ ።

ምራፍ አንድ

የሃውልቱ ምስጢር

1996 ዓ.ም ግንቦት ሰባት ቀን ከጠዋቱ አስራ ሁለት ሰዓት ተኩል ነው ።

ከእንጦጦ ተራራ ወደታች እየነፈሰ ያለው የማለዳ ቅዝቃዜ አጥንት ድረስ ዘልቆ በመግባት ሰውነትን ያንቀጠቅጣል። ነጭ ልብሳቸውን የለበሱ መእመናን የባለወልድን ቤተክርስቲያን ግቢ የመላእክት መንደር እስኪመስል ድረስ አድምቀውታል። ከቤተመቅደሱ መግቢያ በር በስተሰሜን እንደቆምሁ የቅዳሴውን ስነስርዓት እያደመጥሁ ነበር። ከቤተ መቅደሱ ወደ ውጪ እየመጣ ባለው የእጣን ሽታ አካባቢውን በሙሉ የገነት መላዛ እየናኘበት ነው።

በድምፅ ማጉያ በአራቱም አቅጣጫ የቅዳሰው ልዩ ዜማ ሲንቀረቆር መንፈስን እየጎተት እና እያንሳፈፈ ወስዶ ሰማዬ ሰማያት አድርሶ ይመልሳል። ወርቀዘቦ ባለለምድ ካባ የደረቡና ባለንግስ አክሊል ከራሳቸው ላይ የደፉ አንድ ካህን በደቂቃዎች ልዩነት በስተሰሜን ባለው በር ብቅ ብለው ጽናጽሉን ሲያርገፈግፉት ሷ ሷ ሷ ይልና ልዩ መላዛ ያለውን የእጣን ሽታ ሲተፋው አካባቢውን የገነት መላዛ ሲያውደው ካህኑ ወደ ውስጥ ይመለሳሉ። የቅዳሴው ዜማ ያለማቋረጥ ይንቀረቆራል።

ከቤተ መቅደሱ በስተደቡብ ምእራብ መቃብር ቦታ ከአንድ ሃውልት አጠገብ በርካታ ሰዎች የሃውልቱን ዙሪያ ከብበው ቆመዋል። በእጃቸው አብርተው የያዙት የሻማ ብርሃን የማለዳውን ደብዛዛ ብርሃን ሮዝ ከለር በመስጠት የለበሱትን ልብስ ሳይቀር ልዩ ድምቀት ሰጥቶታል። በተለያዩ አበባዎች የተጌጠው የሃውልት ቦታ አይንን የሚስብ ነበር። ብዙ ዋጋ የወጣበት ስለመሆኑ እራሱ ምስክርነት መስጠት ይችላል። የጋዜጠኝነት

ባህሪዬ መስለኝ ቅዳሴውን ሳልጨርስ ሃውልቱን ከበው ወደ ተሰበሰቡበት ሰዎች ሄድኩና ከነሱ ትንሽ ራቅ ብዬ እደቆምኩ የሚደረገውን ስነስርዓት በሞባይል እያቀረብኩና እያራቅሁ ከሃውልቱ ጋር በአንድ ላይ እቀርባለሁ። ኢንጂመር ሃይሉ ሻውል ሻለቃ ጌታቸው መንግስቱ ሻለቃ እድማሱ መልኩ የማውቃቸው የበርካታ ሰዎች ምስል በካሜራዬ እየተመላለሰ ይገባል። ከሃውልቱ በቅርብ እርቀት ፈንጠር ብለው የቆሙና በእጃቸው ሻማ አብርተው የያዙ ሰዎችም ይታዩኛል። አናዳንዶቹ እያለቀሱ ስለነበር የእምባ ዘለላ ከፊታቸው ሲወርድ በካሜራው እስክሪን ላይ ይታያል። እንዲሁን ሴቶች በካሜራዬ ምስላቸውን እያየሁ ማንነታቸውን መለየት ጀመርኩ። ወይዘሮ . . . አምባሳደር እገሊት ሲስትር . . . እነሱም አብዛኞቹ የማውቃቸው ነበሩ። ከሃውልቱ ርቀውና ተለያይተው የቆሙበት የራሳቸው የሆነ ምክንያት ነበራቸው።

ሃውልቱን ዙሪያውን ከብበው ከቆሙት ግለሰቦች ጋር ሊታረቅ የማይችል የከረረ የአለማ ጣውንትነት ነበራቸው። በየፀሎታቸው መካከል አንዳቸው አንዳቸውን በጥላቻ አይን ሲመለከቱ የካሜራዬ እስክሪን እያቀረበ ያሳየኛል። በስተምስራቅ ከአለው የጥድ ዛፍ ላይ ተደግፎ ሁሉም ነገር በትዝብት እየተከታተለ ያለ አንድ ሰውም ነበር። ከአኩራፊዎቹ ወገን ሊሆን እንደሚችል ገመትሁ።

የመላው አማራ ሀዝብ ድርጅት መሪ ከሞቱ ጥቂት ወራቶች ቀደም ብሎ ኢንጂነር ሃይሉ ሻውል መስህድን እንዲመሩ ከተመረጡ ከተወሰነ ቀናት በኋላ አፍርለው በጥንቱ የመስህድ ቢሮ መኪኤድ የተባለ ሀብረብሔር ድርጅት መሰረቱ። የመስህድ ቀደምት መስራቾችና የፕሮፌሰሩ የቅርብ ወዳጆች ከምንም በላይ የተማረው የአማራ ብሔር ተወላጆች የፕሮፌሰሩን የትግል ታሪክ ለማደብዘዝና አማራውን ያለታዛቢ ለማስቀረት የተወሰደ የተንከታል ሴራ ነው ብለው አገረመረሙ። ለዚህም ነበር ወደ ሃውቱ በመቅረብ የአጂነሩን ፊት ላለማየት በሩቁ የቆሙት። ቅዳሴው እንደቀጠለ ነው። በድምፅ ማጉያ የምስጋና ዜማው እየተንቀረቆረ በጀሮዬ ሲገባ ይታወቀኛል። በመቃብሩ ዙሪያ የቆሙትና በየሃውልቶቹ ላይ የተደገፉት ሰዎች ያበሯቸው ሻማዎች የሚያርገበግባቸውን የማለዳ ነፋስ እየታገሉ አንብተውና

አልቅሰው እንደጨው እየሟሙ በማለት ላይ ናቸው። ስነስርዓቱን በዚህ ሁኔታ እየተከታተልን እያለን ከጠዋቱ አንድ ሰዓት ሲሆን ሁኔታው በሙሉ ተቀየረና የባለውልድ ቤተክርስቲያን ቅጥር ግቢ በጩኸት ይታመስ ጀመር። የሁላችንም መንፈስ ወደ ትርምሱ ተሳበ። ከስድስት የማይበልጡ ሰዎች በከፍተኛ ድምፅ እየጮሁና እየተሳደቡ ወደ ሃውልቱ በመቅረብ ላይ ናቸው። ካሜራዬን ከአነሱ ላይ አነጣጠርሁና ወደኔ አቀረብኩት። ሰዎቹን አውቃቸዋለሁ። ከፊት ቀኝ አዝማች ነቅለጥበብ በቀለ ከላቸው በግራ በኩል የምኒሊክና የአስኳል ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ የነበረው እስክንድር ነጋ። አራት ሰዎች ደግሞ ከነሱ ጋላ ተከታትለው ሃውልቱን ከብበው ሻማ እያበሩ ወደነበሩት ሰዎች እየተጠጉ ነበር።

ከሃውልቱ በትንሽ ሜትሮች ርቀር ላይ ሁለቱም ወገን ለፍልሚያ ተዘጋጅተው ተፋጠው ቆሙ።

«ልቀቅ አንተ ወሮ በላ !! እኔ ቀኝ አዝማች በቀለ በህይወት እያለሁ!!» አሉ ሽበታም ጎፈሬ ጭንቅላታቸውን በልህ እያወዛወዙ።

«አንተ ማነህና !! » የሃይሉ ግሩፕ መልሰ ሰጠ። ኢንጂነሩ እልፍ ብለው ጥጋት ይዘው እንደቀሙ የሚባለውን የሚወራውን ሁሉ ያዳምጣሉ።

«እኔ ቀኝአዝማች ነቅለ ጥበብ ነኝ መለህድን በአደራ የተረከብኩት። አንተማ የሞቱለትን ድርጅት አፍርሰህ መታሰቢያቸውን አጥፍተህ የለም እነዴ? እንዴት ብትደፍር ነው ታዲያ ከኝህ ክቡር ሰው መታብር ላይ የቆምከው? ቀና ብለው መከልከል ስለማይችሉ ይሆን? ይህ ትልቅ ድፍረት ነው።

እኛ የጀምራቸው ዳር አድራሾች እያለን ለመለህድ የለኮሷት ሻማ አትጠፋም። ሻማዋ እንዳትጠፋ ፕሮፌሰሩ አደራ ጥለውብኛል።»
ቀኝ አዝማች ወደፊት ሊጠጉ እነኛም በእርምጃ ቀረቡና

ተፋጠጡ። የኢንጂነሩ ግራፖች በእጃቸው ላይ የነበሩትን የሻማ እሳቂዎች የመጨረሻ እስትንፋሳቸው ከመጥፋቱ በፊት ወደመሬት ሲጥሏቸው ሽታቸው አካባቢውን አወደው። የቤተ መቅደሱን ዙሪያ ከብቦ ያስቀድስ የነበረው ምእመን ጸሎቱን አቋርጦ ተገልብጦ መጣና የተፋላሚዎቹን መጨረሻ ለማየት ዙሪያውን ከብቦ ቆመ። የሁለቱም ወገን ወኔ ሞቀና ጨበጣ ተያይዘው ግብግብ ተጀመረ። ገላጋይ ከመካከላቸው ገብቶ ከገላገሏቸው በኋላ እራቅ ብለው ይመጥናል ያሉትን ቃላት እየተመራረጡ መወራወር ሲጀምሩ ምእምናኑ ወደነበረበት ተመለሱ።

«በኚህ ሰው ሃውት ላይ እየተገናኙ መነታረክ ልማድ እየሆነባቸው ነው » የሚል አስተያየት ከየአቅጣጫው ያስተጋባ ስለነበር እይታን ከአንዱ ወደሌላው እያዘዋወርሁ አዳምጥ ጀመር። በዚህን ግዜ ነበር አጠገቡ የነበረ የፅድ ዛፍ ተደግፎ እንደቆመ ሁሉንም ነገር በትዝብት እየተመለከተ ከነበረው የቅድመ ሰው ላይ እይታዬ ያረፈው። እርምጃዬን ወደሱ አደረግሁ። ከነበረበት ስደርስ ወደኔ መልክት አለና በተፈጠረው ክስተት አንገቱን በቁጭት ከነቀነቀ በኋላ ትክ ብሎ እየተመለከተኝ

«እነዚህ ሰዎች አንዳንዶቹ የድርጅቱን ጥብቅ ምስጢር ሳይቀር ለኢህአዲግ አውጥተው የሸጠና ፕሮፌሰሩን ለእስር የዳረጉ ሌሎችም የአማራ ገባኤ አቋቁመን ታሪክ እንሰራለን በማለት የሳቸውን ታሪክ ለማገዳፍ ላይ ታች ሲሉ የነበሩ ናቸው። አሁን ደግሞ የይገባኛል ክርክር አንስተው ሲጣሉ ስመለከት እየገረመኝ ነው። ከቶ ማንን ለማታለል እንደሆነ አይገባኝም። ታሪክ እራሷ የምትሰጠው ምስክርነት ስላላት ከሃፍረት በስተቀር የሚያተርፉት ስምና ዝና ሊኖር አይችልም። ስለሆነም ከድርጅቱ ከሚያገኙ ጥቅም አንፃር ካልሆነ በስተቀር ለታሪክና ለህዝብ አሳቢዎች አልነበሩም ወደፊትም ሊሆኑም አይችሉም » አለና ሲናገር ራሱን ከፍና ዝቅ አድርጌ «የኔም ግምት እንደዚያ ነበር » አልኩት።

«ግምት ብቻ አይደለም ትክክል ነህ» አለኝና እጁን ወደኔ ዘረጋ። ከዚያም ጠበቅ አድርጎ እየጨበጠኝ ብዙ ጊዜ

እንደሚታወቁ ወዳጆች አቅፎ ሰላም አለኝ። የት እንደምንተዋወቅ ለማስታወሰስ እየሞከርሁ ስመለከተው ግራ መጋባቴን አየና

«እስር ቤት እያለሁ ነው ስለአንተ እሰማ የነበረው። አድራሻህን ለማግኘት ብዙ ሰዎችን ጠይቄ ነበር። አሁን በአጋጣሚ እዚህ በመገናኘታችን ደስ ብኛል።» አለኝ።

ለምን ሊያገኘኝ እንደፈለገ እያሰብኩኝ «ማን ልበል?» ስል ጠየቅሁት።

ሚካኤል በለጠ እባላለሁ በፕሮፌሰሩ የክስ መዝገብ ውስጥ ከነበሩት ተከላሾች አንደኛው ሰው ነኝ። የእስር አመት እስራቴን ጨርሼ ከወጣሁ ገና ሁለት ወር ሊሞላኝ ነው » አለኝና እጄን በወዳጅነት ያዝ በማድረግ ከግርግሩ ለመራቅ ከቤተክርስቲያን በስተተምስራቅ ይዞኝ ሄደ። ከአንድ የተጋደመ ግንድ ላይ እንዳረፍን ታሪኩን እንደዚህ ሲል ጀመረልኝ።

«አፅመ ርስታቸው እፎይ እንዳይልና እንዳይተኛ በሀውልታቸው ላይ ሳይቀር መደባደብ ጀምረዋል። አንዳንዶቹም የመሰረቱትን ድርጅት አፍርሰው መታሰቢያቸውንና ስማቸውን ከነመጨረሻ የቀበሩት ግለሰቦች ናቸው። ለሁሉም ነገር ታሪክ የራሱን እውነት የሚያወጣበት ጊዜ ይመጣ ይሆናል ብዬ እገምታለሁ። አለኝና በሃሳብ ርቆ ሄደ ከዚያም ሃሳቡን አሰባስቦ ያለፈ ታሪኩን እንደዚህ ሲል ጀመረልኝ።

የአዲስ አበባ ወህኒ ቤት ድሮ ከረቸሌ በመባል የሚታወቀው ቦታ አሁን ደግሞ ስሙ «በእግዚአብሔር» ተብሎ በሚጠራው ክልል ውስጥ ከፕሮፌሰሩ ጋር ለዘጠኝ አመታት ያህል ቆይቻለሁ። በዚህ የመጨረሻ ግራውንድ ከሚበላው ልዩ የእስር ቦታ ከቤተሰብና ከዘመድ ሳልገናኝ እስር አመታትን በቆየሁበት ወህኒ ቤት ያሳለፍኩት እጄን የፍጥኝ በሰንሰለት ታስፊ ከሰው እንዳልገናኝ በማድረግ ነበር። በዚያን ወቅት ተፈጥሮ የለገሠችኝን ፀሐይ እንኳን ሳላገኝና በዓይኔ ሳላይ ቤትንሽ ክፍል ውስጥ ከልለው ያንን ሁሉ አመታት አሳለፍሁ። ከእኔ ቀጥሎ ከነበረው ክፍል

ታስረው የነበሩት ደግሞ በዕፅ ማዘዋወር ወንጀል የተከሰሱና እጅግ አደገኛ የሚባሉ ግለሰቦች ነበሩ። በዚህ ክፍል ውስጥ ለአንድ ዓመት ያህል solitary continue በሚባል አይነት እሥር የቆየሁ ሲሆን እኔ ከታሰርበት ክፍል ፊት ለፊት ፐሮፌሰር አሥራት የታሰሩበትና በከባድ ጥበቃ ቁጥጥር ስር ያለው ትንሽ ክፍል ይገኛል። ወደዚህ ክፍል ከልዩ ደህንነት ዘቦች በቀር ማንኛውም የጥበቃ ሰራተኛ መቅረብ የተከለከለ ነው።

ፐሮፌሰሩ ጠዋት 12 ሰዓት የእስር ቤቱ በር ይከፈትላቸውና ወደውጭ ይወጣሉ። በግቢው ውስጥ ለ 30 ደቂቃ ያህል የእግር ጉዞ ከአደረጉ በኋላ ከአንዲት የእንጨት መቀመጫ ላይ አረፍ ይሉና መጽሐፍ ማንበብ ይጀምራሉ። ከቁርስ በኋላም ከአንዲት ትንሽ በርጨማ ላይ ጸሐይ ካለበት ስፍራ ይቀመጡና የመፅፍ ንባባቸውን ይጀምራሉ። ከቁርስ እስከ ምሳ ሠዓት ያለው ረጅም ጊዜ የንባብ ጊዜያቸው ስለ ነበር ማንም መጥቶ ከተቀመጡበት እንዲነሱ የሚጠይቃቸው የለም። በዚህ ሁኔታ ሳይንቀሳቀሱ ለረጅም ሰዓት ይቆያሉ።

ፐሮፌሰር ከዛች ሰዓት ጀምሮ ለምሳ እስከተደወለ ድረስ ከቦታቸው ንትንት ሳይሉና ከማንም ጋር ሳይናጋገሩ በማንበብ ብቻ ጊዜያቸውን ሲያልፉ እኔ ደግሞ ከበሩ አጠገብ በምትገኝ ትንሽ ቀዳዳ እሳቸውን እየተመለከትሁ እቀመጣለሁ። በእንደዚህ ሁኔታ የቀኑ አደት የቀጠለ ቢሆንም ወደ መጨረሻው አካባቢ የፐሮፌሰር ጤና እያሳሰበኝ መጣ።

አዘወትረው ወደውጭ መውጣታቸውን አቁመዋል። የእሳቸውን ደህንነት የማረጋገጠው በተለመደ ቦታቸው ለንባብ መቀመጣቸውን በማየት ሲሆን ከዚያች ስፍራ ከሌሉ እሰጋ ነበር። የታሰርኩበትን ቤት በር ታክኬ በቀዳዳ ማየት የዘወትር ልማዴ እየሆነ የመጣውም የጤናቸው ሁኔታ ከጊዜ ወደ

ጊዜ ስለታወከ ወደውጭ መውጣት በማቆማቸው ነበር። ሀመማቸው ከአለት ወደ አለት እየባለባቸው ስለነበር ምናልባትም ጠንቀባቸው ተኝተው ይሆናል የሚል ስጋት ስለነበረኝ በቀዳዳው አጨንቁሬ እውላለሁ።

በዚህ ሁኔታ የተወሰኑ አመታት አሳልፈን ሁኔታዎች የበለጠ እያስጉኝና እያስጨነቁኝ እረፍትም እየነሱኝ መጨነቅና መበላጨት ጀመርሁ። ትዝ ይለኛል ጥር ወር መጀመርያ 1990 ዓ. ም ፕሮፌሰርን ከአይኔ በተሰወሩ በብዙ ግዜያችን በድንገት ወደ ኳስ መጫወቻው ሜዳ በዝግታ ሲራመዱ እየጋችው። ለምን እንደጠፉ ለማረጋገጥ የምችልበት የመጠየቂያ መንገድ ባይኖረኝም በድንገት ሳያቸው በልቤ ውስጥ የተሰማኝ ደስታ ከፍተኛ ነበር። ፕሮፌሰር ሙሉ ልብላቸውን ለበሰው ከቀኑ ወደ አምስት ሰዓት ገደማ ይሆናል ከእስር ክፍላቸው ወጡና ቀስ ብለው በጥንቃቄ እየተራመዱ ከፊት ለፊታችን በሚገኛው የኳስ መጫወቻ ሜዳ ውስጥ በመግባት ጥቂቶች የእግር ጉዞ ሲያደርጉ ተመለከትኩ። ሁኔታቸውን እንደተመለከትሁም ታምመው እንደነበረ ተረዳሁ። ግምቴ ትክክል ነበር።

ፕሮፌሰር በጣም ታመዋል። በጥኑ መያዛቸውን የሰውነት እንቅስቃሴያቸው ቀድሞ ያስረዳል። እኔ ስላልገባኝ እንጂ ለካስ ፕሮፌሰር መታመማቸው ብቻ ሳይሆን ወደ ውጭ አገር ለህክምና ሊወጡ ተዘጋጁ ተብለው ኖሯል ከክፍላቸው የወጡት።

በትንሿ ሜዳ ለአስራ አምስት ደቂቃ ያህል ሲዘዋወሩ ቆይተው ከሜዳው ወደምታስወጣው ደረጃ ተራመዱ። እሳቸው ወደሚራመዱበት አቅጣጫ የእግራቸውን እንቅስቃሴ በአይኔ እየተከታተልኩ እና አብሬ በሃሳቤ እየተራመድሁ እያልሁ የዘገነነኝ ሁኔታ ተፈጠረ። ፕሮፌሰሩ እራሳቸውን በራሳቸው ተደናቅፈው ወደቁ። በተቀመጥኩበት እያለሁ ሳይታወቀኝ በስሜት ጮኬ ተነሳሁ። ከዚህ በኋላ ምን እደንደነበረ ምን እንዳደረግሁ ትዝ የሚለኝ ነግር የለም። ትዝ የሚለኝ ነገር ቢኖር ሁለት እጄ በአንድነት ተጣምሮ በካቴና እንደታሰረ ወደሳቸው አቅጣጫ መብረሬ ብቻ ነበር።

በዚያን እለት የኔ ክፍል በር ለምን በላይ እንዳልተቆለፈብኝ የተረዳሁት ከዚህ ሁሉ በኋላ ነበር። ለካስ በሩን ክፍት ያደረጉልኝ ፕሮፌሰርን ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ በተቀመጥኩበት ሆኜ በእይታዬ እንድሸኛቸው የሰጡኝ ፍቃድ ኖሯል። ለአንድም ለመጨረሻም ጊዜ የተሰናበትኳቸው በዚያች እለት በዚህ ሁኔታ ነበር። የታሰረ እጄን አንክርፍሬ ወደሳቸው ብሮጥም እኔ ከመድረሴ በፊት እራሳቸው ተነስተው ቆመው አገኝ ጓቸው። አንድነት ተቆራኝቶ የታሰረ እጄን ለሰላምታ እየዘረጋሁ

«ምነው አደናቅፍዎት? » ስላቸው

«አዎን አደናቀፈኝ » ብለውኝ የመውደቃቸው ምክንያት የአቅም ማነስ ሳይሆን ማየት ባለመቻላቸው መሆኑን በዚህ ሁኔታ አስረዱኝ።

«ሚካኤል የአይነስውሮችን ችግር ዛሬ ገና ተረዳሁ። የስኳር ህመሜ ከፍተኛ ደረጃ ላይ በመድረሱ አይኔን ስለጋረደኝ ማየት አቃተኝና ነው ተደናቅሬ የወደቅሁት። ሁሉንም ነገር ለይቼ ከማላይበት ደረጃ ላይ ደርሻለሁ። አንተንም የማይህ ግማሽ ሰውነትክን ብቻ ነው። አንተነትክን የለየሁትም በድምጽህ እንጂ አይኔ በፍፁም ለይቶ ማየት አይችልም። ለህክምና ሊወስዱኝ መሰለኝ ወደ ውጭ ወጥቼ ሰውነቴን እያፍታተሁ እንድጠባበቅ ነግረውኝ ነው አሁን ሰውነቴን ለማፍታታት ስራመድ አደናቅፎኝ ልወድቅ የቻልኩት» አሉኝ ባዘነ ስሜተውጠው። «እንደዚህ ሳይብስበት እና ሙሉበሙሉ ማየት ሳይሳኖት ለምን አልታከሙም» ስል ጠየቅኳቸው። የታሰረ እጄን ጥብቅ አድርገው በእጃቸው ያዙኝና እንደመሳቅ ካሉ በኋላ

«ሰማህ ሚካኤል የኔ ጉዳይ መቼ እንዲህ በቀላሉ ከዚህ ወጥቼ ለመታከም የሚያስችል ሆነና ነው። ብዙ ችግር አለበት። በመጀመሪያ እዚህ ያሉት የወህኒ ቤት አለቆች አውቀው ቀጥሎ የማረሚያ ቤቶች አስተዳደር እንዲያውቅ ይደረጋል። እሱ ደግሞ በተራው ለደህንነት ሪፖርት አድርጎ የደህንነት ቢሮው በጉዳዩ ከመከረበት በኋላ ለጠቅላይ ሚኒስትር ጽ/ቤት ተነግሮ ከጠቅላይ ሚኒስትር ጽ/ቤት መፈቅድ አለበት። ከዚህ በኋላ ነው ወደ

ሆስፒታል ሄጀ መታከም የምችለው። ይኸንን ለማድረግ ደግሞ ይኸው ሃያ ቀን ፈጀ። በዚህ መካከል ነው እንደዚህ የሆኑት። በየሁለት ዓመት አሜሪካ ሄጀ እንድታይ የጠቅላይ ሚኒስቴሩ ቢሮ ወስኖልኝ ነበር። እኔ ግን ምንም ሳይደረግልኝ ይኸው አምስት ዓመት በእስር ቆይቻለሁ። ህመሜ ጠንከር ያለ ሰለሆነ እዚህ ያሉት ሀኪሞች ብቻ የሚሠሩት አይደለም። የማየት ችግር ከሁሉም ስለሚከፋ ሰለዓይኔ ነገርኩህ እንጂ የሌላው ጤናዬ ችግር ከቀን ወደ ቀን እጅግ እየባሰብኝ ነው።

እሳቸው ይኸን ብለውኝ ሌላ ነገር ሊነግሩኝ እየፈለጉ ሳለ ፖሊስ መጥቶ አካል በ ከፊቴ ወሰዳቸው። ከዚያን በኋላ ፕሮፌሰርን ድጋሚ ሳላያቸው የመጨረሻ ስንብታችን ሆነ። የማይድኑ መሆናቸውን ሲያረጋግጥ መንግስት ለሌላ የፕሮጋንዳ ጠቀሜታ ሲል ብቻ ወደ ውጭ ሀገር ሄደው እንዲታከሙ ፈቅጃለሁ ሲል በሚድያዎቹ ሁሉ አስነገረ።

በእንደዚህ አይነት ሁኔታ እኔና ፕሮፌሰር አስራት ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ስንብት ከአደረግን በኋላ ከምን ደረጃ ላይ ደርሰው ይሆን? ተሻላቸው ወይስ ደሞ ባሰባቸው? እያልኩ ወሬ ስጠባበቅ ከሃገር በወጡ ሶስት ወር ሊሞላቸው ጥቂት ቀናት ሢቀር የሞታቸው መረዶ ወደ አገር ቤት ተሰማ። ይህን ከባድ መርዶ ስለማ የወደቀብኝን ሃዘንለመግፅ ይከብደኛል።

አሥራታችንን በማጣታችን ህሊናችን የደማው ከእሳቸው ጋር በአንድ ላይ የተሰቃየነው ብቻ ሳንሆን እስረኛው በሙሉ ነበር ለማለት እችላለሁ። እነዚያ ብዙ ነፍስ ያዱ ሺዎችን በዶክተርነት ያስመረቁ ቅዱስ እጆች ለራሳቸው ህክምና አጥተው በወህኒ ቤት አይናቸው በስኳር ህመም ታውሮ እስከ መጨረሻ አንቀላፍተዋል። እኚህ ታላቅ ሰው የአሟሟታቸው ሚስጢር በማይታወቅ ሁኔታ ለዚህች ሀገር ሲሉ አልፈዋል።

እኔም አሥር ዓመት ቆይቼ ከእስር መፈታቴ ነው። ወደዚህ የመጣሁበት ምክንያቱም በዚህ ሁኔታ የተለዩኝን የትግል አባታችንና አጋራችንን የስድስተኛ የሙት ዓመታቸውን ለማሰብ ነበር። አሁን ግን የምትመለከተው ሁኔታ መንፈሴን ከፋኛ ስለነካው ተበሳጭቻለሁ። አለና ትንሽ ሊያስብ ቆይቶ ቀጠለ።

በፕሮፌሰር ሞት ልቡ ያልደማ ወገን የለም። ጠላት ከገደለን ይልቅ የራሳችን ወገን ያጠናብንን መከራና መከራችንን ለማብዛት የሄድነው ርቀት የትየለሌ ነው። በገዛ ወገኖቻችን ብዙ የግፍ አተላ ተደፍቶብናል። በጠላትነት ከፈረጁን ወገኖች በበለጠ አሁን እኔ እኔ እየተባባሉ የሚነታረኩት ቡድኖች በእኛ ላይ ብዙ ክህደት ፈጽመውብናል ያደረሱብን በደል ከጠላት በእጥፍ ይበልጣል እንጂ አያንስም።

ከሞታቸው የበለጠ እያሳዘነኝ ያለው ሁኔታ በሰላም አንቀላፍተው ከተኙበት ስፍራ ድረስ እየመጡ አርፈው እንዳይተኙ እየተጫጫሁ አላሳርፍ ብለዋቸዋል አለኝና ከተቀመጥንበት ቦታ እንዳለን ንግግሩን በድንገት አቋርጦ ዙሪያችንን ይቃኝ ጀመር ከዚያም በድንገት ብድግ አለና ቀሪውን ታሪክ በሌላ ግዜ አተርክልሃለሁ ብሎ ተሰናብቶኝ ሄደ። ሻምበል ሚካኤል በጀመረልኝ ረጅም ትረካ መንፈሴን ወስዶት ስለነበር የስነስርአቱ መቋጫ ምን እነደነበር እንኳን የማስታውሰው ነገር አልነበረም። ትዝ ያለኝና የማስታውሰው ቢኖር ሁለቱንም ወገኖቻችን ሊስ ደርሶ እየገፈታተረ ከምድረግቢው ይዟቸው መውጣቱን ብቻ ነበር።

ምዕራፍ ሁለት

የተደበቀው ሴራ

ቀኝ አዝማች ነቅአጥበብ ይህንን ይበሉ እንጅ በህዝብ አመለካከት በኩል ሲታይ ከኢንጂነሩ የተሻለ ስም አልነበራቸውም። እንዲያውም ለመአህድ መዳከምና በመጨረሻም መፍረስ የእሳቸው ወደ ኢህአዲግ ተገልብጠው መግባት ነው የሚል ሃሜት አለ።

ኢንጂነሩን በተመለከተ ግን የሰዎች አስተያየት ከመደብ ልዩነት ጋር የተያያዘ ስለነበር ወደመጨረሻው አካባቢ በመአህድ መፍረስ ዙሪያና ከፕሮፌሰሩ ጋር ነበራቸው ስለሚባለው የሁለቱ ቅራኔ ሰፊ ያለ ቃለ መጠይቅ አድርጓቸው ስለነበር የተረዳሁት ይሄንኑ ነበር። እሳቸው እንደሚሉት መአህድ እንዲፈርስ የተደፈገው በህዝብ ጥያቄ ሳይሆን በእሳቸው የግል ፍላጎት ነበር ያረፈሉት። ወደ ህብረብሔር ለመቀየር አስበው ሳይሆን ከፕሮፌሰሩ ጋር በነበራቸው የአስተሳሰብ እና የመደብ ልዩነት ከምንም በላይ ደግሞ ከፕሮፌሰሩ ጋር በነበራቸው የማይታረቅ ቅራኔ ነው በማለት ያምናሉ።

ምክንያቱን ሲዘረዝሩም ከፕሮፌሰሩ አለባበስ ይጀምሩና በስብሰባ ላይ ሳይቀር ፕሮፌሰሩ ባህልን እና ማንነትን ከአጥንትና ከደም እያመሳከረ የሚገልፅ ካፓን የመሳሰሉትን የመኳንንት ልብስ ለብሰው ስለሚመጡ ይህ የማይዋጥላቸው ኢንጂነሩ በመድረክ ላይ እንኩዋን ከጎናቸው አይቀመጡም ነበር። ከፕሮፌሰሩ ጎን ይቀመጡ የነበሩት የመሳፍንቱና የመኳንንቱ ልጆች የሆኑ እንደነ ወይዘሮ አልማዝ ኃይለማርያም እና አምባሳደር ዬዲት እምሩን የመሳሰሉት ወይዘርና ተቸነቦሩ ይላሉ አስተያየት ሰጪዎች።

ይህንን ሁኔታ ደግሞ ኢንጂነሩ የማይቀበሉት ብቻ ሳይሆን ፍፁም የሚጠሉትም ነበር በማለት የጥላቻቸውን ጥንተ መሰረት በማንሳት ሲያብራሩ አፄ ኃይለ ሥላሴ ለጎበዝ ተማሪዎች የማበረታቻ ሽልማት ይሰጡ ስለነበር ከተሸላሚዎቹ ተማሪዎች መካከል ኢንጂነር ሃይሉ ሻውልም ይቀርባሉ። በዘር ሃረጋቸው ሳይሆን በጥረታቸው መድረክ ላገኙት ተማሪ ፈተናው ቀላል

አልነበረም። ንጉሱም ሃይሉን ትኩር ብለው እየተመለከቱ «አንተ ደግሞ የማነህ ልጅ» በማለት ሲጠይቁ

«የሻውል ልጅ ነኝ» ብለው ይመልሱዋቸዋል። ንጉሡ የተጠራውን ሰው ስም ባለማወቃቸው ሽልማቱን ብቻ ሰጥተው የሃይሉን እጅ ሳይጨብጡ ትተው ወደሌሎቹ ተሸላሚዎች ያልፋሉ። በዚህን ጊዜ የበታችነት ስሜት የተሰማቸው የዛን ጊዜው ለጋ ተማሪ ነገሩን እንደዋዛ ትተውት ረስተውት አልቀሩም። ቂም ይዘው ለአደጉት ኢንጅነር ኃይሉ ሻውል የአማራውን ባህልና ጥንታዊ ማንነት ለሚያንፀባርቁት ፕሮፌሰር አስራት ፍፁም የሚመቹ አልነበሩም ይላሉ ብዙዎች። እኔም ብሆን ለኢንጅነሩ ቃለመጠይቅ በአደረግኩላቸው ወቅት ይንፀባረቅባቸው የነበረው ስሜት ከዚህ የተለዩ ነበር ለማለት አልችልም።

ስለሆነም በዚህ ዙሪያ በአንድ ወቅት አቅርቤላቸው ለነበረው ቃለ መጠይቅ የሰጡኝ መልስ በሚከተለው መልኩ ነበር።

«ኢንጅነር የአስተዳደግዎን ሁኔታ ምን ይመስል እንደነበር ሊገልፁልኝ ይችላሉ?» የኔ ጥያቄ ነበር ።

ኢንጅነሩ ሳቅ ብለው ጀመሩልኝ « አስተዳደሩን የሰነልቦና ተፅእኖ ነበረበት ለማለት እችላለሁ። እናቱ የሞተችብኝ ገና የሶስት ዓመት ልጅ እያለሁ ነበር እንደናትም እንዳባትም ሆኖ ያሳደገኝ አባቴ ነው። አባታችን እኛን ለማሳደግ የከፈለውን መስዋእትነት ሳስታውስ አሁን ሳይ ያሳዝነኛል።»

«ለአባትና ለእናትዎ ስንተኛ ልጅ እደነበሩ ቢገልፁልኝ፡፡?»

«ለቤተሰብ አምስተኛ ልጅ መሆኔ ነው።»

«የአባትዎ ስራ ምን አንደነበርስ ሊነግረኝ ይችላሉ፡፡?»

«አባቴ ፖስተኛ ነበር። እንዲህ እንደ አሁኑ ሞተር ሳይክል ይቅርና ተራ ሳይክልም እንኳን በአልነበረበት ወቅት በእግሩ የአዲስ አበባ ጎዳናዎችን እያደረሰ ነበር ከአንዱ ወደሌላው መስሪያ ቤት ፖስታ ያመላልስ የነበረው።»

«አስተዳደግዎ የሰነልቦና ተፅዕኖ ነበረበት ማለት ነው...?»

«አልተሳሳተክም ትክክል ነህ » የምፀት ሳቅ ሳቁ።

«ወደ መአህድ እንዴት እንደገቡ ሊነግሩኝ ይችላሉ? ከሆነስ በወቅቱ ምን ምን ችግር ገጥሞዎት ነበር::?»

«በመአህድ ውስጥ ብዙ የአመለካከት ችግር የነበረባቸው ሰውዎች ገጥመውኛል። አብዛኛዎቹ አጥንትና ደማቸውን እየቆጠሩ የሚኖሩ እና አማራ ነው ሰው ብለው የሚያምኑ አይነት ምሁራኖች ነበሩ።

«በድርጅቱ ውስጥ የእርስዎ የሰራ ድርሻ ምን ነበር::?»

«የውጭ ግንኙነት አላፊ ነበርሁ። ፕሮፌሰሩ ወደ ማአህድ ያስገቡኝ የውጭ ግንኙነት እንድሰራላቸው ነበር።»

«ከፕሮፌሰሩ ጋር አልፎ አልፎ በመካከላችሁ ያለ መግባባት ይፈጠር እደነበር ሰምቻለሁ። የአለመግባባታችሁ ምክንያት ምን እንደነበረ ሊገልፁንልኝ ይችላሉ?»

ኢንጂነሩ ትንሽ ሲያስቡ ቆዩና ራሳቸውን በዝግታ አወዛውዘው «የለም ትዝ አይለኝም» አሉኝ በአጭሩ። ምንም እንኳን ለዚህ ጥያቄ መልስ ባይሰጡኝም ቀደም ሲል በድርጅቱ ውስጥ አማራ ብቻ ነው ሰው ብለው የሚያስቡ ምሁራኖች . . . ብለው ጠቅሰውልኝ ስለነበር ከተባሉት ሰዎች ዋናውና አንደኛው ፕሮፌሰሩ ሰለመሆናቸው አልተጠራጠርኩም። የአጥንታቸውን ክብደትና የደማቸውን ጥራት በአለባበስ እና በአነጋገራቸው ጭምር እየመዘኑ ለሌላው የሚያሳዩትል ፕሮፌሰር አስራት እንደ ኢንጂነር ኃይሉ ሻውል በተፅዕኖ ለአደጉ ሰዎች ተስማሚ አልነበሩም። እናም የኢንጂነሩ መልሱ ትክል ስለነበር ወደሌላ ጥያቄ ገባሁ።

«መአህድን ወደ መኢአድ ለመለወጥ ሲነሱ የገጠምዎት ችግር አልነበረም::?»

«ይህ ትክክለኛ ጥያቄ ነው። ድርጅቱን ለመቀየር ስንቀሳቀስበት በርካታ ችግሮች ከፊት ለፊቱ ተደቅነው ነበር። ያም ሆኖ እንቅስቃሴዬን ከመጀመሪያ በፊት ቀደም ሲል አስተካክዬ

ስለነበር ሳይጠላለፍና ሳይሰናከል ያለምንም ችግር ላልፈው ቻልሁ እንጅ የለውጡን ስራ ለመስራት ስነሳ አማክሪያቸው ከነበሩት አብዛኞቹ የአማራ ብሔር ተወላጆች የአምባገነንነት ስሜት የተጠናወታቸውና በአጠቃላይ አማራ አማራ የሚሸትቱ ነበሩ ለማለት እችላለሁ። ስለሆነም መአህድን አታፈርስም በማለት ሊታገሉኝ ሞክረው ነበር።

እነኝህን ግለሰቦች ትናንትም አውቃቸው ስለነበር ትግላቸው አላስደነገጠኝም። ለምን ብተለኝ ከስር መሰረት አመጣጣቸው ከላይ ልጠቅስልህ እንደሞከርኩት አማራ ብቻ ነው ሰው ብለው ከሚያስቡት ወገኖችነበሩ። ነገር ግን የመከላከል አቅሙ ያልነበራቸው ናቸው። ስለሆነም የነበራቸው ምርጫ ሁለት ሆነ። አንድ ከኛ ጋር ተስማምተው መቀጠል ካልሆነ ደግሞ ለቅቀው መውጣት። ስለሆነም ያልፈለጉት ተገልለዋል። እኛን የተከተሉና እኛም የመረጥናቸው ከኛ ጋር ቀጥለዋል። መውጣት ለመረጡትም በመውጣታቸው አልተከፋንም። አማራነቱን የወደደ አማራነቱን ይዞ ወጣ። ኢትዮጵያዊነቱን የወደደ ደግሞ ከእኛ ጋር ተስማምቶ ለመስራት ቀረ።»

«ይቅርታ ያድርጉልኝና ኢንጂነር አማራ ነኝ ያለው ሁሉ ኢትዮጵያዊነቱን ክዷል ማለት ነው።?»

«እንደሱ ማለቴ አይደለም። እኔ እያልኩ ያለሁት ከምንም በላይ አማራነቱን የሚያስቀድሙ ሰዎች ስለነበሩ እነዚህ ደግሞ ዲሞክራሲን ለማምጣት አይችሉም እና ይወገዱ ነው። ዲሞክራሲ የሚመሰረተው ቅድሚያ በማንኛውም ሰው አመለካከት ውስጥ የእኩልነት ስሜት ሲኖር ብቻ ነው።»

«(መአህድየተመሰረተው የአማራውን የበላይነት ለማረጋገጥ ሳይሆን አማራውን ከሚደርስበትና እየደረሰበት ከነበረው ጥቃት ለመከላከል ነበር። አሁን ግን አማራውን ሆን ተብሎ ተከራካሪና አስታዋሽ እንዳይኖረው ለማድረግ ድርጅቱን አፍርሰው መጠላያ አሳጡት። እኛም የመከላከሉ አቅም ስላልነበረን ትተን ወጣን የሚሉ አሉ። እርሶስ ይህንን ምን ይላሉ።?»

«ይሄ በፍፁም ተቀባይነት የሌለው የነሱ ብቻ አላብ ነው። ለምን ብትለኝ አማራው መስህድ በመፍረሱ ለጥቃት አልተጋለጠም። አማራውን የጥቃት ሰለባ አድርጎት የነበረው እራሱ መስህድ ነበር። መኢአድ ከተመሰረተ በኋላ ግን የአማራው ጥቃት ሙሉ በሙሉ ቆሟል ለማለት እችላለሁ። ይህ ደግሞ ሁላችንም ያየነው ሀቅ ስለነበር መካድ አይቻልም። »

«የለውጡ ሂደት እንዴት በአጭር ጊዜ ሊሳካላችሁ ቻለ?።»

«ድርጅቱን ለመለወጥ በቅድሚያ የተንቀሳቀሰው በገበሬው ውስጥ ነበር። ከላይ እንደገለጽኩልህ አካሄዳችን ጥንቃቄን የተከተለ ነበር። በጎንደር ፣ በወሎ ፣ በጎጃምና በሌሎችም የአማራው ክልሎች እኔ እራሴ በገበሬው ቤት ውስጥ እያደርሁ መስህድ ወደ ህብረብሔር መለወጥ እንዳለበት አሳምኜ ነበር። ከዚህ በኋላ የቀረው የከተማው ነዋሪ በተለይም ደግሞ የአዲስ አበባ ህዝብ ነው። በየክልል ከተማው የነበሩትን አመራሮች በግል ጦር፣ አሳምኛቸው ስለነበር አዲስ አበባዎቹ ደገፉም ነቀፉም ፋይዳ አልነበራቸውም።»

«ሶስቱን የአማራ ክልሎች ማለትም ጎጃም፣ ጎንደር እና ወሎን ሲጠቅሱልኝ የሰሜን ሸዋን አልፈውታል። በዚያ የነበረውን ገበሬ አላማከራችሁም ነበር? ከሆነስ ለምን።?»

«ሰሜን ሸዋ ላይ ብዙ ትኩረት ባለመስጠታችን ለጊዜው አልፈነው ነበር።»

«ለምን ትኩረት አልሰጣችሁም? እንደሚባለው ከሆነ ለመስህድ መመስረትም ሆነ ከመስራቶቹ ዘጠና በመቶ የነበሩት የዚሁ ክልል ተወላጆች መሆናቸው ነበር። አሁንም መስህድ በመፍፈሱ ያኮረፉት እና እንደ ቂም በቀል የወሰዱት የዚሁ ክልል ተወላጆች መሆናቸው ይነገራል። ማማከሩን የነፈጋችኋቸው አይቀበሉንም ከሚል ስጋት ነበር።?»

«አሱም ያስኬዳል። ቀድሞ ሲል እንደነገርኩህ አብዛኞቹ የዛክልል ተወላጆች የአስተሳሰብ ችግር የተጠናወታቸው ስለነበሩና የገበሬው አሰፋፈርም ለአዲስ አበባ ቅርብ ስለሆነ ለውጡን በምስጢር ለመያዝ ሲባል ሸዋን ለጊዜው ማለፉ አስፈላጊ ነበር።»

«የሶስቱን ጠቅላይ ግዛት ህዝቦች አሳምነው ከተመለሱ በኋላ ምን ምን እርምጃዎችን ወሰዱ?»

«አዲስ አበባ እንደተመለሰሁ በሶስቱ ጠቅላይ ግዛቶች የነበሩትን አላፊዎች ስብሰባ ጠርቼ በቀጥታ የድርጅቱን ለውጥ አንደምናካሂድ ነገርኳቸው። »

«ይህንን እርምጃ ብዙ ሰዎች እንድመፈንቃለ ፓርቲ አድርገው ወስደውለታል። እርስዎ ለዚህ ምመልስ ይሰጡኛል?»
ኢንጂነሩ ከትከት ብለው ከሳቁ በኋላ » ድርጅቱን አሳደግሁ እንጂ አልፈነቀልኩም። መጀመርያውንም ከውጭ ከመምጣቴ በፊት መስህድን እንድመራላቸው ለመረጡኝ ሰዎች እንደምለውጠው ነግሬያቸው ተማምነንበት ነው በአላፊነት ለመምራት ወደ አገር ቤት የተመለስኩት።»

«እርስዎን ወደ ድርጅቱ ያመጡዎት ሰዎች የድርጅቱን መለወጥ ወይም መፍርስ የማይቀበሉ ቢሆኑ ኖሮ አገር ቤት አይመለሱም ነበር ማለት ነው።?»

«ይመስኛል። ለምን ብትለኝ መጀመሪያውንም ቢሆን መስህድን ለቅቄ የወጣሁበት ዋናው ምክንያት ፓርቲውን በመዋቅሩ ደረጃ ስለማልደግፈው ነበር » አሉኝ ኢንጂነሩ።

ይህ ብቻ አይደለም በወቅቱ ለኢንጂነሩ አቅርቦላቸው የነበረ ቃለ መጠይቅ። ለሁለት ቀን ያህል አድርጓላቸው የነበረ ቃለመጠይቅ እራሱን የቻለ አንድ ትልቅ ጥራዝ መፅሐፍ ስለሆነ እሱ ጊዜውን ጠብቆ ይወጣል። እነዚህን እንደማጣቀሻ የወሰድኳቸው ከፕሮፌሰሩ ጋር ስለነበራቸው አለመግባባትና መስህድንም በቂም በቀል አፈረሱት ስለመባሉ አንባቢ የራሱን ግምት እንዲሰጥበት ይጠቅማል ብዬ ነው።

ምዕራፍ ሦስት

የደርግ ውድቀት መዘዝ

ከሚካሉል በሰጠ በሚቀጥለው ቀጠራችን ስንገናኝ ሙሉ ደስተኛ ሆኖነበር የጠበቀን። ራስ ሆቴል ጎራ ብለን ሻይ ቡና ካልን በኋላባለፈው ጀምሮልን ስለነበረው ታሪካቸው መበት አንስቶ እንዲህ በማለት ይተርክልን ጀመር። መነሻችን የመስህድ መወለድና የፖለቲካ ዓላማው አይደለም። ሁላችንም ብንሆን የራሳችን የሆነ መሠረትና ጅማሮ ነበረን። የኔና የእኔ መሰል ጓደኞቼ የትግል አነሳስ በፍፁም ከመስህድ ጋር የተገናኘ አልነበረም። መሰረቱ እንደዚህ ነው። የደርግ መንግስት የጦር መኮንኖች ተጠራርገን ጠላይ ለተሃድሶ ከገባን በኋላ ተሸናፊ በመሆን አንገታችንን ደፍተን የእሸናፊን ጀግንነት እያወደስን መጨውን የመከራ ግዞት በራሳችን ፊርማ ላለመቀበል መመካከር የጀመርነው በዚያ በጭንቅ ሰዓት ነበር።

ከደርግ ውድቀት በኋላ የደረሰብንን የውርደት ካባ እውልቀን ለመጣል የተለምነው የራሳችን የትግል መስመር ነው ወደመጨረሻ ከመስህድ ጋር በእትብት ያቆራኝን። ያ በወቅቱ በአፍሪካ ምድር ተወዳዳሪ አይገኝለትም እየተባለ ይነገርለት የነበረው ግዙፍ ሰራዊት በሚያስገርም እና በሚያሳዝን ሁኔታ በአንድ ጊዜ እደሊያሪኮ ግንብ ከተናደ በኋላ ብዙ ሺዎች የምንቆጠር የጦር መኮንኖች በጠላይ የወታደራዊ ማስልጠኛ ማዕከል ተሃድሶ ተብሎ ከታጎርን በኋላ ለስድስት ወራት በእስር እንድንቆይ ተደርጎ ነበር። በዚህ እስር ቤት ደግሞ አካላዊ ብቻ ሳይሆን ስነ ልቦናዊ እና ሞራላዊ ድርጊቶች ይካሄዱ ነበር።

ይህንን የሞራል ውድቀት ለመመለስ ሲባል አንድ ሃይል መፍጠር የግድ ሆነ። ስለሆነም በቅድሚያ የፖለቲካ ትምህርት እንደአዲስ ሀ ሀ ብለን መቁጠር ነበረብን። በሌላ በኩል ደግሞ በመጨረሻ ዘመን ምን እንደምንመስል በህብረተሰብ ውስጥ ያለንን በታና ከምንም በላይ ህዝብ ከኛ ምን ይጠበቃል የሚሉትን

ነጥቦች አንስተን እራሳችንን የምናይበት ጊዜ የገጠመን በዚህ ወቅት ነበር። ምክንያቱም እነዚህን ነገሮች ለመነጋገርም ሆነ አንድ ግንባር ለመፍጠር የመገናኘት እድል ፈጥሮልን ነበርና ነው።

ለዚህ ተግባር ሁሉም ሰው ከዚህ የተሻለ የመሰባሰብ ዕድል ስለማይገኘው አጋጣሚውን ለመጠቀምና የራሳችንን መበት ለማስከበርም ሆነ በኛ ሽንፈት ምክንያት በሀገራችን ላይ የደረሰውን ውርደት ለማደስ ከዚህ የተሻለ የመሰባሰብ እድል አልነበረንም። በሌላ በኩልም በህዝብ ላይ ለሚደርስ በደል ከኛ ምን ይጠበቃ እኛስ ከዚህ ምን መማር አለብን በሀገሪቱ አሁን በፍጥነት የሚንቀሳቀስ ሀይል ለመፍጠር ከኛ የተሻለ ኃይል ከየት ሊመጣ ነው? በነዚህ እና በሌሎችም ነጥቦች ላይ በስፋት ከተመካከርን በኋላ በአንድ ነገር ተስማማን ሁላችንም የሰለጠንን ወታደሮች ነን። ሀገርን ከመከፋፈል ለመዳን ደግሞ በቂ ሃይል አለን ብለን የወሰድነው እኛንና እራሳችንን ብቻ ነበር።

በጉዳዩ ብዙ ከተወያየን በኋላ ለተግባር ተስማማን። ይህ አማራጭ ደግሞ ለእኛ ሁለት ወሳኝ ነጥብ የነበረው ሲሆን አንደኛው የደርግ ሰራዊት ወንጀል እንደሰራ ተደርጎ እስከዓለም ዳርቻ የጎደፈ ስማችንን ለማደስ ሁለተኛውና ወሳኙ ነጥብ ደግሞ ከተሃድሶ ከ ወጣን በኋላ ሊደርስብን የሚችለውን የተናጠል ጥቃት በአንድነት ለመቋቋም የቅድሚያ ዝግጅት ለማድረግ ነበር። ተበታትነን የትም እየወደቅን የአውሬ እራት ከምንሆን እራሳችንን እየተከላከልን ታሪክ ሰርተን ማለፍ የሚል እቅድ ነበር። እድል ገጥሞን አቅማችን መጠናከር ከቻለም ኢህአዲግን በመጣል አገሪቱን ከመከፋፈል ማዳን አለብን በሚለው ሃሳብ ሙሉ በሙሉ ተስማማን ። እነዚህን በመሳሰሉት ወሳኝና አንኳር የሆኑ ነጥቦች ላይ ለመወያየት ውስጥ ውስጡን የተጀመረው እንቅስቃሴ በሁላችንም በኩል ተቀባይነት ያገኘ ቢሆንም ብዙ ስጋቶች ነበሩበት። እንደሰጋነውም በመካከላችን አስጊ የነበሩ ሁኔታዎች መፈጠራቸው አልቀረም። የተለያዩ ጥቅሞችን ልናገኝ እችላለን ብለው ያሰቡ ወገኖች ከኛው መሃል አፈንግጠው በመውጣታቸው ብዙም ሳንራመድ መፍረክረክ ተጀመረና አንዳንድ ምስጢሮች አፈትልከው ብቅ ማለት ጀመሩ።ከዚያ በኋላ አንዱ አንዱን

ባለማመን እርስ በርስ መጠራጠር ተጀመረ። በጠላይ የጦር ማሰልጠኛ ካምፕ ውስጥ ሆነን መወያየት ስንጀመር የገጠመን የመጀመሪያው ፈተና ይህንን የመሰለ ሲሆን አሳዛኝ ገጠመኞችን ነበር። ምክንያቱም ሁላችንም በጦር ወንጀለኝነት ተፈረጁን ከዓለም ጫፍ እስከ ዓለም ዳረቻ በጥላቻ እንድንታደን አዋጅ የተነገረልን መሆናችንን እያወቀንና እየተረዳን ራሳችንን መሰለል መጀመራችን አሳዛኝ ብቻ ሳይሆን አሳፋሪም ነበር ለማለት እችላለሁ።

በዚህ ሁኔታ የሚፈለግ ወንጀለኛ የመንግስት ተለጣፊ በመሆን የመታነቂያ ገመዱን እየሸረበ እራሱን ይሰልላል ተብሎ ቢነገር የሚታመን አልነበረም። የተፈራው አልቀረም የሆነው ሁሉ ሆነ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ካድሬዎች በነጠላ እየከፋፈሉ « እገሌ ይህን ተናግሯል። አንተም በጉዳዩ እጅህ እንዳለህበት ነግሮናል። የምታምን ከሆነ ከሚደርስብህ ስቃይ ነፃ ሰው ነህ። እውነቱን የማትናገርና የምትክድ ከሆነ ግን ከፍተኛ ስቃይ ይደርስብሃል » በማለት በጥያቄ ያጣድፋን ጀመር። ይጠይቁን የነበረው አንዳንዱ እውነትነት ስለነበረው ከራሳችን ውስጥ መረጃዎች እንደወጡ ተረድተን ነበር። ውይይታችንን ለተወሰነ ጊዜ አቋርጠን ቆይተን ሁኔታዎች እየቀዘቀዙ ሲመጡ እንደገና ጀመርን። ያም ሆኖ በድጋሚ በመካከላችን መከፋፈል በመፈጠሩ

የምንጠራጠራቸውን ሰዎች ሙሉ በሙሉ ለማግለል ወሰንን። ውሳኔያችን የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ ስለነበረው ከዚያ በኋላ ወሬው ስለቀዘቀዘ እንደልብ ስንወያይ ቆይተን የተሃድሶ ጊዜው አብቅቶ ወደየ ትውልድ ቀያችን መመለሻ ጊዜያችን ተቃረበ።

ልንገናኝ የምንችልበት አድራሻ መለዋወጥ እንዳለብን ብንረዳም ለጊዜው በቃል ከመነጋገር በስተቀር የተዘረጋ መስመር አልነበረንም። በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳለን የተሃድሶ ግዜአችን አልቆ ከጠላይ ተሰናበትን። በሰሜን ሸዋ አካባቢ የነበርነው ግን ሁላችንም ወደመጨረሻው ተገናኝተን ስለነበር ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ውስጥ ውስጡን ስንላላክክ ቆይተን

ህዳር 7 ቀን 1984 ዓ.ም በደብረብረሃን ከተማ ጠባሊ በሚባለው ቀበሌ 09 መንደር ውስጥ በአንድ የጦር መኮንን ሰው ቤት ተገናኝተን የመጀመሪያ ስብሰባችንን አደረግን። በሁለተኛው ስብሰባችን ስንገናኝ ግን ከኛ ውጪ ከገበሬው የተሰባሰቡ አርሶ አደሮችም አብረውን ተካፋይ ነበሩ። በሶስተኛው ስብሰባችን ላይ ደግሞ ከገበሬዎቹ በተጨማሪ በመንግስት ሥራ ተቀጥረው ይሰሩ የነበሩና ከኢትዮጵያ ቆዳ ፋብሪካ እና መሰል ድርጅቶች ከስራ የተባረሩ ሰዎችም ተቀላቅለውን ነበር።

በዚህ ሁኔታ በተደረገው የምስጢር ውይይት ላይ በስፍራው የተገኙት በሙሉ እቅዳችንን የተቀበሉት በልበ ሙሉነት እንደነበር አሁንም ላይ ሆኜ አስታውሰዋለሁ። ከጠዋቱ አራት ሰዓት ላይ የተጀመረው ውይይት እስከ ምሽቱ ሁለት ሰዓት ቀጥሎ ከምሽቱ አምስት ሰዓት አካባቢ ላይ በጣም በመዳከማችን መለያየት የግድ ሆነ። በማግስቱ ብዙ ከተወያያንበት በኋላ ከስምምነት ላይ ደርሰን የቀረበው ሃሳብ በሙሉ ድጋፍ ፀድቆ ከቀኑ አስራ ሁለት አካባቢ ተለያየን።

በውይይታችን አንስተናቸው ከነበሩት አንኳር አንኳር ነጥቦች መካከል ገዥዎቹ በፈጠሩት ስህተት በራሱ በአማራው ልጆች መካከል ያለው መከፋፈል በሌሎቹ በኩል ደግሞ አማራው ብዙ ግፍ እንደሰራ ተቆጥሮ ነፍጠኛበሚል ቅፅል ስም እየተፈረጀ የጭቁኑ ህዝብ ጠላት ተደርጎ መወሰዱ ነበር። በነዚህ ሁለት ምክንያቶች እንጥፍጣፊው ወደኛ ደርሶ እንደጀርመን ሂትለር የጦር መኮንኖች ማደኛ ወጥቶብን እንደነበር የቅርብ ግዜ ትዝታችን ነው። በወቅቱ ሌሎችን ነገሮች ታግሰን ለመኖር ብንሞክርም እንኳን ለሀይወታችን ዋስትና አልነበረንም። ለደፊቱም ቢሆን ጥቃቱ የሚቆም ስላልመሰለን ቆርጠን ለመጋፈጥ የወሰነው ሁሉንም ነገር በዚህ መልኩ ከተመለከትን በኋላ ነበር።

ምንም እንኳን ሞት እንደአማራጭ ተደርጎ የሚወስድ ባይሆንም እየገደሉ መሞትን እንደ አማራጭ ይዘን ነበር ወደትግሉ የገባነው። በሁሉም በኩል የተወጣርን በመሆናችንና የቀጠሮ ጊዜ ስላልነበረን በእለቱ አንድ አስተባባሪ ኮሚቴ አቋቋምን

በሱ በኩል ሁላችንን ሊያገናኝን የሚችል የግንኙነት መረባችንን በሀገር አቀፈ ደረጃ ዘረጋገ።

በስብሰባችን ላይ አብረውን የተገኙትና ትግሉን ለመቀላቀል የመጡት በሙሉ የፖለቲካውን አስተባባሪነት በመረከብ ወደ አዲስ አበባ በሰውር ገብተው በማቴሪያልም ሆነ በኢኮኖሚ በኩል ሊያግዙን የሚችሉ የፖለቲካ ድርጅቶችን እንደሚያፈላልጉ ቃል ገቡልን። የተመረጡት ሰዎች ሊያግዙን የሚችል የፖለቲካ ድርጅት ከማፈላለግ በተጨማሪ ከሌሎች ክልሎች ጋር የምንገናኝበትን መንገድ የሚፈጥር መስመር እንደሚዘረጉልን ከተነጋገርን በኋላ ወደ አዲስ አበባ እንዲሄዱ ቀን ተወሰነ።

እኔ የማውቀው የትግል አጀማመራችን አሁን በነገርኩህ መልኩ ሲሆን ከዚህ የተለየውንና ከመዐረኩ ሲሮ ጋር ያጣመረንን የግንኙነት መስመር ግን ይህ ነበር ብዬ ለመናገር አልችልም። ለምን ብትለኝ በእለቱ ስብሰባችን ላይ ስለነበሩት ሰዎች ምንነት እና ማንነት የተረዳሁት እጅግ ዘግይቼ ስለነበር ነው።

ምንም እንኳን አላፈነት ቢኖረኝም ብዙ የማላውቃቸውና መጨረሻ የተረዳኳቸው ነገሮች ነበሩ። በሌላ በኩል ግን ትግላችንን ለመጀመር ማንም ሰው በአጋጣሚ በእጁ የገባውን መሳሪያ ይዞ መንቀሳቀስ እንደሚኖርበትና በቀጣይነት ለሚያደርገው ትግልም ከተግባር ጋር መንቀሳቀስ እንደሚገባው እንዲያውቅ ተደርጓል።

ትጥቅን በተመለከተም በየወረዳው የሚገኙ የመሳሪያ ግምጃ ቤት መጋዘኖች ጥናት ተደርጎባቸው መሳሪያ ያለባቸው መጋዘኖች ተሰብረው አባሎቻችን ትጥቅ እንዲያገኙ ለማድረግ የምንችልበት ስልት ቀየስን። አሳቡ ሙሉ በሙሉ በመፅደቁም የጦር መሳሪያ የሚገኝባቸው ወረዳዎች ይጠኑ ጀመር። እቅዱን እንድናቀርብ የስራ ድርሻ የተሰጠን ሻለቃ መስፍን ታደሰ ሻምበል ደጀኔ ዝቄና እኔም እራሴ ነበርሁ። መሳሪያ ይገኝባቸዋል ወደተባሉበት ወረዳዎች በሲቪል መልክ ለጥናት መንቀሳቀስ ስለነበረብን ስራችንን ሙሉ በሙሉ ጀመርን። ከእኛም

በተጨማሪ ከየወረዳው የመጡ መኮንኖች የስራ ድርሻ ተሰጥቷቸው ስለነበር እነሱም በጎላፊነት እያስተባበሩ በቀጣይነት የሚንቀሳቀስ ኮሚቴ ከታች ወደ ላይ እንዲዋቀርና ጠቅላላ ድርጅታዊ መዋቅር እንዲዘጋጅ ተደረገ። መዋቅራችን ከተዘረጋ በኋላ የመጀመሪያው ዙር ወታደራዊ ሀይል ወደሰሜን ሸዋ ቆላማ አካባቢዎች እንዲንቀሳቀስ እና ቦታ እንዲይዝ ተወሰነ።

ከዚያ በመቀጠል ለሁለተኛ ዙር የተደራጀው ሃይል ደግሞ ሞፈር ውሃና መርሃቤቴን ይዞ እስከ ይፋት ቆላ የአፈርና የአማራ ክልልን እንዲያገኝ ሆኖ መስመሩን በማስፋት ወደ ወሎ ግዛት ከተገናኘ በኋላ በሁለት ተከፍሎ እንዲንቀሳቀስ ሲደረግ ይህ ወታደራዊ ሃይል መነሻና መድረሻው ተወስኖ ሁለቱም ሃይል የተመረጠለትን ቦታዎች እንዲይዝ የመጨረሻው ውሳኔ ተሰጠው።

የተመረጡት ቦታዎች ከተያዙ በኋላ ወደመሃል ኢትዮጵያ የተላከው አጥኚ ሃይል የተለያዩ መረጃዎችን ለሚመለከተው ክፍል የማቅረብ ስራውን በጥቂት ግዜ ውስጥ ሙሉ በሙሉ ማቅረብ ጀመረ በይፋት፣ በምንጃር፣ በሸንክኮራ፣ በቡልጋ፣ በመንዝና ግሼ እንዲሁም በመርሃቤቴ ላሉት ቆላማ የወታደራዊ ቦታዎች በሙሉ እንደ እዝ መምሪያ ሆኖ የሚያገለግለው ጣቢያ ደብረብርሃን እንዲሆን ተወሰነ።

በስብሰባችን ላይ ከነበሩት ሰዎች መካከል አሁን የማስታውሳቸው ከተማ ደስታ የተባሉ ሰው ሁለት መሳሪያዎችን ለመስጠት ቃል ገብተውልን ነበር። ያም ሆኖ ግን መሳሪያውን አምጥተው ያስረክቡ አያስረክቡ ያየሁት ወይንም የማውቀው ነገር አልነበረም።

በሌላ በኩል ግን ገና ስንጀምረው በቃለ መሃላ የተጀመረው የትግል ጉዞአችን ረጅምና ውስብስብ ነበር። በዚህ መልኩ የተጀመረውን ጥልፍልፍ መንገድ ሁላችንም የቃሉ ክበደት እና የትግሉ ቁርጠኝነት ከምንም በላይ ደግሞ የፈተናው ብዛት የፈጠረብንን ስሜትና ጫና ተከትለን የሺህ ኪ/ሜትሩን ጉዞ በአንድ እርምጃ ሀ ብለን ለመጀመር የካቲት 5 ቀን 1984 ዓ.ም

የከተማ ስንበት የምናደርግበት የመጨረሻው እለት ሆነ። አቅም የፈቀደውን ዝግጅት አድርገን የሰራና የሃላፊነት ድርሻችንን ከተረከብን በኋላ ደብረብርሃንን ለቅቀን ወጣን። የትግል ጉዞአችንን ገና ከመነሻው ፊተና ገጠመውና መ/አ ዘውዱ የሚባል ሰው እኛን ለመሰለል ከውስጣችን የገባ መሆኑ በውስጥ መረጃ ሰራተኞቻችን ተደረሰበት። ግለሰቡ እንዴት እንደገባ ባናውቀውም ከየካቲት አምስት ቀን ስብሰባችን ላይ ጀምሮ አብሮን እንደነበር አውቃለሁ። አመጣጡ በምንና በማን በኩል እንደነበር ግን እኔ ብቻ ሳልሆን የኔ አጋሮች በሙሉ ያልተረዱት እና እስከመጨረሻውም ያልተፈታ ምስጢር እንደሆነ ቆይቷል።

መቶ አለቃ ዘውዱ ትርፍራፊ ለማግኘት ብሎ በራሱ ይመጣ ወይም ደግሞ በመንግስት ተመልምሎ የተረጋገጠ መረጃ ማግኘት ባለመቻላችን የእርስ በርስ ጥርጥሬ ውስጣችን እንዲገባ መንገድ መፍጠሩ አልቀረም። እንቅስቃሴያችን የፈጠነና ቅፅበታዊ ባይሆንና የነበረውን ሃይል ወደ ተመደበለት የውጊያ ወረዳ ባናስማራ ኖሮ ከደብረብርሃን ከተማ ሳናወጣ በነበርንበት ተይዘን እንደነበር ከዛሬ ላይ ሆኜ አስታውላለሁ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ ጦራችን ሰፍሮበት የነበረውን ቦታ አደጋ ያስከትላል ተብሎ ስለተሰጋ በአፋጣኝ እንዲቀየር ተደረገ። ወታደረዊ ሃይላችን በዚህ ፈታኝ ሁኔታ ያለፈ ሲሆን በእኔ የሚመራው አንድ ኮሚቴ በከተማ ቀርቶ ከየትም አቅጣጫ የሚመጣውን መልዕክት እየተቀበለ የሰው ሃይል በማደራጀት ለማንኛውም እንቅስቃሴ የተሟላና ሰፊ ያለ የመረጃ ማሰባሰብ ስራ እዲሰራ አላፊነት ተሰጠው።

ይህንን በመሰለው ሃላፊነት አእምሮዬ ተወጥሮ በሌላ በኩል ደግሞ ለግዳጅ የተላከው ዘማች ቡድን እምን ደረጃና በምን ሁኔታ ላይ እንደሚገኝ ስንቅም ሆነ ትጥቅ ምን እንደሚያስፈልገው የመከታተል ሃላፊነቱ በኔ ላይ የተጣለ ነበር። ይህንን ሁሉ አላፊነት በጫንቃዬ ተሸክሜ በደብረብርሃን ከተማ እየተዘዋወርሁ በዚያ ያለውን የመንግስት እንቅስቃሴ ከማጥናት በተጨማሪ ከአዲስ አበባ ከሚመጡና ከጎጃምና፣ ከጎንደር

ከሚንቀሳቀሱት ሃይሎች ጋር የሚደረገውን ግንኙነት ለማጠናከር ከፍተኛ የመረጃ ስራም እሰራ ነበር። በዚህ እንቅስቃሴ ላይ እንዳለሁ ነበር አንድ መልካም አጋጣሚ መፈጠሩን ተረዳሁት። ነገሩ እንዲህ ነበር። በኩሎኔል ዳንኤልና በኩሎኔል ታደሰ እንዲሁም በአቶ ከተማ ደስታ የሚመራ የበላይ አስተባባሪ ሃይል በአዲስ አበባ ተመስርቶ በአንድ የፖለቲካ ድርጅት ደጋፊነት እየተንቀሳቀሰ ነው የሚል መረጃ ከአጆ ላይ ገባ። ይህ ሃይል መደራጀቱን የሚገልፅ ማስረጃ የደረሰኝ ወደአሰዲሰ አቡባ በላክነው ቡድኖችን በኩል ሲሆን የአሰላለፍ ስትራቴጂውም ወደ ጫካ ገብቶ ረጅም የትግል ጉዞ ከማድረግ እና ብዙ ዘመን የሚፈጅ የትግል ስልት ከመንደፍ በተሻለ በአስር ሺህ የሚቆጠሩ የደርግ መንግስት ኮማንዶዎችን አሰባስቦ አዲስ አበባ በመግባት በምድር ጦር ግምጃ ቤት ተከማችቶ ያለውን የጦር መሳሪያ መዝረፍና መታጠቅ።

በቀጣይም የፊደሮና የቴሌቪዥን ጣቢያውን ተቆጣጥሮ መፈንቅለ መንግስት ማካሄድ የሚል ዝርዝር የያዘ ነበር። ከዚህ ቡድን ጋር ለመገናኘት ጊዜ ባለመፍጀታችን አብረን እንድንሰራ ከስምምነት ላይ ደረስንና በአጭር ጊዜ በተደረገ የማሰባሰብና የማስተባበር ሥራ ዕቅዱን ወደውጤት ለመቀየር ተቻለ። ከዚህ በኋላ የሃይል አሰላለፋችንን አንድ አድርገን በማስተባበር የተጣመረ የመረጃ እንቅስቃሴ ተዘረጋ። በዚህ ቡድን ውስጥ ለኔ የተሰጠኝ የሥራ ድርሻ መረጃዎችን እያሰባሰቡ ለበላይ አስተባባሪዎች ማቅረብ ሲሆን የመጀመሪያውን ሪፖርት አቅርቤ በወቅቱ የተሰጠኝ መልስ ያለው ሁኔታ ብዙ አስቸጋሪ እደማይሆንና ከሌላው የትግል ስልት የተሻለና የቀለለ መንገድ ይመስላል የሚል ነበር።

በዚህ ሁኔታ ሰፋ ያለ ውይይት ከአደረገን በኋላ ጦሩን በተመለከተ በሁለቱ ኮሎኔሎች በኩል ያለው እስከ 10 ሺህ የሚደርስ ልዩ ኮማንዶ ሃይል በቂ እንደሚሆንም ታመነበት። እንቅስቃሴ ስንጀምር አንዳንድ ያስደነቀኝ ነገር የገጠመኝ ሲሆን የኩሎኔል ዳንኤል ጉዳይ ነበር። እኚህ ሰው የመፈንቅለ መንግስት ሱስ አለባቸው እየተባለ ቅፅል ስም የተሰጣቸው መሆኑን አውቅ ስለነበር አሁን ደግሞ ለምን

በመፈንቅለ መንግስት ውጊያው እንዲጀመር ፈለጉ የሚለው ጥያቄ ውስጤን እየሰረሰረኝ የቅድመ መረጃ ማሰባሰቤን በስፋት ቀጠልሁ። በሰሜን ሸዋ የተጀመረው እንቅስቃሴ በተመለከተ ማንኛውንም የደህንነት ማስጠበቅ ስራው ሙሉ በሙሉ በኔ ላይ የወደቀ በመሆኑ የነበረብኝ የስራ መጨናነቅ ከጊዜ ወደጊዜ እረፍት የነሳኝ ከመሆኑ በቀር ሁሉም ነገር በጥሩ ሁኔታ እየተጓዘ ነበር።

በሰሜን ሸዋ ቆላማ ቦታዎች የተንቀሳቀሰው ተዋጊ ሃይል ወደ አዲስ አበባ በአስቸኳይ እዲመጣ በመወሰኑ ለሻለቃ መስፍን ታደሰ በጥቂት ቀናት ውስጥ መድረስ እንዳለበት የሚገልፅ መልእክት ላኩበት። መልእክቱ እንደደረሰው ያለውን ሀይል ይዞ አዲስ አበባ የገባው በተፋጠነ ሁኔታ ነበርአዲስ አበባ እንደገባ ፈረንሳይ ለጋሲዮን አካባቢ በሚገኘው ጫካ ውስጥ በመስፈር ወታደራዊ ጥናት አያደረገ እንዲጠባበቅ ትዕዛዝ ተሰጠው። ከዚህ በኋላ ነበር ለዘመቻው ድርጅት /ሌጀስቴክ / ድጋፍ አንድ ጠንካራ የሆነ የፖለቲካ ድረጅት መኖሩን የሰማሁት። ብዙም ሳይቆይ ሚስጢሩ ወደውጭ እየወጣ መጣና የኋላ ድጋፍ የሆነው የፖለቲካ ድርጅት የመሰው አማራ ህዝብ ድርጅት እንደሆነ የአመራሩ ቁልፍ ሰዎች ለመረዳት ቻልን። አለ የተባለው የሠለጠነ አስር ሺህ ጦርም በአዲስ አበባ ከተማ ዙርያ በአሉት ጫካዎች እንዲቆይ የተደረገ ሲሆን የአስፋፈሩን ሁኔታ በተመለከተም የአዲስ አበባ ከተማን በስተሰሜን ምእራብ የእንጦጦ ተራሮችን ግማሽ ጨረቃ ሰርቶ ነበር።

በአጋጣሚ ይሁን ወይም ደግሞ ታስቦበት ግንቦት ወር በኢትዮጵያ መንግስት ላይ የመፈንቅለ መንግስት ሙከራና ለወጥ ከአዲስ መንግስት ጀምሮ ተካሂዶበታል። አሁንም ደግሞ መፈንቅለ መንግስቱ የተወሰነው ግንቦት ወር ነው። የመፈንቅለ መንግስቱ እንቅስቃሴ በሚያስገርም ሁኔታ የተፋጠነ ሲሆን የእቅዱን ዘጠና ዘጠኝ በመቶ ለማጠናቀቅ ከመቻላችንበተጨማሪ ትዝ ከሚለኝ ትውስታዬ መካከል በቤተመንግስቱ ላይ የሚካሄደው የዉጊያ ፕላን

ዝርዝር ጥናትና የእቅዱ እስትራቴጂ ነበር። ወደ ቤተ መንግስቱ ዘልቆ ለሚገባው አምስት መቶ ልዩ ኮማንዶ ሃይል የተመረጠለት የመግቢያ በር ለውሃ መውረጃ የተዘጋጀው የመሬት ውስጥ ለውስጥ ቱቦ ነበር። እነዚህ በቆሻሻ ውሃ መውረጃው ቱቦ ውስጥ በልባቸው እየተላላቡ ረጅም ጉዞ ከአደረጉ በኋላ ቤተ መንግስቱ ውስጥ የሚገቡት አምስት መቶ ኮማንዶዎች ቤተ መንግስቱ ውስት ሲደርሱ የተሰጣቸው ግዳጅ በሣንጃና እጅ በእጅ ውጊያ ብቻ እዲጠቀሙ በእጃቸው ላይ የያዙት መሳሪያ ገመድና ሳንጃ ብቻ ነበር። ይህ ሃይል እምነት የተጣለበት በሱ ላይ ስለነበር የተከፈለው መስዋት ተከፍሎ በቀላሉ ቤተመንግስቱን መቆጣጠር እንዲችል ጥብቅ ትዛዝ ተቀብሏል።

በሌላ በኩል ግን እሱን ሊያግዝ የሚችል ቁጥሩ እስከ ሁለት ሺህ የሚደርስ ተጨማሪ ኮማንዶ የቤተ መንግስቱን ዙሪያ አጥር ተከትሎ ከውጭ ወደ ውስጥ ሊከላከል በሚያስችል መልኩ የተዘጋጀ ሲሆን ከከባድ እስከ ቀላል መሳሪያ የታጠቀ ድጋፍ ሰጪ ነበረው። የዚህ አይነት አላፊነት የተሰጠው አምስት መቶ ልዩ ኮማንዶ ሃይል በደርግ አስመራ ላይ መፈንቅለ መንግስቱን ከአከሸፋት ኮማንዶዎች የተውጣጣ ስለነበር መፈንቅለ መንግስቱንም እንደሚያሳካ ሙሉ በሙሉ እምነት የተጣለበት ነበር። በወቅቱ እናስበው እንደነበር የኢህአዴግ ሃይል በብቃት ደረጃ ሲታይ ከመሳሪያ ተኩስ ውጭ በኮማንዶ በኩል አስተማማኝ እንዳልነበር ነው።

ስለሆነም ከቤተ መንግስቱ ቀጥሎም ፊደዬና ቴሌቪዝን ጣቢያውን እንዲሁም ቴሌኮሚኒኬሽን ላይ ፈጣን ጥቃት ተሠንዝሮ የመገናኛ ተቋሞችን በአጭር ጊዜ ውስጥ በቁጥጥር ስር ለማዋል የነበረን ሃይል ከበቂ በላይ ነው የሚል ግምት ነበረን። በሁሉም በኩል የተሰለፈው ሃይል የመጨረሻውን ትእዛዝ እየተጠባበቀ ሲሆን በአስማረ ዳኝ የሚመራ ብዙም ወታደራዊ ትምህርት ያልተሰጠው አምስት መቶ የታጠቀ ሃይል በተጠባባቂነት የተመደበ ነበር። የዚህ ሃይል አሰላለፍ በራሱ በአስማረ የሚታዘዝ ሲሆን የቦታ አሰላለፍን በተመለከተ የሰሜን

መውጫና መግቢያ የአዲስ አበባ አስመራ በር ተብሎ የሚጠራውን መንገድ እንዲዘጋ የተመደበ ነበር። በአምስት ምድብ የተከፈለው የከተማ ውስጥ ተዋጊ ሃይል ወደ ተሰጠው የግዳጅ ቦታ ሲንቀሳቀስ በአምስቱ የመግቢያ በሮች የተመደበው ዘጊ ሃይል ደግሞ በየበሮቹ ላይ ሆኖ ማንኛውንም እንቅስቃሴ ያግዳል።

በዚህ ሁኔታ ሁሉ ነገር ከተጠናቀቀ በኋላ የማይቀረውና ፈታኝ ሁኔታ ለመጨረሻ ፍልሚያ ግንቦት 7 ቀን 1984 ዓ.ም ለመፈንቅለ መንግስቱ ስራ ተግባራዊ እንቅስቃሴ ተጀመረ። ግንቦት 6 ለ 7 አጥቢያ የድርጊቱ አቀነባባሪና የበላይ መሪ የነበሩት ኮሎኔል ዳንኤል በገፃቸው ላይ ያልተራጋጋ ስሜት ይታይባቸው ጀመር። ኮሎኔሉ ከዚያን ቀን በፊት የነበራቸው ልበሙሉነትና የተረጋጋው መንፈሳቸው እንደማለዳ ጤዛ እየተነነ የጠፈ ይመስል ፊታቸው ገርጥቶ በመመልከቱ በልቤ ውስጥ የተለያዩ ጥርጣራዎች ተሰንቅረው ምክንያቱን በጧል ላላውቅ ግንቦት 6 ቀን አለፈና በማግስቱ ግብቦት 7 ተተካ።

እስከ ቀኑ 12 ሰዓት ድረስ በኮሎኔሉ በኩል የተለየ ለውጥ ሳላይ ቆይቼ ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ተኩል ሲሆን የበለጠ ወደአራስ ነብርነት ተቀይረው በውጊያ አፈፃፀም ውስጥ ከፍተኛ ሀይልና ድረሻ ነበራቸው ከኮሎኔል ታደሰና ከሌሎቹም አመራሮች ጋር ድንበር የዘለለ ንትርክ ውስጥ ገቡ። እንዲህ አይነት ሁኔታ በስራቸው ለነበርነው አመራሮች ግራ አጋቢ ብቻ ሳይሆን አስደንጋጭም ነበር ለማለት እችላለሁ። እርግጥ ስለቀደመ ባህሪያቸው ሲነገር እንደምስማው ከሆነ ኮሎኔል ዳንኤል የኮሎኔል መንግስቱ ኃይለማሪያም ዓይነት ቁጠና ቅብጥብጥ ባህሪ የነበራቸው እንደሆኑ ነበር። በዚያን አለት የነበረው የኮሎኔሉ በድንገት የመቀያየር ሁኔታ ከመሰረታዊ ባህሪ የመነጨ ስላልነበር ከሰአት ወደ ሰአት እየተለዋወጡ ሄደው ወደ አውሬነት የተለወጡ ስለመሰለኝ የእቅዱ መበላሸት ታየኝና ክፉኛ ተረበሽኩ። ኮሎኔሉ የተፈጠረው አሳዛኝ ሁኔታ አስከራቸውና ይበልጥ አራስ ነብር

ሲያደርጋቸው ስመለከት ሰማይ የተዳፋብኝ ያህል እስከ ሚሰማኝ ድረስ መጭው ሁኔታ ከብረት አሎሉ ከብዶኝ አጠገቤ ከነበሩት ድንጋዬች በአንደኛው ላይ አረፍ ለማለት ተገደድሁ። ነገሩ እንዲህ ነበር። በውጊያው ላይ ይገባልናል ተብሎ የተጠበቀው አስር ሺህ ሠራዊት በተያዘለት ሰዓትና ቁጥር የተሟላ አልነበረም። በሌላ በኩልም በውሃ መውረጃ ቱቦ ውስጥ ሠረጎ ወደ ቤተመንግስቱ እንዲንቀሳቀስ የታዘዘው የኮማንዶ ጋይል ቁጥር የተጠቀሰውን ያህል ካለመሆኑ በተጨማሪ እርስ በርስ ሊያገናኝ የሚችል የፊደሉ መገናኛ አልነበረመውም። ሁሉም ነገር አይብ ላይ የተደፋ ቆሉ ሆነና የውጊያ ዕቅዱን ለማስቀረትም ሆነ ለማስቀጠል የማያስችል አስቸጋሪ ሁኔታ ተፈጠረ።

ወደቤተ መንግስቱ እንዲገባ የታዘዘው ሃይል የግንኙነት መሣሪያ አልተሰጠውም። የግንኙነት መሣሪያ ሳይኖረው ከቆሻሻ ቱቦ ውስጥ የገባው ልዩ ሃይል የመቀጠያም ሆነ የመመለሻ መስምሩ የተዘጋና የተቋረጠ መሆኑን ስለማ ስሜቱ በአየር እንደተሞላ ስልቻ እየሟሸሸ ሲመጣ ታወቀኝ። በዚህ ሁኔታ ሁሉም ነገር እየጠበበ መጣና ለማስገባትም ሆነ መልሶ ለማውጣት በማይቻል መልኩ የአቅዳችንን ተግባር አንቆ በመያዝ እራሱን በራሱ ጠልፎ የሚጥል ለማስገባትም ሆነ ለማስወጣት የማይችል አስቸጋሪ ቅርቃር ሆኖ ቀረ። ጽንዚህን ሁኔታዎች መልሶ ለማስተካከል አይደለም እንዴት ተፈጠሩ ብሎ ለመጠየቅም እንኳን ጊዜው የመሽ ነበር።

ኮሎኔል ዳንኤል በራስ የመተማመን ብቃታቸው እንደጉም እየተነሳ ከፊታቸው ሲጠፋ ስመለከት ነበር ሁሉም ነገር እንዳከተመለት የተረዳሁት። በወቅቱ እንደተመለከትኳቸው ከገጸቸው የተገነዘብኩት ዘዴ አልባ ሆነው በአሉበት ቦታ ያለምንም መንቀሳቀስ ተገትረው መቅረታቸውን ነበር። ወደ ቤተመንግስት የሄደው ሃይል በተመለከተ እንዴት ይመለስ ምንስ እያደረገ ይሆን እንኒህ ሁሉ ጥያቄዎች መልስ የሌላቸው ነበሩ። ቀጥልም አትቀጥልም ለማለት የመገናኛ መስመሩ ተቆርጧል ። ሁሉም ነገር በቀላሉ

የማይወለድ በእግሩ በኩል ዞሮ የመጣ የቡካር ሴት ምጥ ነበር የሆነው። ከዚህ በኋላ የመጨረሻ አማራጭ ተደረጎ የተወለደው ሰዎችን እየላኩ በቃል መንገር ነበር። በዚህ ሁኔታ ጥረት ከአደረገን በኋላ ለግዳጅ በተጠንቀቅ ይጠባበቅ የነበረው ልዩ ሃይል እንዲያፈገፍግና ወደ ዳር እንዲመለስ አደረገን። ከሰሊቴ ስድስት ሰዓት ሲሆን ከኮሎኔል ዳንኤል ጋር ሌሎች ሁለት ኮሎኔሎችን ጨምሮ እነ አቶ ከተማ ደስታ እና በርካታ ሻለቆችም በአንድ ህንፃ ውስጥ እንዲሉ በኢህአዲግ የፀጥታ ሃይሎች ተያዙ። ከዚያ በኋላ ትዝ የሚለኝ ነገር ቢኖር አውራው እንደሞተበት ንብ እየተበታተነ በፈለገበት አቅጣጫ እየሸሸ ያለውን ተዋጊ ሃይል መመልከቴን ብቻ ነበር።

እኔ እና ሻለቃመስፍን የራሳችንን ጦር ይዘን አዲስ አበባን ለቅቀን ሰንወጣ አስማረ ዳኔም የራሱን አምስት መቶ ጦር ይዞ ወደመጣበት የተመለሰ ሲሆን እቅዱን ያበላሽትና ያን ሁሉ ችግር የፈጠሩት እነ ሻለቃ ዘርአይ እና ከሱ ጋር የነበሩ የኤርትራ ተወላጅ የነበሩ የጦር መኮንኖች መሆናቸውን የሰማሁት ወደደብረብርሃን ከተመለስኩ በኋላ ነበር።

ምዕራፍ አራት መፈንቅለ መንግስቱ ከሸፈ

ደብረብርሃን እንደተመለሰን ከሻለቃ መስፍን ጋር ለእቅዱ መበላሸት መንስኤው ምን እንደነበር ስንነጋገር የሚከተለውን አስረዳኝ። ነገሩ እንዲህ ነው። በአጠቃላይ እቅዱ እየተሰራ የነበረው ከኢህአዲግ ቢሮ ጋር በአንድ ላይ ነበር። እንዴት ብትለኝ ከኮሎኔል ዳንኤል ጋር በአንድ ላይ በመሆን የመፈንቅለ መንግስቱን እቅድ ያወጡት ሻለቃ ዘርአይና ሌሎች ስማቸውን የማላስታውሰው የኤርትራ ተወላጆች የነበሩ የደርግ የጦር መኮንኖች ሲሆኑ የኤርትራን መገንጠል የሚቃወሙ በመምሰል ሁለቱ መሪዎችን በመፈብቅለ መንግስት መወገድ እንዳለባቸው አሳቡን ያቀርባሉ። እነዚህ ግለሰቦች እቅዱ ከመውጣቱ ጀምሮ አስሰከመጨረሻሻዊ ደቂቃ ድረስ እየተሰራ የነበረውን የመፈንቅለ መንግስት እንቅስቃሴ ለኢህአዲግ እና ለሻቢያ የፀጥታ ሰራተኞች ያቀርቡ ነቤር ማለት ነው።

እነኮሎኔል ዳንኤል ሻለቃ ዘርአይና ከእሱ ጋር የነበሩትን የደርግ የጦር መኮንኖች ከመነሻው ጀምረው አብረዋቸው እንዲሰሩ ሲያደርጉ የእቅዱን አንዱ ኮፒ በእነሱ እጅ እንዲቀር ያደርጋሉ። በነሱ እጅ የቀረው አንድ ኮፒ ይላክ የነበረው ለመንግስት የፀጥታ ሰራተኞች ነበር። ይህ ስህተታቸው ይመስለኛል ኮሎኔል ዳንኤልን ወደውራነት የቀየራቸው። በርግጥም የተሰራው ስተት የሁለት አመት ህፃን ሊፈፅመው የማይችል ስለነበር እየተናደዱ ያሉት በራሳቸው ስህተት ትክክል ነበሩ።

እቅዳችንን እያከናወንን የነበርነው ከኢህአዲግ ቢሮ ጋር አንድ ላይ በመሆን የተጀመረው መፈንቅለ መንግስታችን አሁን ባየከው ሁኔታ ተጠናቀቀና እነኮሎኔል ዳንኤል እና አጋሮቻቸው ማእከላዊ ምርመራ ሲገቡ እነኮሎኔል ዳንኤል ወደ ግዙት እስር ቤት ሲወርዱ እነሻለቃ ዘርአይና እና አጋሮቹ እስር ቤት ድረስ እየሄዱ ይስቁባቸው እና ይሳለቁባቸው እንደነበር ወደመጨረሻ

አካባቢ እኔ በታሰርኩበት ሰዓት ሰምቻለሁ። የወደቀውን ሰማችንን እንደገና ለማንሳት የነበረው አማራጭ አንድ መንገድ ብቻ በመሆኑ መጀመሪያ አቋርጠን የነበረውን የግንኙነት መስመር ለመዘርጋት ወደሁዋላ ተመልሽ እንቅስቃሴ ጀመርኩ። በተደረገው እረፍት የለሽ ጥረት ተበታትኖ የነበረው ጦር በአጭር ጊዜ ውስጥ ተመልሶ እንደነበር እንዲሰባሰብ ተደረገ። ከትንሽ ቀናት በኋላም ሻለቃ መስፍን ታደሰንና ሌሎችንም የጦር መኮንን ተገናኝቼ ስለጠቅላላው ሁኔታ ከተነጋገርን በኋላ ለቀጣይ ትግል እቅድ ተነደፈ። የእቅዱ ዋና ተግባር የነበረውም የተበታተነውና መልሶ የተሰባሰበው የጦር ሃይል እንደገና አዲስ የሞራል ትምህርት እንዲሰጠው እና በአዲስ መልክ ለግዳጅ እንዲሰለፍ መጠናከር የሚል ነበር። መልሶ ለማዋቀር አሰባቸጋሪ ፈተና የገጠመን ቢሆንም ጦራችንን በአጭር ጊዜ ውስጥ አሰባሰብን የሞራል ተሃድሶ ትምህርት መስጠት ጀመርን።

በዚህ እንቅስቃሴ ላይ እያለን ነበር ከአስማረ ዳጄ ጋር በይፋ ለመገናኘት የቻልነው። አስማረ ከደርግ መንግስት ጀምሮ በሽፍትነት የኖረና የጫካውን ህይወት ጠንቅቆ የሚያውቅ ሲሆን በተለይም በ1983 ዓ.ም በአርባ ጉጉ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ የአማራ ብሔር ተወላጆች ላይ በደረሰው ጭፍጨፋ 15 ሰዎች ይዞ ወደስፍራው በመሄድ ታላቅ ጀብዱ የሰራነበር። እንደሌሎቹ ሽፍቶች ሁሉ ህዝብን የሚዘርፍና የሚያስፈራራ ሳይሆን ለቸገረው የሚረዳ ለከፋው መከታ የሚሆን እንደነበር ይነገርለታል። ከደርግ መንግስት ውድቀት በኋላ የኢህአዲግ መንግስት ወደ ሰላም እንዲመጣ እና ምህረት ተሰጥቶት በሰላም እንዲኖር ስለጠየቀው ይመለሳል።

ኢህአዲግ አካባቢውን በደንብ እንዲቆጣጠርለት ስለፈለገ የጊና አገር ወረዳ አስተዳዳሪ አድርጎ ሲሾመው ጊዜ አልወሰደበትም። አስማረ የወረዳ አስተዳዳሪነት ስልጣን ተሰጥቶት እያለ በኢህአዲግ የሽግግር መንግስት መፈንቅለ መንግስት ላይ ለመሳተፍ መፈለጉ ግራ አጋቢ ቢሆንም አንዳንድ ሰዎች እንደሚሉት ግን ቀደም ሲል አርባ ጉጉ ላይ በአደረገው ጀብዱ ከፕሮፌሰር አስራት ጋር ለመቀራረብ በመቻላቸው

መፈንቅለ መንግስቱ ላይ እንዲሳተፍ ጠይቀውታል የሚል ነው።

አስማረን የፈጠረበት ምክንያት በአገሪቱ ያሉትን ዋሻዎች ቀደም ሲል እንደመኖርያ መንደሩ ከማወቁ በተጨማሪ ከገበሬው ጋር በነበረው መቀራረብ እጅግ በጣም እንደሚጠቅመን ስለተረዳን ነበር። በወቀውቱ በአማራው ላይ ይደረግ በነበረው አፈናና ግድያ በመበላጨቱ ወደ መጨረሻ አካባቢ በራሱ የወረዳ ግምጃ ቤት የነበረውን የጦር መሳሪያ በማውጣት የተወሰነ ታማኝ ሰዎችን አስታጥቆ ወደ ጫካው በመመለስ ከእኛ ጋር አብሮ ሰርቷል።

አስማረ ከመፈንቅለ መንግስቱ በኋላ የተመለሰው ወደ አስተዳደር ስራው ስለነበር እሱን ቀርቦ ለማነጋገር የማይቻል ፈተና ስለሆነ ለተወሰኑ ግዜአቶች ከሱ የመገናኘቱን ሃሳብ አዘግይተን ሌሎች ስራዎችን በመስራት ላይ እንዳለን ከአዲስ አበባ በኩል እሱን ማግኘት የምችልበት ጥቆማ ደረሰን። ከአዲስ አበባ ወደ አስማረ የተዘረጋው መስመር ዋና መነሻው የመላው የአማራ ሕዝብ ድርጅት መሆኑን የተረዳሁት ከዚህ በሁዋላ ነበር። በርግጥም ቀደም ብዬ እንደገመትኩት አስማረ ከመሀደ ጋር አትብቱ የተሳሰረበትን ምክንያት በአርባ ጉጉ በወሰደው እርምጃ የፕሮፌሰሩን አንጀት በማራሱ ነበር።

ሻለቃ መሸፍን ታደሰ ከመሀድ መሪ ጋር ከተገናኘ በኋላ የአስማረና የፕሮፌሰሩ አላማ የክረረ እና ከምንም በላይ በእምነት የተገነባ መሆኑን ስለተረዳ ለኔም ያስገነዘበኝ ይህንኑ እዉነታ ነው። ከዚህ በኋላ ነበር ሻለቃ መስፍን ታደሰና ሻምበል ደጀኔ ዝቄ ከያዙት ጥቂት ሀይል ጋር በራሱ በአስማረ ክልል ውስጥ መንቀሳቀስ እንዲችሉ ፕሮፌሰሩ ትእዛዝ ሰጥተውት በራሱ የመኖሪያ ቤት እስከተወሰነ ጊዜ ድረስ አንዲቆዩ ያደረጋቸው።

በወቅቱ የወረዳ አስተዳዳሪነት ስልጣኑን እንደያዘ ስለነበር ከመላሀድ ቢሮ ጋር እንደልብ ለመገናኘት መንገዱ የተመቻቸ ከመሆኑም በተጨማሪ በአደራ ለተቀበላቸው ሰዎች «እኔ ለጊዜው ያለኝ ስልጣን አንዳንድ ነገሮችን ለማመቻቸት

ይጠቅመኛል በትጥቅና በሰንቅ በኩልም ብዙም የምቸገር አይመስለኝም። በአሁኑ ሰዓት እንደችግር የምቆጥረው የጦር ትምህርት ልምድ የሌላቸው ሰዎች ስላሉኝ እነሱን የወታደራዊ ትምህርት አለማግኘታቸው ነበር። እነኚህን የሰለጠኑ ባለሙያዎች ማግኘቴ እንደተልቅ አድል የምቆጥረው ስለሆነ እንደችግር አልቆጥረውም » በማለት ማረፊያ ይሰጣቸዋል። እነሱም ከአስማራ በቀረበላቸው ሃሳብ ሙሉ በሙሉ ተስማምተው ገበሬዎቹን በወታደራዊ ሙያ ለማሰልጠን ይስማማሉ።

በዚህ የተደሰቱት ሻለቃ መስፍንና ሻምበል ደጀኔ ዝቄ የማሰልጠን ስራ ይጀምራሉ። እኔም በበኩሌ ተጥሎብኝ የነበረው የስራ ድርሻዬ በደበረብረሃን ከተማ ሆኜ የሰው ሃይል መመልመልና ከየወረዳው የሚመጡትን ምምሉች አንዳቸው ከሌላቸው ጋር የሚገናኙበትን መስመር በአዲስ መልክ ተቀብዬ የግንኙነት ስራውን ጀመርሁ። በዚህ መልኩ የተወሰነ ጊዜ እንደሰራሁ አንድ ሰው ከጊና አገር ወረዳ የመጣ መሆኑን ከነገረኝ በኋላ

«ሻለቃ መስፍን ታደሰ ልኮኝ ነው የመጣሁት። በአስቸኳይ ጊናአገር ድረስ መጥተህ በአካል እንድንገናኝ ብሎሃል» አለኝ።

ከሻለቃ መስፍን በተደረገልኝ ጥሪ መሰረት ሰኔ 10 / 1984 ዓ.ም መልእክቱን ይዞልኝ ከመጣው ሰው ጋር ወደ ጊናአገር ለመሄድ ከጠየቁ አስራሁለት ሠዓት የደብረብርሃንን ከተማ ለቅቀን ወጣን። በመኪና እስከ ጫጫ ድረስ ከተንዝን በኋላ ጫጫ ከተማ ከመግባታችን በፊት አንድ ኪሎ ሜትር እርቀት ላይ ከመኪና ወርደን በምስራቅ አቅጣጫ ከዋናው መኪና መንገድ ተገንጥለን ሰንሰለታማውን የእግር ጉዞ ጀመርን።

የፀሐይ መውጫ አቅጣጫን ከፊት ለፊታችን እየተመሰገንን ስታዋዝ ዉለን ከሰአት በሁዋላ ደረስን። ሻለቃ መስፍን ከአስራ ሙሽርያ ቤት እየጠበቀኝ ስለነበር ከአስማረ ዳኙ ጋር አስተዋወቀኝ። ስለኔ አጠቃላይ ሁኔታና ማንነት በጥቅሉ አጠር አድርጎ አስረድቧል። አስራ ሙሽር ዳኙ ዕድሜው በ30 ዓመት መጀመሪያ ላይ የሚገኝ

ሲሆን ቁመቱ እስከ 1.78 ሜትር የሚደርስና እና መልኩ የቀይ ዳማ ፀጉረ ሉጫ መልክመልካምና በአንድ እጁ ላይ የመመንመን ወይም በተለምዶ «ሻባ» ተብሎ የሚጠራ መለያ ያለው ነው። ከአንድ እጁ በስተቀር ሌላው አካሉ የጠነከረና የተስተካከለ ወንዳወንድ ቁመና ያለው ነበር። በቀለም ትምህርቱ በኩል በቱ የገፋ ባይሆንም ሰውን የማዳመጥና የመረዳት ችሎታውን ስመለከት ጥሩ አስተዋይ ረጋ ያለና በሳል አእምሮ ያለው መሆኑን በውይይታችን ወቅት ልረዳ ችያለሁ።

አስማረን መሰረታዊ ይዘቱን ለመግለፅ በጠቅላላው በሁሉም ነገር ላይ የተረጋጋና የመቻክል ምልክት የማይታይበት ልብ ሙሉ ተብሎ ሊጠራ የሚገባው ወንዳወንድ ባለ ግርማ ሞገስ ሰው ነው ቢባል የሚገባው ነበር። እንደአንበሳ የሚያስፈራ ግርማ ሞገስ የከበደ እና የጠነከረ የሰውነት አቋም አለው። ካልተቆጣ በቀር አይኖቹ ትኩር ብለው ሰውን ስለማይመለከቱ እንደነበር አይናፋር መሆኑን ልረዳ ችያለሁ።

ወደመጨረሻ አካባቢ እንደነበረኝ ግምት ከሆነ ከፕሮፌሰር አስራት ጋር ሊያግባባቸው የቻለውም ይህ ባህርይው ሊሆን ይችላል የሚል ድምዳሜ ላይ አድርሰኛል። ለምን ቢባል ፕሮፌሰር ችኩል ሰው አይወዱም። አስማረ ደግሞ በሁሉም ነገር ላይ ቁጥብ የሚባል ሰው ነው። አስማረ በሱ በኩል ከኔ የማፈልገወንና ስለራሱም ሁኔታ አንድ በአንድ ዘርዘር ከአስረዳኝ በኋላ ፈገግ ብሎ እየተ መለከተኝ

«እኔ ጨርሻለሁ። እናንተ ተጫወቱ» ብሎ ቤቱን ለኔና ሻለቃ መስፍን ትቶልን ወጣ።

ከሻለቃ መስፍን ጋር በነበረን ቆይታ አስማረ ከፕሮፌሰር አስራት ጋር ስለነበረው ግንኙነትና ስለአለው አጠቃላይ አቋም ሁሉንም ነገር ለበራካታ ሰዓት በዝርዝር አስረዳኝ። አስማረ የወረዳ አስተዳደር ሆኖ ለመንግስት እያገለገለ ምን ያህል አምኖት በቤቱ ተደብቆ መቆየት እንዳቻለም በውይይታችን መካከል ጣልቃ እየገባሁ ሻለቃ መስፍንን ጠይቄው ነበር። የሠ. መልስ የመንግስት አላፊነት ቢይዝም እንደማያምንበትና በአማራው ላይ የሚደርሰው ግፍ ያንገፈገፈው መሆኑን የሚገልፅ ሲሆን

አጠቃላይ የአስማረን ዕቅድና የወደፊት ሀሳብ በሚከተለው መልኩ ሊያስረዳኝ ሞክሮ ነበር።

«አስማረ ዳኚ በኢህአዲግ መንግስት ውስጥ በሥልጣን መቆየት የማይፈልግ ከመሆኑም በላይ እነሱም ለጊዜው መጠቀሚያ ሊያደረጉት እንጂ በዘላቂነት እንደማይፈልጉት በሚገባ የተረዳ ሰው ነው። በተጨማሪም በአማራው ላይ እየደረሰ ያለውን በደል ከኛ በላይ የተገነዘበ ጥሩ ህሊና ያለው አስተዋይ መሆኑን አምናለሁ። ለዚህም በቂ መረጃው እሱ የሚነግረኝ ሳይሆን በአርባ ጉጉ የሰራው ታላቅ ስራ ነው። ሥልጣኑንም በሚመለከት ላለህ ጥርጣሬ ኢህአዲግ በከሰም አካባቢ ያለውን ገበሬ ለጊዜው እንዲያረጋጋለት ያደረገው ዘዴ እንጂ ለአስማረ አስቦ አይደለም ስልጣን የሰጠው ኢህአዲግ አስማረ ያደረገውን እና እያደረገ ያለውን በሙሉ ያውቃል። እስከ አፍንጫው የጦር መሳሪያ የታጠቀውንና በቡልጋ አካባቢ ያለውን አማራ-አረጋግቶለት ሰጩርስ

ሁሉንም ነገር መቆጣጠር በሚችልት ወቅት እንደሚያስገልጸው አስማረ ተረድቷል። በተለይም ከመአህድ ጋር ያለውን ቁርኝትና አሁን ደግሞ በመፈንቅለ መንግስቱ ላይ የነበረውን ተሳትፎ መንግስት ስለ አለማወቁ ምንም መተማመኛ አይኖርም። ይህንን ደግሞ እንደ አስማረ ያለ ንቁ አይምሮ ያለው ሰው ቀድሞ ለመተንበይ የሚችገር አይመስለኝም። በመንግስት ከተደረሰበትና ከታወቀ ተገብሎት ውስጥ በኢህአዲጎች የተገደለውን አየለ ዝቂን አንስቶ የሱ እጣ እንደሚገጥመው በደንብ አስረድቶኛል። በፍፁም አያምናቸውም። ሳይቀድሙኝ እኔ ቀድሜያቸው በነሱ ግምጃ ቤት ውስጥ ባለው መሳሪያ የራሴን ጦር በተደራጀ መልኩ አስታጥቃለሁ እናንተ በወታደራዊ ስልጠናው ተባበሩኝ እንጂ በኔ በኩል በማንኛውም ነገር ላይ ምንም ችግር የለም» በማለት ስለሁሉም ነገር አንድ በአንድ አስረድቶኛል አለኝ ሻለቃ መስፍን

ሁሉንም ነገር በማሰላሰል ከገባሁበት ሰመመን የመለሰኝ «ያለህን ጥርጣሬ አስወግደው » በማለት ትከሻዬን መታ ሲያደርገኝ ነበር። ሁለታችን እየጠጨዋወጥን እያለን አስማረ ተመልሶ መጣና «እናንተን የመሰለ የጦር መኮንኖች ካገኘሁ ብዙ

እንሰራለን። ፕሮጌሰር አስራትም በብዙ ነገር እንዲሟረዱኝ ቃል ገብተውልኛል። ማንም ሰው ባይረዳኝም እንኳን እኔ ለራሴ አላንሰም። አለና ከፊት ለፊታችን ከአንድ ወንበር ላይ እንደተቀመጠ በየተራ ይመለከተን ጀመር።

በርግጥም ከአነጋገሩ የተረዳሁት ቁምነገር ቢኖር ልበ ሙሉነቱንና ቆራጥነቱን ብቻ ሳይሆን በውስጡ የነበረ ወገን አፍቃሪነቱን ጭምር ነበር። የሱ ወኔ እያሞቀኝ መጣና በቆራጥነት አብረን እንደምንታገል ነገርኩት። በእርግጥም አስማረ ያነሳቸው እና ለመሸፈት የወሰነባቸውን ሁኔታዎች ከእኔ ጥርጣሬ ጋር ሳወዳደር በብዙ መንገድ እያመነኩት ልመጣ ችያለሁ። በወቅቱ ከፊት ለፊቱ ተቀምጦ የነበረው ያ ጀግና ሰው ከ1983 ዓ.ም ከረመት ወር ላይ ጀምሮ በአማራው ላይ በደረሰው ጭፍጨፋ የራሱን ሃይል በመያዝ በምስራት ኦሮሚያ ዘልቆ ታሪክ መስራቱን የተረዳሁት ወደመጨረሻ ነበር። ይህ የሚስጥር ታሪካዊ ጀግንነቱ ስላከራቸው ሳይሆን አይቀርም ፕሮጌሰሩ በጥብቅ እንዲቆራኙት ያደርጋቸው። ከአስማረ ብዙ ነገር ነው የተረደሳሁት። ከዚህ በኋላ ነበር ጥሩ እረዳት ያገኘን መሆናችን የታወቀኝ። ጦላይ ወታደራዊ ካምፕ በተሃድሶ ላይ ሆነን እንመኝ የነበረው የዚህ አይነት ጀግና ሰው ማግኘት እንደነበር አስታውሳለሁ።

አስማረ ራሱ ለመሸፈት መነሳቱ ብቻ ሳይሆን ብዙ እሱን የሚያምኑት የታጠቁ ገበሬዎች ነበሩት። መሳሪያን በተመለከተም ከሞርታር እስከ ላውንቸር ድረስ እንደነበረው ለማወቅ ችያለሁ። መትረየስማ ለሱ በጣም ቀላል መሳሪያ ነበር ለማለት እችላለሁ። ከዚህ ውጪ ክላሽን ጨምሮ ከነሙሉ ጥይቶቻቸው በሺ የሚቆጠሩ መሳሪያዎች በራሱ ግምጃ ቤት ውስጥ ስለነበር የጦርመሳርያ ችግር የለም። ከዚህ ሌላም ሁለት ነገር አለው። መሳሪያና በወታደራዊ ሙያ ያልሰለጠነ አመራር የሌለው ብዙ ገበሬ ሀይል። ታዲያ ጥያቄው ይህንን ብዙ የገበሬ ሃይል እንዴት ነፊስ እንዝራበትና ወታደር እናደረገው የሚለው ብቻ ነው። እኛ ደግሞ ዘመናዊ መሣሪያውን ለማስተማርም ሆነ ገበሬውን

ለማሰልጠን ብቁ ነበርን። ይህን ሃሳብ በአእምሮዬ እያሰላሰልሁ

»በዚህ በኩል ምን ያህል የምንሰራ ይመስልሃል? አሰማረ ለእኛ አላፊነት ጥሎብናል። ስለዚህ ወደተግባር መቀየር የኛ ፋንታ አይመስልህም አለኝ መስፍን።

በርግጥም አሰማረ ወደር የማይገኝለት የጀግኖች ጀግና የሚባል መሆኑን አምናለሁ። ከአስራ አምስት የማይበልጡ ረዳቶችን አስከትሎ በመሄድ ታላቅ ጀብድ ሰርቶ ተመልሷል። ይህንን ስሰማ የበለጠ እየኮራሁ በትና እየወደድኩት መጥቻለሁ። ለዚህ ሰውም ታማኝ በመሆን በርካታ ገበሬዎችን ማሰልጠን እንዳለብን አምናለሁ። ከመስፍን ጋር ብዙ ከተወያየን በኋላ የሚያሰለጥኑት ሃይሎች ወደዚህ ሲመጡ በቅድሚያ ደህንነታቸው መጠበቅ ስለሚኖርበት ወደቆላው ጊዜያዊ የማሰልጠኛ ቦታ እንዲዘጋጅ አስገንዝብኩት። እሱም ቢሆን በኛ በኩል ገበሬውን ለማሰልጠን የሚመጡት ወታደሮች ደህንነታቸው መጠበቅ እንዳበት ያምናል የሚል መልስ ሰጠኝ መስፍን።

አያይዞም አሰማረ በመጀመሪያ አፋርን በሚያዋስነው የከለም ወንዝን ተከትሎ በአለው በርሃማ ክልል ሄዶ ቦታ ማዘጋጀት እንዳለበት ከተወያየንበት በኋላ የቦታውን አቀማመጥ እኛ ብንመርጥ እንደሚሻል አሰማረ አስገንዝብን። እንዲህ ያለው አዲስ ሃሳብ ባንድ በኩል ያስፈነደቀኝ ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ ሥጋት እየጫረብኝ ነበር የተቀበልኩት። ምክንያቱም በወቅቱ ገበሬውን ወታደራዊ ትምህርት ለመስጠት የነበረንን የሰው ሃይል የአቅም ውስንነት ሙሉ በሙሉ ከማልተማመንበት ደረጃ ላይ እንዳለ ስለማውቅ ነበር። ያም ሆኖ ግን የአስማረን ዕድል መጠቀም ከምንም በላይ የተሻለ አማራጭ ስለነበር የቀረበውን ሃሳብ ያለማወላወል ለመቀበል ተገደድሁ። በዚህ ሁኔታ ከችግር ጋር ተያይዞ የመጣው ያልተጠበቀ ዕድል ከጠለቀ ሀሳብ ውስጥ ስለከተተኝ በሃሳብ ተውጮ ለብዙ ሰዓት መማሰን ቀጥዬም ነበር።

በመጨረሻም ከሀሳቤ በመመለስ «የገጠመኝ ዕድል ከጠበቅሁት በላይ ስለሆነ በጣም ተደስቻለሁ ነገር ግን እስከ አሁን በማንም ድጋፍ ሳይሆን እራሴ ባለኝ አቅም ብቻ የሚንቀሳቀስ በመሆኑ በጣም ተጎድቼ አንደነበር አውቃለሁ ከዚህም በተጨማሪ የሱል አዘረጋጋችን ዘዴ one to one ስለሆነ በእውነቱ ያለውን ሀይል አውቃለሁ። የዚህን ያህል ይሆናል ብዬ ለመቁጠር ወኔውም ድፈረቱም የለኝም። ግን የተቻለውን ለመሥራት ለራሴ ቃል ገባሁ። በነገሩ ብዙ ከአስብኩበት በኋላ ወደ ደብረብርሃን ልመለስና የተወሰነ ቀን የማንቃቃት ሥራ ሠርቼ ልገልጽላችሁ » የሚል አሳብ አቀረብሁ።

መስፍን «አስማረ በአሁኑ ሰዓት ከሰዎች ጋር ያለው ሁኔታ ላይላይ ብቻ ስለሆነ እና ሁሉም በሥጋት ውስጥ ስለሆኑ እሱ ይህንን የክረምት ወር የራሱን ሃይል በማስታጠቅ ወደ ቆላው ወርዶ ቦታውን ከያዘበኋላ ቢጠሩትም ወደ ላለማለት ወስኗል። በተቻለህ መጠን በርታ» አለኝ እጄን ጠበቅ አድርጎበወዳጅነት እየጨበጠኝ።

ምዕራፍ አምስት

አስማረ ሽፈቷል

በሁለተኛው ቀን አስማረንና እሱን ተሰናብቼ ከሰአት በኋላ ወደ ደብረብርሃን ጉዞ ጀመርሁ። ደብረብርሃን የደረስኩት በጣም መሸቶ ስለነበር ማንም ሳያገኘን ወደ ከተማ ዘልቁ ገባሁ። ወደ መጨረሻ አሁኔዳግ ደብረብርሃን ከተማ የገደለው አንድ ሰውና ሌሎች አሁን ስማቸውን መግለፅ የማልፈልገው ሁለት የሻለቃ መደረግ የነበራቸው የእኛ አባሎች ደብረብርሃን ይጠብቁኝ ስለነበር ከአስማረ ዳኚ ይገፍ የተመለከኩትን መልእክት በዝርዝር ነገርኳቸው።

ከመልእክቱም በቀጠላ የአስማረን ጠቅላላ አቋምና ሁኔታዎች በዝርዝር ስገልፅላቸው እጅግ ተደስተው ነበር ያዳመጠኝ። ስለቀጣዩ ሁኔታ በስፋት ከተወያይተንበት በኋላ በሁሉም ነገር ከስምምነት ላይ መድረሳቸውን አረጋግጥሁ። በጣም ተዳክሜ ስለነበር «አረፍት ያስፈልገኛል» ብደቸው የትውልድ መንደሪኛ ወደሆነቸው መንደዳ ወረዳ ከሰለቱ ስምንት ሰዓት ሲሆን ሄድሁ።

በዚያ ቆይታዬ ወቅት እንዳቀድኩት ተረጋግቼ ብዙ አላረፍኩም ነበር። አባላቶችን በመመልመል ሥራ ላይ ተጠምጄ ሌትና ቀን ስሰራ ነበር የቆየሁት። በወቅቱ ከመለመልኳቸው ሰዎችም አብዛኛዎቹ የቀድሞ ጦር አባላት ስለነበሩ ለመዝመት ፍቃደኛ መሆናቸውን በደስታ ነበር ያረጋገጡልኝ። በማንኛውም ሰዓት ስጠራቸው እንደሚነሱ ቃል ገቡልኝና የሃሳብ ልውውጥ ስናደርግ በመንደዳ ወረዳ ለሃያ ቀን ቆይቼ ከሃያ ቀን በኋላ የተወሰኑ መኮንኖችንና የጦር አበላትን አስከትሎ እለሊት ላይ ወደ ጊናገር ጉዞ ጀመርኝ።

አብረውን ከነበሩት አብዛኛዎቹ ገበሬዎች ነበሩ። ሌሊቱን መላው ስንጓዝ አደርን ከጌጋቱ አስራ አንድ ሰዓት ሲሆን ጊናገር ስንደርስ እነ ሻለቃ መስፍን እየጠበቁን አገኘናቸው። ያመጣናቸው ሰዎች ወደ ተዘጋጅላቸው ጊዜያዊ ማረፊያ ሲሄዱ ከመስፍንና ከአስማረ ጋር

ስለጠቅላላው ሁኔታ ከተነጋገርን በኋላ እኔና መ/አ ተስፋዬ ሀይሌ አንድ ቤት ውስጥ ስንጫወት ዉለን ምሽት ላይ ወደ ደብረብርሃን ተመለስን። መ/አ ተስፋዬ ተሰጥቶት የነበረው የስራ ድርሻ የኢህአዲግን እንቅስቃሴንና የህዝቡን የእለት ከእለት ስሜት እየተከታተለ መረጃ እንዲያቀርብ ነበር። በደብረብርሃን ከተማ ለትንሽ ጊዜ እንዲቆይ የተደረገውም ለዚህ ሥራ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ አስማረ ከሱ ዘንድ ያደረሰናቸውን ሰዎች አጥንቶ እስኪያውቃቸው ድረስ ለተወሰነ ጊዜ በአለንበት ሆነን ከሱ መልስ መጠባበቅ እንደነበረብን እናውቃለን። በዚህ ሁኔታ አንድ ወር ያለፈን ቢሆንም የመጣልን መልስ አልነበረም። ስለሰዎቹ ሁኔታ መልስ ስንጠብቁ የሰማረና የኢህአዲግ የመጨረሻ የፍቺ ዜና በዚህ መልኩ ሰማነሁ።

አስማረ ሀይሉን አዘጋጅቶ ከአጠናቀቀ በኋላ በወረዳው ግምጃ ቤት የነበረውን ዘመናዊ መስሪያ በማውጣት ለራሱ ታማኝ ሰዎች አስታጥቆ አሳግርት በተባለው ቦታ መሽጎ ከኢህአዲግ ሰራዊት ጋር መፋጠጡን አንድ መልእክተኛ መጥቶ ነገረኝ። እየተዘጋጀንበት ያለና የምጠብቀው ቢሆንም ለምን እንደሆነ አላውቅም ዜናው ሲደርሰኝ ልቤ ክፉኛ ነበር የተረበሸው። ምናልባትም አይቀሬው አጠቃላይ ጦርነት መጀመሩን ስለተረዳሁ ይመስለኛል። አስማረ ሀይሉን ለውጊያ ዝግጁ ሆኖ እንዲጠባበቅ ትዕዛዝ በመስጠት አሳግርት ውስጥ ጊዜያዊ ቦታ ላይ የመንግስትን ጦር እየጠበቀ መሆኑንና በሻለቃ መስፍን ይመራ የነበረው አንድ ሃይል ደግሞ የመከላከያ ሽፋን እንዲሰጥ በአሳግርት ተራራማ ስፍራ ይዞ እየተጠባበቀ እንደሆነ ነበር የመጣው መልእክተኛ ያስረዳኝ።

አስማረ ዝግጅቱን አጠናቅቆ ከጨረሰ በኋላ ለጦርነት ተዘጋጅቻለሁና እንድትመጣና እንድትገጥመኝ ጋብገፍህለሁ ብሎ ለመንግስት መልእክት ሲያስተላልፍ ኢህአዲግ በበኩሉ አግባብቶ እጁን ለመያዝ የጀመረውን መጥፎ መንገድ ትቶ በሰላም ወደ አላፊነቱ እንዲመለስ ይለምነው ጀመር።

አስማረ ግን «የነብር ጅራት አይዙም ከያያም» የተባለውን ተረት ተርቶበት «ይልቅስ በፍጥነት እንድትመጣ» የሚል መልስ

ይሰጠዋል። ኢህአዲግ የአስማረን አቋም ከተረዳ በኋላ ሁለት ብርጅድ ጦር በጊናገር ወረዳ ላይ ለማዝመት ሲንቀሳቀስ ጊዜ አልወሰደበትም። በዚህ መልኩ ቀዝቀዝ ብሎ የተጀመረው ጦርነት እየተካረረ መጥቶ ወደ ጠቅላላ ጦርነት ተገባ። መንግስትም ለማግባባት ይጠቀምበት የነበረውን የሰላም መንገድ ሙሉ በሙሉ በመተው የሃይል እርምጃውን በዘመናዊና በከባድ መስሪያ በመታገዝ ከባድ ጦርነት ለመክፈት ተገደደ።

በአስማረ ይመራ የነበረው የገበሬዎች ጦር በበኩሉ ጠላትን በሞተ መሬት ውስጥ በማስገባትና ቆርጦ በመምታት በአንድ ቀን ውጊያ ብቻ በርካታ የኢሃዲግ ወታደሮች ሲገደሉ ሃያ አምስት ደግሞ ከነትጥቃቸው ይማረካሉ። መንግስት የተዋጊ ሃይሉን መጠን በማሳደግና የከባድ መሣሪያዎች ድጋፍ በመጠቀም ቢሊኮፕተር ጭምር እየታገዘ ይደበድብ ጀመር። ከመንግስት ወታደር ጋር ፊትለፊት የውጊያ ግንባር የፈጠረው የገበሬውች ሃይል ያለምንም ስንቅ ለሳምንት ያህል የተፋለመ ሲሆን በጦርነቱ ላይም በርካታ የመንግስት ወታደሮች ተገድለው ብዙ የጦር መሳሪያ ተሰብስቦ ነበር።

አስማረ ድል ቢቀናውም ከወታደራዊ ሳይንስ አኳያ ሲታይ በዚህ መቀጠሉ የትም እንደሚያደርስ ግልጽ ነበር። ስለሆነም ሻለቃ መስፍንና ሌሎችም የጦር መኮንኖች ሆነው ከተነጋገሩበት በኋላ የውጊ ወረዳዎች መቀየርና ማፈገፈግ እንዳለባቸው ለአስማረ ያማክሩታል። አስማረም « ከእናንተ የጦር ሞያተኞች የዚህ ዓይነት ምክር እስኪመጣ እንጂ እስከ መጨረሻው እንቆያለን የሚል ዕቅድ አልነበረኝም። አሁንም ቢሆን ቀደም ሲል ያዘጋጀሁት ቦታ ስላለኝ ወደዛ ለመሄድ ዝግጁ ነኝ። ስለሆነም የዚህን ጦር ንቅናቄና የማፈገፈግ ሥልት አውጥታችሁ አፈፃፀሙን በአስቸኳይ በመጀመር ጦራችንን ከውጊያ ማላቀቅ አለባችሁ» የሚል መልስ ሰጠ።

ሻለቃ መስፍንና ሻምበል ደጀኑ ከአስማረ ባገኙት የማፈገፈግ ፈቃደኝነት በጦርነት ላይ ያለውን ሃይል በምን መንገድ ቢጠቀም ያለጉዳት ከጦርነት ነፃ እንደሚሆን የሚያስችለውን እቅድ ለመንደፍ ቦታዎች እና ሰዓሰቶችን

ያመቻቹ ጀመር። የመጨረሻው ንድፈ ሃሳብ ለኔ ተሰጠኝና ጦራችን ከውጊያ ተላቅቆ በሰላም የሚያስፈልግበትን ንድፍ አወጣሁ። በዚህ ንድፍ ውስጥ የተካተቱት ዋና ዋና ነጥቦች ለቀጣይ ዘመቻ ቤት ንብረቱን ጥሎ የሚሄደውና በመጀመሪያም በአስማረ ዳኝ በኩል ተነግሮትና ወደ ትግል ለመቀላቀል ዝግጁ ሆኖ በነሱ አቅራቢያ እንዲሰፍር ተደርጎ የነበረ ተጠባባቂ ሃይል እንዴትና የት ከኛ ጋር መገናኘት እንዳለበት በውጊያ ላይ ያለው ጦራችን ከጦርነት ለማራገፈግ ሲንቀሳቀስ የመንግስት ሠራዊት እንዳይከተለን ማሳሳቻዎችን እንዴት መጠቀም እንዳለብን እነዚህን ሁሉ በጥንቃቄ ካጠናሁ በኋላ ንድፉን አወጣሁ።

በዚህ መሰረትም ተዋጊው ሃይል በሁሉም አቅጣጫ የተሟሟ ጦርነት መክፈት የግድ ነበር። በዚህ መሃል በጦርነት ላይ የነበረው ሀይል ፋታ ስለማያገኝ ከጦርነት ይላቀቃል። ቀጣዩ ክፍል የሸፋን ተኩስ ይሰጥ የነበረው ነው። እሱን ቦታ እንዲለቅ ለማድረግም ቀደም ሲል ከጦርነትነባ የሆነው ተዋጊ በርቀት በመንግስት ወታደሮች ላይ የከባድ መሳሪያ ተኩስ ይከፍታል። ሶስተኛው ከውጊያ የተላቀቀውን ጦር የመሰበሰበያ ወይም የመገናኛ ቦታዎችን ማዘጋጀት ነበር።

ጦራችን የመሰበሰበያ ወረዳ ተዘጋጅቶለት በቀጠሮ ቦታ ከተገናኘ በኋላ ለነበረው እንቅስቃሴ የተሰራጩ ንድፍ ከአስማረ ጋር ውይይት ከተደረገበት በኋላ ለአፈፃፀም ወደ ውጊያ ትዕዛዝ ተቀይሮ ከሌሊቱ ሰዓት ሰዓት ሲሆን በመንግስት ጦር ላይ ድብልቅልቅ ያለ ጦርነት በሁሉም አቅጣጫ ተከፈተ። ከሌሊቱ ስምንት ሰዓት ተኩል ሲሆን ጦራችን ይዞት የነበረውን የውጊያ ወረዳ ሙሉ በሙሉ ለቅቆ ወጣ።

ከዚያም ለሽፋን ወደኋላ የቀረውን ሃይል እንዲያስለቅቅ በተራራ ላይ ይጠብቅ የነበረ አነስተኛ ሀይል በከባድ መሳሪያ መደብደብ ጀመረና ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰዓት ላይ ጦራችን ያለምንም ጉዳት የመጀመሪያውን የውጊያ ወረዳ ትቶ ወደ ከሰም ወንዝ በማራገፈግ ከመንጋቱ በፊት ገዢ መሬት ይዞ ይጠባበቅ ጀመር።

ያም ሆኖ እኛን የተከተለ የመንግስት ሃይል አልነበረም። ይህ ቦታ ደግሞ ለአስማረ ዳኝ ልክ እንደራሱ ቤትና እንደአባቱ

እርስተየሚቆጥረው መሬት ነበር ለማለት ይቻላል። ለምን ቢባልም አስማረ ከአፋሮቹ ጋር በሁለት ጥብቅ ነገሮች በወዳጅነት ተቆራኝቶ የሚኖር በመሆኑ ሲሆን እሱም በአምቻና ጋብቻበለላ በኩልም የአፋር ህዝብ አርብቶ አደር እንደመሆኑ መጠን ከብቱ ውሃና ሃር ሲቸግረው ወደ አስማረ ይዞታ ውስጥ እያመጣ ከድርቅ እንዲከላከል መፍቀዱ ነበር።

በዚህ ሁኔታ የተመሰረተው ቤተሰባዊ ግንኙነት አስማረ ተቸግሮ መጥቶ ይቅርና እሱን ለመሰሉ ሁሉ የአፋሮች ቤታቸው ክፍት ነበር። ከአፋር ባላባቶች እና የጐሣ መሪዎች ጋር መልካም ግንኙነት በመፍጠሩም እጅግ አድርጎ እንደሚያምናቸው ብቻ ሳይሆን እንደሚኮራባቸውም አስማረ ዘወትር ይናገራል። አፋሮች ከሁሉም በላይ የመደጋገፍ ልምድ ስለነበራቸው አስማረ ሲመቸው ወደ ሰሜን ሸዋ አሣግርትና አንኩበር ሳይመቸው ደገሞ ወደ አፋር ክልል እየሄደ መሠወር የቆየ ልምዱ ነበር። የአፋርና የአዋሽን አዋሳኝ ለወታደራዊ ሀይሉ ማጠናከሪያና መስፈሪያ የተመቹ እንደሚሆኑ ቀደም ሲል እንደነገረኝ አስታውሳለሁ። በአፋር ወዳጆቹ ዘንድ በሺህ የሚቆጠሩ የቀንድ ከብቶች እንዳሉትና ለችግር ጊዜ ለራሱ ጦር ስንት እደሚሆኑት የሚተማመን ሲሆንአብዛኛውን ሃብት ያፈራውም የወረዳ አስተዳዳሪ በነበረበት ወቅት ሳይሆን በደርግ መንግስት ሸፍቶ አፋር ውስጥ በቆየበት ጊዜ ነበር።

ጦራችን የውጊያ ወረዳውን ለቅቆ ከወጣ በኋላ በክሰም ቆላ ጊዚያዊ ቦታ እንደሰፈረ ሻለቃ መስፍን ታደሰና ሻምበል ደጄኔ ዝቄ የነበራቸውን ሀይል በአንድነት በማጣመር ስለቀጣዩ ሁኔታ አመራር መሰጠት ጀመሩ። ጦርነቱ ያለምንም ጉዳት በጊዚያዊ ወረዳ በመሰፈሩ በአመራሮቹ ልብ ውስጥ የነበረው ደስታ ቀላል የሚባል አልነበረም። ጦራችን ወደ አፋር ክልል ከገባ በኋላ እኔ ወደብረብርሃብ ስለተመለስሁ ለጊዜው ከነሱ ጋር ያለው ግንኙነት ተቋረጠና እስከ ታህሳስ መጨረሻ ድረስ ምንም ነገር ሳልሰማ ሌሎች ስራዎችን እየሰራሁ ቆየሁ። ለእኔ የተሰጠኝ የስራ ድርሻ አዲስ አበባና ደብረብርሃን እየተመላለስሁ በጉንደርና በጎጃም ያለውን እንቅስቃሴ በማጥናት የመገናኛ መስመር እንዲዘረጋ መንገዶችን ማመቻቸት ነበር። በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳለሁአንድ ሰው መ/አ ተስፋዬ ሀይሉ

ቤተ ሥልክ ይደወልና እኔን እንደሚፈልግ መልእክት ይተዋል። መልክቱ ሲነገረኝ ሁኔታው ቢረብሸኝም የተባለውን ሰው ማግኘት ነበረብኝ። ከቀጠሮው ቦታ ስደርስ አንድ ጠይም ቀጭን ረዘም ያለ ልጅ እግር ሰው እየጠበቀኝ ነበር። ሰውዬው ማንነቱን ከአስተዋወቀኝ በኋላ አዲስ አበባ ለስራ እንደምፈልግ ነገረኝ። የመጠቀሚያ የምስጢር ኮድ ስለነገረኝ ስለማንነቱ ብዙም አልተጨነቀሁም። በአንድ ላንድክሩዘር መኪና ተሳፍረን ከአንድ ሰዓት ተኩል ጉዞ በኋላ አዲስ አበባ ደረስን። ከአንድ ወዳጃችን ቤት እንደገባን አፋርኛና አማርኛ ጥርት አድርጎ የሚናገር ልጅ እግር ሰው እየጠበቀን ነበር። ከደብረብርሃን አብሮን የመጣው ሰው እዛ ካገኘነው ወጣት አፋር ጋር አስተዋወቀኝና መልእክተኛው ስለመጣበት ጉዳይ እንደዚህ ሲል አስረዳኝ።

« የመጣሁት ከአስማረ ዳኝ ተልከ ነው። አንተን ለጥብቅ ስራ እደሚፈልግህና በአስቸኳይ ይገሪህ ወደሱ እንድመለስ አስጠንቅቆ ነው የላከኝ። ዛሬውኑ ተነስተን ጉዞ መጀመር አለብን» አለኝ

ከሰዓት በኋላ ከአዲስ አበባ ተነስተን አዋሽ አስራ ሁለት ሰዓት አካባቢ ገባን። ከዚያም አስማረ ዳኙና የኛ ጦር አለበት ሊያደርስኝ የሚችል ሌላ ሰው መዘጋጀቱን አስረድቶኝ አዋሽ ከተማ ለሚኖሩና የአስማረ ወዳጆች ለሆኑ አፋሮች አስረከብኝና ሄደ። አፋሮቹ በጥሩ እንክብካቤ ከአስተናገዱኝ በኋላ ወደ አስማረ ለሚደረገው የእግር ጉዞ መንገድ የሚመሩኝ የአስማረን መልእክት አመላላሾች እደሆኑ ተነገረኝ። ከጠዋቱ አንድ ሰዓት ተነስተን መትሃራ በሁለት ሰዓት ደርሰን። ከመትሃራ በሚቀጥለው ቀን ወደ መልካ ሰዳቅ ጉዞ ጀምረን አዋሽን በእግር በማቋረጥ አቅማችን የቻለውን ያህል ከተጓዝን በኋላ ወደ 11 ሰዓት ገደማ መንገድ እየመራኝ ከነበረው አፋር ቤት ደረስንና አዳር እዚያው ሆነ። የአፋር ክልል መቀት ሌሊት ሳይቀር እንደእሳተ ጎሞራ ሲገርፈኝ ነበር ያደረው።

በማግስቱ ጠዋት ተነስተን ቆንጥርና ትናንሽ ቁጥቋጦዎች እየጣስን ስንጓዝ ውለን አስር ሰዓት ላይ ጦራችን ከነበረበት መድረሳችንን አፋሩ ነገረኝ። ከትንሽ ደቂቃ በኋላ ከአስማረና

ከመስፍን ጋር ስንገናኝ በጣም ተዳክሜ ስለነበር ሰላምታ እንደተለዋወጥን ከአፋሩ ጎጆ ቤት ታዛ ስር ተጋደምኩ። አየሩ ቀስ በቀስ እየቀዘቀዘ ስለነበር ሰውነቴን ድካሙ ሲለቀኝ ታወቀኝ። ከዚያም እሚበላ ነገር ቀማመስኩና ትንሽ አረፍ እንዳልኩ አስማረ በአዲስ አበባ እና በደብረብርሃን አካባቢ ስለነበሩትዎ አጠቃላይ ሁኔታዎች ይጠይቀኝ ጀመር። ሁሉንም ነገር የማውቀውን ያህል ከነገርኩት በኋላ ስለወደፊቱ ምን መሥራት እንደምንችል ሰፋ አድርገን ከተወያየን። በሁዋላ « ቀሪውን ከመስፍን ጋር ተወያዩ » ብሎን ሁለታችንን ብቻ ትቶን ይዞኝ ከመጣው አፋር ጋርክቤት ወጥቶ ሄደ። እኔና መስፍን ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ያለፈበትን የውጊያ ሁኔታና በመጨረሻውም ያሉበትን ደረጃ በዝርዝር ያስረዳኝ ለብዙ ሰዓት ነበር። ከምሽቱ አንድ ሰዓት አካባቢ ሲሆን በጣም ደክሞኝ ስለነበር ማረፍ እንዳለብኝ ነገርኩት እና በአፋሩ ጎጆ ውስጥ ከአንዲት የድንጋይ መደብ ላይ ጋደም ብዬ ስለቀጣዩ ሁኔታ አስብ ጀመር። ለብዙ ሰዓት ሳስብ ቆይቼ እለሊት ላይ ነበር እንቅልፍ የወሰደኝ።

ከጠዋቱ ሁለት ሰዓት አካባቢ ስነቃ ሻለቃ መስፍንን ከአጠገቤ አገኘሁትና «በውጊያ የተማረኩት ወታደሮች ወዴት ነው ያሉት» ስል ጠየቅኩት። ሻለቃ መስፍን በአግራሞት እየተመለከተኝ «የጨረሰናቸው መስሎህ ነው የጠየቅኸኝ? አትስጋ አንድ መንግስት ከሚያደርገው በላይ ለሶስት ወር በእንክብካቤ ይዘን አቆይተናቸው ዓላማችንን በትክክል ካስተማርናቸው በኋላ የነበራቸውን ምርጫ ጠየቅናቸው። ወደብተሰባቸው መቀላቀል የሚፈልጉ መሆናቸውን ሲነግሩን አስማረ አዋሽ ወስዶ በባቡር አሳፍሮ ወደ አዲስ አበባ ላካቸው። መንግስት ምን እንዳደረጋቸው የሰማነውም ሆነ የምናውቀው ነገር የለም። እንደዚሁ በወሬ ደረጃ ግን አንዳንዶቹ በሥላሳና በቀኝት መልክ ወደኛ ተልከው መንገድ ደርሰው ቦታ ጠፋብን ብለው እንደተመለሱ አፋሮቹ ነግረውናል። ይህንን እንተውና ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ » አለኝና ትንሽ ሲያስብ ቆይቶ።

«አሁን አንተ በአፋጣኝ የተጠራህበት ምክንያት ችግር ስለገጠመን ነው። ችግሩ ተሎ መፍትሄ የሚሰጠው ስለሆነ ነው እድትመጣ ያደረግሁት። ለአራት ወር ያህል እዚህ ተቀምጠናል።

ከዚህ በኋላ የምንቀጥል አልመለሰንም። እንዳንቀጥል የወሰንበት ምክንያት አንዱና ዋናው የቀላብ ችግር ነው። እስከ አሁን ድረስ በነበሩት ወራቶች ውስጥ አስማረ በየሁለትና ሶስት ቀን የራሱን ላምና በሬ እያረደልን ከቂጣና ሩዝ ጋር ቀቅለን እየበላን ነው ያሳለፍነው። ከብቶቹን አርዶ በመጨረሱ ሁሉም ነገር እየተመናመነ ነው። ከአስማረ ጋር እየተነጋገርንበት ያለው ነጥብ እኛን ሊረዳ የሚችል አካል በማፈላለጉ ላይ ነው። ድጋፍ ሰጪ የሚሆን ረጂ አካል ማግኘት እንዳለብን በወይይት ውሳኔ ላይ ተደርሷል ለዚህም ድርጅትና ግለሰብ እናገኛለን የሚል እምነት አለን። በአሁኑ ሰዓት የቡድን መሣሪያዎች በቀላሉ ይዞ ከቦታ ወደ ቦታ ለመንቀሳቀስ የሚያስችል ትጥቅ ያስፈልጋል።

በእኛ እጅ ላይ ያሉት መሣሪያዎች 81 ሚ. ሜ. 82 ሚ. ሜ. ሞርተርና ፶ ካሊበር የመሣሰሉት ሊሆኑ ከነዚህ መሣሪያዎች በተጨማሪ የመገናኛ ሬዲዮዎችን መጠቀም የግድ አስፈላጊ ነው። ሬዲዮዎቹ ከሞላ ጎደል በእጃችን የሚገኙ ቢሆኑም እንዚህን በትክክል ለመጠቀም መያተኞቹ የሉንም። በተለይም መገናኛዎቹን በተመለከተ የሰለጠነ ባለሙያ ካልሆነ በቀር ማንኛውም ሰው የሚጠቀምባቸው አይደሉም። እነኚህን ባለሙያዎች ለማግኘትም ሆነ በስራ ላይ ለማዋል እኔ በነገርኩት መሰረት አስማረ ትሰራልኛለሁ ብሎ እምነት የጣለብህ አንተን ነው። እኔም ብሆን ትሰራለህ ብዬ ሙሉ እምነት አጥልብሃለሁ። እንደአላፈነትም እንደግዳጅም ይህንን ስራ እንደምትሰራ ተስፋ አደርጋለሁ » አለኝና ትክ ብሎ ተመለከተኝ።

በርግጥም የተጣለብኝ አላፊነት ቀላል አልነበረም። በሬዲዮ አፕሬተርነት በኩል የሰለጠነ የማውቀው ባለሙያ ወታደር ማሰላሰል ብጀምርም ለጊዜው በፍፁም አልመጣልህ አለኝ። በዚያ ሰዓት እንደነዚህ ያሉ ባለሙያዎችን አስቦ ማግኘት እጅግ ከባድ ነበር። ለብዙ ሰዓት ቆየሁ። ለጊዜው በእእምሮዬ የመጣልኝ ሰው አልነበረም። የሥራው ከባድነት ቢታየኝም በተስፋ መቁረጥ ወይይታችን እንዳይጀመር ስል ብቻ ከብዙ ዝምታ በኋላ

«እሞክራለሁ። ለማንኛውም ግን በቅድሚያ በቂ ጊዜ ማግኘት ያስፈልገኛል። በሌላ በኩልም በቂ የግንኙነት መስመር መፈጠር አለበት » ። የሚል መልስ ሰጠሁት።

እንገቱን በዝግታ ሲያወዛውዝ ቆየና «ይኸ በሚገባ ታስቦበታል። ከአንባቢ ሕሳስ ደብረብርሃን ያለው ስፍራ በመኪና ስለሚከናወን ችግር የለውም። ሌላው ቀላብን በሚመለከት ያለው ችግር ሲሆን በአዋሽና በመተሃራ በኩል የተዘረጉ መስመሮች አሉ። ለዚሁ ጉዳይ አስማረ በቅርብ ወደ መተሃራ እንደሚሄድ ነግሮኛል።» በማለት መስፍን በዝርዝር ሲያስረዳኝ ሞከረ። ለቀረበልኝ አሳብ በሁሉም ነገር ላይ ፈቃደኝነቴን ለመግለፅ ያህል እራሴን ከፍና ዝቅ በማድረግ አወዛወዝሁ።

በዚያን ቀን ምሽት ሙሉ ሌሊት በስብሰባ ተወጥረን አድረን ጠዋት ቁርስ ከበላን በኋላ እንደገና ስብሰባው ቀኑን ሙሉ ቀጥሎ ዋለ። በሚቀጥለውም ቀን በተመሳሳይ ሁኔታ በስብሰባ ውዬ አደርኩ። በሶስተኛው ቀን ስብሰባችንን አጠናቀቅን ወደመጣሁበት እንድመለስ ተወሰነና እኔን የሚወስደኝ አፋር በሶስተኛው ቀን ይመጣል ተብሎ እየጠበቅሁ ቢሆንም አፋሩ እስከ እኩለ ቀን ድረስ ሳይመጣ በመቆየቱ በትስግስት ለመጠበቅ ተገደድሁ። ከአሁን አሁን ይመጣል እያልን ስንጠባበቅ ልክ ከቀኑ አስር ሰአት አካባቢ ድንገተኛ የሆነ ችግር ተፈጠረና አካባቢው በውጥረት ተናወጠ። ከነበርንበት ቅርብ እርቀት ላይ ቅልጥ ያለ ተኩስ ተከፈቶ ፀጥታ የነገሰበትን በርሃማ አካባቢ በድንገት የፈነዳው ጦርነት በመሳሪያ ጩኸት እና በባሩድ ሽታ ሲያፍነው ሙቀቱ በእጥፍ የጨመረ መሰለ። በዚህ ድንገተኛ ጦርነት ምክንያት የገዛ መስመሪያ ተቀየረና እንደ አንድ ተዋጊ ወታደር ሆኜ ክላሽ ተሰጠኝ። ከተወሰነ ጦርነት በኋላ ሁለት የመንግስት ወታደሮች ተገድለው አምስት እንደተማረኩ ተኩሱ ቆመና ለጊዜውም ቢሆን አካባቢው የተረጋጋ መሰለ።

የጦርነቱ መቀስቀስ ምክንያት ወደ አካባቢው ለስለላ ከተላኩ የኢህአዲግ ወታደሮች ጋር አስማረ በድንገት በመገናኘቱ ነበር። ለቅኝት የተላኩት እነዚህ ወታደሮች አስማረ በነበረበት ስፍራ ደርሰው እሱ ቀድሞ ስላያቸው ተኩስ በመክፈት ሁለቱን ወታደሮች ይገድላቸዋል። በርከት ያሉት ሲሸሹ አምስቱ ግን ተማርከው ነበር። የቦታ ለውጥ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ የገዛ መስመሪያ ተቀይሮ ያን አካባቢ እንድንለቅ ተደረገ። ከዚህ

በኋላ የተሰጠኝን ክላሽ ይገዢ ከነሱ ጋር ጉዞ ጀመርኩ። ከምሽቱ ሶስት ሰዓት ገደማ ሲሆን አንድ ቦታ ይዘን ለሊቱን በዚያው አሳልፈን ጠዋት ሊነጋጋ አካባቢ እኔን ይወስዳል የተባለው አፋር መምጣቱ ተነገረኝ። የኔ ከዚያ በፍጥነት መውጣት አስፈላጊ በመሆኑ ለሥራው ማንቀሳቀሻ የተወሰነ ብር አስማረ ከሰጠኝ በኋላ ለአፋሩ በአደራ አስረከበኝ። አደራ የተሰጠሁት አፋር ተከትዬ ከቀኑ አስር ሰአት ሲሆን አካባቢውን ለቅቀን ተንቀሳቀስን።

ጭው ብሎ በተዘረጋው በርሃማ የዳሎል ክልል ስንጓዝ የነበረው እንደመልአክ ሰይፍ መቀቱ በሚውዘገዝገው መቀት ውስጥ ነበር። ትናንሽ እሾሃማ ቁጥቋጦዎችን እየጣሰን ስንጓዝ ውለን አመሻሽ ላይ ከአፋሩ ቤት ደርሰን ከዚያው አደርንና ጠዋት አስራ ሁለት ሰአት ሲሆን ከመኝታችን ተነስተን ጉዞ ስንጀምር ለሊቱን ከደጋው ዝናብ ዘንቦ አድሮ ኖሮ የአዋሽ ወንዝ ከአፍ እስከ ገደፉ ጢም ብሎ ሞልቶ አገኘነው። አፋሮች ዋናተኞች ስለሆኑ በዋና መሻገር ይችላሉ። እኔ ግን አዋሽን በግርማ ሞገሱ እንደዘንዶ ሲርመሰመስ ስመለከት ደነገጥሁ። በኔ ችሎታ የማይሞክር ነበር። የነበረችኝን ችሎታ ደብቄ ምንም ዋና የማልችል መሆኔን ለመንገድ መሪዬ ነገርኩት። አፋሩ አብሮን ከነበረው ሰው ጋር በአፋርኛ ተነጋገረና እኔን መለስ ብሎ እየተመለከተኝ «በጀርባው አዝሎ እንደሚያሻግርህ እየነገረኝ ነው። አይዞህ አትስጋ » አለኝ ላቅ ብሎ።

በዚህን ወቅት ነበር «አፋር ለወደደው ይሞታል» የሚባለው አባባል የታወሰኝ። አያይዞም «እንኳንስ የወዳጄ ወዳጅ ሆነህ ይቅርና እንደዚሁም ባንተዋወቅ ተቸግረህ ባይ አላልፍህም» የሚል አረፍተ ነገርበአስተርጓሚያችን በኩል አከለበት። እኔን በጀርባው አዝሎ ሊያሻግረኝ ሲዘጋጅ ሁለት አፋሮች በአየር የተሞላ አቁማዳ ይዘው ብቅ አሉ ይህ ደግሞ ጥሩ አጋጣሚ ነበር። አፋሩ ሁለቱን አቁማዳዎች አንድ ላይ በገመድ አቆራኝቶ አስረና ግራና ቀኝ በሁለቱ ብብዶቼ ስር እንዲይዛቸው ካላየኝ በኋላ እንደዚህ አለኝ።

«ጀማሪ ዋናተኞች በተነፋ ባሉን እንደሚለማመዱት በሁለት እጅህ ብስት ስር አስገብተህ ያዝና በእግርህ ወንዙ ጠርዝ ውስጥ ግባ»

በአስተርጓሚው በኩል ይህ ሲነገረኝ ከደረቴ በላይ ሥልቻው ላይ በመተኛት በሁለት እጆቼ ብብት ውስጥ ሥልቻውን አስገብቼ ወደውሃው ጠጋ አልኩ። አፋሩ በእኔ ጀርባ ላይ ሆኖ ስልቻውን ይዞ እኔን እየገፍ ለመቅዘፍ ሲሞክር ሚዛኑን መጠበቅ አቃተውና እኔን ለቆ በሌላ አቅጣጫ ሲወድቅ ስልቻው ይዞኝ ፈትለክ አለ። ያለችኝን ትንሽ ችሎታ ተጠቅሜ በመቅዘፍ አቅጣጫዬን ለማስተንከል ተፍጨረጨርኩኝ። ያለ የሌለ ችሎታዬንና ሃይሌን በመጠቀም እራሴን ከአዋሽ ላንቃ ውስጥ ለማውጣት በሞት ሽረት ትግል ላይ እያለሁ አፋሩ እንደምንም እራሱን ተቆጣጥሮ በፍጥነት እየዋኝ የደረሰልኝ የመጨረሻ ተስፋዬን ለማሟጠጥ ትንሽ ሲቀረኝ እንደነበር አስታውሳለሁ። በኔ ላይ ተደርቦ እየቀዘዘ ከ150 ሜትር በላይ ርዝመት ያለውን የአዋሽ ወንዝ በስንት ትግልና ድካም ነበር ሊያሻግረን የቻለው። በመጀመሪያ ወደ መልካወረር ተጉዘን መልካ ወረር ስንደርስ በመኪና ወደ አዋሽ ሄድን። ከአዋሽ ወደ መተሃራ ከተጓዝን በኋላ መተሃራ ስንደርስ ምላችንን በዚያ በላን። በእለቱ አዲስ አበባ መግባት ስለነበረብን

« ከዚህ በኋላ እናንተ አታስፈልጉኝም ከተማ ከተማውን ለኔ ተውት » ስላቸው በሃሳቤ ተስማሙና

« መተሃራ ካለው ተወካዮችን ጋር መተዋወቅ አለብህ። ሌላ ጊዜ ስትመጣ እነሱ ጋር አርፈህ ወደኛ መልዕክት ልከህ ነው የምንቀበልህ አንተን ከነሱ ጋር እንዳገናኝህ አስማረ ነግሮል። አብረን እንሂድና አስተዋወቀንህ ትሄዳለህ » አለኝ።

ከሰዎቹ መተዋወቂያ በብዙ መልኩ ሊጠቅመኝ እንደሚችል ስለተረዳሁ ሃሳባቸውን አልጠላሁትም ነበር። አፋሩ አያይዞም « ሌላ ጊዜ ስትመጣ እነሱ ጋር አርፈህ ወደአኛ መልክት ስትልክ መጥተን እንቀበልሃለን። አንተን ከሱ ጋር እንዳስተዋውቅህ አስማረ አደራ ስላክለኝ የአስማረን አደራ መወጣት ስላለብኝ ነው የማስቸግርህ። ከሰዎቹ ካስተዋወቅኩህ በኋላ ወደ አዲስ አበባ ትሄዳለህ። » ብሎኝ ወደ ተባሉት የአስማረ ወዳጆች ዘንድ ጉዞ ጀመርን። አስማረ ወዳጆች ቤት ስንደርስ በትልቅ አክብሮት ነበር የተቀበለን። ማንኛውም መስተንግዶ ከተደረገልን በኋላ ከሁሉም ጋር ትውውቅ አድርጌ 11 ሰዓት

አካባቢ ተሰናብቻቸው በአንድ የጭነት መኪና ተሳፈርኩና ወደናዝሬት ጉዞ ጀመርሁ። ናዝሬት አድሬ በማግስቱ አዲስ አበባ ጠዋትላይ አዲስ አበባ ገባሁና ምንም ሳላርፍ ጉዞ ጀመርሁ። ደብረብርሃን የገባሁት ከቀኑ በሰዓት ሰአት ሲሆን ከአንድ ምግብ ቤት ምሳ በላሁና ወደ ካሬ ጎራ ብዬ በና እየጠጣሁ አካባቢውን በጥንቃቄ እከታተል ጀመር። የፈጠነ አለዚያም ደግሞ ዝግ ያለ ነገር አልነበረም። ደብረብርሃን እንደዛው እንደጥንቱ እያንቀላፋች ነበረች። ከሰዓት በኋላ የደብረብርሃን ከተማን በስጋትና በጥርጣሬ እይን በመመልት ከቀበሌቀበሌ እየተዘዋወርሁ የመሸታ ቤቶችን ሳይቀር ጎበኝሁ። ስለእኔ ቀርቶ ስለማንኛውም ነገር ወሬ የለም። ምሽት ላይ ማረፊያ ይገፍ ከመተኛቴ በፊት በተሰጠኝ ግዳጅ መሠረት አባሎቼን ሰብስቤ ሥራዬን ለመቀጠል ምን ማድረግ እንዳለብኝ ሳስብ አመሸሁ። በሁለተኛው ቀን ወደ መደበኛ የማስተባብር ሥራዬ ገብቼ አባላቱን ማወያየት ስጀምር ብዙዎቹ ነገሮች መስመራቸውን ይዘው በጥሩ ሁኔታ እየሄዱ ነበሩ።

በሬድዮ መገናኛ ሙያ የሰለጠኑና በኔ እዝ ስር አስመራ የነበሩ ሁለት የሬድዮ መገናኛ ባለ-ያዎችንም አግኝቼ አነጋገርሁ። ምስጢሩን ባልገልፅላቸውም ሰዎቹ የተጠየቁትን ለመስራት ፍቃደኞች ነበሩ። ይህ ከሆነ ከወር በኋላ ይመስለኛል የመስፍን ቤተሰቦች ያለማረጋጋት ውስጥ መሆናቸው ተነገረኝ። ምን እንደተፈጠረ ለመጠየቅ ወደ ሻለቃ መስፍን ቤተሰቦች ዘንድ ስደርሰ ሀዘን በተሞላበት ሁኔታ እያየችኝ

«መስፍን መጣክ» አለች ታናሽ እህቱ።

«ማን? ምንድነው የምትይው? አልገባኝም » አልኩና ስጠይቃት

አንገቷን ወደ መሬት ደፍታ «መስፍን ማታመጥቷል እኩ » አለች ደገመችና።

የምስማውን ብጠራጠርም እውነት ነበር «መጥቶ ቤትተኝቷል ነው የምትይኝ » ስል ጠየቅኳት «አዎን» አለኝ ቀና ብላ እየተመለከተችኝ።

«ምን ዓይነት ድፍረት ነው ይኸ የት ነው ያለው? ስላት

«አእኛ ቤት የሲ የተሻለ ነው ብለን ስላሰብን እዚያ ነው ያለው» አለችኝ እየተከዘች። ምን እንደተፈጠረ ባትነግረኝም አንድ ከባድ ችግር እንደደረሰ ግን ውስጤ ነግሮኝ ነበር።

በሰሜኑ ብቻ እየተገፋሁ የማይሰማ በድን ሰውነቴን ተሸክሜ ወደ መስፍን እህት ቤት ገሰገስሁ። ከውጭ የተቀበለችኝ እሁቱ ስለበረች እስከም እንደእህትዋ ከፊቷ ላይ መልካም ነገር አለነበብኩም። ሰላም ብላኝ ተያይዘን ወደ ቤት ገባን። ሻለቃ መስፍን ከአንድ ጓዳ ውስጥ ተኝቷል። ትኩር ብዬ ከተመለከትኩት በኋላ «ጀግኖች አርበኝነቱ በድል ተጠናቀቀና ከተማ ተመለስክ ማለት ነው?» አልኩት። ከዚያም ፊቴ በቅሬታ እንደተዋጠ ዕጅን ዘረጋሁለት። እንደነገሩ ጨበጠኝ። ነጠላ ጫማውን ከእግሩ ለማስገባት እያስተካከለ ስመለከተው ሃሳቡን መጣሉ የበለጠ አናደደኝ እና ወደጠባቢ የመኝታ ቤቱ መስኮት ተጠግቼ በመቆም እመለከተው ጀመር።

ቀና ብሎ ተመልክቶኝ «ይልቅ ቁጭ በል። እንዴት እንደማገኝህ ሳሳሳል ነው የመጣኸው።» ገርቦብ ብሎ በተከፈተው የመኝታ ቤቱ መስኮት ውጭውን አሻግሮ እየተመለከተ ትንሽ ሲያስብ ቆይቶ «ታስታውስ እንደሆን የመጣህ ጊዜ አንድነገር ነግሬህ ነበር» አለኝ።

«አስማረ ወደ መተሃራ ቀለብ ለማምጣት እንደሚሄድ ነግረኸኝ ነበር።»

«ልክ ነህ። ከሦስት ቀን በፊት ሁለት ጠባቂዎቼን ይዞ መተሃራ ይሄዳል። ከዚያ ሲደርስ ምን እንደተፈጠረ አላውቅም በመሃከል ላይ ሃሳቡን ይለውጥና ወደ ቀኝ ታጥፎ በከሰም በኩል በማቆራረጥ ሽሬ የምትባል የገጠር መንደር ይሄዳል። እኔ እንደሚመስለኝ ግን የመተሃራው ተወካይ በኢህአዴግ እንደተገዛና መተሃራ ከተማ ውስጥ ተኩስ እንዳይከፈት ለማድረግ ወደዚህ እንዲሄድ መንገድ ላይ ያልሆነ ነገር ሰዎች እንዲነግሩት አድርጓል ባይ ነኝ። አስማረ አቅጣጫውን ቀይሮ ወደዚያ ከሄደ በኋላ ምሽት ላይ ተነስቶ መተሃራ ከተማ ይገባል። ስንቅ እናቀብልሃለን ያሉት የመተሃራ ተወካዮቹ ለማስመሰል በአንድ ፒካፕ መኪና ከፊት

ለፊት ስንት ጭነው እሱን ወደ ቀጠራት ስፍራ ሲመጡ በሌላ ፒካፕ ቶቶታ የኢህአዴግ ወታደሮችን ከበስተጎላቸው በቅርብ እርቀት አስከትለው ይመጣሉ።

አስማረ በሁኔታው ተጠራጥሮ የተቃጠሩበትን ሥፍራ ቀይሮ እየጠበቃቸው ነበር። በመጀመሪያ ስንት የጫነው መኪና ያልፍና ወታደሮቹን የጫነው ላንድ ክሩዘር ቶቶታ መኪና ብቅ ይላል። አስማረን ይጠብቀናል ብለው የቀጠሩበት ቦታ እሩቅ ስለነበር ወታደሮቹ አገር አማን ብለው ተዘናግተው ነበር የሚጓዙት። ምንም ባልጠረጠሩት ወታደሮች ላይ ቀድሞ ተኩስ በመክፈት ብዙዎቹን ይገድላቸዋል። በከተማዋ ዳርቻ ደፍጦ የነበረ አንድ ብርጌድ ጦር ተኩስ ከፈተና ከአስማረ ጋር የነበሩት ሁለቱ የእሱ አጃቢዎች ተገደሉ። አስማረን በተመለከተ ግን የተጨበጠ መረጃ አላገኘም። ግማሹ ቆስሎ አምልጧል ሲል፣ ግማሹ ደግሞ የለም አልተመታም እየተታኮሰ ሸሽቶ አምልጧል ይላል።

የሆነው ሆኖ መጨረሻውን ያወቀ የለም። የኢህአዴግ ወታደሮች ከወደቁት ሶስት ሰዎች መሀከል አንዱን አንገቱን ቆርጠውና ራዶ ሰዓቱን ጭምር አምጥተው የከተማውን ሕዝብ እንዲሰበሰብ ከአደረጉ በኋላ «አስማረን ገለነዋል። ከዚህ በኋላ ሁሉም ነገር አበቃ» ብለው ለህዝቡ አሳውተዋል። የሞቱት ሦስቱም ባለሽሩባ ስለነበሩ እነሱ ለህዝቡ ያሳዩት እራስ የአስማረ ስለመሆኑ በእርግጠኝነት መናገር አይችሉም። ሆኖም አስማረ ስለተከበበ ሊያመልጥ አይችልም ብሎ አንበሳዬ የተባለ የከተማው ነዋሪ መናገሩን እኔ ራሴ ሰምቻለሁ» አላች መሰናኘት።

እንደዚህ ያለውን መርዶ ስለማ በጥይት የተመታሁ ያህል ደነገጥሁና የምናገረው ስለጠፋኝ ዝም ብዬ ስመለከተው ቆየሁ። ከዚያም ትንሽ ሲያስብ ቆየና «ይህን ወሬ እንደሰማን በአስማረ ወንድምና የቅርብ ረዳቶቹ አማካኝነት ስብሰባ አድርገን ነበር። ያም ሆኖ አንድ መፍትሄ ላይ መድረስ አልቻልንም። ሁላችንም አንድ የምናውቀው ነገር አለ። አስማረ ከሌለ ያን ጦር ለአንድ ቀን እንኳ አመራር ሰጥቶ የሚያሳድር አንድም ነፍስ ያለው ሰው አልነበረም። አስማረ በሀብትም ሆነ

በዲፕሎማሲው በኩል ምትክ የማይገኝለት ወሳኝ ሰው ነበር።
የትም ሄዶ ቢናገር ሰውን ያሳምናል። አሁን ግን ሁሉም ነገር
የለም። በዚያም ላይ ለጦሩ የሚላስ የሚቀመስ ነገር አልነበረም።
ሁሉም ከበረዶ በላይ ቀዝቅዞና ሞራሉ ወድቆ ነበር ስብሰባ ብለን
የተቀመጥነው። ስብሰባውን የመራው የአስማረ ወንድም ሲሆን
እኔንም ስለሁኔታው

«ምን ሃሳብ አለህ » ሲል ጠይቆኝም ነበር። አስማረ
ከሌለ ምንም እንደሌለ ውስጤ ቀደምም ያውቅ ስለነበር ከዚህ
በኋላ እዚህ መቆየትና መቀጠል ምንም ተስፋ እንደሌለው
ገልጼለት ሁላችንም በቡድን ተከፋፍለን ውረያችንን እንቀጥላለን
የሚል አሰነያየት ሰጠሁት። ከዚያም ወደሌሎቹ አመራሮች
እየተመለከትሁ እኔ የራሴን ሀይል ይገዢ በዛሬው አለት ወደሌላ
ቦታ መሄድ እፈልጋለሁ። እናንተስ? አልኳቸው። የሁሉም
አስተሳሰብ ከኔ ጋር የተለየ አልነበረም። አስማረ ከሌለ ምንም
እንደሌለ ሁሉም ቀድሞ እንደገባው ተረዳሁ። ሁሉም
እንደአመጣጡና እንደቅርብቱ ወደሌላ አቅጣጫ እንደሚሄድ ገለፀና
ስንብትና የመሣሪያ ክፍፍል አድርገን ተለያየን በቃ ይኸው ነው »
አለኝ መስፍን።

ይህንን የመሰለና ከብረት አሎሎ የከበደ መርዶ
ከጫንቀዬ ላይ ሲወድቅብኝ አንገቴን አቀርቅሬ ለብዙ ሰዓት ሳስብ
ቆየሁና አዲስ አበባ ሄዶ የሆነውን ሁሉ ለፕሮፌሰሩ አስረድቶ ሌላ
አማራጭ መፈለግ እንዳለበት ሃሳብ አቀረብኩለት። በዚህ ዙሪያ
ብዙ ከተወያየንበት በኋላ በማግስቱ ጠዋት አዲስ አበባ ለመሄድ
ተነሳ። ከዚያን ዕለት ጀምሮ እኔና መስፍን ለ6 ወር ያህል
አልተገናኘንም። ከምን እንደደረሰም የደረሰኝ ምንም መረጃ
አልነበረኝም። እሁቴንም አየተመላለስህጠይቄያት የሰጠችኝ መለስ
ምንም የሰማችውም ሆነ የምታውቀው ነገር እንደሌለ ነበር።

ምዕራፍ ስድስት

መረጃ ሻምበሉ ተያዘ

መጋቢት 4 ቀን 1985 ዓ.ም ነው። ደብረብርሃን ከተማ ውስጥ ሸንቅጥ ሆቱል ተብሎ በሚታወቀው ስፍራ በአንዱ የመኝታ ክፍል ውስጥ የኔ አገጥ የሆነውን ስለሺ ይልማን ጨምሮ በርካታ ሰዎች ካርታ እየተጫወትን ነን። አንድ ወንድና አንዲት ሴት ወታደሮች መጥተው መኝታ ክፍሉ በራፍ ላይ በመቆም « ሻምበሉ ሚካኤል በለጠ ስለምንፈልግህ ወደውጭ ውጣ » ብለው ይጠሩናል።

በዚህ ጊዜ ካርታውን ወደ መሬት ወረወርኩና ተነሣሁ። ምንም ምርጫ አልነበረኝም። የተቀባበለ መሳሪያ ከፊት ለፊት ተወድሮብኛል። ከግቢው እንደወጣን መታወቃቸውን አሳዩኝና

«ለጥያቄ ትፈለጋለህ ቀጥል» የሚል ቀጭን ትዕዛዝ በሴቷ ተሰጠኝ። ዝም ብዬ ከመቀበል ውጭ አማራጭ ስለሌለኝ ቀደምሁ። ወንድማማቾች ቡና ቤት ፊለፊት ወደሚገኘው የክ/ሰራዊቱ ዋና የጦር ካምፕ ወሰዱኝና ለዘበኛ በተዘጋጀች ጠባብ ክፍል ውስጥ አስገብተው ከውጭ ከዘገብኝ በኋላ ምንም ሳይጠይቁኝ ትተውኝ ሄዱ። ከዚያ በኋላ ቀኑን መላው ተመልሰው ምንድነህ ብለው አልጠየቁኝም ነበር። መዝጊያዋን ገንጥዬ ለመውጣትና ለመጥፋት ሞክራለሁ ምንም ሳይሳካልኝ ቀኑን ውዬና ለሊቱንም አድሬ በማግስቱ ጠዋት አንድ ሰአት አካባቢ ጠባቢ ወደሚገኘውና በቅዝቃዜ የሚታወቀው የጦር ካምፕ በወታደርታዊበተወሰድኩ። ለምን እንደታሰርኩ ውስጤ ያውቀው ስለነበር የሚጠብቀኝ ዱላ ከወዲሁ ምን እንደሚሆን በግልፅ ይታወቃል። ይዘውኝ የሄዱት ከሰው መካከል ስለነበር እንደማይገድሉኝ ግን እርግጠኛ ነበርሁ።

ጠባቢ እንደደረሰሁ ወደ ሦስት ሰዓት አካባቢ ላይ ቀለል ባለ መልኩ በአንድ የቀድሞ የደርግ ጦር መኮንን በነበረ ሰው ምርመራ ተጀመረ። ስሙን የማላስታውሰው አንድ የቃኝ መኮንን

የነበረ ሰው ነው። በ204 የአየር ወለድ ክ/ጦር በእኔው ዕዝ ሥር አስመራ የነበረ ወታደር ነበር። ምርመራውን የጀመረው መኮንን በየት በኩል አቆራርጦ ኢህአዲግ ውስጥ እንደገባ አላውቅም። የሳይኩሎጂ ምሁር በሚመስል መልኩ

«የአስማረ ዳኜ ጦር ተደምስሷል። ጥቂቶቹም አብረውት ከእርሱ ጋር ተደምስሰዋል። አንተ ግን ለጊዜው ከዚያ አልነበርክም። ከዚህ መልምለህ የወሰድካቸው ሰዎችም አብረው እንደተደመሰሱ ሰምተሃል»አለኝና እኔ ከደብረብርሃን መልምዬ የወሰድኳቸውን ሰዎች ስም ዝርዝር ሳይቀር አንድ በአንድ እየዘረዘረ ያስረዳኝ ያዘ።

በዚያንግዜ የተረዳሁት ነገር ቢኖር በትክክል ይህ ሰው እኔን ከኔ በላይ እንደሚያውቀኝ ነበር። ሆኖም የሚለኝን ሁሉ ከማመን ይልቅ መካድ ነበረብኝ። እናም እንደምንም እራሴን አረጋጊቼ መመለስ ጀመርሁ።

«በመጀመሪያ ደረጃ እኔ አስማረ ዳኜ የሚባል ሽፍታ አላውቅም። መልምዬ ወደ ሽፍትነት የላኩትም ሰው የለም። የምትለው ሁሉ ለኔ ግልጽ ስላልሆነልኝ አልገባኝም » አልኩት። ቀዝቀዝ ባለ መልኩ ጥያቄውን የጀመረው መርማሪ መኮንን ብዙም ለውጥ በማይታይበት ሁኔታ «ሽመልስ የሚባለውን ሰው የላክኸው አንተ መሆንንም ትክዳለህ » አለኝ ፊቱን ሳይሆን ጀርባውን እንደሰጠኝ።

«እኔ ሽመልስን ለአስማረ መልምዬ አላኩም። ሽመልስን በእርግጥ አውቀዋለሁ። ጎረቤቴ ነው። እሱ እንደነገረኝ ከሆነ በተለያዩ ምክንያቶች በኢህአዲግ ካድሬዎች ጫና ስለሚደረግብኝ መኖር አልቻልኩም። ወደማልታወቅበት ቦታ ሄጄ በግብርና ተቀጥሬ ለመስራት ስለፈለግሁ የሚቀጥረኝ ወይም በቀን ሠራተኝነት የሚያሠራኝ ፈልግልኝ » ብሎ ስላስጨነቀኝ በልጋ ወረዳ ለሚኖር የእናቴ ወንድም በግብርና ተቀጥሮ እርሻ እያረሰ እንዲቀመጥ በደሞዝ አስቀጥሬዋለሁ። ወደመጨረሻ ላይ አጎቴ በላክልኝ ማስታወሻ ሽመልስ በራሱ ጊዜ ወጥቶ መጥፋቱን አላውቅኛል። ከዚያ በኋላ ከአስማረ ጦር ተቀላቅሎ ከሆነ የኔ ውሣኔ አይሆንም። ተቸግሮ በመረዳቴ

እኔን የሚያስጠይቀኝ ነገርም ይኖራል የሚል እምነት የለኝም። በራሱ ውሳኔ ለወሰደው የሽፍትነት እርምጃ እኔ ተጠያቂ ልሆን አችላለሁ እንዴ » ስለው።

«አንተ ብትክድም በሌላ መልኩ የአይን ምስክሮች ማረጋገጫ ሰጥተውብሃል። » አለኝ መርማሪው መኩንን።

አሁንም ጀርባውን ሰጥቶኝ እንደቆመ ነበር። ከዚያም ፊቱን በድንገት እየመለሰ « እኔ ሽመልስን በቀጥታ ወስጄ ከአሥማረ ጋር አለገናኘሁትም እያልኩኝ ነው?»። አለና የፌዝ ላቅ ሳቀብኝ።

በዚህን ጊዜ አልህ ተናነቀኝና «ያም ከሆነ ደግሞ የሠራሁት የቅብብሎሽ ሥራ ነው» አልኩት። አራሱን በዝግታ እያወዛወዘና በእግሩ መሬቱን እየደቃ ቆይቶ እንደማንከራፋት ከአለ በኃላ

«አንተ አስማረ ዳኜን ለመጉብኘት ስትሔድ ሽመልስን ከሱ እንዳገናኘህ ተረዳ። በተጨማሪም ሻለቃ መስፍን ከተባለው ሰው ጋር ለብቻችሁ ብዙ ተነጋግራችሁ ስታበቁ በድጋሜ ከሽመልስ ጋር ተነጋግራችኋል» አለኝ። ትክክል ነበር። ጥያቄና መልሱ መጨረሻው እንደማያምር ብረዳም ጥሩ መልስ ላለመመለስ ከውስጥ ወደ ውጭ ሲገፋኝ ይታወቀኝ ነበር። ሰውየው ቀጠለ።

«ትሰማኛለህ? ለሻለቃ መስፍን ታደሰ ይኸንን ሰውዬ አደራ ከማለትህም በላይ ሻለቃው የሚሠጠውን መመሪያ ተግባራዊ ማድረግ እንዳለበት ለሽመልስ ለብቻው ወስደህ ነግረሽዋል። ለብቻችሁ ተነጋግራችሁ ነበር ያልኩህ ይህንን ነው » አለኝ። የጥያቄው አመጣጥ በጣም አደገኛ ስለነበረ ሁኔታውን ማለዘብ እና ማረጋገጥ እንዳለብኝ ተገነዘብሁ።

«እኔ ሻለቃ መስፍንን ያገኘሁት መትሃራ ነው። ሻለቃ መስፍን በጣም ጓደኛዬ ስለነገበር አሞኛልና ቶሎ ድረስልኝ ብሎ መልእክተኛ ልኮ ስለጠራኝ ነው መትሃራ ድረስ ልጠይቀው የሄድኩት። መትሃራ ስደርስ መስፍንን አገኘሁት። አብረን ውለን ማታ እዚያ ማደር እንደማልችል ነግሮኝ አስማረ ወዳለብት ይዞኝ ሄደ። በመጨረሻም የአስማረ ጦር ከነበረበት ምሽግ ወለደኝ።

በዚያን ቀን ከዚያ አድሬ በማግስቱ ተመለስኩ የጠራኝ በከፍተኛ ሁኔታ በወባ ተይዞ ስለታመመ ስለነበር መድሐኒት እንዳመጣለት ነበር። መድሃኒት አደረስኩለት እንጂ አስማረንም ቢሆን በፊት አላውቀውም።»

የሰጠሁት መልስ ያናደደው ለመሆኑ ከፊቱ ላይ አነብብኩ። ከዚያ በኋላ የደረሰብኝ ዝርዝሩ ብዙ ነው። ለክብሩ ስልግን መናገር አልፈልግም። ብቻ አንድ ወር ያህል ጠባሴ ጦር ካምፕ ከታሰርኩ በኋላ ለደብረብርሃን ፖሊስ ጣቢያ ተላልፌ ተሰጠሁና ወደ ወህኒ ወረድሁ። በድምሩ 31 ቀን ጦር ካምፕ ና ፖሊስ ጣቢያ 33 ቀን በደብረብርሃን ወህኒ ቤት ታስፊ በመጨረሻም ክስ ተመሥርቶብኝ ከስድስት ወር የእስር ቤት ስቃይ በኋላ ዋስ እንዳቀርብ በፍርድ ቤት ተፈቀደልኝ። የሁለት ሺህ ብር ዋስ ጠርቼ ተፈታሁ።

ከዚህ በኋላ ነበር በኔ ላይ የሚደረገው ክትትል በእጥፍ እየጨመረ የመጣው። ማንቆው እየጠበበ ሲመጣ እኔም በበኩሌ ወደጫካ የመግባቱን አሰማዬን ከቀን ወደቀን እየጨመርሁ መጣሁ።

ምዕራፍ ሰባት

የመከላከል ምስጢር

1984 ዓ.ም በጥር ወር ላይ የተቋቋመው የመላው አማራ ህዝብ ድርጅት መሀሪ መሪዎች እንደሚሉት በአማራው ላይ ያገናበበውን የጥፋት ደመና ለመግፈፍ እና የእሳት አደጋ ሠራተኞችን ሥራ ለመስራት የተቋቋመ ይህን ወይም ደግሞ ሌላ አላማ ኖሮት በርግጥ በትክል ይህ ነው ብዬ ለመናገር አልችኝም፡፡ ለምን ብትሉኝ መከላከልን ከመነሻው ጀምሮ አላውቀውም እና ነው፡፡ ዘር ጉሳን የማይለይ በኢህአዴግ የጉሳ ፖለቲካ ያልተጠለለ በአንድ ህዝብ በአንድ ሀገርና አንድ ባንዳራ የሚያምን ነው የሚለውን የላይ መርሁን ግን በትክክል አውቃለሁ፡፡ እኔም ብሆን ወደመከላከል የተቀላቀልኩት በሰላም መንገድ አልነበረም፡፡

የመላው አማራ ህዝብ ድርጅት የምሥረታ ሀሳብ አቅራቢ መሥራች አባልም አይደለሁም፡፡ ሲመሰረትም በቦታው አልነበርኩም፡፡ እኔም ሆኑ የኔ መሰሎች ሁላችንም ብንሆን በራሳችን መንገድ ገብ ጀምረን መንገዱ ወጣ ገባና አስቸጋሪ ሆኖ ለመጓዝ ሲያቅተን የግድ ድጋፍ ሲያስፈለገን ነበር የተሻለውን አማራጭ ፍለጋ ወደ መከላከል የተጠጋነው፡፡ መከላከል በሰላም መንገድ ለመንቀሳቀስ በሽግግር መንግስቱ እውቅና ተሰጥቶት ሲመሰረት ባልኖርም ውስጠ ምስጢሩን ግን በጥንቃቄ የተረዳሁ ነኝ ብዬ መናገር እችላለሁ፡፡

የመላው አማራ ህዝብ ድርጅት መከላከል በእንቁ መሪው ኖሮፌሰር አስራት የተመሰረተው አማራው በገዢዎች ስላቅና የለ «አሳይህ በለው» ትዕዛዝ በየቦታው እንደበግ እየታረደ የጅብ እራት በሚሆንበት ሰዓት እንደነበረ ትክክል ነው፡፡ በተለያዩ ምክንያቶች የሰላሙን በር እንደለቀቀ አንዳንድ መረጃዎች የሚጠቁሙ ሲሆን በተለይም ደግሞ የወቅቱ የሽግግር መንግስት ፕሬዝዳንት « አማራውን በውስጡ አልፈን ስለመጣን ችግሩን ተገንግበንለት ስላለፍን ድርጅት አያስፈልገው » ሲሉ የሽግግር መንግስቱ ጠቅላይ ሚኒስትር ታምራት ላይኔ በበኩሉ «አማራውን

እኔ ወክያለሁ» ብሎ ከተናገረ በኋላ ሱማሌ ክልል ሄዶ «ምንትስ» እያለ ሲሰድብህ የኖረውን እና ሊገዛህ የመጣውን ነፍጠኛ የመቀበያህ ወቅት አሁን ነው» የሚል ቀጭን ሰይጣናዊ ትእዛዝ መስጠቱም እውነት ነው። ለሺህ ዓመታት ለተሰራው ግፍና የአስተዳደር በደልም ብቸኛው ተጠያቂ አማራው ብቻ ነው ተብሎም ተፈርጏል። በዚህ ሁኔታ በተፈጠረው ያለመረጋጋት ብዙ አማርኛ ተናጋሪዎች በየቦታው ጭዳ እንዲሆኑም ተደርገዋል። እኔ በነበረኝ መረጃና እስከማውቀው ድረስ ከዚህ በኋላ ነበር የመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት በሰላማዊ መንገድ ተንቀሳቅሶ የአማራውን ችግር ለመፍታት እንደማይችልና ሃይልን እንደ አማራጭ ለመጠቀም የወሰነው። የጊዜውን መከፋት ተከትሎ አብ ዛኛው የጐሣ ፖለቲካ መሪ አማራን መግደልና ማስገደል የፖለቲካ ዓላማው ግብና የጀግንነቱ መለኪያ አድርጎ ከመውሰዱም ሌላ ባህልና ትውፊቱን ማጥፋት ሞራሉን መግደልና አስተሳሰቡን መለወጥ ለጌቶቹ ታማኝነት መገለጫነት የተሰጠው የቤት ሥራ ሆኖ በስራ ላይ እንዲውልም ተደርጎ የታየበት የታሪክ አጋጣሚ ነበር ለማለት ይቻላል።

አንዳንዶች አስተያየት ሰጭዎች እንደሚያምኑበት ከሆነ የመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት በኘሮፌሰር አሥራት የበላይ መሪነት መወከሉ በራሱ ስሙ ብቻ አንድ አስደንጋጭ ክስተት ስለነበረ የዓለማዊ ተጣይነት አጠራጣሪ ነበር የሚል ነው። አስተያየት ሰጭዎቹ ሲቀጥሉም በድርጅቱ ላይ የተመዘዘበት ሾተል ወደ አፎቱ እንዲመለስ ለማድረግ የሰላሙ መንገድ ብዙም አስተማማኝ አቅም አልነበረውም። ስለዚህ ኘሮፌሰሩ ሃይልን እንደ አማራጭ ለመጠሰድ ተገደዱ ይለሉ። እነዚህ ችግሮች እንዳሉ ሆነው የሰሜን ሸዋ የመከላከል ተወካይ የነበረ አንድ ወጣት ቸርቸል ጎዳና ከሚገኘው የመከላከል ዋና ጽፈት ቤት ሲወጣ የኢህአዴግ ደህንነቶች እግሩን በጥይት ተልጥመው ይጥሉታል። ይህ ወጣት ቀደም ሲል እንደጠቀስኩት አልዱአስም መላኩ የሚባል ሲሆን የሰሜን ግንባር አርበኞች ንቅናቄን የመሰረቱ ነው። ወጣቱ ቁስሉን በህክምና ከዳነ በኋላ

«ከአሁን በኋላ ጫካ መግባት ይሻለኛል» ብሎ ለፕሮፌሰሩ ነገራቸው። አልተቃወሙትም። እንዲያውም «አይዘህ እኔ አለሁልህ። አንተ ብቻ በርታ እንጅ ሁሉም ነገር ይዘጋጃል » የሚል መልስ አገኘ።

«ሰላማዊ ትግል ብላችሁ አታስጨርሱን የሚል የአባላት ጥያቄ ከየአቅጣጫው ፕሮጌሰርን አስጨንቋቸው ስለነበር የአንዱ ዓለምን ጥያቄ አልጠሉትም። እንዲያውም እንደሰማሁት ከሆነ ወደመጨረሻ አካባቢ ይቀርብላቸው ለነበረው ጥያቄ ሁሉ የሚሰጡት መልስ « ላስጥላችሁ ስለማልችል ምርጫችሁን ከማክበር ውጭ አማራጭ የለኝም» ወደማለት ማመዘናቸውን ነበር። በዚህ ሁኔታ ሁሉም እራሱን የመከላከል ሥራ እንዲሰራ ቢስማሙም የድርጅቱን ዓላማና አመራሩን በማይጎዳ መልኩ ለሚንቀሳቀስ ማንኛውም አካል የቻሉትን ያህል ለመርዳት ቃል ይገቡና ዘመቻው ቁርጥ ይሆናል። እኔ እደምገምተው ከሆነ በዚህ ወቅት ይመስለኛል ፕሮጌሰርና አስስማረ ዳኚ የተገናኙት። ይህንን ልገምት ያቻልኩትም ያለምክንያት አይደለም። አርባ ጉጉና በደኖ አካባቢ በደረሰው የሰው ህይወት ጥፋት እንጆታቸው ክፉኛ ተከማትሮ እንደነበርና በመጨረሻም አንድ ያልታወቀ ሰው በወሰደው የበቀል እርምጃ መልሶ «ቸሰስ» ማለቱን እራሳቸው በአንደበታቸው ሲናገሩ እሰማ ስለነበር ነው።ይህንን ያደረገው አስማረ መሆኑ ግልፅ ነው። ሰውን ወዳድ እንደነበሩ የዛንም ያህል ሲበዛ እልኸኛና ቁጡ እንደነበሩ አምናለሁ። እንዲህ አይነቱን ጃግና አፈላልገጧ እንዳስጠጉትም ማመን ይቻላል።

እልሃቸው ከኢትዮጵያዊነት ባህሪያቸው የሚመነጭ እንጂ ከክፋት የወረሰት ነበር ለማለት አይቻልም። ጀግንነቱ ከዘር ሩህሩህነቱ ደግሞ ከራሳቸው ስብዕና የሚመነጭ ከሆነ ደግሞ የሚወዱት አማራ እንደዚህ እየተሰቃየ እያለና የድርጅታቸው አባላትና ልጆቻቸው እየሞቱ ቀርቶ በሌላም ቢሆን ከታሪክ አመጣጣቸው ስናይ መሰሪያን የሚጠሉ ሰው አይደለም። በሳቸው አነሳሽነት በሰው ህይወት ላይ ጥይት እንዲተኩስ ግን ስብዕናቸው የተገነባበት ህሊና ይፈቀድ ነበር ለማለት እና ለመደምደም ይከብደኛል። ጦርነት ምርጫቸው ነበር ብዬም አላስብም።

በርግጥ ዙሪያቸውን የከበባቸው ችግር እንደዚህ ያለውን ውሳኔ እንዲወስኑ አስገድዷቸው ሊሆን ይችላል።አንዱዓለም ይህንን የጦርነት አሳብ እንደልዩ አማራጭ ቢያቀርቡባቸውም የሰሜን ሸዋ አርበኞች ምስረታ ግን የሳቸው ውሳኔ ስለመሆኑ ከእርግጠኝነት በላይ እርግጠኛ ሆኜ ለመናገር እችላለሁ። ከሳቸው

ጋር እየተገናኘሁ መመሪያ ተቀብያለሁ። በወቅቱ እምነታቸውን እንደተረዳሁት ከሆነ የአርበኞች ግንባር ንቅናቄን የአማራው ህዝብ የህይወት ዋስትና ነው ብለው ያምኑ ነበር። የአርበኞች ግንባር የተመሰረተበትን ዝርዝር ጥላንም ከራሳቸው እጅ ተቀብያለሁ። በመጨረሻም በወህኒ አብራያቸው ታሰራ ስቃያቸውን በአይኔ አይቻለሁ። ለሀልፊ ተሞት ያበቃቸውንም ምክንያት በአንደበታቸው ከመነሻው እስከ መድረሻው ነግረውኛል እና ለኔ ሁሉም ነገር አዲስ አይደለም አልነበረም። ወደመነሻዬ ስመለስ ግን አንዱዓለም መላኩ ከፕሮፌሰር አሥራት ጋር መክሮ እንደጨረሰ ለዚህ ሥራ ተሰማሚ የሆኑትን ሰዎች ማፈላለግ ይጀምራል። በዚህ ጊዜ የመጀመሪያው ሰው ሻለቃ መስፍን ታደሰ ነበር። አንዱዓለም መላኩ ነፃነት ተገኝ ከሚባል ሰው ጋር በመሆን ከሻለቃ መስፍንና ከሌሎችም የፖርቲው አባላትና የተለያዩ የአካባቢው ተወላጅ ከሆኑት የጦር መኩንኖች ጋር ስለሽምቅ ሙጊያው በሥፋት ይሞክራሉ። የመከራበት ወደ ዝርዝር ጥላን ከተቀየረ በኋላ ለፕሮፌሰሩ ይስጥና አይተው ወደ ተግባር እንዲለወጥ ይነግሯቸዋል።

ኢህአዴግ «ብሶት የወሰደኝ ነፃ አውጭ ነኝ» እንደሚለው ሁሉንም ሳይሆን ጥቂቶች የመአህድ አባላትንም-ብሶት ወለዳቸውና ባዶ እጃችንን ለጠላት ሰይፍ አንገታችንን ከምንሰጥ እኛም «ጠራኝ ዱሩ ጠራኝ ጫካው» ብለን እንግዲህ መጥተናል በማለት የተጣሩት የጦር ጥሪ እኔንም ተስማኝና ተቀላቀልሁ። በሁለት ቦይ ጐን ለጐን ስንንዝ የነበርን ሰዎች ሁላችንም በሥውር የአንድ ድርጅት አባል ሆነን ሊፈጀን የመጣውን ጠላት በጋራ ልንፋለም ቃል ተግባብተን የብዙ ሺህ የትግል ክሎ ሜትር መንገድ አንድ ተብሎ በእኛ እርምጃ የተጀመረዉ ከዚህ በሁዋላ ነበር። ሄላችንም የተለያዩ መንገድ ይዘን ስንጉዋዝ ያገናኘን መአህድ ነበር።

የትግሉ ሥልት በጠየቀው መስዋዕትነት ኢህአዴግ ላይ ተጽዕኖ በማሳደር አማራውን ከጥፋት ማዳን ብቻ ሳይሆን በሀገር ላይ ያንገርበበውን የመነጣጠል ሥጋት ማስለወጥ እንደሚቻል የልባችን እምነት ነበር። እናም ከፊት ለፊታችን እየመጣ ያለውን ጥቁር ሞት ለመቀበል ዝግጁ ስንሆን በሌላ በኩልም የህይወት ተስፋ ስንቅ አድርገን የነበረው የፕሮፌሰሩን የእምነት ቃል ነበር።

የመአህድ መሪ የእምነት ቃል የማይታጠፍ አቋም መሆኑንን የተገነዘብን ሰዎች የተጣለብንን የአደራ ቃል እስከመጨረሻ ሰዓት ድረስ በትጋት ሠርተናል ብዬ አምናለሁ።

ይህ አሁን በሕይወት ያሉት አንዳንድ መአህድን የፈጠርን እኛ ነን የሚሉ ሰዎችን በጭራሽ የሚመለከት አይደለም። እነኚህ ግለሰቦች በዚህ መልኩ ታሪኩ እንዲነሳባቸውም አይፈልጉም። ይህ ታሪክ እንዲነሳባቸው የማይፈልጉበት ምክንያት ምናልባትም ምስጢሩ አልገባቸውም አለዚያም ደግሞ ሆንተብሎ የተደበቃቸው ስለሆኑ አያውቁትም። ትክክለኛው እውነታን አንዱ ዓለም መላኩ ከሌሎች አባላት ጋር በመሆን በምንጃር ወደ ደራ ወረዳ አጥፊ ቆላ ውስጥ በመወረድ ዋና ምሽጋቸውን ያደርጋሉ። እዛ ድረስ የሄዱበት ምክንያት ንቅናቄውን ከመላው አማራ ህዝብ ድርጅት የተለየ ሀይል ለማስመሰል ታስቦ ነበር የሚል እምነት ነበራቸው።

የመላው ኢትዮጵያ አርበኞች ንቅናቄ በሰሜን ሸዋ የሰሜንክንፍ አርበኞች ንቅናቄ የሚል መጠሪያ የተሰየመለት ቢሆንም በቀጥታ ይታዘዝ የነበረው ግን በፕሮፌሰር አስራት ነበር። ቤሌላ በኩልም በምዕራብ ሸዋ የሚንቀሳቀስ ሌላ ቡድን እንደነበረም አውቃለሁ። አጠቃይ እቅዱ ግን የአማራውን ክልል ያጠቃለለ ሲሆን በጉንደርና በጉጃም በነጀነራል ኃይሌ መለስ መካከልነት የሚመራውን ሃይል የሚያቅፍ ነበር። የሰሜን ሸዋ የመአህድ ተጠሪ የነበረው አንዱ ዓለም መላኩ እና የወታደራዊ ዘርፍ ኃላፊ የነበረው ሻለቃ መስፍን ታደሰ እንዲሁም የፖለቲካ ዘርፍ ሃላፊ የነበረው መኮንን ሁሉይፈር እኔም ሻምበል ሚካኤል በሰጠ አስተዳደርና ፋይናንስ ኃላፊ በመሆን ስራውን ስንጀምር ዋናው እቅድና መመሪያው ይወጣ የነበረው ግን ከመአህድ ቢሮ ነበር። ቀደም ሲል እንደጠቀስኩት በኔ በኩል የነበረው ዋናው ሥራዬ የጉፊላ ሀይሉን የማደራጀት እና የመገናኘት መስመሩን ማመቻቸት ሳይሆን መረጃ ስራ ነበር። ለዚህ ስራ እኔ የተመረጥኩበት ምክንያት ደብብረብሮሃን ከተማ ቀን በቀን ለመዘዋወር አንፃራዊ ነፃነት ስለነበረኝ ነው። በነበረኝ የረጅም ዓመት ልምድ የዘመቻ ዕቅዶችን ማዘጋጀትም ሆነ የድርጅቱን

መዋቅርና የሥራ ክፍፍሉን ማውጣት ለኔ በጣም ቀላል ነበር።

በጎሬላ ውጊያ ወቅት ቤንች ሳልሆን ግምባር ቀደም ተዋጊ (ተሰላፊ ነበርኩ) ካላፋት ጅምሮቻችን በመማር ይህን ሃይል በተቻለ መጠን በዕቅድ የሚመራና ጠንካራ ድርጅታዊ መዋቅር እንዲኖረው ለማድረግ የመጀመሪያ ተግባራችን አድርገን ለመንቀሳቀስ ሁኔታን አንቆ ይዞን ብዙ ብንቸገርም ያለውን ጠባብ ሁኔታና ጊዜው የፈቀደውን ሥልት ሁሉ ለመጠቀም መወሰን የግድ ነበር። ስለሆነም በጠንካራ ሞራልና መንፈስ ሥራውን በመጀመር የተሻለና አንፃራዊ ጠቀሜታ ያለውን የምንጃርና ወደራ ወረዳን በተለይም ተጉለትን የመጀመሪያ ምርጫችን አደረግን።

ድርጅታችን በዚህ ሁኔታ ከተዋቀረ በኋላ አካባቢውን በደንብ ጠንቅቆ የሚያውቅ አንድ በዛብህ የተባለ ሰው ስላገኘን እሱን እደምንም አግባብቱን ወደኛ እንዲገባ አደረግነው። ይህ ሰው በዚያ አካባቢ ለነበረው እቅስቃሴ ያበረከተልን አስስተዋጽኦ ቀላል የሚባል አልነበረም። ሰውታደራዊ እንቅስቃሴ ምቹ በሆኑ የተለያዩ ወረዳዎች ላይ ከ27-30 ታጣቂ ሀይል የተሰለፈ ሲሆን በአንድ ሰው እገ ሥር እየሆነና የራሱን መንገድ ተከትሎ የመንቀሳቀስ ነፃነት ያለው ቡድን ነበር።

በይፋት አውራጃ ሌላ ሃይል ቆተሚሰረተ ሲሆን ይሄኛዉበወጣት ንጉሤ የሚመራ ነበር። የግንኙነት መስመሩን በማስፋትም በምዕራብ እስከ መንዝ እና ግሽ በምስራቅ በኩልም ለሜን ወሎ ድረስ እየሄደ ከኦሮሞዎችና ከአፍሮች ጋር ጥምር ግንኙነት እንዲፈጥር ተደረገ። በዚህ መልኩ የተዘረጋው መዋቅራችን አጣይዬን ኢፍራትና ግድምን በማጠቃለል ወደ ወሎ ዘልቆ እዲገባ የግንኙነት መስመር ተዘረጋ። ቀደም ሲል አቋርጠን በመጣናቸው ወረዳዎችም ጅሩና መረሀቤቱን የሚያንቀሳቅሱ ሃይሎች የተመደቡ ሲሆን የቀጥታ ግንኙነቱን በተመለከተ ግን አዲስ አበባ ከሚገኘው ማዕከል ትእዛዝ እንዲደርሰውና እንዲገናኝ ተደረገ። እሱ ብቻ ሳይሆን ሌሎችም ክልሎች ማንኛውም ትእዛዝ የሚደርሳቸው በዚህ አገር በኩል እንዲሆን ተደረገ። ተጉለትን በተመለከተም ይሴፍ በቲባለ የቀድሞ የአየር ወለድ ባልደረባ የሚመራ ጠንካራ ሀይል

ተደራጅቶ እሱም ተመሳሳይ እንቅስቃሴ ጀመረ። ከሰሜን ሸዋ አማራ ክልል በኛ አደረጃጀት ውስጥ ያልተጠቃለለው እና የሰው ሃይል ያልተደራጀበት አንክበር ወረዳ ጊናገርና በጥቅሉ ቡልጋ አካባቢ ብቻ ሲሆን ወደዚህ ቦታ መግባት ያልቻልንበት ዋንኛው ምክንያት እነዚህ ወረዳዎች በአስማረ ስር ስለነበሩ ነው። የሆነው ሆኖ በየቦታው እንዚህ አስኳሎች ይጣሉ እንጂ በመሣሪያና በገንዘብ ረገድ ሲታዩ እራሳቸውን ችለው ለመንቀሳቀስ ምንም አቅም አልነበራቸውም ለማለት ይቻል ነበር።

እነዚህ መጠነኛ ችግሮች እንዳሉ ሆነው የመከላከያ ዋና መሪ ደግሞ የሰጡት የማያወላውል ትእዛዝ «ቅድሚያ ተግባር» የሚለው ስለነበር ሁሉንም ችግር ችለን አቅም የፈቀደውን መሞከር ነበረብን። ስለሆነም ያለውን የሰው ሀይልና መጠን እንዲሁም ሊታጠቅ የሚገባውን የመሣሪያ ዓይነትና የግንኙነት መሣሪያ ቀልቡንና ተዛማጅ ወጭዎችን አጥንተን ሊፈጅ የሚችለው ጠቅላላ ጠቅላላ ወጪ ከግማሽ ሚሊዩን ብር የሚበልጥ ስለነበር በፍፁም የማይቀመስ አሳብ ነበር። የማይቀር ሆነና አንዱዓለም ይህንን የወጭ ዝዝር አዲስ አበባ ወስዶ ለፕሮፌሰሩ እንዲያቀርብ ተወሰነ። በወቅቱ አንዱዓለምን የጫነው መኪና ደብረብርሃን ሳያቆም በፍጥነት አቋርጦ አንደያልፍ ተደረገ። አንዱዓለም ያለምንም ችግር አዲስ አበባ ገብቶ መልእክቱን ያቀረበ ቢሆንም የተሰጠን መልስ ከጠበቅነው ወጭ በመሆኑም ሌላ አስደንጋጭም ነበር። ከፕሮፌሰሩ የተሰጠን ትእዛዝ ቃል በቃል እንዲህ ይላል።

«ከሁሉ በፊት ሊያውቁት የሚገባው ይኸ ንቅናቄ እራሱን አሣውቆ በራሱ ጥረት ማደግ ያለበት መሆኑን ነው። ስለዚህ እራሱን በራሱ ማሳደግ አለበት እንጂ አሁን ባለበት ደረጃ እንደ ድርጅት ታውቆና በጅት ተመድቦለት የሚንቀሳቀስ አይደለም። እኛ ለመነሻ የሚሆናችሁን ለጊዜው ያለንን ሰጥተን ልክናል። በዚህ ተጠቅማችሁ አንድ ነገር ማሳየት አለባችሁ። እናንተ ከምታሳዩት እንቅስቃሴ ተነስተን ነው በሀገር ውስጥ ሆነ ለውጪ ወዳጆቻችን እና አጋሮቻችን አሳውቀን ከነሡ በምናገኘው ድጋፍ ንቅናቄውን የበለጠ ልናጠናክረውና ልናሳድገው

የምንችለው። በዚህ ዕቅዳችሁ መሠረት ይኸንን ገንዘብ ለመስጠት ብንወስን እንኳን ገንዘቡን ማኔጅ በማድረግ በተገቢው መንገድ ተጠቅማችሁ በሥራ ላይ ይውላል የሚል በቂ እምነት የለኝም። ይልቅስ አንድ ብልጭታ አሳይ። የእስራኤል የጦር ጀነራሎች እኮ ጦራቸውን ከፊት ቀድመው እያዋጉ ነው በትንሽ መስዋዕትነት «ዘጠና ደቂቃ በኢ.ቲ.ቪ» የተባለውን እና ዓለም ሁል ጊዜ የሚተርከውን ታሪክ የሰሩት። እናንተም እንዲህ መሆን አለባችሁ» የሚል ነበር። በመጣልን መመሪያ ላይ ብዙ ከተወያየንበት በኋላ አንዳንዶቹ ማድረግ አለብን ሲሉ እኔና ሻለቃ መስፍን ግን ሙሉ በሙሉ ሃሳቡን ተቃውመን። በተለይ ሻለቃ መስፍን እንደቅሬታ አንስቶት የነበረው ነጥብ በብዙ መንገድ ዋሽታችሁኛል። እኔን ወደዘዚህ ስታመጡኝ የተደራጀ ጦር አለን እሱን ምራልን ብላችሁ ነግራችሁኝ ነበር። በተግባር ሲታይ ግን እኔ ከምጠብቀው በታች ሆኖ ነው ያገኘሁት የሚል ነበር።

በሁሉም መንገድ የተደራጀና የተሟላ ትጥቅና ስንቅ ያለው በቂ ጦር አለን ናና ምራልን ብላችሁ ካመጣችሁኝ በኋላ ግን ቃላችሁን የጠበቀ ነገር አላየሁም። አሁን ያለውን ሃይልም ቢሆን እናንተ አዘጋጅታችሁ የጠበቃችሁኝ ሳይሆን እኔ ከመጣሁ በኋላ ያደራጀሁት ነው። አሁን ደግሞ የአዲስ አበባው ቢሮ ቀጭን የጦርነት ትእዛዝ ሰጥቷል። እንደዚህ ያለው ትእዛዝ በእኔ በኩል ተቀባይነት የለውም። ይደረግ ከተባለ ግን ከጥቅሙ ይልቅ አደጋው የከፋ ነው የሚሆነው። በቂ ድርጅታዊ መዋቅር ሳይኖረን በቂ የግንኙነት መስመርና የዕዝ ሰንሰለት ሳንዘረጋ ከቦታ ቦታ ተንቀሳቅሶ ለማደራጀት በተዘጋጀ የሄድ ኳርተር ብቻ ተጠቅሞ ውጊያ እንጀምር ማለት ከወታደራዊ እሳቤ ውጪ ነው።

ከዚህ በፊት አስማረ ዳኚ ዘንድ ሆኜ የገጠመኝን ዓይነት የመበተን አደጋ ልደግመው እንደማልፈልግ ልትገነዘቡልኝ ይገባል። በሌላ በኩልም ቢሆን በአሁኑ ሰዓት አሁኔን ከአንድ ክ/ጦር በላይ ወታደራዊ ሀይል በሰሜን ሸዋ አካማችቷል። ይህ ሀይል ከማንም ላይ ከመተኮስ ወደ በኋላ እንደማይል መታወቅ አለበት። አስቀድመን ጦርነቱን መተንኮስ የተርብ እንጀራ እንደመንካት ይቆጠራል። መልሱ የከፋ መሆኑን ሰለምረዳ በኔ በኩል

አላደርገውም። ለሚደርሰው ጥፋትም በሆነ ተጠያቂ መሆን እንደሚፈልግ እንድትረዱልኝ እፈልጋለሁ» የሚል መልስ ሰጠ። እኔም ይህንን ሀሳብ አስፋቼ በማስረዳት በምንም ዓይነት መልኩ ወደ ወታደራዊ ትንኩሣ መግባት እደንደማይኖርብኝና ያን ከአደረግን ግን ጋራውን ከፈረሱ ማስቀደም እንደሆነ ለማሳሰብ ሞክርኩ። በዚህ መካከል ያሳዘነኝ አንዱ አለም ነበር። ፊቱን ትኩር ብዬ ስመለከተው ሀዘን አይሰብታል። በሁለት ምጣድ መሀከል ሆኖ እሳት እንደሚነድቡት ዳቦ እየተቃጠለ እደነበር ከፊቱ ላይ ያለው ረመጥ ይመስክራል። ለያደርገው የሚችለው አቅም ስላልነበረው አንዳንድ የገንዘብ ማግኛ ሀሳቦችን እያነሳ ለመጠቋቋም ሞከረ። ጭንቀቱ ስለገባኝ የሚለውን ሁሉ በጥሞና እደምጠው ጀመር። በርግጥም አንዱ አለም መጨነቅ ነበረበት። ቤትና ንብረቱን ዳግም ላይመለስበት ተሰናብቶ ወጥቷል። እሱ የቱንም ያህል ቢደክምም ደስተኛ ስላልነበርን የቀረበውን ሃሳብ ሳንቀበለው ያለምንም መስማማት ለጊዜው ሁሉም ሃሳብ በእንጥልጥል እንዳለ ስብሰባችን ተበተነ። በማግስቱ ጠዋት ከመስፍን ጋር ተገናኝተን ፕሮፌሰር ላኩት ስለተባለው የጦርነት ትዛዝ ብዙ ተነጋገርንበት። እንደእውነቱ ከሆነ ትዛዙ ራሱ የፕሮፌሰሩ ስለመሆኑም እርግጠኞች አልነበርንም። ስለሆነም እንደገና ተሰብስበን ጉዳዩን ለማየት ተገደድን። ሃሰቡ ከእሳቸው የመጣ ቢሆንም እንኳን በእሩቅ አሻግሮ የሚያይ ሳይሆን ለፈተና የቀረበ ሊሆን ይችላል የሚል ድምዳሜ ላይ አደረሰን። ከዛም ይህንን ነገር ደጋግመን ካሰብንበት በኋላ « እንዳልከው የኛን አቅም ለመፈተን የመጣ ይመስለኛል » ሲል መለሰልኝ መስፍን።

ሃሳቡ በድጋሚ ለወይይት እንዲቀርብ ተደረገና ሁሉም አባላት ተሰባሰቡ። በድጋሚ በተደረገው ስብሰባ ላይም በሆነ አንዱ ዓለም ከበፊቱ የተለየ አሳብ ይዞ ባለመቅረቡ « ወደዚህ ከመግባታችን በፊት ደጋግመህ እንድታስብበት እመክርሃለሁ » ሲል ሻለቃ መስፍን አስጠነቀቀው። ከሁለት ቀን ውይይት በኋላ ሁላችንም የተስማማንበት መሆኑን ሲረዳ የአንዱ ዓለም ፊት በደስታ ሲበራ ስመለከት እጅግ አድርጎ ነበር የገረመኝ። በወቅቱ በነበረን የመሳሪያ አቅም ላይ ውይይት ከተደረገ በኋላ በአለን መጠቀም እንደምንችል ከውሳኔ ላይ ተደረሰ። አንዱ ዓለም መላኩ እና መስፍን ታደሰ፤ መኩንን ሁሉ ይፈር፤ እኔም ሚካኤል

በለጠና በዓለና ወቁና ወረዳ በወቅቱ የወረዳው ሊቀመንበር የነበረው ዳንኤል እነዚህ ሁሉ ሆነን የገንዘብ እና የመሣሪያ ማግኛ ታርጉፋችን ማጥናት እንዳለብን ተስማማን። ይገኝበታል ተብሎ ለጥናት ከተረበው ቦታ በሰላ ድንጋይ ከተማ የሚገኘው የወረዳ አስተዳደሩ የመሳሪያ ግምጃ ቤት ሲሆን ይህ ስፍራ በፖለቲካም ሆነ በመሳሪያ ትጥቁ በኩል ከቦታ አቀማመጡ ሲታይ የተሻለ ስለነበር የመጀመሪያ ምርጫችንን አደረግነው። የመሳሪያ ቤቶቹን አቀማመጥ በተመለከተም በአስተዳደሩ ግቢ ውስጥ የሚገኙት ፖሊስ ጣቢያው እና የመሳሪያ ግምጃ ቤቱ ሲሆኑ ራቅ ብሎ ደግሞ ወህኒ ቤቱና የገንዘብ ሚኒስቴሩ ይገኛል።

የገንዘብ ካዝናና ሌሎችም ምስጢራዊ ሠነዶች የሚቀመጡት በዚህ ግቢ ውስጥ እንደሆነ በነበረን መረጃ ተረጋገጠ። ከምንም በላይ ደግሞ የወረዳ አስተዳዳሪው እና የፖሊስ አዛዥ ሁለቱ ግለሰቦች የአካባቢውን ህዝብ በማስቃየት የታወቁ ስለነበሩ ከዘርዘር ጥናቱ ውስጥ በመጀመሪያው ምዕራፍ የተያዘው እነሱን ማስወገድ ነበር። እነዚህን ሰዎች አስወግደን በነዋሪው ዘንድ የኛን አለኝታነት በማረጋገጥ በህዝቡ በኩል ሙሉ ድጋፍን ሊያስገኛልን ይችላል ብለን አሰብን። ምክንያቱም ከመፈራራት ይልቅ ተከብረን በነፃነት እንቀሳቀሳለን የሚል ሙሉ ተስፋ ጫረብን። በመንግስት ፖለቲካ በኩል ያለውን ተፅኖ በተመለከተም የወረዳ ዋና ከተማ በጎሬላ ውጊያ ወረራ ተደርጎበት ከፍተኛ ጉዳትና ጥፋት ተፈፀመበት መባል ትልቅ ሽንፈት መሆኑ የተረጋገጠ ጉዳይ ነበር። ታጥቆና ተደራጅቶ በህቡዕ የተደራጀ ሃይል መኖሩ በራሱ የወደቀውን የአማራውን ሞራል መልሶ ማንሳት እንደሚሆንም በዘርዘር ጥናቱ ላይ ተሰምርቦት ነበር።

ዘርዘር ጥናቱ በሙሉ ድጋፍ ከፀደቀ በኋላ የወታደራዊ መሰናጃ ሥራው የመስፍን ታደሰን አመራር ብልሃትና ብቃት የሚጠይቅ ሥራ ሆኖ ሙሉ ኃላፊነት ለሱ ተሰጠው። በሰላ ድንጋይ በዐደረግነው ወታደራዊ ጥናት የጠላት ተዋጊ ሀይልና የመከላከል ብቃትን፣ የመረዳት ፈላጊነትንና የመንቀሳቀስ አቅሙን

ከምንም በላይ የህይል መጠነ-ን፣ በአካባቢው ምን ያህል የሰፈረ ሰራዊት እንዳለ ትንትን አድርጎ ካስጠና በኋላ ዝርዝር የውጊያ ዕቅድን በተወሰነ ቀናተ ውስጥ አቀረበ። የቀረበውን ዕቅድ በስፋት አይተን ከጨረስን በኋላ ያለምንም ተቃውሞ ሁሉንም እንዳለ አፀደቅነው። ቀጥሎ ያለው የኛ የተዋጊ ሃይል መጠነ-ና ጥንካሬን መመርመር ሲሆን በወቅቱ እንዳየነው ከሆነ ብዙ ድካምት አልነበረም።

የሰው ሃይል ከፍተት ለመመላት ሲባል ብቻ ከይፋት በኩል በወጣት ንጉሴና በሻለቃ ገዛኸን የሚመራው ጦር መጥቶ እንዲቀላቀለን ተደረገ። ከመጡት በስም የማስታውሳቸው ዘገየ ሀ/ወልድንና ምህረት ዓለም የሚባሉትን ሲሆን አብዛኛዎቹ በጣም ትንንሽ ልጆች ነበሩ። ያም ሆኖ ግን ጠንካሮችና ልብ መሉ እንደነበሩ አስታውሳለሁ። እነዚህ ልጆች ከኔ ጋር እስከመጨረሻው ድረስ አብረው የታገሉ ሲሆን ሃይላችን ተደምስሶ በቁጥጥር ስር ከዋልን በኋላ የእስር ጊዜያችን አብረን አሳልፈን የወጣን ነበርን። በተለያዩ ቦታ የነበረው ጦራችን እንዲሰባሰብ ከተደረገ በኋላ የዘመቻ መጀመርያው ቀንና ሰዓት ዕቅድ ተይዞ ጦሩ በተጠንቀቅ እንዲጠባበቅ ተነገረው።

ምዕራፍ ስምንት

የሰላ ድንጋዩ ጦርነት

መጋቢት 12 ለ13 አጥቢያ 1986 ዓ.ም ከጉዳ በረት አካባቢ ከምሽቱ ሁለት ሰአት ተነስተን የመጀመሪያ እንቅስቃሴ በማድረግ ጠዋት 11 ሰዓት ሲሆን ከሰላ ድንጋይ ከተማ ከ2-3 ኪ.ሜ ርቀት ላይ በሚገኘውና በጣም ቆላማ በሆነው አካባቢ ከአንድ ገበሬ ቤት እንድናርፍ ተደረገ።

ቀኑን በዚያ ተኝተን ውለን ከምሽቱ አንድ ሰዓት አካባቢ ሲሆን ለጦራችን የዝግጅትና የጥንቃቄ መመሪያዎችን መስጠት ጀመርን። በዚህ መልኩ እስከምሽቱ ሁለት ሰዓት ቆይተን ጦራችን የሰውነት እንቅስቃሴን እንዲያደርግ ረፍት ሰጠነው። ከምሽቱ አራት ሰዓት ላይ በሻለቃ መስፍን አጠቃላይ የውጊያ ትዕዛዝ ማብራሪያ ተደርጎ ስለመሬት አቀማመጥና ስለጠላት ቦታ አያያዝ ሰፋ ያለ ግንዛቤ እንዲኖረው ለጦሩ አጥር ያለ ትምህርት ተሰጠው። ቀጥሎም ያለውን የሰው ሃይል በሦስቱ ታርጌቶች ላይ በሚካተለው መልኩ ተከፋፍሎ እንዲመደብ የተደረገ ሲሆን በወረዳው አስተዳዳሪ መኖርያ ቤት ላይ ጥቃት የሚሠነዝረው የሰው ሀይል ብዛት በቁጥር ሶስት ሲሆን ይመራ የነበረው በመኩንን ሁሉ ይፈር ነበር።

ሁለተኛው ምድብ በወረዳው የበአዴን ኃላፊን ቤት የሚያጠቃው ሲሆን በቁጥር ተመሳሳይ የሰው ሃይል አለው። በወረዳው አስተዳደር ጽ/ቤት እና መሣሪያ ግምጃ ቤት እንዲሁም በእስር ቤቱ ላይ የተመደበው የሰው ሀይል በቁጥሩም በትጥቁም የተሻለ ሆኖ እስከ አስራ አምስት የሚደርስ በከባድ መሳሪያ የተደገፈ ሀይል ነበረው። አሰላለፉን በተመለከተም እንደቦታው አቀማመጥና እንደመግቢያና መውጫው ዝርዝር ጥናት መሰረት የመውጫና የመግቢያ መንገዶችን ሊዘጋ የሚችል በቁጥር ከሁለት ያልበለጠ ሃይል የደፈጣ ቦታውን እንዲረከብ ተደረገ። ወደውስጥ ዘልቆ የሚያጠቃውን የሰው ሃይል አሰላለፍ

በተመለከተም አራሱ ሻለቃ መስፍን ታደሰ እና እነም ሻምበል ሚካኤል በለጠ ፊት ለፊት ዋና የመግቢያ በሩንና በስተጀርባ ደግሞ በመ/አ ወንዳፍራሽ የሚመራ በሶስት የሰው ሃይል የተጠናከረ ሃይል ነበር። ከመሃል ከተማ ተነስቶ ወደ አስተዳደሩ ቢሮ ለመከላከል የሚመጣ ሃይል በድንገት የሚከሰት ቢሆን እሱን በአለበት እንዲቆም ለማድረግ በሻለቃ ገዛኸን የሚመራ አንድ ምድብ ተዘጋጅና የኋላ ደጀን በመሆን እንዲጠባበቅና እየተከላከለ እንዲያጠቃ ትእዛዝ የተሰጠው ከዚህ በተጨማሪም የተጣለበት አላፊነት ከግዳጅ በኋላ የማምለጫ ወይም የማፈግፈጋያ አቅጣጫን እንዳይዘጋ እንዲከላከልና በር እንዲያስከፍት ነበር። ሁሉም ነገር ከተጠናቀቀ በኋላ ለማረጋገጥ ሲባል የመጨረሻ ስም ጥሪ ተደርጎ ተዋጊ ሃይሉ በቦታው መኖሩ ተረጋገጠ።

የመነሻና የመደረሻ ጊዜና የውጊያ መክፈቻ ሰዓትና የግንኙነት ምልክቶችን፡ ከግዳጅ በኋላ የመሰብሰቢያ ወይንም የመገናኛ ቦታውን በተመለከተም በየትኛው አቅጣጫ ቢሆን እንደሚሻል ምርጫ ከተደረገ በኋላ የመገናኛ ምልክቶቹ ተነገራቸው። ሁሉም የገባው መሆኑን በድምፁ ከአረጋገጠ በኋላ ምናልባትም ስጋት ናቸው ብለው የሚያምኑባቸው ነገሮች ካሉ ጥያቄ እንዲያነሡ ተጋብዘው የመሰላቸውን አሳተያት በማቅረብ ወይይት ከተደረገበት በኋላ ለመንቀሳቀስ የመጨረሻው ትእዛዝ እስከሚሰጠው ድረስ የቀረችውን የመጨረሻ ደቂቃጦሩ እየጠበቀ እንዲቆይ ተነገረው።

ምዕራፍ ዘጠኝ

የወረራው እቅድ ጥናት

መጋቢት 13 ለ14 አጥቢያ 1986 ዓ.ም ከምሽቱ ሶስት ሰዓት ሲሆን ቦታውን በዓይን ማየት በምንችልበት ሁኔታ ላይ ለመድረስ የወሰድብን የእግር ጉዞ ሰላሳ ደቂቃ ብቻ ነበር። የከተማዋ መግቢያ በር ላይ ስንደርስ ሁሉም ግዳጁን አውቆ እንዲንቀሳቀስ ለማድረግ ያህል ትውውቅ ተደረገና በመጀመሪያ ወደ አስተዳዳሪው ቤትና ቀጥሎም የብአዴን ተጠሪው ቤት ላይ አደጋ የሚጥለው ምድብ ቅድሚያ ተሰጠው። ይህ የተደረገበት ምክንያት ከነበርንበት ቦታ ተነስቶ እዛ ለመድረስ የአስራ አምስት ደቂቃ ጉዞ ስለሚፈጅ ነበር።

ከዚያ ቀጥሎ አጋጅ ወይንም ዘገው ምድብ ቦታ ቦታውን እንዳይዝ ተደገረ። በአስተዳደሩ መስሪያ ቤት ላይጨበጣ ሠንዝረው ምድብ ከቦታው የተንቀሳቀሰው ከአስራ አምስት ደቂቃ በኋላ ሲሆን እንደደረሰም በሁለት ተክፈለና አንዱ በጀርባ ሌላው በፊት በር ወደውስጥ ተጠጋ። ይህንን ምድብ እየመራን ያለነው እኔና ሻለቃ መስፍን ስንሆን በዋናው በር በኩል ወደ ወስጥ በመጠጋት ላይ እንዳለን ከውስጥ በኩል «ቁም!» የሚል ጩኸት ተሰማ።

ሻለቃ መስፍን « እጅህን ስጥ ተከበህል » የሚል ትእዛዝ በሰጠውም ፖሊሱ ተኩስ ተኩስ በመክፈቱ ውጊያው ተጀመረ። ወደጠቅላላ ጦርነት በመግባታችንም በእኛ በኩል የነበረንን ከመትረየስ እስከ የእጅ ቦንብ እና ላውንቸር ተጠቀመን በፖሊሶቹ ላይ ከባድ ውጊያ ስለከፈትንባቸው ሃይላችንን ሊቋቋሙ አልቻሉም። የተከፈተው ተኩስ የተፋጠነ ስለነበር ፖሊሶቹ የተደመሰሱት በአጭር ሰአት ውጊያ ሲሆን አንዱ ፖሊስ ብቻ እየተታኮሰ ቆይቶ በመጨረሻ ላይ እሱም በጦምብ ተመታና ተኩሱ ሙሉ በሙሉ ፀጥ አለ። የወዳደቱትን ሬሳዎች ተራምደን ወደ አስተዳደሩ ጽ/ቤት ዘልቀን በመግባት ዶክሜንቶችን በሙሉ አውጥተን ከበረበርናቸው በኋላ በእሳት ለኩሱን እንዲቃጠል አደረግናቸው።

ቀጥለን የገባነው ወደ መሣሪያ ግምጃ ቤቱ ሲሆን በመጋዘኑ ውስጥ ያሰብነውን ያህል መሳሪያ አላገኘንም ነበር። ገንዘብ ቤቱን በተመለከተ ግን ድካማችን ሁሉ ከህልም እንጀራ የተለየ አልነበረም። ለምን ቢባል ብሩ የነበረበት ካዝና መድፍ እንኳን ሲደፍረው የማይችል እጅግ ግዙፍ ከብረት የተሰራ በመሆኑ አይደለም ለመክፈት ለማነቃቅም እንኳን የማይሞከር ነበር። ይሄንን ከአልሙኒየም የተሰራ ግዙፍ ካዝና ለትንሽ ግዜ ከተመለከትነው በኋላ ምንም እንደማይጠቅም ጥቁር አለት ድንጋይ የጎንዮሽ እያየን አልፈነው ግቢውን ለቅቀን ለመውጣት ተገደድን።

ስለ ብሩ አቀማመጥ የነበረን መረጃ በካዝና ውስጥ እንደ ሚቀመጥ ሳይሆን ከእንጨት ከተሰራ ሳጥን ውስጥ የሚጠራቀም መሆኑን ነበር። ምንም ይሁን ምን በመጨረሻ ላይ የወሰድነው ውሳኔ ትተን መሄድ ስለነበር ጥለን ወጣን። የግዳጁን መጠናቀቅ የሚያበስረው ፊሽካ በመስፍን ተሰማና የማፈግፈግ ስልት አደረግን። በሌላውም ምድብ የነበረው ጦር ወደተያዘለት የመሰብሰቢያ ወረዳ ቀድሞ የደረሰ ቢሆንም በአስተዳዳሪው እና በበአዴን ተጠሪው ቤት ላይ ጥቃት እንድፈፅም የታዘዘው ሃይል ገና ከፍተኛ የተኩስ ውርጅብኝ እያወረደ ስለነበር የቦንብ ፍንዳታ አላቆመም ነበር። ስለሆነም እነዚህ ሁለት ምድቦች የመጨረሻ ጥረታቸውን አድርገው እስኪመለሱ በአለንበተ ቦታ ተቀመጥን።

የወረዳው አስተዳደር ጽ/ቤት ላይ ለግዳጅ የተሠማራው ሀይል ግዳጁን ፈጽሞ ሙሉ ሀይሉን ይዞ ወደ ቀጠሮው ቦታ የደረሰው ከተያዘለት ግዜ ትንሽ ዘግይቶ ከተማዋን ለቅቀን ከወጣ በኋላ ነበር። ከኋላችን ከፍተኛ የተኩስ ድምፅ ትንሿን ከተማ እያናጋት ያለው እራስን ለመከላከል አለዚያም ደግሞ ለማጥቃት የተከፈተ ሳይሆን ሁሉም በየደጃ ሆኖ ወደሰማይ የሚያጮኸው እንደነበር ወደ መጨረሻው ለመረዳት ችያለሁ። በዚህ መልኩ ለተወሰደው ግዳጅ ጦራችን የወሰደበት ጊዜ ሙሉ የአንድ ሰዓት ውጊያ ብቻ ነበር። የሞተ እና የቆሰለ ሀይል ለማጣራት በተደረገ ቁጥጥር በብአዴን ተጠሪው የመኖሪያ ቤት ላይ ጥቃት እንዲፈጽም ከተላከው ሀይል ውስጥ በተደረገ

የተከሰ ልውውጥ እንደ ሰው በቦንብ ፍንጣሪ አንገቱ አካባቢ ቆስሎ ከመገኘቱ በቀር ሌላ የደረሰ ጉዳት ያለመኖሩ ተረጋግጦና የሁሉም ሰው የመጀመሪያው እፎይታ ተሰማ። ከአራት ሰዓት የእግር ጉዞ በኋላ ከሰሊቱ አስር ሰአት ጉዶ በረት ከሚባል ስፍራ ደርሰን ከተዘጋጀልን የአንድ ገበሬ ቤት እንድናርፍ ተደረገ። ለሁለት ሰዓት ያህል እረፍት አድርገን ከጠዋቱ አስራ ሁለት ሰዓት ሲሆን የግዳጅ አፈፃፀሙን ግምገማ ለማድረግ ስብሰባ ተቀመጥን። ሁሉም ነገር ጥሩ ተብሎ ሊታለፍ የሚችል የተሳካ ሚሽን እንደነበር ሁላችንም የተስማማንበት ውጤት ነበር ያገኘነው።

ለሰላሳደቂቃ ያህል በአደረግነው ውይይት የተገነዘብነው ነገር በኖር እንደ መጀመሪያ ግዳጅ ሲታይ አጠቃላይ ውጤቱ በአሰላለፍ እንቅ ስቃሴው ክፉ የሚባል አልነበረም። በፖለቲካ ጠቀሜታውም ቢሆን በጣም ከፍተኛ መሆኑ በወቅቱ የታመነበት ጉዳይ ነበር ለማለት ይቻላል። በሌላ በኩል በወረዳ አስተዳዳሪው እና በብአዲኑ ተጠሪ ላይ የነበረው የማስወገድ ስራ የተሳካ ባይሆንም ሁለቱም ግለሰቦች ተመትተው ቆስለዋል ቤታቸውም በተደረገው የተከሰ ልውውጥ በቦንብ በመመታቱ ሙሉ በሙሉ ፈራርሶ ከጥቅም ውጪ ሆኗል። የተወሰኑ ሰዎች የቆሰሉ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ አንደኛዋ የወረዳ አስተዳዳሪው ባለቤት ነበረች።

ይህቺ ሴት በተደረገው የተከሰ ልውውጥ በቦንብ ፍንጣሪ በመቁሰሷ አንድ ዓይኗ ሊጠፋ ችሏል። አሳዛኝ ታሪኳ ይህ ብቻ ሳይሆን በወቅቱም የደረሰች ነፍሰጡር ነበረች። ሴትየዋ እኛ በእስር ላይ እንዳለን ለምስክርነት በቀረበችበት ወቅት የአይኗን መጥፋት ለማየት ችያለሁ። ያም ሆኖ በወቅቱ ስለነበረው ሁኔታ አቃቤ ህግ እንድታብራራ እና የምስክርነት ቃሏን እንድትሰጥ ሲጠይቃት የሰጠችው ቃል በሚከተለው ሁኔታ ነበር።

«ከነዚህ ሰዎች መሀከል እገሌ ነበር ብዬ ለማውጣት የአይን ብርሃን የለኝምና በሙሉ አላወቃቸውም» የሚል ነበር። እንደዚህ ብላ ትመሰክር እንጂ እሷ ግን ብዙ ታውቅ ነበር። ይኸንን ያደረጉትም ከፊት ለፊቷ በክብ ሳጥን ውስጥ ቆመው እየተመለከተቻቸው ነች። ያለፈው አልፏልና ዳግም ላይመለስ

ክለላ ጥላቻ ውስጥ እራሱን /አልከትም በማለት/ ይሁን ወይም ደግሞ ተስፋ በመቀረጧ ሁሉንም ነገር ሆድ ይፋጀው ብላ ማንንም እንደማታውቅ የእምነት ቃሏን ስተሰጥ በጀሮዬ ስምጄ በአደኔ ተመልክቻለሁ።

ያሰበችውን አስባ የምስክርነት ቃሏን በዚህ መልኩ ሰጥታ ስትወጣ ስመለከት ህሊናዬ ክፉኛ ነበረ የተጎዳው። በዚህ የተበላጨው አቃቢ ህጉ የለበሰውን ጥቁር ካፓ እያወናጨፈ «ክቡር ፍርድ ቤት ህዝቡ ለመመስከር ፍላጎት የለውም። ተበዳዮቹ በበደሏቸው ሰዎች ላይ የእምነት ቃላቸውን የማይሰጡ ከሆነ እኔ ምን ላደርግ እችላለሁ?» የሚል ሀይለቃል ለፍ/ቤቱ በወቅቱ ከሰነሰርአት መናገሩን አስታውሳለሁ። የሰላ ድንጋይ ወረራችን በዚህ ትራጂኢና ኩሚዲ በሆነ አፈፃፀም ተጀመረና የፖለቲካው ጣጣ ባመጣው የመብቃቀል አፅፋ ሰሜን ሸዋን የምስጡ ጀመር።

የገዳጅ አፈፃፀምና ውጤታችንን ገምግመን በውጤቱ በጣም የተደሰትን ብንሆንም የሚቀረው ቀጣይ ሂደት ለአዲስ አበባው ማዕከል ሪፖርት ማድረግ ስለነበር እሱን በተመለከተ አንድ ዕሀፍ አዘጋጅና ላክን። ቀጥለንም በህዝብ ውስጥ የተፈጠረውን ስሜት ምን እንደሚመስል ለማጥናት ስንል የከተማ ዉስጥ ሪፖርት የማሰባሰብ ሥራ ጀመርን።

በወቅቱ እንደተረዳነው ተዓምር የወረደ ያህል አጀብ እየተባለና ወሬው በፍጥነት እየተናፈሰ የፖለቲካው አየር በጣም መሟሟቱን ሲሆን በቅርብ ቀናት ውስጥም ሰሜን ሸዋ ከአህአዲግ ነፃ ትወጣለች የሚል ትንቢድ በጤ መወራትም ጀመረ ይህ ዜናም በመላውአገሪቱ መሰራጨቱን መረጃችን ቀልድ በታከለበበት መልኩ ሲነገረን ለጊዜው ተሳስቀንም እንደነበር አስታውሳለሁ በሌላ በኩል ለአዲስ አበባዎቹ አለቆቻችን ሪፖርት ይዞ የሄደው መልእክተኛ «እኛ የምንለውም ሆነ የምንፈልገውም ይኸ ስለሆነ ቀጥሎበት» የሚል መልስ ይዞልን መጣ። በበጀት በኩል የነበረው አስተሳሰባቸው ግን ከበፊቱ የተለወጠ አለንበረም።

ምዕራፍ አስር

ሰላሳ ደቂቃ በደብረብርሃን

ለጦራችን የተወሰነ ጊዜ እረፍት ከሰጠን በኋላ ሌላ አዲስ የግዳጅ እቅድ ዝርዝር ነድፈን። አዲሱ የወረራ እቅዳችን ያነጣጠረው በደብረብርሃን ከተማ ላይ ሲሆን ሁለት ወር ባልፈጀ ጊዜ ውስጥ የእቅዱ ፕላን ተጠናቀቀ። የገንዘብ ጥያቄን በተመለከተ ከዋናው ቢሮ ያገኘነው መልስ አሁንም ቢሆን አጥጋቢ አልነበረም።

ወደኋላ የመመለሻ መስመራችን ከመጥቡብ አልፎ የተዘጋም እንደሆነ ጠንቅቀን ስላወቅን በገንዘብ ችግር ምክንያት የጀመርነውን ጥቃት ላለማቆም ቆርጠናል። ያም ሆኖ እያለ ተስፋ መሉ በመሉ ሊያስቆርጥ በማይችል መልኩ አጥጋቢ ባይባልም የተወሰነ የሚያስከደን ገንዘብ ከዋናው ቢሮ በስንት ጥያቄ ተላክልን። በተገኘው መጠነኛ ገንዘብ ምን እንደምንሰራበት ከተወያየን በኋላ ለአንዳንድ የመረጃ ስራ አውለን ደብረብርሃን ላይ የጀመርነውን ሚሽን በተሳካ ሁኔታ ለመፈፀም ከስምምነት ላይ ደረስን።

የደብረብርሃን እስር ቤት የመጀመሪያው ሆኖ የተመረጠበት ዋናው ምክንያትም እንደነ ሻለቃ ወሰኔ አየለ ዝቁና ሌሎችም እኛ የምንፈልጋቸው ሰዎች በዚያ እስር ቤት ስለሚገኙ ነበር። ይህ ግዙፍ ወህኒ ቤት ከፖለቲካ ጠቀሜታው አንፃር ሲታይም ወደር የማይገኝለት ስምና ዝናን እንደሚያሰጥ የተረጋገጠ ነበር።

የአንድ ክ/ጦር የዕዝ ሄድ ኳርተር በዚሁ ስለሚገኝ ይህንን ሃይል ለመድፈር በጥልቀት ከተመለከትን በኋላ የማይቻልበት ምክንያት የለም በማለት ከውሳኔ ላይ ደረስን። የአላማ /ታርጌት/ መሉ ጥናትና የመረጃ ሥራን በተመለከተም ሌሌ በሻምበል ሚካኤል በለጠ ላይ ተጣለ። ይህ የተደረገበት ምክንያት ቀደም ሲል እንደገለጽኩት በደብረብርሃን ወህኒ ቤት ለ33ቀናት ታስራ ስለነበር አጠቃላይ የወህኒ ቤቱ ፍጥነት

ብቻ ሳይሆን ውስጠ ምስጢሩን እና የጥበቃ ዘዴውን ሳይቀር በትክክል አውቅ ስለነበር ነው። በሁሉም በኩል ሲታይ ይህንን እስር ቤት ለማጥናት ከእኔ የተሻለ መውጫያ መግቢያውን የሚያውቅ ሰው አልነበረም። እንደልብ መንቀሳቀስን በተመለከተም ወደ ደብረብርሃን ከተማ ገብቶ ሁኔታዎችን ለማጥናት ከማንም በላይ አንፀራዊ ነፃነት ያለኝ ነበርሁ ለማለት እችላለሁ። በመረጃ ስራውም ቢሆን ቀደም ሲል የጦር መኩንን በነበርኩበት ሰዓት በዘመቻ መኩንንነት የሠራሁ በመሆኑ ጥናቱን በትክክል መስራት እደምችል እራሴን ለራሴ እርግጠኛ ነበርሁ። እኔ ብቻ ሳልሆን አባሉም ቢሆን ሙሉ እምነቱን ጥሎብኝ ነበር።

ስለ ከተማው እውቀትና ከሰዎች ጋር ያለኝ ግንኙነት በጣም መልካም ስለነበረ ለዚህ ሥራ ተመራጭ ነበርኩ ለማለት እችላለሁ። የተሰጠኝን ከባድ ኃላፊነት በደስታ በመቀበል ለተገቢው ጥናት ወደ ደብረብርሃን ከተማ የተጓዘኩት በሙሉ ፈቃደኝነት ነበር። በእቅዱ ፕላን ውስጥ ከተጠቃለሉት ዋና ዋና ነጥቦች የጠላት ሀይልና የውጊያ ብቃት የአፈጻጸም ችሎታ፣ የተነቃናቂነት መጠን እና ከምንም በላይ ደግሞ የመረጃ ችሎታውን የግንኙነት ድሩን ፣ የውጊያ ሞራሉን የመሬት አቀማመጡን ሲሆን እነዚህን ሃሳቦች በመጀመሪያ በወረቀት ነደፍኩና ማጥናተ ጀመሩሁ። እንቅስቃሴውን በተመለከተ በተገቢው ቁጥር ለራሴ ብቻ በሚገባኝ መልኩ ለሌሎች እንዳይገባ ውስብስብ ባለሁኔታ ዘረጋሁት።

በዚህ ዝብርቅርቅ ንድፍ ውስጥ ከተዋቀረው ሀይል ውስጥ በሁለት የተከፈለ መስመር ሲኖረው የመጀመሪያው መስመር የኢህዴዲ ሰራዊትን አሰፋፈር በአንደኛ ደረጃ የፖሊስና የወታደራዊ ሀይል በሶስተኛ ደረጃ የተቀመጠው የከተማ ታጣቂ ሀይል ሲሆን እነዚህ ሁሉ በምን አይነት መልኩ በቅንጅት እንደሚሰሩ በትክክል ማወቅና መረዳትነበረብኝ። ይኸንን በአምስት መልክ የተከፋፈለ እና በተለያዩ ደረጃ የተቀመጠ ሀይል እንዴትና በማን ማስጠናት እንደአለብኝ ማሰብ ጀመርኩ። ከዚህም በከተማ ውስጥ ያለው የቅድሚያ ጥናት እንደሚያስፈልገው ተረዳህ ። ያም ቢሆን በዚህ በኩል የነበረው የጥናት መስመር የተወሰነ ስለነበር በአንድ ሳምንት ውስጥ

ተጠናቀቀ። ከመጠነኛ ጥናት እንደተረዳሁት በከተማው እንደልብ ተንቀሳቀስን ለመስራት ችግር እንደማገጥመን የሚጠቁም ፍንጭ መስጠቱን ነበር። መረጃዎችን በመስራት ይረዱኛል በማለት ከመሃል ከተማ መ/አ ተስፋዬ ሀይለ-ንና መ/አ አሸናፊ በቀለየተባሉ ሁለት ሰዎችን መደብሁ። ከነሱ በተጨማሪም ሁለት ሻለቆችን ተጨማሪ አድርጌ አዘጋጀሁ።

ከመለመልካቸው ሰዎችጋር ሰፋ ያለ ውይይት ከአደረግንበት በኋላ ከጥር ወር 1984 ጀምሮ ወደጠቅላላ ስራችን ገብተን ሁኔታው ሲሞቅና ሲቀዘቅዝ እኛም እንደወትቱ ሁኔታ እራሳችንን እየለዋወጥን በማንኛውም ህገወጥ ተግባር ላይ ሳንገኝ እርስ በራሳችን በመመካከር የተወሰኑ ወራቶችን አሳለፍን። በመንግስት የፀጥታ ሰራተኞች ክትትል ስር ስለነበርንም ራሳችንን ከሁሉም ነገር ቆጥበን መንቀሳቀስ እንደሚኖርብን ተረድተናል።

ለስራው መንቀሳቀሻ የሚደርግላቸውን ማንኛውንም ወጪ በዝርዝር ማቅረብ ያለባቸው ለኔ ብቻ እንደሚሆን ነገርኳቸው። ስራቸውን በተመለከተ ግን የሚያጠነቅቁ የጠላት ሀይልና አጠቃላይ ሁኔታ ማወቅ እና ሪፖርት ማድረግ ሲሆን የሁሉም የስራ ክፍፍል መሆኑን በትክክል ተረድተው መስራት እንደሚኖረባቸው በትምህርት የተደገፈና ጠንክር ያለ መመሪያ የሰጠኳቸው ሲሆን 16ኛ እና 19ኛ ሻለቃን የማጥናቱን ስራ አጠቃይ ሁኔታውን በተመለከተ በጥንቃቄ መስራት እንዳለባቸው መመሪያ ሰጥቼ ሳበቃ መ/አ ተስፋዬ ሀይለ-ና መ/አ አሸናፊ በቀለ የወህኒ ፖሊስን መጠንና ሃይል በሚከተለው መልኩ እንዲያጠነ-ዝርዝር ጥላን ሰጠኳቸው።

በዝርዝር ሲተነተንም የወህኒ ቤቱን የጥበቃ ኃይሉን መጠንና የቦታ አያያዝ በከተማው ውስጥ ያለውን የፖሊስ ብዛትና በተለይም ደግሞ በከተማው ውስጥ በአሉት አራት ጣቢያዎች በእያንዳንዱ ጣቢያ ያለውን የሰው ሀይል መጠን በቁጥር እንዲገልፁ አደረግሁ። ኃይለ መስቀል ኬላ ቤት በመባል ከሚታወቀው አካባቢ ያለው የክፍለ ጦር ዋና መምሪያ በውስጡ ምን ያህል የሰው ሀይል መጠንና እንቅስቃሴ እንዳለው በትክክለኛ ቁጥር አጥንተው

እንዲያቀርቡልኝ መሉ ግዳጅ ጣልኩባቸው። የደብረብርን ወህነ ቤትን በማጥናት በኩል ያንን ያህል የጎላ ችግር አልነበረም። ለምን ቢባል እኔና መቶ አለቃ ተስፋዬ ሃይሉ ለብዙ ጊዜ በውስጡ ታስረን ቆይተንበት ስለሌለበት ማንኛውንም ምስጢር እንደራሳችን ንዳ አጠቃላይ ይዘቱን እናውቀው ስለነበር ነው።

ከላይ በዝርዝር እደተቀመጠው ይህንን የመረጃ ሥራ እንዲሰሩ የተሰጣቸው የአንድ ሳምንት ጊዜ ብቻ ነበር። በየእለቱ የሚገኘውን ከእኔ ጋር እየተገናኙሪፖርት እንዲያቀርቡ አደረግሁ። ሌሎችቴክኒኮችን በተመለከተ ግን የሁልንም እንቅስቃሴ በቅርብ እየተከታተልሁ ክርስ ጅክ ማድረግ የኔ ድርሻ ሲሆን በጠባሴ የሚገኙትን ሁለቱን የጦር ካንቦች ለማጥናት ሀላፊነት የተጣለባቸው መኮንኖች በቀጥታ የጦር ካምፕ ውስጥ ገብተው ያለውን የሰው ሀይልና የመሳሪያ አይነት አጥንተው ለማጠናቀቅ የተሰጣቸው ጊዜ ከነኚህኞቹ ጋር ተመሳሳይ ሆኖ ከአንድ ሳምንት ባልበለጠ ቀናት ውስጥ አጠቃላይ ሪፖርት እንዲያቀርቡ አደረግሁ። በከተማጢ ውስጥ በሆቴሎችና በመሸታ ቤቶች ሳይቀር መረጃ መሰብሰብ የሚችሉ ተጨማሪ ሰዎች የተዘጋጁ ሲሆን እነዚህ ግለሰቦች እንደማንኛውም ጠጪ እየሰከሩና እየረበሹ የሚፈልጉትን የመረጃ አይነት መሰብሰብ እንዳለባቸው በጥንቃቄ ተረድተዋል። በአንደኛ ሻለቃ የነበረጢ የጥናት መስመር እንዲቀየር የተደረገ ሲሆን ጠቅላላ አሰራሩን ለመቀየር ያስሰራለንበት ምክንያት አጠቃላይ ውስጡን የሚያውቅ ሰው ስላገኘን ነበር። የተገኘው ሰው የመሳሪያ ጥገና እና የቀለብ ግምጃ ቤት አስተዳደርና ሂሳብ ሰራተኛ ሲሆን በእሱ አማካኝነት ጠቅላላ ሀይሉ ተለይቶና ተጣርቶ ዝርዝር ሪፖርቱ በትንሽ ሳምንታት ውስጥ ቀረበልን። የጥናት ሪፖርቱ እንደሚጠቁመው የነዚህ ክፍሎች የውግያ ቴክኒካቸው ሳይቀር ከነስራ ባህሪያቸው በትክክል ተጠንቶና ቁልጭ ብሎ ነበር የመጣው።

የእዝ መዋቅሩን በተመለከተም በሰው ሃይል በኩል በየእለቱ ተለዋዋጭ በመሆኑ ሲያንስ ስንት እንደሚሆንና ሲበዛ ደግሞ ምን ያህል እንደሚጨምር በጥንቃቄ እንደገና ጥናት አድርጎ በአዲስ መልክ እንዲያቀርብ ለሰውየው ድጋሚ ትእዛዝ ተሰጠው። ይህንን

ያደረገው በትምክንያት ሥፍራው እንደጦር ማስተናገጃም ስለሚያገለግል በየአለቱ ከሰሜን ሸዋ የተለያዩ ወረዳዎች የተሰማራው የመንግስት ሀይል ከሁኔታዎች መለዋወጥ አንፃር የግዳጅ አራዓፀው በትክክል መታወቅ ስለነበረነት ነበር። ለሁለተኛ ጊዜ የመጣው ጥናትም ያመለክት የነበረው ከመጀመሪያው ጋር የተቀራረበ ሲሆን ለግዳጅ አራዓፀም ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ ሲንቀሳቀስ ማረፊያው ይሄ ቦታ ነው ተብሎ ለመግለፅ አስቸጋሪ መሆኑን ነበር።

በየሀይል መጠን መለዋወጥ ስለሚያደርግም ያለውን ሀይል እርግጠኛ ሆኖ መናገር የማይቻል መሆኑ ተረጋገጠ። እንዲህ አይነቱ የመረጃ ስራ ሲገጥም ከሁኔታዎች ጋር በየአለቱ የሚለዋወጥ ጥናት መስራት አስፈላጊ መሆኑን ስለተረዳሁ ተመሳሳይ ስራ ለመስራት ወደ አዲስ ለመቀየር ተገደድኩ።ጠባሲ 16ኛ ሻለቃ ተብሎ በሚጠራው ስፍራ ላይ ያለውን የጦር የአሰላለፍ ሁኔታ በተመለከተም የደረሰኝ መረጃ በሶስት የተከፈለ ሲሆን እሱም በመድፈኛነት ሰልጥኖ የተቀመጠ አንድ በትረ ሻንበል ሀይል በታንክኛነት ሰልጥኖ የተቀመጠ እና ሌላም ተጠባባቂ ሃይል አንደሚገኝበት የሚጠቁም ሲሆን መጠነኛ ቃኚዎች እና አሰልጣኞችም እንደሚገኝበት በቁጥር ጭምር ጥረት ተብሎ ተሰርቶ የመጨረሻው የጥናት ሪፖርት ከእጄ ላይ ሊደርስ ቻለ።

የቀረበው መረጃ ሙሉ በሙሉ ትክክል ነው ተብሎ እምነት ባይጣልበትም እንደ መጀመሪያ ሪፖርት ሲታይ ግን ጥሩ ነበር ተብሎ ሊወሰድ የሚችል ነበር። ሪፖርቱ እንደሚጠቁመው አጠቃላይ የውጊያ ዝግጅትና የመነቃነቅ ችሎታው የእገዝ አቀባበል የግንኙነት የውጊያ ዲሲፕሊንና የግል ዲሲፕሊን ማይቀር ተጠንቶ የተጠናቀቀነበር የደረሰኝ። በእነዚህ ሁለት ካንቦች ውስጥ ያለው ሀይል ተወርዋሪ ሆኖ ሌላውን ለማዳን ቀርቶ በራሱም ላይ ጥርት ቢፈፅም እራሱን የመከላከል የውጊያ ብቃት አልነበረውም። አልፎ ተርፎም በአንድ ቦታ ላይ ረግቶ የመቀመጥ ሁኔታ አልነበረውም። ጥናቱ ይህንን ያመለክት ስለነበር በጠንካራ የውጊያ ዲሲፕሊንና ግንኙነት ድር ተጠቅሞ በቀጭን

ትእዛዝ የሚንቀሳቀስ ወታደራዊ ዝግጁነት ሥር ያልሆነ መሆኑን በትክል ለመገንዘብ ቻልኩ። የነበረውን ጠቅላላ ብቃት በተመለከተም በዚህ መልኩ ስለተረጋገጠ ስጋቱ በጣም ዝቅተኛ መሆኑ ለጊዜውም ቢሆን የታመነበት ጉዳይ ነበር። የተገኘው የመረጃ ጥንቅር እንደሚያሳየው በደብረብርሃን ከተማ ውስጥ ያለው የክፍለ ጦር ማዘዣ ጣቢያ የመረጃ እና የዘመቻ መምሪያ ሲሆን በሱ ስር ያሉ የግንኙነት ሰራተኛ መሆናቸው በትክክል ታወቀ። ቁጥራቸውን በተመለከተም ተጠንቶ የታወቀ ሲሆን ይህ ሀይል በብዛት ይሰራ የነበረውም በቢሮ ውስጥ ነበር።

ስለሆነም ወታደራዊ ማዘዣ ጣቢያውን ለቅቶ በመውጣት ሌላውን ለመርዳት መንቀሳቀስ የሚችል ሀይል እንዳልነበር ሪፖርቱ በትክክል ያሳይ ነበር። በከተማው ውስጥ የነበሩት ሁለት ፖሊስ ጣቢያዎችን በተመለከተም የነበረው የሀይል መጠንና የከተማው ፖሊስ መጠን በዘጠኙም ቀበሌ ውስጥ ያለው የዘብ / የታጣቂ / በቁጥር ተጠንቶ መጣ። ከዚህ ውጪ የቀረው የፈረቃ ሰነድ መቀያየርና የመሳሪያ አይነት እንዲሁም የግንኙነት ዘዴ እና በወህኒ ቤቱ ውስጥ የሚገኘውን ጠቅላላ ገንዘብና መሳሪያ በተጨማሪም የሰነድ አቀማመጡን ጭምር ምን እንደሚመስል የሚገልፀው ሪፖርት በመጨረሻም ወህኒቤቶቹ የሚጠበቁበት የማማዎቹ ብዛትና አሰራር ወታደሮቹ የሚጠቀሙበት መሳሪያ አይነትና አቅም ሳይቀር የመጨረሻ ጥናት ተደርጎ ጠቅላላ ሪፖርቱ በእጄ ላይ ገባ።

በየማማዎቹ ውስጥ የሚያድረው የሰው ሃይል ብዛትና በሌላ በኩልም የትኛው ማማ ሰው አልባ ሆኖ እንደሚያድር ጭምር የቀረበው ሪፖርት በዝርዝር ቁልጭ አድርጎ ያስረዳ ነበር። የቀረው ነገር ቢኖር ይህ ሁሉ ሀይል በምን አይነት ጥምረትና በምን ያህል የሰው ሀይል በየትኛው የቦታ አቀማመጥ በምን ዓይነት ሲስተም እየተጠቀመ ከተማዋን ይጠብቃል የሚለው ጥናት ነበር። እሱም እንደሶስተኛ ዙር ጥናት ሆኖ እንዲጠና ወስኜ እንደገና አዲስ ዝርዝር አወጣሁ። በዚህ በኩል የደረሰኝ ሪፖርት እደሚከተለው ሲሆን የማቃለያውንና ከኔ አለቃዎች ጋር ውሳኔ የሰጠንበት ነበር። በከተማው የመኪናና የግረኞች መግቢያ በሮቶበተለያዩ አምስት ቦታዎች ላይ ያደፈጠ

ሀይል የሚያድር ሲሆን በሰው ሀይል ከ 3-5 ይደርስ ነበር። የዚህ ደፈጣ ሀይል ዋና እንቅስቃሴ ዋና ተግባሩ በድንገት የሚከሰት ችግሮችን ቀድሞ ለመረዳትና ከተማ ውስጥ የሚከሰተውን ድንገተኛ አደጋ ለመከላከል በከተማ ውስጥ ካለው ፖሊስጋር በጥምር ሆኖ የሚሰራ ነበር። ይንቀሳቀስ የነበረውም በሁለት ላንድ ክፍዘር ፒካፕ መኪናዎች መትረየስ እና ዙ ሃያ ሶስት ጠምዶ ሲሆን አንዱ ከፖሊስ አንዱ ከታጣቂዎች እንደየሁኔታው አንድም ሁለትም ሰዎች የያዘ የፓትሮል / ሮንድ/ የሚያደርግ ሀይል ነው።

19ኛ ሻለቃን በተመለከተ የቀረበው ሪፖርት እንደሚስረዳው እስከ አስመራ በር ድረስ በመንቀሳቀስ ከተማዋን የሚሸፈን ሀይል እንዳለውና ሁሉም የጦር ክፍልና የፖሊስ ጣቢያዎችን ሳይቀር ከራሳቸው የጥበቃ ሰራተኞች ጋር በመሆን እርዳታ እንደሚሰጣቸው በዘርዘር ጥናቱ በትክክል ይታያል። ስለሆነም የደፈጣው የሰው ሀይል በአብዛኛው በየሰራዊቱ የሚከናወን ሲሆን በሰው ሀይል ረገድ ከ3 ወታደሮች የማይበልጡ መሆኑም በትክክል ታወቀ።

ከተጠነት የደፈጣ ቦታዎች ለኛ አደገኛ የነበረው ሀንሳስ ማርያም ቤተክርስቲያን በምትገኝበት በስተደቡብ ጉብታ ስፍራ ላይ ይመሸጋል የተባለው ሃይል ነበር። ይህ በደቡብ ጠርዝ አካባቢ ያደራል የተባለው የደፈጣ ሀይል ትኩረቱን የበለጠ እየሳበው የመጣ ሲሆን ዋናው ምክንያትም ሃይሉ እየሰራረ ያድርበታል የተባለው ቦታ ወደ ወህኒ ቤቱ ለመጠጋት የሚያስችለን አጭርና (ምቹ መቃረቢያ መንገድ) እሱ መሆኑን ቀደም ብሎ ስላጠናነው ነበር። ከጥናቱ እንደተረዳነው ሌሎች የመግቢያ መንገዶችን ብንጠቀም ግጭት ውስጥ ሊከተን እንደሚችል እርግጠኞች ነበርን።እሱን በተመለከተ አዲስ እቅድ አውጥቼ የጥናት ዝርዝር መስጠት እደሚኖርበረኝ ተረዳሁና ፕላን አውጥቼ ሰጠሁ። በአዲስ የተጀመረው ጥናት ሙሉ በሙሉ ተጠናቅቆ የደረሰኝ በጥቂት ቀናት ውስጥ ሲሆን በዚህ ጥናት ውስጥም በሀንሳስ ማርያም ኮረብታ ላይ መሸጎ ያደራል የተባለው ሃይል መጠን ሲትክል ታወቀና ወደ ወህኒ ቤቱ ለመጠጋት በሀንሳስ

ማርያም በኩል አቋርጦን ማለፍ እንደምንችል እርግጠኞች ሆንን። ደፈጣው በየቀኑ እዚያ ላይ ወጥቶ ያድራል ወይ የሚለውን ለማረጋገጥ ሲባልም ቀለል ያለ የቅኝት ጥናት ለማድረግ ሌላ ዝርዝር ጥናት ለመስራትም እኔ ራሴ ደፈጣ ያድርብታል ወደተባለው ቦታ በመሄድ ከዚያው ላይ አድራ ለማረጋገጥ ወሰንኩ። ሁኔታውን ለመ/አ ተስፋዬ ሀይሉ ነገርኩትና በተባለው ቦታ ሁለታችን አድረን የጥበቃ ሃይሉን በተካከል ማወቅ እንዳለብን ተስማማን።

መ/አ ተስፋዬ ሀይሉ አንድ አብ ጠመንጃ እኔ ሽጉጥ በተጨማሪም ሁለታችንም ሁለት ሁለት በምብ ይዘን ለተከታታይ አምስት ቀን ከምሽቱ ሁለት ሰአት እስከ ሰባት ሰዓት ድረስ የቆየን ብንጠብቅም ቦታ ይዞ የሚያመሽ ሳይሆን ለተወሰኑ ሰአታት እየተዘዋወረ የቅኝት እንቅስቃሴ ከአደረገ በኋላ ተመልሶ የሚሄድ የተወሰነ ሃይል ነበር። የቀረው ነገር ቢኖር የተገኘው መረጃ ከወታደራዊ ውጊያ አንፃር እንደ አማራጭ የውጊያ ዕቅድ አድርጎ ማቅረብ ነበር። በደብረ-በርሃን ያለው የኢአዲግ ሰራዊት እንደ አንድ ድርጅት ጥበቃ በክፍል ጦር ዋና ዋና መምሪያዎች ውስጥ ያለ ሲሆን የጥገና የቅኝትና የከባድ መሳሪያ ምድብተኛ ኃይል የነበረ ነው። ይህ ሀይል በተለያየ የሥራ ክፍል ላይ የተሰማራና ወጥ በሆነ አንድ ተዋጊ ሀይል ሥር ተደራጅቶ የሚታዘዝ ባለመሆኑ በድንገት የተፈጠረን ግጭት ፈጥኖ በመንቀሳቀስ ለማቆም የተዘጋጀ ነው ለማለት አይቻልም። ሃይሉ በየንኡሳን ክፍል በተበጣጠሰ ሁኔታ በብዙ አለቆች የሚታዘዝ በመሆኑ ወጥ ትእዛዝ ከማንም አንተ ከሚባል ሀይል የሚቀበል አልነበረም።

ካለው የስራ ፀባይ አንፃር ሲታይ ቀን በቢሮ ውስጥ ሲሰራው ማታ ሲመሽ ለመዝናናት ነፃነት ያለው በመሆኑ በካምፕ ውስጥ ብቻ ተወጥሮ ይቀመጣል የሚባልለት አይደለም። ይህ ከሆነ ደግሞ በለሊት ውጊያ ቢፈጠር አንድ ላይ ተሰባስቦ ወደ ወታደራዊ ግዳጅ ከመሰማራት ይልቅ ባለበት ተደብቆ እራሱን ማዳን ያስቀድማል የሚል ንድፍ አሰራርሁ። በካምፕ ውስጥ የሚያደረውን ሀይል በተመለከተም ድንገት ጦርነት በቀሰቀስ በባህረ ጥበቃና የራሱን የዕዝ ቦታ በመከላከል ላይ ያተኩራል እንጂ ፈጥኖ እርዳታ ለመስጠት ወደ ውጭ ይወጣል ተብሎ የማይታሰብ ነበር።

16ኛ ሻለቃ ውስጥ ያለው መድፍኛ ባትሪና ታንክኛ በተመለከተም ኪነታዊ ክፍል በመሆኑ ወደ እግረኛ ውጊያ ውስጥ ለማስገባት የተወሰነ ነገር የሚወስድ ነበር። ይሆናል ተብሎ በታሰብም እንኳን ከራሱ የካምፕ ጥበቃ አልፎ ለተወርዋሪነት ተግባር ለማሰማራት አጋጣሚ ካልሆነ በቀር ባአለው የአቅም ውስንነት እንደዚህ ለአለው ከባድ ግዳጅ ፈጥኖ ለመታዘዝ በፍፁም ዝግጁ አይደለም። ከአደረገም መሳሪያ ከምጃ ቤት አውጥቶ ታጥቆ አንድም በእግር አሊያም በመኪና ለመጓዝ ረጅም ሰዓት ይፈጅበታል ማለት ነው። ደብረብርሃን ከተማ የክ/ጠሩ ማዘገፍ ውስጥ ያለው ኃይል በተመለከተም በቁጥር የሚበዘት የቢሮ ሰራተኞችና ፀሀፊዎች በመሆናቸው የታጠቁት ሃይሎች ጥቂት ብቻ ናቸው።

ስለሆነም በውስጥ ያለው ትንሽ የታጠቀ ሃይል የራሱን የዕዝ ጣቢያ ከመጠበቅ ያለፈ ፋይዳ እንደማየኖረው የተረጋገጠ ነበር። በከተማ ውስጥ ያለው የፖሊስ ሃይል እራሱን ከመጠበቅ ያለፈ ፋይዳ ይኖርል ወይ ተብሎ የሚታይ ነበር። መልሱ አለው ተብሎ ከግምት የሚገባ አልነበረም። በከተማ የሚንቀሳቀሰውን ታጣቂ ሃይል በተመለከተም ከጥናቱ እንደተረዳነው የነበረን ግምት ምናልባት ባለበት የግል ቤቱ ሆኖ ወደ ሰማይ ይተኩስ እንደሆነ እንጂ መደበኛ ሰራዊትን ተክቶ የመዋጋት ተልዕኮም ሆነ ወታደራዊ ልምዱ ስለሌለው ከግምት የሚገባ ትኩረት የሚሰጠው አይደለም ተብሎታለፈ።

በወህኒ ጥበቃ የተሰማራውን ፖሊስ በተመለከተም በሰላ ድንጋይ ከተማ ከደረሰው ጉዳት አንፃር ስንመለከተው ከመሸሽ ያለፈ ጠንክሮ የመዋጋት ሞራልም ሆነ ወኔው ሊኖረው ይችላል ተብሎ ስጋት የሚጥል አለመሆኑን አስምረንበት ነበር ያለፍነው። ለመንቀሳቀስ አለዛም ደግሞ ለመከላከል ቢሞክር በቀላሉ አሽብሮ በቁጥጥር ስር ማዋል ስለሚቻል ውጊያው በጣም ቀላል በሆነ መንገድ ያለ ምንም ጉዳት እንደሚጠናቀቅና ከፍተኛ ድል እንደሚገኝም በዝርዝር ጥናቱ ዘጠና በመቶ የተረጋገጠ ሆነ። 16ኛ እና 19ኛ ብርጌድ ውስጥ ያለው ሰራዊት ወደ ተወርዋሪ ሀይልነት ቢቀየር በምን ያህል የተነቃናቂነት ፍጥነት ተንቀሳቅሶ

በየትኛው የመጠጊያ መንገድ ተጠቅሞ ወደ አላማው ይቃረናል የሚለውን ለማየት የቦታውን ርቀት በድጋሚ ለማይት አዲስ ፕላን ነደፍሁ። የተገኘው ውጤት ሃይሉ በተከታታይ ዕዝ ሥር እንደመሆኑ ማስተባበርና ከተሳካለት ያለውን ሃይል በሁለት አቅጣጫ ከፍሎ ወደኛ መጠጋት ይችላል የሚል መጠነኛ ስጋት ያሳደረብኝ ሲሆን እንቅስቃሴውን በተመለከተም በሁለት አይነት ጉዞ የተከፈለ ነበር። አንድም በመኪና አልያም በእግር ይመጣል ለሚለው መልስ በእግር ከሆነ በደብረብርሃን ሱፍ ፋብሪካ በኩል አድርጎ በሬሳን ወንዝ አቋርጦ ወደ ወህኒ ቤቱ በሚያደርገው ረጅም መንገድ ከአንድ እስከ አንድ ተኩል ሰዓት ይወስድበታል። በመኪና ከሆነ ደግሞ እስከ ሰላሳ ደቂቃ ሊፈጅ ይችላል። ከ19ኛ ሻለቃ የሚነሳውን ሀይል በተመለከተም በመኪና እስከ 45 ደቂቃ በእግር ከሆነ ደግሞ ሁለት ሰአት ከ30 ደቂቃ ያህል ይወስድበታል የሚል ወታደራዊ ግመታ በንድፉ ላይ አሰፈርሁ።

የውጊያውን እቅድ በወረቀት ላይ በጥንቃቄ ነድፈ ከጨረስኩ በኋላ ከግምት ውስጥ መግባት ያለበትን ለይቼ ማውጣት ስለነበረብኝ እሱንም ለየሁ። ቀጥሎ የቀረው ትክክለኛ የሆነ የውጊያ ሰዓትን ለይቶ ማውጣት ሲሆን ከአካባቢው እንቅስቃሴ ጋር በማዛመድ ጥልቀት በተመለከተ መልኩ ማጥናት ጀመርሁ። የዚህኛውን ጥናት በጥንቃቄ መመልከት ያስፈለገበት ዋነኛው ምክንያት የሲቪል ህብረተሰብ ሀይወት እንዳያልፍ የሰራተኛ ከሥራ መውጫያና መግቢያ እንዲሁም የመዝናኛ ሰዓትን በትክል ማወቅና መረዳት ስለሚያስፈልግ ነበር። ጥናቱ ያሳየው የሰው እንቅስቃሴ የሚቆምበትና ሁሉም ነገር ፀጥና ረጭ የሚልበት ሰዓት ከምሽቱ አራት ሰዓት በኋላ መሆኑን ነበር።

የሱፍ ፋብሪካ ሰራተኛ የሥራ መለዋወጫ ወይም የሽፍት መቀያየሪያ ሰዓትን በተመለከተ ባደረገው መጠነኛ ጥናት በተገኘው ፍንጭ ከምሽቱ አራት ሰዓት ላይ መቀያየር እንደሚያበቃ ተረዳሁ። የቀረው የመጨረሻው የኛ የውጊያ መጀመሪያ ሰዓት ነበር። እሱን በተመለከተም ኦፕሬሽን ለአምስት ሩብ ጉዳይ መጀመር እንዳለበት አረጋግጥሁ።

ውጊያውን በታቀደለት የጊዜ ሰሌዳ ወይም ሰዓት ለመጀመር ከነበርንበት ስፍራ እስከ ግዳጁ ቦታ ያለውን እርቀት በጥንቃቄ ተመልክቶ ምን ያህል ሰዓት እንደሚፈጅ ተለይቶ መቀመጥ ነበረበት። እኛ ካለንበት ከጊዜያዊ ማረፊያ ቦታችን እስከ ኢላማው የሚወስደውን ጊዜ ገመትኩ። ውጊያውን ለአምስት እርብ ጉዳይ ለማስጀመር ከስፍራችን መነቃነቅ የነበረብን ለሶስት እርብ ጉዳይ መሆን ነበረበት።

በየመግቢያ ቦታዎች ላይ ዘጊ ሀይል ብናስቀምጥ ጠላት እንዳይረዳ ለማድረግ ይቻላል የሚለውን ጥናት መልሼ ማየት ስለነበረብኝ እንደገና ንድፌን አየሁ። ከዚያም በምን አይነት የውጊያ ዘዴ ብንጠቀም ነው የወህኒ ቤት ጥበቃውን ከውጊያ ውጭ ለድርጎ እስረኞቹን ማስለቀቅ የሚቻለው? የሚለውን መልስ ለማግኘት የእቅድ ፕላኑን እንደገና በጥንቃቄ ተመልክትሁ። ከዚያ በኋላ ነበር የወህኒ ቤቱን አጠቃላይ አቀማመጥ የሚያመለክት ቻርት መንደፍ እንደነበረብኝ የተረዳሁት።

ውጊያው በተጀመረ ከሰላላ እስከ አርባ ደቂቃ መጠናቀቅ ነበረበት። የመጣጊያ፣ የማፈግፈጊያ፣ የመገናኛወይንም የመሰብሰቢያ ወረዳ የሚል ስም ሰጥቼ ለሁሉም ቦታ መረጥኩኝ። አጠቃላይ ንድፈ ሃሳቡን በዚህ መልኩ ከከፋፈልሁ በኋላ የሰው ሀይል ፍላጎታችንን ለማሟላት ከየትኞቹ አስኳሎቻችን የተሸለ ተዋጊ ሃይል ማምጣት እንዳለብን እቅድ ያዝኩ። እሱን ከጨረስኩ በኋላ እንደገና ወደኋላ ተመልሼ በየጦር ካምፕ ያለውን ሀይል ምን ዓይነት የውጊያ ዘዴ ብንጠቀም ድል ልናደርግ እንችላለን የሚል ሌላ አዲስ ጥናት ከውስጡ ወስጄ የሚከተለውን እቅድ አወጣሁ። በመጀመሪያ በወህኒ ቤቱ ላይ ጥቃት ለመሰንዘር አንድ የመቶ ጦር መትረየስ እና ላውንቸር ወይንም ባዙቃ መሳሪያ ያስፈልገዋል ከሚል ድምዳሜ ላይ ደረስሁ። በሌላ በኩልም የበሬላ ወንዝን አቋርጦ የሚመጣውን ሃይል ለማስቆም አምስት ሰዎች መደብሁ።

በመኪና የሚመጣውን ሃይል ለማስቆምም አስፋልቱን በመትረየሥ እና በላውንቸር ለመምታት የተጠናከረ ሃይል መመደብ እንዳለበት አረጋግጥሁ። በምስራቅ በኩል ያለውን የእግር

መንገድ በተመለከተም ቀላል መሳሪያ የታጠቀ ሀይል በቂው መሆኑን በሚገባ አረጋግጥሁ። ከዚህ በተጨማሪ በደብረብርሃን ከተማ ውስጥ በአማካኝ ቦታ ላይ ያለው ተጠባባቂ ሃይላችን ጠባሲ የጦር ካምፕ ላይና ደብረብርሃን ፖሊስ ዋና መስሪያ ቤት ላይ የማስመለስ ተከስ እንዲከራትና ለእርዳታ የሚመጣንንኛውንም ሃይል በአለበት እንዲዘገይ እንዲያደርግ አስመረክብኩ። ይህ ሃይል በከባድ መሳሪያ ያለማቋረጥ ከተደበደበ ለእርዳታ መምጣቱ ይቀርና እራሱን ለመከላከል ይገደዳል።ከዚህ ጥቅል መንፈስ በመነሳት የሚበቃንን ሃይል እንዴት እናስባለን የሚለውን ጥያቄ እራሱ መመለስ ነበረብኝ።

ይህንን እያወጣሁና እያወረድሁ እያለሁ ነበር ዬሴፍ ጎሽ የተባለ አንድ ባዶ ቆላ ውስጥ የነበረ ሃይል ያስታወስኩት። በዘጠኝ የለው ብዛት የተዋቀረና ሁለት ላውንቸርና ሁለት መትረየስ የታጠቀ በኔ እዝስርየነበረ ነበር። እሱ ከነሙሉ ትጥቁ እንዲመጣ ትእዛዝ እዲሰጠው አደረግሁ።በሌላ በኩል ደግሞ በንጉሱና ሻንበል ገዛኸኝ የሚመራውና ጠንካራ ነው ተብሎ የሚታመነው ሃይል ከሸዋ ሮቢት አካባቢ ያለውሲሆንበአለስቸኳይ ተንቀሳቅሶ ወደ ደብረብርሃን እንዲመጣ ተደረገ።መ/አ ተስፋዬ ሃይሉና መ/አ አሸናፊ በቀለን በተመለከተም የራሳቸውን ጦር ይዘው ከአለብት ስፍራ በአስቸኳይ እንዲመጡ ትዕዛዝ የተላለፈላቸው ሲሆን ከሰሜን ክንፍ የአርበኞች ንቅናቄ ዋና ማዕከል እስከ 30 የሚደርስ ከክላሽ እስከ ከባድ መሳሪያ ከተሟላ ጥይት ጋር ታጥቆ በተመደበለት ጊዜና ሰዓት መድረስ እንዳለበት ትዛዝ ተሰጠው። የዚህ ምድብ ዋንኛ ተግባሩ የወህኒ ቤቱን በሃይል ሰብሮ በመግባት እስረኞችን ነፃ ማውጣት ነበር። አመዳደቡን በተመለከተም ወህኒ ቤቱን ከደቡብ ወደ ሰሜን የሚያጠቃ አንድ ሃይል ከምእራብ ወደ ምስራቅ በዋናው በሮ የሚመጣውን ሃይል የሚመታና መንገዱን ካፀዳ በኋላ እስረኞቹን የሚያላልፍ በላውንቸር የተጠናከረ ነው። በሰሜን በኩል ያለው የመላቀቂያ መንገዶችን የማያፀዳና የፀዱትንም እንዳይያያዙ የሚጠብቅ ነበር።ከዋናው ክ/ጦር ማዘዣ ለድጋፍ የሚመጣውን ሀይል መቃረቢያ መንገዱ ላይ ሆኖ እንዲጠባበቅና የከባድ መሳሪያ አደጋ እንዲጥል የተመደበው ሃይል በመ/አ ምህረት አለም የሚመራ ሲሆን በሱፍ ፋብሪካ

ውስጥ አቋርጦ ከጠባሊ ለእርዳታ የሚመጣውን ጦር የሚያግድ አጋዥ ወይም አዘግይ ሃይል ተብሎ የተቀመጠ ነው። በእነዚህ ወይም በመኪና ሆኖ የበሬሳን ወንዝ ተሻግሮ የሚመጣውን ሀይል የሚመታ በመ/አ ተስፋዬ ሀይሉና በበዛብህ ዬሴፍ የተገነባ አንድ ጓድ T.TI በር ከፍ ብሎ ከሚገኘው መሬት በመትረየስና ላውንቸር ተጠናክሮ እንዲጠብቅ ተደረገ። በጠባሊ ጦር ሰፊር የማስመሰል ተኩስ የሚከፍተው ሌላው ምድብ የማስመሰል ተኩሱን የመክፈቻ ሰዓት የተነገረው ሲሆን አማራጭ ዕቅዱ በዝርዝር ታይቶ ለፍጻሜ ቀርቦ ያለምንም ተቃውሞና ማሻሻያ ወደ ተግባር ተላለፈ። የውጊያ አፈፃፀምና ከግዳጅ በኋላም የማፈገፈግን ስልት የሚመለከት ቻርት ሰርቼ ከወህኒ ቤቱ ፕላን ጋር በማያያዝ ሻለቃ መስፍን አስተላለፍኩለትና ከተመለከተ በኋላ ያለምንም ማሻሻያ ጥቅል ዕቅዱን አምኖበት ለአመራሮቹ እንዲያፀድቁት ለስብሰባ አቀረበ። እንዲሁም መላኩ እቅዱን ከተመለከተ በኋላ ከእኛ ወታደራዊ አቅምና ችሎታ በላይ ስለነበር አይሳካም በሚል ጥርጣሬ ይመስላል ፍራቻ አድርጎበት እንደነበር አስታውሳለሁ። የቀረበው ዝርዝር ጥናት ተቀባይነት አግኝቶ ፀደቀና ሻለቃ መስፍን ወደ ዝርዝር የውጊያ ትዕዛዝ እንዲለውጠው ተደረገ። በመጨረሻም የሰው አመዳደቡን አጥንቶ እንዲያሳውቅ ሀላፊነት ተሰጥቶት ዝርዝር ጥናቱን በሚያነብቡት ሰዓት እንዲሳለም መላኩ ወደኔ እየተመለከተ

«ሚካኤል ሁላችንንም ወደዚህ ከባድ ግዳጅ ውስጥ ያመጣኸን አንተነህ። ይህ ዘመቻ ቢሳካ ተመስጋኝ ውድቀት በመጣም ተወቃሽና የታሪክ ተጠያቂም አንተ ትሆናለህ» አለኝ። ትኩር ብዬ ከተመለከትኩት በኋላ «ያለምንም ጥርጥር ይሳካል አትስጋ» አልኩና መለስኩለት። በርግጥም የተሳካ እንደሚሆን ምንም አልተጠራጠረም ነበር። በወጣው ንድፈፕላን መሰረት በጥንቃቄ ከተሰራ ድል እንምናደርግደ እርግጠኛ ነበርሁ። ትንሽ ስህተት ከተፈጠረ ግን ከፍተኛ ጉዳት ሊደርስ የማይችልበት አጋጣሚ ይኖራል ብዬ የማስብ አጉል ጀብደኛ አልነበርኩም። ስሆንም ነገሩ ዝግንን ስላለኝ «ይህንን የሰይጣን ጆሮ አይስማው» አልኩኝ። እያንዳንዱ ሰው ታሪክ ስርቶ ለመሞት የነበረውን ወኔና

ዝግጁነት ስመለከት ግን ድሉ የኛ እንደሚሆን እርግጠኛ ለመሆን ተቃርቦ ነበር። እናም ሁሉም ነገር ጀሃነብ አልኩ በልቤ። በቀጣዩ ስብሰባ ሽለቃ መስፍን ታደሰ የውጊያ ዝርዝርን አዘጋጅቶ ይዞ መጥቶ ለስብሰባው ያቀረበ ሲሆን የሰውን ሃይል አመዳደብ ዝርዝር በተመለከተ ያቀረበው ሃሳብ ያለንን የሰው ሀይል በግልፅ እንዲታወቅ ያደረገ ሲሆን በዚህ መሰረትም የውጊያው አፈፃፀም ስልትና የግንኙነት ዘዴ የማፈገፈጊያ ሰአትና የመገናኛ ቦታ ወይም ከግዳጁ በኋላ የመሰብሰቢያ ወረዳ እኔ ከነደፍኩት የተለወጠ አንድም አሳብ አልነበረም።

የውጊያ ትዕዛዝን በተመለከተም እኔ በሰራሁት over lay እየታገዝ ገለፃ ተደረገ። በዚህ መልኩ ወደተግባር የተቀየረው የውጊያው ክንውን በምንና እንዴት እንደሚጠናቀቅ ምን እንደሚመስል የግዳጅ አፈፃፀሙ ስልትና ቁርጠኝነት በትክክል ተመርምሮ ለጠራችን አጠር ያለ የማብራሪያ ትምህርት ተሰጠው። እያንዳንዱ ሰው የተረዳው መሆኑ ከታወቀ በኋላም የምድቡ አባላት የሥም ዝርዝር ይፋ ሆኖ የተነገራቸው ሲሆን ምድብ አንድ በዋናው የማረሚያ ቤቱ በር ላይ ጨበጣ ተዋጊ ፣ ምድብ ሁሉት ወህኒ ቤቱን ከደቡብ ወደ ሰሜን አጥቅቶ በአጭር ፍጥነት የወህኒ ቤቱን አጥር እየዘለለ በመግባት የወህኒ ቤቶችን የአስረኛ ማዳራጃዎች በር በተዘጋጀው ዲጂኖና ብረት ሰባብሮ እስረኞችን የማውጣት ስራ እንዲሰራ ተነገረው።

ምድብ አንድ የተከፈተው ዋናው የውጊያ አቅጣጫ በመሆኑ መስፍን ታደሰና እኔ ሚካኤል በለጠ አብረን ስንሆን ባዙቃን ወይም ላውንቸር / RBGT / ከባድ መሳሪያ ታጣቂና ማማውንአፍራሽ ተብሎ ከነሙሉ መሳሪያዎቹ ተመደበ። በሁለተኛ ምድብ ጨበጣ ተዋጊ በመ/አ መኮንን ሁሉ ይፈርና በዳዊት ተገኝ የሚመራ ሲሆን እነኚህ ሰዎች የወህኒ ቤቱን ውስጠ ምስጢር ሳይቀር እንደ እጃቸው መዳፍ የሚያውቁና የሚያነቡ ደፋርና ጠንካራ ሰዎችም ነበሩ። ሶስተኛው ምድብ በአንዱ አለም መላኩና ጠንካራው ተብሎ በሚጠራው ዳንኤል የተዋቀረ ሲሆን ከወህኒ ቤቱ በስተሰሜን አቅጣጫ በ150 ሜትር ርዕቀት ደፍጦ የጠላትን መምጫና መውጫ የሚከታተልና

የሚያጠቃ ነበር። የበሬሳን ወንዝ በእግር አቋርጦ በሱፍ ፋብሪካ በኩል የሚመጣውን አጋዥ ሃይል የሚመታው ምድብ በመ/አ ምህረት ዓለም የሚመራ ሲሆን በስሩ አምስት ሰዎች የተመደበለት ነበር። ይህ ሃይል ከጠባሴ 19ኛ እና 16 ሺላቃ በመከናም ሆነ በእግር በመጣ በሬላ ድልድይ ላይ ዘግቶ የሚያቆም ነው። ከጎሹ ባዶ የመጣውን ሃይል በተመለከተም በመ/አ ተስፋዬ ኃይሉ የሚመራ ሃይል ሲሆን ከክፍለ ጦሩ መምሪያ ሲወረወር ይችላል ተብሎ የተገመተውን ሃይል በአለበት እንዲቆም ከማድረግ በተጨማሪ ከወህኒው ወደ ዋናው አስፋልት የሚሻገረውን መንገድ እንዲዘጋ ተደረገ። ትጥቅን በተመለከተም እያንዳንዱ ተዋጊ ሃይል በላውንቸርና በክላሽ ከነሙሉ ጥይቱ የተጠናከረ እንዲሆን ብዙ ተላፋበት።

የ16ኛ ሻለቃ ጦር ካምፕና ደብረብርሃን ፖሊስ ዋና መምሪያ ላይ የማስመሰል ተኩስ የሚከፍት ጥቂት ሃይል ብቻ የተዘጋጀ ሆኖ የዚህ ሃይል ዋና ተግባሩ ፊት ለፊት ጦርነት መግጠም ሳይሆን ዋና ከተማዋን በተኩስ ማናወጥ እንደነበር ቀደም ሲል ጠቅሻለሁ። በመ/አ አሸናፊ በቀለ (አቡሽ) የሚመራው ሌላው ሃይል ሀንሳስ ማርያም ጉብታ ላይ ሆኖ የሱፍ ፋብሪካውን ወደ ምዕራብ በመተው በአርቆ ማሳያ መነፅር እየተጠቀመ የጠላት ሀይልን ተቆጣጥሮ በላውንቸር እንዲደበድብ ተመደበ። ይህ ሁሉ ከተጠናቀቀ በኋላ ሁሉም ግዳጁን በዝርዝር እንዲያውቅ ተነገረው።

ሁሉም ነገር በዚህ መልኩ ተጠናቀቀና ሲያበቃ የመንገድ መሪነቱ ሃላፊነት በእኔ ላይ የተጣለ ስለነበር ጦሩን ሀንሳስ ማርያም ከአደረሰሁ በኋላ እዚያ ጊዜያዊ የመሰብሰቢያ ወረዳ ሆኖ ከመሰብሰቢያ ወረዳው ሁሉም ወደየ ተመደበለት የማጥቂያ አቅጣጫ እንዲበታተን ከአደረግሁ በኋላ ከሁሉም ቀድሜ ታርጌቱ ቦታ በመድረስ ማማውን በላውንቸር መትቼ ድራሹን በማጥፋት ጦርነቱን ማስጀመር የኔ የስራ ድርሻ ነበር። ስለሆነም በትኩረት ላውንቸር መሸከም ነበረብኝ። እነዚያን ማማዎች

ለማጥፋት ምን አይነት አላማ መጠቀም እንደሚኖርብኝ በቅድሚያ ማሰላስልና ማሰብ ጀመርሁ። ይህ ብቻ አይደለም። ውጊያውን ለማስጀመርም የላውንቸር ጥይት በከተማዋ እምብርት ሰማይና ጠባሴ የጦር ካምፕ አናት ማፈንዳትና ማሸበር እንዳለብኝ አውቃለሁ።

«ውጊያው አብቅቶ ግዳጅ ተፈፅሟል » የሚል ምልክት ለመስጠት የመጨረሻው የላውንቸር ጥይት ድምፅ ይሰማና ሁሉም ወደ ቀጠር ቦታ ወይም መስብሰቢያ ወረዳ እንዲያፈግግ ይደረጋል። ይህም የኔ የመጨረሻ ግዳጅ ነበር።

ሁላችንም ግዳጆቻችንን በዚህ መልኩ የተቀብለን መሆናችንን ያረጋገጥን ሲሆን የወህኒ ቤቱን የእስረኛ በር ቁልፎች ለመስበር የሚያስችል ዲጂኖ፣ ሌባ ጎማ፣ መጥረቢያና ሌሎችም መሰል ቁሳቁሶችን የተሸከመ በቁጥር ሰባት ሰው ተመደበና መሳሪያዎቹ ተሰጡት። ተዋጊው ሀይል ወደ ደብረብርሃን ተጠግቶ ለሚሰፍርበት ሰወር ያለ ቦታ ጥናት የተሰጠው ለዳንኤል ስለነበር በተጣለበት ሃላፊነት አቶ ለማ ከሚባሉ ሰው ቤት ግዜያዊ መቆያ እንዲዘጋጅ ያመቻችሁሆን የአቶ ለማ ቤት የሚገኝበት ስፍራ ምክደብረብርሃን ከታማ ወደ አንኮበር በሚወስደው የመኪና መንገድ በቀኝ በኩል ወጣ ብሎ ከሚገኝ ገጠር መንደር ውስጥ ስለነበር ለጦራችን ጊዜያዊ ማረፊያነት ተስማሚ ነበር። የቀረው አዲስ አበባ ለሚገኝ ው ሞናው የአዝ ቢሮ ማስታወቅና የሚሰጠውን መልስ መጠባበቅ ነበር። አዲስ አበባ የተላከው የእቅድ ዝርዝር በውስጡ ማስጠንቀቂያ አይነት ሃሳብ ይዞ የመጣ። ሃሳቡ ቃል በቃል እንዲህ የሚል ነበር።

«በእስር በቱ ውስጥ ያሉትንም ሆነ በከተማው ኗሪ ሰላማዊ ህዝብ ላይ ምንም አይነት ጉዳት በማያስከትል መልኩ ተጀምሮ መጠናቀቅ አለበት። ያ ሳይሆን ቢቀርና ሰላማዊ ሰው በጎዳ የታሪክ ተጠያቂነት ሃላፊነቱን እንደምትወስዱ አውቃችሁ ደጋግማችሁ አስቡበት»

ምዕራፍ አስራ አንድ

ወህኒ ቤቱ ተሰበረ

ሚያዚያ 25 ቀን ለ 26 አጥቢያ ጀምሮ ስታዘቀዝቅ ከነበረበት ጉዳ በረት አካባቢ ከምሽቱ ለሶስት እሩብ ጉዳይ ተነቃነቅን፡ ከብዙ ድካም በኋላ ከጠዋቱ 11:30 ሲሆን ከተዘጋጀልን ጊዜያዊ ማረፊያ ቦታ ለመግባት ቻልንና ቀኑን ተኝቶ እንዲያሳልፍ ለጠሩ ተነግሮት አዳራሹ ውስጥ እንዱ በአንዱ ላይ ተፋፍጎና ተደራርቦ እንዲተኛ ተደረገ፡፡ ሚያዚያ 27 አጥቢያ ለሊት የውጊያው ቀን እንዲሆን ተወስኖ ስለነበር በእሳቱ ለውጥ ሊኖር ይችላል በሚል ስጋት ሁለት ሰዎች ወደደብረብርሃን ገብተው የቅኝት ስላላ እንዲያደርጉ ብንልክም የተሰወጠ አንድም ነገር እንዳልነበር ለማረጋገጥ ቻልን፡፡

ሚያዚያ 26 ለ 27 አጥቢያ ምሽት 4:40 የደብረብርሃን ወህኒ ቤትን ሰብረን እስረኞች የምናወጣበት ቁርጥ የፍልሚያ ቀን ሆኖ ከፊት ለፊታችን እየቀረበ መጥቶ ትንሽ ሽርፍራፊ ሰአቶች ብቻ ቀሩትና በሁላችንም ገፅ ላይ የለተለየ ስሜት መነበብ ጀመረ፡፡ ከምሽቱ 3 ሰአት ሲሆን ካረፍንበት ቤት ወጥተን ወደ ደብረብርሃን መሃል ከተማ ተጠጋን፡፡ ከሰዓት ጥይት ጋር ላውንቸር ተሽክሚያለሁ፡፡ ገዢው የተመጠነለት ሰዓት ስለነበር ከምሽቱ 4 ሰአት ሲሆን ሀንሳስ ማሪያም ሥር ደረስን፡፡ ጥቂት ደቂቃ ቀደም በማለት የበሬሳን ወንዝ የሚዘጋውን ሀይልና በሰፍ ፋብሪካ በኩል የሚመደበውን አጋዥ ሀይል ቦታ አስደዘን ከጨረስን በኋላ ሌሎች ምድቦችንም ቦታ ቦታቸውን ለማስያዝ ጥድፊያ ጀመርን፡፡ ከ15 ደቂቃ ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ሁላችንም የተመደበልንን ቦታ በትክክል መያዣንን አረጋገጥን፡፡ የከተማው የመሃል ዋና መንገድ አቋርጠን ወደ ወህኒ ቤቱ አጥር ስር መጠጋታችንን እንዳረጋገጥሁ ለሻለቃ መስፍን የእስረኞች መጠበቂያ ማማውን ለመጠቀም ትክክሉን በእጅ ነኪ አደረግኩና በእገጩ በጨለማ ውስጥ ለብቻው ቀጥ ብሎ ሾሎ ወደሚታየው ሁለት ማማ አመለከትኩት፡፡ በማማውና በኛ

መካከል የነበረው ርቀት ከ30 እስከ 40 ሜትር ይሆን እንደነበር እንምታለሁ። ማማውን በላውንቸር መትቼ ለማፍረስ ዝግጁ ነኝ። የውጊያው መጀመሪያ ነው። በጨለማው ውስጥ ወደ ሻለቃ መስፍን ዘወር አልኩ እና ተመለከትኩት። መስፍን ቆፍጠን ባለ ሁኔታ ትክሻዬን በያዛት ቀጭን ብትር ነካ አድርጎ

«ቀጥል ቶሎማማውን አፍርሰህ አሳየኝ» ሲል በጀርዬ ላይበድንገት እንባረቀብኝ። አዎ የመጨረሻው ደቂቃ ሽርፍራፊ ያልቀረው። ጥይት የጎረሰውን ላውንቸር በትክሻዬ ካደረግኩ በኋላ የውጊያ ማስጀመሪያ ፊሽካ ሲነፋ መውጊያውን ወደ ታች ረግጬ አቆምኩትና መልሼ ለቀትኩት። ፍንዳታው ከፍተኛ ድምፅ አሰምቶ እየተምዘገዘገ ሄደና ማማውን ወገቡ ላይ በመምታት ለሁለት ገምሶ ሲጥለው ሌላ ከፍተኛ ፍንዳታ አሰማና ከተማዋን የብርሃን ርሻት ረጭቶባት አለፈ።

ላውንቸሩ ከፈጠረው ከባድ ፍንዳታ የተነሳ የኤሌክትሪክ መስመርም አብሮ ተቆረጠና የፍዳታው ብርሃን መጥፋቱን ተከትሎ ከተማዋን ጥቁር ጨለማ ዋጣት። ደብረብርሃን ፀጥታዋ ተናጋና። በየቦታው የጥይትና የወሾች ድምፅ ያምሳት ጀመር። ከጥይት ጨኸት በስተቀር በሌላ ምድብ ምን እየተሰራ እንደነበር የምስማውም ሆነ የማውቀው ነገር አልነበረም። የማውቀው ነገር ቢኖር የስራ ድርሻዬን እየተወጣሁ መሆኔን ብቻ ነው። አሁን ትእዛዝ ሰጭ ሳልሆን ትእዛዝ ተግባሪ ነኝ።

ማማው ውስጥ የነበረው አንድ የጥበቃ ፖሊስ በላውንቸሩ ወላፊን ከማማው ላይ ተወርውሮ መሬት እንደወደቀ በጨለማ ውስጥ በግምት ይታያኝ ነበር። በየአቅጣጫው የነበሩ ፖሊሶች የተወሰነ የተኩስ ድምፅ ያሰሙ ቢሆንም ብዙ ባለመግፋታቸው እና በመጨረሻ ላይ የኛ ሃይል እያየለባቸው ስለመጣ ሮጠው ለማምለጥ ወዲህና ወዲያ በመሯሯጥ ላይ እንዳሉ አንድ ፖሊስ ብቻ ዋናውን በር ከፍቶ ወደኛ መገስገስ ጀመረ። ፖሊሱን ለማስቆምና እጁን እንዲሰጥ ለማድረግ መስፍን ደጋግሞ «ቁም!» የሚል ትዕዛዝ ቢሰጠውም እምቢ ብሎ በመጠጋቱ ብዙም

ሳይርት በጥይት ተመትቶ ወደቀ። ወደ ውስጥ ዘልቀን ለመግባት የሚቋቋመን ሀይል አልነበረም። ወህኒ ቤቱን ከደቡብ ወደ ሰሜን የሚያጠቃው ሀይል አጥሩን ዘሎ ለመግባት ሲታገል ከሌላ ማማ ላይ ተኩስ ስለተከፈተበት ሁለተኛውን የላውንቸር ጥይት በዚህ ማማ ላይ ስደግመው አሱም ወዲያው ከማማው ወረደ። የማማውም ድራሽ ጠፋ።

በቦንብና በቀላል መሳሪያ እየታገዝን ወደ ውስጥ ዘልቀን በመግባት የወህኒ ቤቱን ግቢ ሙሉ በሙሉ በቁጥጥራችን ስር አደረግን። ወደኋላ የቀረው በሩን ለመስበር የተዘጋጀው ጅሌ ሃይል ሲሆን ግቢው ከውጊያ ነፃ መሆኑን ሲረጋገጥ የመሰበሪያ መሳሪያዎችን በትከሻው እንደተሸከመ ወደ ውስጥ ገባ። ከዚያ በኋላ ትዝ የሚለኝ ነገር ቢኖር እነዚያን ትላልቅ የወህኒ ቤቱን የችንካር ቁልፎች ፈልቅቆ ለመስበር በሩን እንደንበ መንጋ የወረወረው አፍራሽ ሃይል በተገርሞ አለዛም ደግሞ በመደነቅ መመልከቱን ብቻ ነበር። የመጀመሪያው በር ዙሪያውን ክብ ሆኖ በውስጡ 11 መኖሪያ ክፍሎች ያሉት ነው። ይህ ሰማይ ጠቀስ ግንብ በከፍተኛ ጥንቃቄና ጥንካሬ የተሰራ ሲሆን የተቆለፈበት የዋናው በር ቁልፎችም እጅግ ከባድ ከሆነ ብረት የተሰሩ ነበሩ።

ከተወሰኑ ደቂቃዎች በኋላ የዋናው መግቢያ በር ሙሉ በሙሉ ተሰባብሮ ወለል ብሎ ሲከፈት በደብረብርሃን መሃል ከተማ ሰማይ ላይ ሁለት ተጨማሪ የላውንቸር ጥይት ደገምሁ። ከሌላ ወገን የሚተኮስ የመሳሪያ ድምፅ አልነበረም። ወደ ወህኒ ቤቱ አስተዳደር ዕህፈት ቤትና ግምጃ ቤት ገብተው እያንዳንዱን ቢሮ በመፈተሽ የተለያዩ ሰነዶችን እንዲያወጡ ሻለቃ መስፍን ትዛዝ ሲሰጠቸው እየተጣደፉ በየቢሮው በመግባት ይበረብሩ ጀመር። የአስረኞቹ በር ወለል ብሎ ሲከፈት አስረኞቹ ግር እያሉ በቻ ላይ ከፊት ለፊታችን መጡ። ከማደሪያቸው እንደተለቀቁ የዶሮ ጫጮቶች ተርመሰመሱ። አስረኞቹን ስመለከት የደስታ ሲቃ ሲተናነቀኝ ተሰማኝ። አስረኞቹ በበኩላቸው «ነፃ ወጣን ማለት ነው» እያሉ በመጮህ በሩጫ በየአቅጣጫው ሲባረሩ እና አንዱ ከአንዱ ሲጠራሩ እንደህልም ይሰማኝ ነበር። ከዚያ ጥቁር ሞት ተብሎ ከተሰየመውና ከአዲው

መንግስት ጀምሮ የእስረኞች ማለቃያ ከነበረው ወህኒ ቤት ነፃ የወጡት እስረኞች ከ650 በላይ ቁጥር ያላቸው ሲሆኑ በወቅቱ የነበረውን የእስረኞች ጩኸትና ትርምስ ሲታይ በአንድ ወህኒ ቤት የነበረ እስረኛ ብቻ ሳይሆን የደብረ ብርሃን ከተማ ህዝብ በሙሉ በመሸሽ ላይ ያለ ይመስል ነበር። ደብረ-ብርሃን ለተወሰነ ደቂቃ ያህል በዚህ ምስቅልቅል ውስጥ ጸጥታዊ ደፍርሶባት ቆየች።

በሌላ በኩል ግንደመንግስት ሰራዊት ወደከተማዋ ለእርዳታ የመጣ ቢሆንም ደፍጦ በነበረው ሃይላችን በተከፈተበት ተኩስ አንድ ሰው ሲሞት የተቀረው ደግሞ አቅጣጫውን ቀይሮ ለመሸሽ ተገደደ። በግርግሩ ውስጥ ለምን እንደመጣ የማይታወቅ የቀይ መስቀል መኪና ሹፌር ተመቶ እንደቆሰለመጨረሻላይሰንሰማ በሌላ በኩልም ከጠባሴ ወታደራዊ ካምፕ የመጣ አንድ ቀራጭ ፎቶ ለማንላት ሲሞክሩ ከፍተኛ ጉዳት የደረሰበት መሆኑን ወደ መጨረሻው ሰምቻሁ። ከዚያ ውጭ ምንም አይነት ወታደራዊ ሀይል ለእገዛ የደረሰ አልነበረም። እስረኞቹ ከተማውን ለቅቀው መውጣታቸውን እንዳረጋገጥሁ ለማራገፊያ ምልክት የተዘጋጀውን የላውንቸር ጥይት ለሁሉም በሚታይ መልኩ በአየር ላይ መተኮስ ነበረብኝ። የመጨረሻው የግዳጅ ማብሰሪያ የላውንቸር ጥይት በደብረ-ብርሃን ጥቁር ሰማይ ላይ ሽትብ ተምዘዝዘ።

«አበቃ ደብረ-ብርሃን ከእንደግዲህ በኋላ ወደሰላምሽ ተመለሺና አንቀላፊ። ከአሁን በኋላ የምንመጣብሽ ለሽብር ሳይሆን ለመዝናናት ብቻ ነው።» በጨለማ ውስጥ ደብረ-ብርሃንን በሁሉም አቅጣጫ እየተመለከትሁ አፅናናኋት ።

እኔና ሻለቃ መስፍን ምድባችንን ይዘን ወደ ቀጠሮ ቦታ ስንደርስ ሁሉም በፍጥነት ተንቀሳቅሶ ቀጠሮ ቦታ እየጠበቅን ነበር። ከእያንዳንዱ ሰው ፊት ላይ የሚነበበው የደስታ ስሜት ቃላት አይገልፀውም ነበር። ከዛሬ በኋላ ብሞትም አይቆጩኝም በማለት መሬት ላይ ይንከባለል የነበረ ሰውም አይቻለሁ። እንዳንዱም እንገት ለእንገት ተቃቅፎ ይላቀሳል።

የሞተ የቆሰለ ሰው ቁጥጥር ተደርጎ በኛ በኩል እንዲገኝ ለ እንጨት የጫረው አልነበረም። በ30 ደዲቃ ግዜ ውጣጥ የደብረብርሃን ወህኒ ቤት ተሰብሮ ያለምንም ጉዳት 656 እስረኛ ነፃ የመውጣታቸው ተስፋ እውን ሆነ። የምንፈልገውን የተወሰነ ሀይል ከውስጡ መርጠን ይዘን ወደ ማረፊያ ቦታችን እንቅስቃሴ ስናደርግ ከሌሊቱ 7 ሰአት አካባቢ ሆኖ ነበር። ያለምንም ችግር ማረፊያ ቤታችን ደረስንና ለሌሊቱን በዚያው እረፍት አደረግን። አለኝና ሻምበል ማካከል በለጠ አይኖቹን ጸጥቦ ስሩቅ ሲያስብ ቆይቶ

«ለማህ ዓለም ስገድ የደብረብርሃን ወህኒ ቤት እስረኞችን የማስለቀቁ እቅስቃሴና አተቃላይ ውጤት ይህንን ይመስል ነበር። እስከ አሁን በሰማኸው የፕሮፌሰሩት አዛዝ ሰላሳ ደቂቃ በደብረብርሃን ኦፕሬሽን በዚህ መልኩ ተጠናቀቀ። ዘጠና ደቂቃ በአቲቪን አንብቦኸዋል » አለና ጠየቀኝ በአዋንታ እራሴን ከፍና ዝቅ አደረግሁና « አዎ ጥሩ ታሪክ ነው » ስል እንዳነበብኩት አረጋግጥኩለት። ከዚያም በነገረኝ ሁሉ ተገርማ ትኩር ብዬ እየተመለከትኩ «ሐሰብኩባቸው የእስራኤል የሰለለ ሂደቶች ሁለፉ እጅግ የመሰጠኝ ታሪክ ነበር። አሁን ደግሞ ሰላሳ ደቂቃ በደብረብርሃን የበለጠ አሰደንቆኛል » ስለው ከተከቁመጠበት ተነስቶ በዝግታ እርምጃ እየተንጎራደደ።

«ልክ ነህ። በአገራችን የመቀሌ እስር ቤትን ወያኔ ሲሰብር የነበረውን ሂደት ለመግለፅ በተደረገው ልሳብ እንጠልጣይ ትረካ ተራራውን በአንቀጠቀጠው ትውልድ መፅሐፍ ውስጥ «አጅብ» ተብሎለታል። ዘጠና ደቂቃ በአቲቪ የእስረኞች ማስለቀቅ ኦፕሬሽን የተከናወነው በአለማችን በሚታወቀው እና ከአንድ የጭድ ክምር ውስጥ በጨለማ መርፌ ፈልፍለው ማውጣት ይኣላል የሚል አንፃራዊ ስም በተሰጠው የሰለላ ድርጅት በሞስድ ነው። የመቀሌው እስር ቤትም ቢሆን የረጅም ወራት እቅድን የወሰደ ነበር። ከዚያም በላይ ከአንድ ብርጌድ የበለጠ የሰለጠነ ጦር የተካፈለበት ነው። ሰላሳ ደቂቃ በደብረብርሃን ግን ከአርባ ባለበለጠ ታጣቂዎች በሰላሳ ደቂቃ የተከናወነ እውነተኛ ታሪክ ነበር። ብታምንም ባታምንም እኔ ከነገርኩህ በላይ ሂደቱ እጅግ ፈታኝ እንደነበር ላረጋግጥልህ እችላለሁ» አለኝና መንጎራደዱን ቀጠለ።

ምዕራፍ አስራ ሁለት

የናዝሬቱ ሽማግሌ

በሳምንቱ መጨረሻ አርብ ከሰአት በፊት የምስራቅ ሸዋ ዋና ከተማ ወደ ሆነችው የአሁኗ አዳማ የጥንቷ ናዝሬት ከተማ ሄድሁ። ናዝሬት የገባሁት ከጠዋቱ አራት ሰዓት አካባቢ ሲሆን በተሰጠኝ አድራሻ መሰረት በቀጥታ የሄድኩት ወደ ቀድሞው የመፀሀድ ጽፈት/ ቤት ነበር። ከዕፈት ቤቱ እንደደረስኩ ያገኘሁት እንደ በሩን የሚጠብቅ ባላገር መሳይ ዘበኛ ነው። ዘበኛው እጭር ቆመጡን እያወዛወዘ ወደእኔመጥቶ ከበሩ ላይ አስቆመኝና ምን እንደምፈልግ ጠየቀኝ።

ከአዲስ አበባ የመጣሁ መሆኔን ገልጬለት ዋና ሊቀንበሩን ለማነጋገር እንደምፈልግ ለማስረዳወትስጀምር ለምን ጉዳይ እንደምፈልጋቸው በቅድሚያ ለሱ መንገር እንዳለብኝ ገለፀልኝ። ጠላሁ ገዜ ነበር ራሴን ለሱ በቅድሚያ ማስታወቅ እደነበረብኝ የተረዳሁት። በግል ፕሬስ ውስጥ የምስራ ጋዜጠኛ መሆኔን ነግሬው ዋና ሊቀመንበሩን ማግኘት እንዳለብኝ አስረዳሁት። ከቆምኩበት ትቶኝ ወደ አላፊው ቢሮ ገባ። ብዙም ሳይቆይ ተመልሶ መጣና እንድገባ የተፈቀደልኝ መሆኑን ነግሮኝ የመግቢያውን በር በአገጩ አመለከተኝ።

ከውስጥ የጠበቁኝ ረጅምና ቀጭን ሰው ብዙ የእድሜ ክልልን ያለፉና እርጅና ጥላውን የጣለባቸው ነበሩ። ያም ሆኖ ግንእርጅናው የልባቸውን ወኔ ገና ሙሉ በሙሉ በቅጥጥር ሥር አላዋለውም ብሎ ለመናገር እንደሚቻል በውይይታችን ወቅት ለመረዳት ችያለሁ። እኔ ከውጭ ስገባ ከተቀመጡበት ተነስተው ከጨዋታው በኋላ እንድቀመጥ ጋበዘውኝ እሳቸውም ተመልሰው ደረጃ የእንጨት ወንበር ላይ የመውደቅ ያህል ሲየርፉበት አጡቱታዋን አሰማች። የክፍሉን ጣሪያና በክፍሉ ያሉትን ተሳታፊዎች በአንክሮ ከታዘብኩ በኋላ ሽግሉውን አላፊም ደጋግሜ

አስተዋልኳቸው። ቁመታቸው ከመርዘሙ ይመስለኛል ሰፊ ትክሻቸው እንደ ንስር አሞራ ክንፍ ቁልቁል ተመልሷል። ረጃጅም የእጆቻቸው ጣቶች በእርጅና ብዛት የፌንጣ እግር መስለዋል። በራቸው የራስ ቅላቸውን መሃል ለመሃል ስለገመሰው ወንዝ የከፈለው መሬት መስሏል። ትልቅ አፍናጫቸው ከወደ ጫፋ ሲታይ ወደ አንድ ጎን እንደ ደጋን ዞሮ ተጣምሟል። በአጠቃላይ እርጅና ሙሉ በሙሉ ጓዙን ጠቅልሎ ተሳፍሯቸዋል ማለት ይቻላል። የጠፋባቸውን ነገር እንደሚፈልጉ ሁሉ ከአጠገባቸው ያለውን ወረቀት እያገላበጡ ያለምንም ንግግር ብዙ ደቂቃዎች በዝምታ አሳለፍን። ከብዙ ዝምታ በኋላ «ለመሆኑ በደህና ልትጠይቀኝ መጣህ?» ካሉኝ በኋላ ነበር ስለመጣሁበት ጉዳይ በአጭሩ ማስረዳት የጀመርኩት።

«በሰላም ነው ጌታዬ » አልኩና ወደምፈልገው ዝርዝር ነጥብ ገብቼ ስጠቃቅሰላቸው ትኩር ብለው እየተመለከቱኝ ለብዙ ደቂቃ ቆየን። ከዚያም እኔን ከአሁን በፊት በስም የሚያውቀኝ መሆናቸውን ጭምር አስረድተውኝ እንድ ቀን ብንገናኝ ብለው ይመኙት እንደነበር ከነገሩኝ በኋላ ለቃለመጠይቅ መስማማታቸውን ስለተረዳሁ መቅረፅ ድምፄን አስተካክዬ ከጠረጴዛው ላይ በማድረግ

«በመአሀድ ውስጥ የመጀመሪያው መስራች ነበሩ?» የሚል ጥያቄ ሰነዘርኩላቸው።

ሽማግሌው ለጥያቄዬ መልስ ከመስጠታቸው በፊት ትኩር ብለው በድጋሚ ተመልክተውኝ እንደገና አይኞቻቸውን ከእኔ ላይ በመንቀል በጠባቢ መስኮት እሩቅ አሻግረው ውጭ ይመለከቱ ጀመር። እንደ እውነቱ ከሆነ ይመለከቱ የነበረው በዚያ አካባቢ ያሉትን እንቅስቃሴዎች ሳይሆን አልፈው የመጡባቸውን ረጅምና የተወሳሰቡ መንገዶችን እንደነበር እርግጠኛ ሆኜ መናገር አቸላለሁ።

«የመአሀድ የመጀመሪያው መስራች ከሆኑት ሰዎች አንዱ ነኝ ብዙ ችግሮችንም ቀምሻለሁ» አሉኝ ከዝምታ መልስ።

«መአሀድን ለመመስረት የፈለጋችሁበትን ምክንያት

ሊገልፁልኝ ይችላሉ? ከህገሰ ዋና መነሻችሁና መሰረታችሁስ መአህድ ነበር? ወይስ ከጀርባ ሌላ ምክንያት ነበረው?» ስላቸው፡፡ በትናንሽ አይኖቻቸው ትኩር ብለው ከተመለከቱኝ በኋላ

«ለመአህድ ቅድሚያ መመስረት ሌላ የተደበቀ አጀንዳ አልነበረንም፡፡ ለማአህድ መመስረት ዋናው መነሻ አርባ ጉጉና በደኖን በመሳሰሉት አካባቢዎች የደረሰው የአማራው ህዝብ ጭፍጨፋ ነበር፡፡ ይህ ድርጊት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየሰፋ ስለመጣና በወቅቱ በሽግግር መንግስቱ በኩል ጉዳዩ ትኩረት ስለተነፈገው እና ሁኔታውም እየተባባሰ በመቀጠሉ ነበር የአማራ ድርጅት መመስረት እንደሚያስፈልግ የተገነዘብነው፡፡ በተለይም ደግሞ ድርጊቱ ይቀነባበር የነበረው በየክልሉ ይገኙ በነበሩት የወቅቱ ባለሥልጣኖች ግፊትና ትዕዛዝ ስለነበር ይህንን ሁኔታ ለማርገብ ሲባል ነበር የተወሰንን ሰዎች በድብቅ መመካከር የጀመርነውና ስለአማራው ሊከራከር የሚችል አንድ አካል ለማቋቋም የወሰነው፡፡ ከዚያ በፊት ግን ጥያቄህ ብዙ መንገድን ወደኋላ ተመልሶ የሚቃኝ ስለመሰለኝ እኔም ወደኋላ ተመልሼ አንዳንድ ነገር ላብራራልህ መሰለኝ፡፡

አማራው ቀደም ሲል በነበረው የመሪነት ደረጃው የአገሩን ዳርድንበርና አንድነት ከጠላት ለመከላከል በነጭ ለባሽነት ሲያገለግል በየጠረፉ ነበር የኖረው፡፡ በመላ አገሪቱ በአሱት የጠረፍ ግዛቶች ተሰራጨቶ የኖረውም በደመወዝ ተቀጥሮ ሳይሆን በሚያስተዳድረው አካባቢ መሬት እንደደሞዝ እየተሰጠው እንደነበር ታሪክ ያስታውሳል፡፡ እሱም ቢሆን ለራሱ ባርኔጣ እና ለእግሩ ጫማ ሳይኖረው ጠላት መጣ በተባለበት ሁሉ እየተንቀሳቀሰ አጥንትና ደሙን ለአገሩ ሲገብር ኖሯል፡፡

በአሁኑ ወቅት የምንመለከተው ሃቅ ግን ከዚህ የተለየ ሆኖ አማራው የታሪክና የሀገር ጠላት እንደሆነ ተቆጥሮ ከደርግ መግባት ጀምሮ የመወገዝና የመግደል አጀንዳ ተከፍቶበታል፡፡ ቀደም ሲል በነበረው የአስተዳደር ስርአት የነበረውን ይዞታ በተመለከተ እንደመቀስቀሻ መሳሪያ ተወስዶ ህዝብን በሃይል ቀምቷል ተብሎ ይዞታው ስለተወሰደ አሁን በየትኛውም ክልል

ቢሆን እንደማንኛውም ነዋሪ በላቡ እየለፋ ነው። ስለሆነም አሁን ያለው አማራ በሚኖርበት ክልል ሁሉ እየኖረ ያለው እንደ ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ በመዛመድና በመደባለቅ በዘርም ሆነ በባህል ከምንም በላይ በእምነቱ ተመሳስሎና ተደባልቆ በሚኖርበትና በሰፈረበት ክልል ሁሉ እየተጋባና እየተዋለደ ዘሩ ከሌለው ዘር ተቀላቅሎአል።

በዘሩ ብቻ ሳይሆን ከሌለው ዘር ጭምር በማንኛውም ነገር ተመሳስሏል። እየሰራ ተመሳስሎ በላቡ ውጤት ኖረ እንጂ እንደሚባለው በኃይል አስገድዶ እየዘረፈና እየቀማ የኖረ ጨካኝና እምነት አልባ ህዝብ አልነበረም አይደለም። ሃቁ ይህ ሆኖ እያለ ነው እንደሸፍታ ተቆጥሮ ሰይፍ የተመዘዘበትና አንደ እንስሳ እንዲታረድ የተፈረደበት። እኔ እንደማምንበት ከሆነ ከአያት ከቅድመ አያቶቻችን የወረሰነው ባህልና እምነት እነሱ በሚሉት መንገድ እንደፈለግን እንድንኖር እና እድንሰራ የሚፈቅድልን ሳይሆን ፈርሃ እግዚአብሔርን የተከተለ ነው።

ለዚህም ይመስለኛል የዛኑም ያህል ቢበደል አገሩንና እምነቱን የሙጥኝ ብሎ በደሉን የቻለው። አማራው በብሔር ደረጃ አማራ ተብሎ ከመጠራቱ በቀር በአማራነቱ ያገኘው የተለየ ጥቅም አልነበረውም። በተለይ በአሁን ሰዓት ያሉት አማርኛ ተናጋሪዎች « አማራ » ናቸው ከመባላቸውም በቀር ከየትኛው የአማራ ክልል እንደመጡም እንኳ አያውቁትም። አያትና ቅድመ አያቶቻቸው ከየትኛው የአማራ ክልል እንደመጡ ቢጠይቁም በትክክ አውቀው አይመልሱም። እነሱ ወገኔ ብለው የሚጠሩት ሕዝብ የኖሩበት አካባቢ ሕዝብ ብቻ ነው። በዚህ ሁኔታም ብዙ ዘመናትን አስቆጥረዋል።

በዚህ ሁኔታ የኖረን ህዝብ በድንገት « አገርየለቅቀህ ውጣ » ተብሎ የአስቸኳይ መርዶ ሲለጠው እና ከግንባሩ ላይ የጠመንጃ አፈመዝ ከደረቱ ጦር ከአንገቱ ካራ ከጭንቅላቱ መጥረቢያ ከሆዱ ሳንጃና ጦር ተደቅኖበት እንዲህ አይነት ትዕዛዝ ተሰጥቶት እንዴት ወዴት ብሎ ምክር ለመጠየቅም እንኳን ግዜ በማይሰጥ ሁኔታ ነበር እርምጃ እየተወሰደበት የነበረው። እነኚህ ሁኔታዎች

ደግሞ በክልሉ መንግስት በኩል ድጋፍና ማበረታታት ይሰጣቸው ስለነበር ችግሩን የበለጠ እንዲወሳሰብና ግራ እንዲገባው ስለአደረጉት እራሱን እንኳን መከላከል ተስኖት በጅምላ እንደእንሰሳ ታረደ። ለእገራቸው ብዙ ነገር ስርተው ያለፉት ጥንታዊ መሪዎችና አባቶችም የሰሩት ሁሉ ተዘንግቶና ተረስቶ ሳይሆን በምቀኝነት ብቻ በመነሳሳት የሰሩት መልካም ስራ ግብስብስና ቆሻሻ ተጭኖበት ውለታቸው ስድብ ሆነ። ዘራቸውም እነሱ ፈፀሙት በተባለው ተጠያቂ ነው ተብሎ ስር ነቀል ዘሩን የማጥፋት ሰፊ ዘመቻ ተካሄደበት።

በተለይም የአማራው ተወካይ ነው ተብሎ በአማራው ስም ይንቀሳቀስ የነበረው ድርጅት ዋና ሊቀመንበር የነበረው ታምራት ሳይኔ የበግ ለምድ ለብሳ በበጎች መካከል እንደገባቸው የተከላ ባህታዊ በአማራው ህዝብ ስም በአዲን የተባለውን ጭንብል አጠልቆ አማራውን ከምድር ዳርቻ ለማፅዳት ያለመታከት በየክልሉች እየዞረ የአልቂት ነጋሪቱን አስጎስሟል። መጥቀስ ካስፈለገም በሰማሌ ክልል ተገኝቶ ነፍጠው « ምንትስ ሰማሌ » ሲልህ የኖረ ስለሆነ የመበቀያህ ወቅትህ አሁን ነው » በማለት የለየለት እብደቱን አስመስክሮ እንደነበር የታሪክ ምስክርነት የሚሰጠው እራሱ የሰማሌው ህዝብ ነው።

በወቅቱም በመንግስት የመገናኛ ብዙሃን የዚህን አይነት ፀረ አማራ እንቅስቃሴዎች በስፋት ሽፋን ተሰጥቶበት ቅስቀሳ ይደረግ ስለነበር በየክልሉ ያሉ በአስስተሳሰብ ደረጃ ወደጊላ የቀሩና ሰውን መግደል እንደትልቅ ጀብደኝነት የሚቆጥሩ ወገኖችን በመወሰወስና በማነሳሳት በአማራው ላይ ያደረሱት ጥፋት እንደዋዛ በቀላሉ የሚነገር አልነበረም። አሁንም አይደለም።

በርግጥ በወቅቱ በመንግስት በኩል የነበረው ፕሮፓጋንዳ ከሁለት ዓመት ህፃን ያልተሻለ አመለካከት ነበረው ለማለት እችላለሁ። አንድ በማስተዳደር ላይ ያለ አካል የሚመራውን ህዝብ እንደራሱ ቤተሰብ መቁጠር እና ጥበቃ ማድረግ ሲገባው ያንንአሳደረገም። እንዲያውም የራሱን ህዝብ ሁለት ቦታ በመከፋፈል «እገሌ ሲበድልህ ኖሯልና አሁን ግዜ ስለገጠመህ መበቀል አለብህ » የሚል መመሪያ መስጠት የለየለት እብደት

ነው ባይባልም እንኳን ጀማሪ ወፈፌነት ነበር ለማለት ግን እችላለሁ። በነዚህ ምክንያቶች በየክልሉ በነበሩት አንዳንድ ግለሰቦች ምክንያት በዙ ስህተት ብቻ ሳይሆን ብዙ እብደት ተፈለፀሟል። በዚህ እብደት መካከልም ብዙ የአማራ ብሔር ተወላጆች ከነህይወታቸው በጅምላ ወደ ጥልቅ ገደል ተወርውረዋል፤ ከነህይወታቸው ቤት ተዘግቶባቸው በእሳት ተቃጥለዋል፤ በስለት እየተተለተሉ ታርደዋል። በጥቅሉ ለመጨረሻ ትውልድ ጥሩ ያልሆነ የታሪክ ስህተቶች ፈፅመው አልፈዋል። የተሰሩት ስህተቶች በጣም አስቀያሚና በመጨረሻ ትውልድ ህሊና ውስጥ ደስ የማይል በተለይም ለእኛ ለኢትዮጵያኖች ባህል እና እምነት የማይስማማ ነበር። ባለቤቷ ከፊት ለፊት እያያት በእንስሳዊ ባህሪ ሚስት ወሲብ ተፈፅሞባታል። ለአቅመ ሄዋን ያልደረሱ ቤት ልጆች በእናትና በአባታቸው ፊት ክብረ ንፅህናቸውን ተደፍረዋል።

ይህ ለእኛ ለኢትዮጵያኖች አይደለም እምነትና ባህል ለሌላቸውም አገራት ህዝቦች እንኳን የማይስማማ ጥቁር ጠባሳ ነው። ያ ዘመን ለእኛ ጥሩ አልነበረም። አሁን አለፈ ብለን እንደታሪክ ለማውራትም እንኳን ቁስሉ ገና ባለመጥገኑ ምንም ማረጋገጫ የለንም። ለምን ብትለኝ ትውልዱ ብዙ ቂምና ብዙ ጠባሳ በሆዱ አምቆ እንደያዘ ነው።

የምነግርህ ተረት ሳይሆን ይህ ድርጊት ይፈፀም የነበረው በዚሁ በናዝሬት ወረዳ በሚገኘው አካባቢ ስለነበር ሁሉን ነገር በታዛቢነት አይቻለሁ ሰምቻለሁ። ከዚህ በኋላ ነበር ሁለትና ሶስት ሰዎች እየሆንን መመካከርና ስልሁኔታው ምን ማድረግ እንዳለብንም መወያየት የጀመርነው። ከብዙ ውይይት በኋላም የፖለቲካ ድርጅት በአማራው ስም ለመመስረት ተሰማማን። በርግጥ ከስላማዊ የፖለቲካ ትግል ውጭ የሆነ እራስን የመከላከል እና ሀይልን በሃይል የመመከት አሳብም ከብዙዎች በጥያቄ መልክ ይቀርብ እንደነበር አስታውሳለሁ። በዚህ መንገድ አማራው ልሂድ ቢል የአትዮጵያ የወደፊት ሁኔታ ትንቢት ሳያስፈልገው ምን

ጥፋት እንደሚደርስ የታወቀ ስለነበር ይሄኛውን መንገድ እንደምርጫ አድርገን አልወሰድንም ነበር። በሰላማዊ መንገድ መንቀሳቀሱን ከተስማማንበት በኋላ የመጀመሪያውን ስብሰባ ያደረግነው በጥቅምት ወር ላይ በ1984 ዓ.ም ከጠዋቱ ሶስት ሰዓት በማርያምቤተክርስቲያን ቅጥር ግቢ ውስጥ ከቤተልሔሙ ጀርባ በናዝሬት ከተማ ነበር። ስብሰባችንን ናዝሬት ከተማ ያደረግንበት ዋናው ምክንያት እሁድና ቅዳሜ ከቅዳሴ በኋላ ምእመናን እየተሰበሰቡ መወያየት ስለሚችሉና በቤተ ክርስቲያን ቅጥር ግቢ ውስጥ በረከት ያለ ሰው ተሰብስቦ ቢታይም ሌላ አላማ ይኖረዋል ተብሎ ትኩረት ስለማይሰጥበት እንደሚሰጥር ጠባቂ ለመጠቀም አስበን ነበር። በርግጥም ልክ ነበርን። ማንም ምን ትሰራላችሁ ብሎ የጠየቀንም ሆነ ያየን አልነበረም።

ቅዳሜና እሁድ በቅድስት ማርያም ቤተክርስቲያን ግቢ ከቅዳሴ በኋላ እየተገናኘን ለበርካታ ሳምንታት ተወያይተን በመጨረሻ አንድ ሀሳብ ላይ ለመድረስ ቻልን። እንደመነሻ ሃሳብ ይዘን የነበረው በቅድሚያ «ህዝብን ማነቃቃት» የሚል ሲሆን ለምስራቅ ሸዋ ቅርብ በሆነው አካባቢ ያለውን ገበሬ በመቀስቀስ እራሱንም ከጥቃት እየተከላከለ ሌላውን በተለይም በአርሲና በባሌ ክልል ውስጥ ያለውን ወገኑን ከሞት ማትረፍ እንዳለበት ለማስረዳት የምንችልበትን ንድፈ አሳብ ይዘን ቀርቦን። በቀረበው ሃሳብ ላይ ትኩረት ሰጥተን ከተወያየንበት በኋላ ከውሳኔ ላይ ደርሰን ተለያየን።

እስከሚቀጥለው ቀጠሮ ማንኛውም ነገር በምሲጢር እንዲያዝ አድርገን ቆይተን ህዳር ስድስት ቀን 1984 ዓ.ም አረርቲ ወረዳ የመጀመሪያውን ስብሰባችንን በአደረግንበት ወቅት ከምንጃር ከሸንኮራ ከቡልጋና ከተለያዩ የገጠር ወረዳዎች ብዙ ህዝቦች መጥተው እንደነበር አስታውሳለሁ። ከየወረዳው ለመጡት የገበሬው ተወካዮችም ስለገዳዩ በጥቅል አነጋገርናቸው ለህዳር 14 ቀን 1984 ዓ.ም ቀጠሮ ይዘን የተለያየን ሲሆን ከዚያ በፊት ግን ማንኛውንም ነገር በድብቅ ተይዞ ውስጥ ለውስጥ ከመነጋገር

በዘለለ ከማንም ጋር ይፋ ውይይት እንዳይደርግ ስብሰባውን ከመበተናችን በፊት ከሁሉም ወረዳዎች ለመጡት ወገኖች አስጠነቅቀናቸው የሚቀጥለው ስብሰባችንም የሚደረገው በዚያው በአረርቲ ከተማ ሊሆን እንደሚችል ነግረናቸው ወደ ናዝራት ተመልሰን መጣን።

ህዳር 19 ቀን 1984 ዓ.ም በነበረን ቀጠሮ አርርቲ ከተማ ስንደርስ ቦታውን በህዝብ ተጨናንቆ ያገኘነው ሲሆን ከተለያዩ የገጠር ወረዳዎች የመጣው ሰው ቀላል የሚባል አልነበረም። አብ ዛፍው ገበሬ ከነመሳሪያው ስለነበር ለጦርነት የተዘጋጀ እንጂ ለስብሰባ የተጠራ አይመስልም ነበር።

የተለያዩ የጦር መሳሪያ የታጠቀውን ወገኔን ስመለከት ልቤን በጣም እየሞቀኝ በደስታ ተውጮ «አሁን የአንተ ወገን ነው ምንም ከላለ እንደሌለው ሰው በጀምላ የሚታረደው?» በማለት እየደጋገምሁ በስብሰባው መሃል ራሴን እጠይቅ ነበር። በአለቱ ደግሞ የእንግሊዝ መንግስት በጎ አድራጊ ድርጅት ለአረርቲ ከተማ መብራት ለማስገባት አረርቲ መጥቶ ስለነበር ከአዲስ አበባ የመጡ የአካባቢው ተወላጆችም አብረው ነበሩ።

እኛም አጋጣሚውን በመጠቀም ከአዲስ አበባ የመጡትን የአካባቢውን ተወላጆች የስብሰባችን ተካፋዮች እንዲሆኑ አድርገን ስለገዳዩ በስፋት ለመነጋገር አጋጣሚውን አግኝተን ስላማከርናቸው እነሱም ሃሳቡን እንደሚደግፉትና አብረውን እንደሚሰሩም በሙሉ ፈቃደኝነት ገልፀውልን ነበር። በተለይም የጥበቅና ሞያ ያላቸው አቶ ግርማ ማን አገደውና ጌታ መሳይ ደገፋ የተባሉት ሁለት ሰዎች ከስብሰባ በኋላ አዲስ አበባ የሚገኙበትን አድራሻ ሰጥተውን እንዴት አድርገን መገናኘት እንደምንችል ከተነጋገርን በኋላ የስብሰባችን ፍፃሜ ሆኖ እነሱም ወደመጡበት ተመለሱ። እኛም የለቱን ስብሰባ በዚሁ ዘግተን ወደናዝራት መጣን። በሚቀጥለው ቀጠሮአችን ወደ አዲስ አበባ ገብ ያደረግነው ከእኔ ጋር ሰባት ሰዎች ስንሆን ቀኛዝማች ነቅአጥበብ በቀለ ፊታው ራሪ ተዘራ ወልደጊዮርጊስ አቶ ፀጋዬ ገብረሚካኤል፣ አቶ ከንፈ ክብረት እኔም እራሴ እና ሌሎችም ነበሩ። አዲስ አበባ እንደደረስን በቀጥታ የሄድነው የአቶ ግርማ

ማን አግደው ቢሮ የሚገኝበት አካባቢ ብሔራዊ ተብሎ ከሚጠራው ሰፈር ሲሆን ብዙም ሳንደክም ነበር የአቶ ግርማን ቢሮ ያገኘው። ወደ ውስጥ ስንገባ አቶ ግርማን ከቢሮአቸው ተቀምጠው እየጠበቁን ስላገኘናቸዉ ከላቸው ጋር አንዳንድ ሁኔታዎችን ከተወያየን በኋላ ጉለሌ ከሚገኘው የወይዘሮ አልማዝ ኃይለማርያም ቤት በአቶ ግርማ መሪነት በራሳቸው በአቶ ግርማ መኪና ተሳፍረን ጉዞ ጀመርን። ከወይዘሮ አልማዝ ቤት ስንደርስ አምስት ሰዎች እየጠበቁን አገኘናቸው። ከሁሉም ጋር የተዋወቅን ስንሆን አንደኛው የወይዘሮ አልማዝ ባል ነበሩ።

ዶክተር ፀጋዬ ወርቅነህ እና ፕሮፌሰር አስራት ወልደየስም በቦታው ነበሩ። በዚህን አለት ነበር ለመጀመሪያ ጊዜ ከፕሮፌሰር አስራት ጋር በግንባር የተገናኘሁትና የተነጋገርኩት። በአጠቃላይ ስብእናቸውንና ግርማ ሞገሳቸውን ያስተዋልኩት በጆሮዬ ከምሰማው በእጥፍ አብልጬ ነበር ለማለት እችላለሁ። አለባበሳቸውም ሆነ አነጋገራቸው ኢትዮጵያዊ ቃና ያለው ነበር። ቀኑ ብርዳማ ስለነበር ነጣ ያለ ሙሉ ሱፍ ለብሰው በላዩ ላይ ጥቁር ባለወርቀዘቦ ካፓ ደርበውበታል። ሽበት ሙሉ በሙሉ ወርሮት ገብስማ የሆነው ፀጉራቸውን ከምክም አድርገው አበጥረውት ስመለከት « ከመከም ጎፈራው » የተባለውን አባባል አስታወሰኝ እና ለመጀመሪያ ጊዜ ውስጤን ሲሞቀኝ ስለተሰማኝ ፈገግ አልሁ።

ፕሮፌሰሩ ሁላችንንም በወንድማዊነት መንፈስ ከተዋወቁን በኋላ ወደተሰባሰብንበት ዋናው ገዳይ ገብተን ብዙ ነገሮችን ተወያየን። ፕሮፌሰሩም በወቅቱ እንደነገሩን ከሆነ በጉዳይ ዘርያ ከተለያዩ ሰዎች ጋር እየመከሩበት እንደነበር ነው። ነገር ግን ጉዳዩን ጀምረውት የነበረው በልማት ስም እንደነበረ ገልጸው ይህ የተደረገበት ዋናው ምክንያት ገና ከጅምሩ እንዳይቀጭ ለማድረግ እንደሸፋን ለመጠቀም ሲባል መሆኑን በወቅቱ እኔ ለነበርነው ሰዎች አብራርተውልን ነበር። አሁንም መመስረት ያለበት ድርጅት በልማት ስም ሆኖ መላውን አማራ የሚወክል መጠርያም እንደሚሰጠው አስታውቀውን ለታህሳስ ሁለት ቀን 1984 ዓ.ም

ቀጠሮ ይዘን የእለቱን ስብሰባችንን በመዝጋት ተለያየን። በወ/ሮ አልማዝ ኃይለማርያም መኖርያ ቤት ለሁለተኛ ጊዜ ስንገናኝ ተገናኘን። በእለቱ የነበሩት ሰዎች ከተለያዩ ቦታዎች የመጡና ቁጥራቸውም እጅግ የበረከተ ነበር። ሁሉንም ከዚያን ቀን በፊት የማላውቃቸው ነበሩ። በዚያን ቀን ድርጅቱ ተመሰረተና የመተዳደሪያ ሕግና ደንብ ከተነበበልን በኋላ የድርጅቱ የመጣሪያ ስምም የመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት መዐሕድ እንደሚባል ተነገረን። በድርጅቱ ህግና ደንብም ሆነ በስም ስያሜው የተቃወመባለመኖሩ ምርጫ መደረግ አለበት የሚል ሃሳብ ቀርቦ ፕሮፌሰር አስራት ሊቀመንበር አቶ አበበ ወንድሜነህ ምክትል ሊቀመንበር፣ ቀኛዝማች ነቀለ ጥበብ ተቀደሚ ሊቀመንበር። ዶ/ር ፀጋዬ ወርቅነህ ዋና ጸሐፊ ፣ አበበ ወልደ ሚካኤል የታሪክ ክፍል ፣ ቀኛዝማች ይልማ በድሉ ገንዘብ ያዥ፣ ፕሮፌሰር ነብያት ተፈራ አስተባባሪ ፣ ፊውታራሪ ማሞ በሼ አበበ ተዘራ ወልደጊዮርጊስ አባል ፣ ዶ/ር ወርቅነህ ብስራት እና እኔም እራሴ ታዬ ተሰማ አባል ፣ ግርማ መናግደው አባል፣ ጌታቸው ሁሴን ፣ አባል ፀጋዬ ገ/ሚካኤል ፣ አባል ሀይለ ማርያም ፣ አባል ኮሎኔል በቀለ ደምሴ ፣ አባል ክንፈ ክብረት ፣ አባል ሆነን ከተመረጥን በኋላ ስብሰባው ተጠናቆ ከቀኑ አስራ አንድ ሰዓት ሊሆን ተለያየን።

የመዐሕድ ቅድመ ምስረታ ይህንን በመስለ ሁኔታ የተጀመረ ቢሆንም እኔ በበኩሌ ይህችን ቀን የማስታውሰበት በሁለት አባይ ቁም ነገር ነው ብለውኝ በጠባቢ መስኮት አይኖቻቸውን አሾልከው ውጭውን ይመለከቱ ጀመር። ከዚያም ከኪሳቸው ተጨመታትራ የተቀመጠች መሃረብ አውጥተው ከጎደጎዱ አይኖቻቸው ተገፍተው ብቅ ያሉትን እንጥፍጣፊ የእምባ ዘለላዎች አደራረቁና ቀጠሉ። እንደኛው እና ዋናው ፍሬ ጉዳይ በአማራው ላይ የታወጀው የጥፋት ዘመቻ እንዲቆም የመጀመሪያው ግድብ የተሰራበት መሆኑ ሲሆን ሁለተኛውና አሁንም ድረስ ህሊናዬን እንደቆጠቆጠኝ ያለው ነገር ደግሞ ምትክ የሌለቸው ፕሮፌሰር አስራት ወልደየስን ያጣነው በዚህች እለት መሆኑን ስለማምን ነው። ያን ቀን እሳቸው ሳይፈለጉ በእኛ ግፊት ብቻ ወደ ፖለቲካ

አዘቅት የከተትንበት እሳት ስለነበር ሁልጊዜ አዝናለሁ። ለአማራው የህይወት ዋስትና ሲባል ብዙ ሰዎች ምትክ የሌላትን ውድ ህይወታቸውን ቢዛ አድርገው የሰጡበት የደም እና የአጥንት ታሪክ ማህተብ የታተመበት ያን እሳት ነበር ለማለት እችላለሁ። ይህ ታሪክ ለማንኛውም ትውልድ የሚሸጋገርበት የቀጣይ ዘራችን ማስታወሻ እንደሚሆንም ሙሉ አምነት አለኝ። መኖሩም ያለበት ታሪክ እንደሆነ ስለማምንበት ነው ከመነሻ የጀመርኩልህ። አንተም ብትሆን ማንንም ሳታከስስና ስታወድስም እውነተኛውን ቁም ነገር እንደምታስቀምጥ አተማመናለሁ።

በተለይም በዚህ ታሪክ ጉልህ ስፍራ ሲኖራቸው የሚገባ አንድ የሴት ጀግና አለ። እኝህ ሴት በመግቢያዬ እንደጠቀስኩልህ ቤታቸውን ለመአህድ መመስረቻ ከመፍቀድ አንስቶ ለድርጅቱ መቋቋም የሚሆን ሰላሳ ሺህ ብርም እንደሰጠ አስታውሳለሁ። ሰለወይዘሮ አልማዝ በአሰብኩ ቁጥር የማስታውሰው የአድዋ ጀግናዋን ጣይቱ ቡጥልን ነው።

በዚያ አስቸጋሪ ወቅት ቤታቸውን ለእኛ መሰብሰቢያነት ፈቅደው እኛ ስብሰባውን ስናካሂድ እሳቸው ውጭ በር ከአንዲት ደረቅ ወንበር ላይ ተቀምጠው ጥጥ የፈተሉ በመምሰል እንዝርት በእኛቸው ጨብጠው አካባቢውን በጥንቃቄ ሲጠብቁ እኛ ስብሰባችንን ጨርሰን እንለያይ ነበር። ከምንም በላይ የማልረሳት ደግሞ ከአጠገባቸው የማትለያቸውን አጭር ዱላ ነው። እኛ ሴት ከሳቸው ፈቃድ ውጪ ወደ ግቢ በሃይል ልግባ ብሎ የሚሞክር ቢኖር ያለምንም ማመንታት በዚያች ቆመጣቸው መሃል አናቱን ፈንክተው እንደሚጥሉት እርግጠኛ ነበርሁ።

ስብሰባ መጨረሻችንን ሲያረጋግጡ ወደቤት ንብተው ሻይ ቡና ከጋብዙን በኋላ ያሰናብቱናል። እና ይሄውልህ የመዐሕድ ዕንሰትና ውልደት በኋላም ጉልምስና ይህንን የመሰለ ሲሆን መአህድ በይፋ እንደተመሰረተ የመጀመሪያው ስብሰባ በናዝሪት ከተማ እንዲሆን ተወስነ። ፕሮፌሰሪ አስራት ስብሰባው በናዝሪት እንዲደረግ የፈለጉበትን ምክንያት ሲናገሩም « እኛን ብናዝሪት

የመጣችሁት ሰዎች ለመአህድ መመስረት ምክንያት ስለሆናችሁ የመጀመሪያ ስብሰባችንም የሚደረገው በናዝራት ይሆናል። ሁለተኛው ስብሰባችን ደግሞ ። በብዛት ችግር በተፈጠረበትና አማራው በስፋት የጥቃት ሰለባ በሆነበት ክልል በእርሴ ግዛት በአሰላ ከተማ ይደረጋል »ያሉን ሲሆን ቃላቸውንም አክብረዋል።በእለቱ የአሰላውን ስብሰባ የመሩት ሁለቱ ምክትል ፕሬዳንቶች አቶ አበበ ወንድሜነህና ቀኝ አዝማች ነቅኦ ፕብብ ነበሩ። ይህ ሁሉ ሲሆን የመዐሕድ የውስጥ አላማና እንቅስቃሴ ሁሉን አቀፍ ፓርቲ መመስረት ስለነበር ከተለያዩ ብሔረሰቦች ጋርም በተለያዩ ቦታዎች የየድርጅቱ አላፊዎች እየተገናኙ ይመካከሩ ነበር።ሶስተኛው ስብሰባ የተካሄደው ደግሞ በአዲስ አበባ ከተማ በመስቀል አደባባይ ሲሆን በዚህ እለትም እጅግ ቁጥሩ የበዛና የተለያዩ ብሔረሰቦች ተወካዮችና የአገር ሽማግሌዎች ተማሪዎችና ወጣቶችም የተስፋፉበት ነበር።

ቅርንጫፍ መስሪያቤቶችን በተመለከተም በእርባ ጉጉ ወረዳ የመዐሕድ ፅህፈት ቤት ተከፍቶ ሰራውን የጀመሩ ሲሆን በሁሉም የእርሴ ወረዳዎች ጽህፈት ቤት ያስከፈትኩት እኔ ነበርሁ። በምስራቅ ሸዋ በአሉት ወረዳዎች በመትሃራ፣ በምንጃር፣አረርቲ፣ በሸንኮራ ባልጩ ከተማ በበረከት ወረዳ ጽህፈት ቤቶች ተከፍተው በአውራጃ ደረጃ በደብረዘይት ከተማ ዋናው ጽፈት ቤት ተደርጎ እነኚህ ሁሉ ተጠቃለው ስራ ጀምረውም ነበር።

ሽማግሌው ያለፈውን ጊዜ በአዝናቦናቸው ተመልሰው ይመለከቱ እንደነበር በውይይታችን ወቅት ስሜታቸውን በደንብ ተመልክቻለሁ። ከፕሮፌሰሩ ጋር ከስብሰባ ውጭ እየተገናኙ ተነጋግረው ያውቁ እንደሆነ ጠይቁያቸውም ነበር። ብዙ ጊዜ አዲስ አበባ ከተማ ቸርችል ጎዳና ከሚገኘው ዋናው የመአህድ ጽህፈት ቤት ለብዙ ቀናት ተገናኝተው ተወያይተው እንደነበር ገልፀውልኛል። ምትክ የሌላቸውን መልካም ሰው አገራችን አጥታለች የሚል እምነት አላቸው።ፕሮፌሰር አስራት በእሳቸው እይታ ምን አይነት ሰው እንደነበሩ ሲተርኩልኝ ፊታቸው በደንገት መጫወቻውን እንደቀሙት ህፃን ይከፋና ወደዚያው

አይኖቻቸው በእንባ ጭጋግ ይሸፈኑ ነበር። ከኪሳቸው ያችን የተጣጠፈች አሮጌ መሃረብ አውጥተው እንባቸውን ይጠራረጉና ትረካቸውን ይጀምሩልኛል።

ፕሮፌሰር እጅግ ሲበዛ ትሁትና ሰውን አክባሪ መሆናቸውን በተገናኘንባቸው ቀናት ሁሉ ለመታዘብ ችያለሁ። በውይይት ሰዓት ሰውን ያለማበላለጥ ያደምጣሉ ያ ብቻ ሳይሆን የተናገርከውን በሙሉ አድምጠውህ ለሁሉም ሀሳቦች በቃል መልስ ይሰጣሉ እስከ አልገባው ድረስ ተናጋሪው መጠየቅና መረዳት አለበት የሚል እምነት አላቸው። «መስሎኝ ነው » አለዚያም ደግሞ « ሊሆን ይችላል » የሚል ግምታዊ አረፍተነገር በፕሮፌሰር ዘንድ አይስራም። ሁሉም ሰው እውነትነቱን ሳያረጋግጥ በይመሰልና በይሆናል መናገር አይቻልም።

ለአቶ ታዬ ፕሮፌሰር የዚህ አይነት አመለካከት እያላቸው ለምን በዘር ፖለቲካ ገቡ የሚል ጥያቄ አቅርቦላቸው ነበር። የእሳቸው መልስ እኛ ነን ያለ ፍላጎታቸው ያስገባናቸው ለዛም ነው ከላይ እንደጠቀስኩልህ እሳቸውን ያጣንበት ቀን ነው ብዬ ለማስቀመጥ የሞከርኩት እሳቸው እኮ እምቢ ብለው ነበር እኛ ነን እርስዎ ካልመሩን ብለን ከወይዘሮ አልማዝ ቤት ድንጋይ ተሸክመን የለመንናቸው። ያለፍላጎራቸው በማስገባታችንም ለህይወታቸው መጥፋትም ተጠያቂዎች ነን ባይ ናቸው።

ቀጥቼ ያነሳሁባቸው ጥያቄ ፕሮፌሰር በጦር ማነሳሳትና ህዝብን ለአመፅ በመቀሰቅስ ወንጀል መከሰሳቸውን በመጥቀስ ሲሆን በተለይም በደብረብሃን ከተማ ያደረጉትን ንግግርና በራሳቸው ቢሮ ከጎጃም ከመጡ ገበሬዎች ጋር የሽግግር መንስቱን በሃይል ለመጣል ዶልተዋል ስለተባለው የመንግስት ውንጀላ በመጠቃቀስ ነበር። በስሜን ሸዋ በቡልጋና በይፋት የተደራጀና በቀድሞ መንግስት ጦር መኮንኖች የተዋቀረ ተዋጊ ሃይል ነበራቸው ከመባሉም በላይ በቡልጋ የነበረው ጦር ይመራ የነበረውም የጊናገር ወረዳ አስተዳደራዊ በሆነው አስማረ ዳኔ በተባለ ግለሰብ እንደነበርና ይህ ሰው በድብቅ አዲስ አበባ እየመጣ ጉምሩክ አካባቢ በሚገኘው የፕሮፌሰር የግል መኖሪያ

ቤታቸው ይሰነብት እንደነበር ስለሚወራው ወሬ የሚያውቁት እንዳለ በሚል ጠየቅኳቸው። ይህንን የመሳሰለውን ወሬ ሲወራ ይሰሙ እንደነበርና በዚህ ከፕሮፌሰሩ ጋር አብረው የተከሰሱ የደርግ የጦር መኮንኖችም እንደነበሩ የነገሩኝ ሲሆን በእሳቸው ግምት ግን ነው ብሎ በእርግጠኝነት ለመናገር እንደሚከብድ አስረድተውኛል። በሌላ በኩል ግን ፕሮፌሰር በጣም አድርገው ይበላጩ ስለነበር አጋጣሚውን ካገኙት ወደ ሀይል ሚዛን ለመሸጋገር እንደማይመለሱ በእርግጠኝነት ለመናገር ይቻላል ይላሉ ሽማግሌው።

አያይዘውም « አስማረ ዳኚ ስለአልከኝ ሰው ግን በአካል ባላውቀውም ልቤ የሚያደንቀው ጀግና ነበር። አገሩንና ወገኑን የሚያኮራና የሚያስከብር ስራም ሰርቶ ለወገኑ ሲል በጀግንነት ወድቋል። ሌሎቹ ግን ለጥቃቅን ጥቅማቸው ሲሉ የወገናቸውንና የአገራቸውን ጥቅም ለሆዳቸው በመሸጥ በባንዳነት ከነበረበት ቦታ ድረስ በመሄድ ጠቁመው አስገድለውታል። በአካል ባለውቀውም በመንፈስ ግን ጀግንነቱን አሁንም ወደፊትም ሳደንቀው እኖራለሁ» ነበር ያሉኝ ሽማግሌው።

በፕሮፌሰር አስራት እና ኢንጂነር ኃይሉ ሻውል መካከል ነበር ስለሚባለው ያለመግባባት ጠይቄያቸውም ፕሮፌሰር አስራትና ኃይሉ ሻውል የከረረ ጠብ እንደነበራቸው በግልጽ የሚያውቁት ባይኖርም ኢንጂነሩ ከመጀመሪያው ጀምሮ ለፕሮፌሰር አስራት እንቅፋት እንደነበሩ በመጨረሻም ኢንጅነሩን ከነበራቸው የኃላፊነት ስልጣናቸው አንስተው እንዳባረራቸው እንደሚያውቁ ነግረውኛል። አያይዘውም ከድርጅቱ ከተባረረም በኋላ በውጭ አገር እሆኖ አገር ቤት ከነበሩት የራሱ ደጋፊዎች ጋር በማበር የድርጅቱን ብቻ ሳይሆን የአማራው ጣውንት ከነበሩት አነገን ከመሳሰሉት ተቃራኒ ሃይላት ጋር እየተገናኘ የፕሮፌሰሩን ስም በማጥፋት ተግባር ተሰማርቶ ነበር ይላሉ አቶ ታዬ። ትረካቸውን በመቀጠልም ጊዜውን ጠብቆ ጠላትነቱን ለማረጋገጥ ሲል የሞቱለትን እና ለአማራው ጥላ ይሆናል ተብሎ የሚታመንበትን የብዙ ሰዎች ህይወትና ደም የተከፈለለትን ድርጅት ህልፈተ ሞታቸውን በመጠበቅ ከውጭ ተሸቀዳድሞ

በመምጣት በድርጅቱ ዉስጥ በነበሩት ረዳቶች አማካኝነት አፈረሰው፡፡ በዚህ ድርጊቱም የእሳቸውን መታሰቢያነት ብቻ ሳይሆን አማራውንም ያለታዛቢ አስቀርቶታል፡፡ በድርጅቱ ውስጥ በነበሩት የእሱ ቁልፍ ሰዎች አማካኝነት የመአህድ ሀላፊነት ፕሬዝዳንት ተብሎ እንዲመረጥ ተደረገ፡፡ ወንበሩን ከያዘ በኋላም ያለፈ ቂሙን ለመወጣት ሲል በወሰደው እርምጃ ድጅቱን አፈረሰ፡፡ ይህ የሚያሳየውም ቂም ያለው ከፕሮፌሰሩ ጋር ብቻ ሳይሆን በራሱ በአማራው ብሔር ላይም መሆኑን ያመለክታል፡፡ በማለት ምክንያቱን ሲዘረዝሩልኝም አማራው አይዞህ የሚለውና የሚጠለልበት ምንም ድርጅት ሳይኖረው እና በተለይም በዚህ ድርጅት ስም የብዙ ሰዎች ህይወት ጠፍቶበት እያለ አማራውን ያለታዛቢ ከሜዳ ላይ ለመጣል የተሾረበ ሴራ ነው ይላሉ አቶ ታዬ፡፡

ለሽማግሌው ቀጥሎ ያቀረብኩላቸው ጥያቄ ሻለቃ አድማሱ መላኩ ስለተባለ ግለብ ነበር፡፡ ሻለቃ አድማሱ ፕሮፌሰሩ በእስር ላይ እንዳሉ ከመአህድ ፅህፈት ቤት አንድ ጥራዝ ሰነድ አውጥቶ ለኢሉዲግ አስረክቧል፡፡ የሚል ሃሜት ሲኖር በዚህ ሰነድ ውስጥ የሰሜን ሸዋ አርበኞች ንቅናቄ ግንባር አመራሮችን ጠቅላላ ሊስት በውስጡ የያዘ እንደበር አንዳንድ ሰዎች ይናገራሉ፡፡ ሰነዱን በተመለከተ ፕሮፌሰሩ እስር ቤት እያሉ ሻለቃው ወደ ቤቱ ይዞ ሲሄድ ከመንገድ ላይ በደህንነቶች መቀማቱን ለፕሮፌሰሩ ይነግራቸዋል፡፡ በዚህን ግዜ ፕሮፌሰሩ በጣም ይናደዱና ሃዘን በተሞላበት ስሜት እየተመለከቱት «ስም ዝርዝራቸውን አውጥተህ ሰጥተህ አስፈጃላቸው?» በማለት ምርር ብለው ሻለቃ አድማሱን ይጠይቁታል፡፡

እንደሚባለው ከሆነ ሻለቃ አድማሱ ሰነዱን አውጥቶ ያስረክበው በፍቃዱ ሳይሆን ወይም ሞት ወይም ደግሞ ሰነዱን አውጥተህ ማስረክብ የሚል ማስጠንቀቂያ ከአንዲት ኤርትራዊ ከሆነች ወዳጁ ቀርቦለት ነዉ ይላሉ፡፡ ሻለቃ አድማሱ ሀላፊነቱን ምርጫ ተቀበለና ሰነዱን አውጥቶ አስረክቦ፡፡ እውነት ይሁን አይሁን በውል ባይረጋገጥም ወሬው በስፋት መወራቱ ግን አልቀረም፡፡ እኔም ይህ ሁኔታ ይከነክነኝ ስለነበር ለአቶ ታዬ ስለተባለው ሰነድ የሚያውቁት

ነገር አለ? ከሆነስ ደግሞ በዚህ ሰነድ ውስጥ የሽምቅ ተዋጊዎች ስም ዝርዝር ሊቀመጥ ይችላል ብለው ያምናሉ? የሚል ጥያቄም ለሰቶ ታዬ አቅርቧቸው። ነበር።

አቶ ታዬ ሲመልሱ የሰሜን ሸዋ የአርበኛ ጥፋቱ የጦር አባሎች ስም ዝርዝር ነበረበት የሚል የህዝብ ንምት አለ። በርግጥ ፕሮፌሰሩ ሻለቃ አድማሱን አምነውት ይህንን ያህል ከባድ ምስጢር የያዘ ሰነድ ያሳዩታል ብሎ መገመት ይከብዳል። በፍፁም አያምኑትም። ያም ሆኖ ግን የብዙ ሰዎች እምነት የነበረው ሻለቃው በቀረበለት ግዳጅ ሊስቱን አውጥቶ አያስረክብም ብሎ ለመገመት አይቻልም ካሉኝ በኋላ አያይዘውም «ስለሻለቃ አድማሱ በአጭሩ ይህንን ያህል ከነገርኩህ ይበቃል» ወደ አቶ ሃይሉ ልመለስና የብዙ ሰዎች ህይወት የተለዋለትና ለብዙ ሚሊዮኖች የህይወት አክሊል ይሆናል ተብሎ ተስፋ የተጣለበትን የአማራውን ድርጅት የእሳቸውን ህልፈት ጠብቆ ለማፍረስ የበቃበት ምክንያት አማራውን ያለ አስታዋሽ ኮሜዳ ላይ እንዲወድቅ ለማድረግ ብቻ ሳይሆን የምቀኝነትም ይመስለኛል። በኔ በኩል ግን ፕሮፌሰር አስራትየተሰውበትን ድርጅት በህይወት እያለሁ ላለመተው ስል ያለምንም ድጋፍ ሻማዋ እንዳትጠፋ በማለት ይህችን ባንዲራና የእሳቸውን የቃልኪዳን ቀንበሮች ለመጠበቅ ለአንድ ፀሐፊና ለአንድ ዘበኛ ደሞዝ እየከፈልሁ ነኝ።

በህይወት እያለሁም የመአህድን ፅህፈት ቤት አልዘጋውም አለኝ። እስከመቼ የሚል ጥያቄም አቅርቧቸው የሰጡኝ ቁርጥ ያለ መልስ

«አማራውን የሚወክል አማራ እስከሚመጣ ድረስ» የሚል ነበር። ከእሳቸው ጋር የነበረኝን የናዝሬት ቆይታ በዚህ መልኩ አጠናቅቄ ምሽት ላይ ወደ አዲስ አበባ ተመልስሁ። አዲስ አበባ እንደተመለስሁ ማታወኩ የፕሮፌሰሩ ነገረፈጅ ለነበሩ አንድ ጠበቃ ስልክ ደወዬ ላነጋግራቸው እንደመፈልግና በፕሮፌሰሩ ዙርያ ልጠይቃቸው እንደምፈልግ ነገርኩዋቸው። በማግለቱ ከስራ ሰአት በሁዋላ ቀጥረዋል ስልኩን ዘጋሁ።

ምዕራፍ አስራ ሦስት

የፕሮፌሰሩ ንግግር

ለጠበቃው ቅድሚያ ያቀረብኩላቸው ጥያቄ ፕሮፌሰሩ ህዝብን ለጦርነትና ለዓመፅ አነሳስተዋል ከጎጃም ከመጡ ገበሬዎች ጋር መንግስትን በኃይል ለመጣል ዶልተዋል ተብለው ስለተከሰሱበት ጉዳይ ሲሆን ምን እንደሚመስል እንዲያስረዱኝ ነበር።

ጠበቃው ለነዚህና ለሌሎችም ጥያቄዎች ከመመለሳቸው በፊት ሕዝብን ለአመፅ አነሳስተዋል ተብለው የተከሰሱበትን የንግግራቸውን ሙሉ ጽሑፍ ከአንድ ፋይል ውስጥ ነጥለው በማውጣት በቅድሚያ እንዳነበው ሰጥተውኝ አንብቤ ስጩርስ ምልክት እንድለጣቸው ከነገሩኝ በኋላ ከሳሎኑ ፊት ለፊት ያለውን በር ከፈተው ወደ ውስጥ ገቡ። ባለ አስራ አምስት ገፅ ያለው የፕሮፌሰሩ ንግግር እንዲህ ሲል ይጀምራል።

ከሁሉ በፊት በእናንተ ውድ ወደገናቺ መካከል በዚህ አደባባይ ላይ ተገኝቼ ስለሀገራችን ስለ ኢትዮጵያ ህልውና እንዲሁም በየቦታው በግፍ በመጨፍጨፍ ላይ ስለሚገኘው ወገኖችን ስለ አማራው ሕዝብ የወደፊት መኖር ወይም አለመኖር ጉዳይ ለመወያየት ላበቃኝ ሁሉን ማድረግ ለሚቻለው አንድ አምላክ ምስጋና አቀርባለሁ።

የሽግግሩ መንግሥት ከተቋቋመ ጀምሮ ብሔር ብሔረሰቦች እንዲደራጁ ሲደረግ ስለጋራ ጉዳያችን የምንወያይበት ይህን ስብሰባ እንድናዘጋጅ ስለተባበረን በመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት ስም ምስጋናዬን አቀርባለሁ። ዛሬ ለሁለተኛ ጊዜ የሰሜን ሸዋ አቀፍ ስብሰባ በዚሁ በደብረ ብርሃን አደባባይ ላይ ለማድረግ የተቻለው በሕዝብ ጥያቄና ግፊት ሲሆን ይህም ስብሰባ መዐሀድን እንደፈረሰ አድርገው አሉባልታ የሚነዙትን የአማርኛውን ቀንደኛ ጠላቶች እና የወኪሎቻቸውን ከንቱ ሙከራ እንደ በጋ ጉም እንዲበን የሚያደርግና ስለወደፊቱም ትግላችን የጋራ ግንዛቤ

የምናገኝበት እንደሚሆን አምናለሁ። ከዚህ በቀር ይህ በህዝብ ሙሉ ቃል እና ፍላጎት ላይ የተቀናጀው ስብሰባችን የሰሜን ሸዋ መዐሕድ እንቅስቃሴን በመገምገምና ሕዝቡ ከመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት ጋር ያለውን ግንኙነት በሚመለከት ያለውን የጠራ አቋም የምንዳስበት ለወደፊትም እንቅስቃሴያችን የጋራ ዕውቀትና ትምህርት እንድንተነብይበት ታስቦ የተዘጋጀ ነው። ይህ የአለንበት ዘመን አገራችን ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ሕዝብ በከፍተኛ ችግር ላይ የወደቀበትና ፈታኝ ከሆነ የጥፋት ማዕበል ውስጥ የገቡበት ወቅት መሆኑ ይታወቃል። በተለይም የኢትዮጵያ የታሪክ ጠላቶች ኢትዮጵያን ለማጥፋትና ለማዳከም ሲያውጠነጥኑ የኖሩበት ዕቅድና ስልት ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ መሆን የጀመረበት ወቅት ስለሆነ በኢትዮጵያዊነታችን ለምናምን ሁሉ አሳሳቢ ብቻ ሳይሆን እጅግ ፈታኝ የሆነ ወቅት ላይ እንገኛለን።

ይህ ሀገራችንና ሕዝቦቻችንን ከጥፋት ውስጥ ያስገባ ችግርና ወጥመድ በኢትዮጵያዊያናች የተጠነሰሰና የተፈጠረ ሳይሆን በውጭ ጠላቶቻችን የረቀቀና ለተግባራዊነቱም ገንዘብ ዕውቀትና ቁሳቁስ ተመድቦለት በከፍተኛ ደረጃ ክትትል የሚደረግበት ከመሆኑም በላይ ዓለም በአንድ ኃይል መዳፍ እጅ የመግባቷን ሁኔታ ሲያበስር የኢትዮጵያ ጉዳይ ደግሞ ከራሷ ሕዝብ በቀር ሌላ ዳኛና ተቆርቋሪ የሌላት መሆኑን መገንዘብ ይኖብናል።

የኢትዮጵያ ጠላቶች ኢትዮጵያን ለማጥፋት ሲያቅዱና ሲዘምቱ ለረጅም ጊዜያት የኖሩ ቢሆንም እደዛሬው ኢትዮጵያን ባዶዋን ያገኙበት ጊዜ በታሪክ አልታየም። ይህ የሀገራችን ባዶነት ሊከሰት የቻለውም ከረጅም ጊዜ የጠለቶቻችን የውስጥ ቡርቦራ በኋላ ህዝቡ እንዲከፋፈል እና በራሱ ልጆች ላይ ዕምነት እንዲያጣ ሞራሉንም ታሪኩንም ሃይማኖቱንም በአጠቃላይ ሁለንተናውን ሁሉ እንደምሰጥ ውስጥ ውስጡን ሲበሉት የቆዩ በመሆናቸው ነው። ከዚህ በቀር በአሁኑ ወቅት በዓለም ላይ የተከሰተው የፖለቲካ ሁኔታ ለኢትዮጵያ ሕዝብ ችግር ከፍተኛ አስተዋፅኦ እያደረገ መሆኑ ይታያል። ከዚህ የተነሳ የዓለም ሕዝብ የጋራ ሕልውናና የታናናሽ አገሮችን

ደህንነት በማስጠበቅ ረገድ ከፍተኛ ሐላፊነት የሚጠበቅበት የተባበሩት መንግስታት ድርጅትም የዓለም ታላላቅ ኃይሎች ሚዛን ባልታሰበ ሁኔታ በድንገት ስለተዛባ በአንድ ኃይል አመራር ሥር ወድቆ ለዳግመኛ የታሪክ ትዝብት ተጋልጦ ይገኛል፡፡ የራሱን ሚዛን በመለዋወጥ ላይ የሚገኘውን የዓለም ሁኔታ በብቸኛ ኃይልነት የሚመሩት ወገኖች በየትኛውም አካባቢ ያለውን ፍላጎታቸውን ለማርካትና ጥቅማቸውን ለማመቻቸት የሚችሉ ቡድኖች በሥላጣን ላይ እንዲቆናጠጡ ከማድረግ ባሻገር የሀገሩን ሕዝብ ጩኸት የሚሰሙበት ጆሮአቸውን ይሁነኝ ብለው ደፍነውታል፡፡

ስለሆነም በማንኛውም አገር ውስጥ ምንም ዓይነት ችግርና በሕዝብ ላይ የሚፈፀም ዕልቂት ቢከሰት ከእነሱ ስልትና ጥቅም አንፃር የሚያሳስባቸው ሆኖ እስካላዩት ድረስ ስሜት የሚለጣቸውና የዕልቂቱም ሰቆቃ የሚቀሰቅላቸው አይደለም፡፡ ይህ የውጭ ሀይሎች ስልት ይህችን የምንኖርባትን ክፍል ዓለም ማለትም የአፍሪካን ቀነድና እንዲሁም ባውሮፓና በዮንዝላቢያም ምድር ሕዝብን እርስ በርሱ በማፋጀት የሚፈፅሙበት ደባ በገሀድ እየታየ ነው፡፡ ጠባብ አመለካከትና ቡድናዊ ስሜት ያላቸውን ኃይሎች በማስታጠቅና የነሱ ደጋፊ ትከሻ በመሆን በሌላ በኩል ደግሞ የመሳሪያ ፋብሬካቸው ገበያ እንዲያገኝ የጦር መሳሪያዎች በገሃድ በማቅረብ ሕዝቡን እርስ በርሱ በማፋጀት ረገድ ወኪሎቻቸው የነሱን ዓላማ ለማራመድ የሚችሉበትን በረቀቀ ጥናት የተደገፈ ተከህኖ ይሰጧቸዋል፡፡

እርስ በርስ የማፋጀት ስልታቸውም ትኩረት የሚደርገው በረጋው ማህበረሰብ ውስጥ ጎሳን ቋንቋንና ሃይማኖትን ለሕዝቡ አጉልቶ በማሳየትና በዚህ አንፃር በመከፋፈል ነው፡፡ በኢትዮጵያ ላይ የውጪ ኃይል ትኩረት ማድርግ ከጀመረ ብዙ ምዕተ ዓመታት ያለፈ ቢሆንም በይበልጥ ስልታዊ ዕቅዱን ይፋ ያደረገው በዳግማዊ ምኒልክ መሪነት ኢትዮጵያ በአድዋ ላይ ካስመዘገበችው ድል በኋላ ነበር፡፡ በነጮች ዕውቀት የተገነባውን ያንን የወቅቱን ኃይል ሀገር ጦር በአፍሪካ ምድር የሚቋቋመው ኃይል የለም በሚባሉት በዚያ ጨለማ ዘመን ኢትዮጵያ ያስመዘገበችው የጦር

ሜዳ ድል ወደ አፍሪካ ያነጣጠረውን የውጭ ኃይል እንደገና እንዲያሰላስልና እንዲያስብ ስላደረገው ሕዝብን ማሸነፍና መያዝ የሚቻለው በጦርነት ብቻ ሳይሆን እራሱን በራሱ እንዲጎዳና እንዲከፋፈል በማድረግ የሕዝቡን ኃይል በቀላሉ ሲፈራርስ የሚችልበትን ስልት በመቀየስ ጭምር መሆኑን እንዲያምኑበት አድርጓቸዋል። ስለሆነም ኢጣሊያ በአድዋ ላይ የደረሰባትን አሳፋሪ ሽንፈት መነሻ በማድረግ 40 ዓመት ሙሉ ሲጠናበት እና ሲታቀድ ቆይቶ ከሞላ ጎደል ከሰሜኑ ኢትዮጵያ በተወሰደው የኢትዮጵያ አካል የሆነውን የኤርትራን መሬት መቆናጠጫ በማድረግ የኢትዮጵያን ሕዝብ እርስ በርስ የማባላቱ ተግባር በግንባር ቀደምትነት ተጀምሮ ነበር።

ኢጣሊያ ይህን ዓላማዋን ለማራመድ እንዲያስችላት የኢትዮጵያ አካል በሆነው የኤርትራ መሬት ላይ ከተቆናጠጠች በኋላ ወደ ደጋማው የኢትዮጵያ መሬት ከመንቀሳቀሷ በፊት ከምእራባውያን ኃያላን መንግስታት ጋር ምስጢራዊ ስምምነት ማድረጓንም ከታሪክ እንረዳለን።

በወቅቱ በነበረው የኃያላን መንግስታት አሰላለፍ እስተራቴጂ መሰረት ኢጣሊያ ኢትዮጵያን መያዟ በነርሱ መካከል የቅርጫ ድርሻዋ መሆኑን በማሳመን ጭምር ሲሆን ቀደም ብሎ በይዞታ ሥር ከነበረው የኢጣሊያ ሶማሊያ ይልቅ የኤርትራን ምድር የተደላደለ የጦር ሰፈር በማድረግ የወረራ እንቅስቃሴዋን ባፋፋመች ጊዜ ሕዝቡን ለማሰልጠንና ሀገሩን ለማልማት የተደረገ በጎ እንቅስቃሴ እንደሆነ ተደርጎ እንዲታይ በሃገር ውስጥም ሆነ በውጭው አገር ፕሮፓጋንዳ ለመንዛት ተሞክሯል።

ይህ ፕሮፓጋንዳ ዛሬም ቢሆን መልኩንና ቅርፁን ለውጦ ኢትዮጵያ ኤርትራን በቅኝ ገዢነት እንደያዘችና ኢጣሊያን ደግሞ አገር አልሚ እንደነበች ተደጎ እየተነገረ ነው። ኢጣሊያኖች በዚህ ሁኔታ የኢትዮጵያ አካል በሆነው በባህር ምድር ማለትም የዛሬው ኤርትራ መሬት ላይ ከተቆናጠጠች በኋላ የክፍለ ሀገሩን ሕዝብ

በከፍተኛ ቁጥር በመመልመልና በጦር ግንባር በማሰለፍ በዓለም በተከለከለ የመርዝ ጢስና በከባድ መሳሪያ በመታገዝ በቀረው የኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ ወረራ በማካሄድ 5 ዓመት የቆየውን ጭፍጨፋ በኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ ለማካሄድ በቅታለች።

የኢጣሊያ ወረራ ዋና ዓላማ የነበረውም ቁጥሩ የበረከተውን የሀገሯን ሥራ አጥ ሕዝብ በሰፊው የኢትዮጵያ ለም መሬት ላይ በማስፈር የሀገራችንን ጥሬ ሀብት ለመበዝነዝ እና የትዮጵያን ህልውና በረቀቀ መንገድ በማጥፋት ቋሚ ገዥነቷን ለማረጋገጥ እንደነበር ይታወሳል። የኢጣሊያን ወረራ በኢትዮጵያ ሥር እንዲሰድና የኢትዮጵያን ህልውና እንዳልነበር አድርጎ ቀኝ ገዥነቷን እንዲያረጋግጥ ለማድረግ የታመነበት በኢጣሊያ ዕቅድ መሰረት የሚከተሉት ከኢትዮጵያ ምድር ሲጠፋ ነው በማለት ሲሆን እነሱም 1ኛ ዘውድ 2ኛ የአርቶዶክስ ሀይማኖት 3ኛ የአማራው ሕዝብ ነበሩ።

ዘውድ የኢትዮጵያን ሕዝብ በአንድነቱ የሚያተሳስር ምልክት ነው በመባሉ አፄ ሀይለ ሥላሴ እንግሊዝ ሀገር በስደት ላይ በነበሩበት ጊዜ እንኳን ሳይቀር ሞሰለኒና የሮማው ካቶሊክ ጳጳስ ከፍተኛ ገንዘብ በማበርከት ንጉሱ ነገስትነታቸውን እንዲሰረዙና በዚህም ድርጊታቸው ብዙ ገንዘብ አግኝተው ከችግራቸው ተላቀው በተደላና በደስታ እንዲሩ ተማልደዋቸው እንደነበር ይታወሳል። አጼ ኃይለ ስላሴ ለዚህ ባለመበገራቸውና የኢትዮጵያን ክብር አዋርደው እጃቸውን ባለመሰጠታቸው የኢትዮጵያ መንግስት ህልውና ሀጋዊ መሰረቱ ፀንቶ በዓለም ሕዝብ ዘንድ እንደታወቀ በመቆየቱ ኢትዮጵያ በኢጣልያን ተወረረች እንጂ የቅኝ ተገዢ እናዳልሆነችና እንዳልተንበረከከች ተረጋግጦ የአርበኞችም ትግል በኢትዮጵያ መንግስት እየተመራ ለድል እንዲበቃ ተደርጓል። 2ኛ የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ሀይማኖትም በውጭ ኃይል ስለማትታዘዝና ስለማትገዛ በጥንታዊነቷ በፍልስፍናዋ በትምህርቷ በዓለም የሚወዳደሯት በጣም ጥቂቶች ስለነበሩ በአቋሚና በዕምነት ፅናቷ ታስቀናና ትፈራ ስለነበር ነው።

እንዲሁም ለሀራችን የትምህርትና የሥነ ፅሁፍ የባህልና የአስተዳደር መሠረት ስለነበረችና ከሁሉም በላይ ደግሞ ለኢትዮጵያ ህልውና ስለነፃነትና ስለሰው ልጅ ክብር የምታስተምር በግንባር ቀደምትነት የምትቀሰቀስና የምትመራ ስለሆነች ነው።

የዛሬውን አያድርገውና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት አባቶች ለሀገራቸው ለሃይማኖታቸውና ለሕዝባቸው ነፃነት ክብር በግንባር ቀደምትነት ተሰልፈው በዓርአያነት ሕዝቡን የሚመሩ እንደ እነ አቡነ ጳጥሮስና እነ አቡነ አብርሃም የመሳሰሉት የሃይማኖት አባቶችም በኢጣሊያ መትረየስ ፊት ቆመው ሕዝቡ ለነፃነት እንዲነሳሳና እንዲዋጋ አስተምረው በመስዋዕትነት ያለፉ መሆኑን በመረዳት ነበሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እንድትጠፋ ተፈረደባት።

በ3ኛ ደረጃ እንዲጠፋ የተወሰነበት የአማራው ሕዝብ እንደ ኢትዮጵያ ጠላቶች አባባል በራሱና በታሪኩ የሚተማመን አትንኩኝ ባይ ለነፃነቱ እና ለህልውናው ከምንም በላይ ለሃይማኖቱና ለሀገሩ ዳር ድንበር መከበር የሚሞት በመሆኑ ነበር። ይህም ሕዝብ በታሪክ ውስጥ በገሐድ እንዲታየው በማናቸውም ጊዜ ቢሆን ለውጭ ሃይልና ለውጭ ጠላት ለሀገሩ መዋረድና መደፈር መሣሪያ ሆኖ የማያውቅና የማይደለል ከመሆኑም በላይ በሀገሩና በሃይማኖቱ ጉዳይ አማራው አክራሪ ነው በመባሉ ነው። አማራን ለማጥፋትም ለየት ያለና ራሱን የቻለ ስልት የተቀየሰ ሲሆን አማራው በጠላቱ ፊት ተባብሮ እንዳይቆም ለማድረግ በስም ከፋፍለው በተለይ የሸዋ አማራ በቅድሚያ ከምድረ ገፅ እንዲጠፋ ካልተደረገ በቀር የኢጣሊያ ወረራ ጊዜያዊ ድል ከመሆኑ ባሻገር ሀገሪቱን በቅኝ ግዛትነት ለመያዝ እንችልም የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰው በዚሁ ዕቅድ ለመግፋት እንደወሰኑ በታሪክ የተረጋገጠ ነው። በዚህ መሠረት መሶላኒ በቀጥታ ለጦር አዛዦቹና ኢትዮጵያ ላሉት አገረ ገዢዎቹ ያስተላለፈው የቴሌግራም ትዕዛዝ አማራውን ከሌሎች የኢትዮጵያ ሕዝቦች ጨርሶ ለማጥፋት የሚያስችል እርምጃ እንዲወስድ

የሚያዝ ስለነበር በዚህ ትዕዛዝ መሠረት ዕልቂቱና ጭፍጨፋው በማረውና በካህናቱ ላይ በገሐድና ያለማቋረጥም እንዲፈፀም መደረጉን የቅርብ ጊዜ ታሪኮችን ይመሰክራል። በኢጣሊያን ስልት የአማራውን ሕዝብ የማጥፋቱን ዘመቻ በራሱ በአማራው ክሌሎች የተጀመረ ሲሆን በሌሎች የኢትዮጵያ ግዛቶችም ትኩረት ተሰጥቶት አማራውን የማጥፋቱ ዘመቻ በሌሎች ኢትዮጵያውያን ጎሣዎች እንዲደገፍና እንዲያውም አማራን የማጥፋቱ ተግባር በሌሎች የኢትዮጵያውያን ጎሣ ሕዝብ በግንባር ቀደምነት እንዲፈፀም ከቅስቀሳ ጀምሮ እስከ መሳሪያ ድጋፍ ድረስ ተሰጥቷል። በዚህ ሁኔታ በአንድ ፊት አማራውና የኦርቶዶክስ ሃይማኖትን የማጥፋቱ ዘመቻ ሲከናወን በሌላ ወገን ደግሞ የእስልምና ሀይማኖትን የማስፈፋፋቱ ተግባር ቀጥሎ ነበር። በኢትዮጵያ ምድር እስልምናን የማስፋፋቱ ተግባር በኢጣሊያ የተደገፈው ለኢትዮጵያ እስላሞች ጥቅም በማሰብ ሳይሆን በወቅቱ የኢጣሊያ መንግስት ከሊቢያ ቅኝ ግዛቷ ሕዝብና ከዓረቡም ዓለም ድጋፍ ለማግኘት ሲባል ብቻ ነበር። በኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ በዚህ ሁኔታ የተቀናጀ ዕልቂትና ጭፍጨፋ እየተካሄደ በሌላ በኩል ደግሞ ሀገራችንን በአምስት የጎሣ ቋንቋዎች ከፋፍሎ የማስተዳደሩ ሥራም ተጀምሮ ነበር።

ኢትዮጵያን በጎሣና በቋንቋ የመከፋፈለው ስልት የአጭር ጊዜ ጥቅሙ አማራውን ከሌሎች የኢትዮጵያ ክልሎች ለማስወገድ እንዲቻልና በአንድ ቦታ ተወስኖ እንዲኖር በማድረግ በኢትዮጵያ ምድር እንደሰደድ እሳት እየተቀጣጠለና እየጋመ የነበረውን የአርበኞች ትግል ለማዳከም ነበር። የረጅም ጊዜ ጥቅሙ ደግሞ « ኢትዮጵያ » የሚለውን ቃል ከዓለም ካርታ ላይ ለማጥፈትና ኢትዮጵያ ውስጥ ከኢትዮጵያዊነት ስሜት ይልቅ የጎሳ ስሜትና መንፈስ ገንኖ ኢትዮጵያዊነትን ለዘለዓለሟ በማጥፋት በአፍሪካ ቀንድ ወሳኝ ሥፍራ ያላትን ሀገራችንን የቅኝ ገዢዎች መፈንጫ ለማድረግ ሕዝቧም ለጎሣና ለቋንቋ ስሜት ተገዢሆና የኢትዮጵያዊነት ክብሩንና ክብሩን አጥቶ «የአድዋንድል» እንዳያስብና ለዘላለማዊ

ተገዢነቱ የተመቻች ለማድረግ ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ ግን ለዚህ የጠላቶቻችን ተንኮል አልተንበረከከም። በእርጥም ከሰንዴ መካከል እንክርዳድ እንደማይታጣ ሁሉ በኢጣሊያ ጦር ሥር ሆነው የጠላታችንን ዓላማ አንግበው በወንድማቸው ቀዬ እያደፈጡ ለሀገራቸውና ለነፃነታቸው የቆሙትን የሚሰልሉ ታጥቀው በባናዳነት የተዋጉ ኢትዮጵያውያንና ቢኖሩም ጀግናው የኢትዮጵያ ሕዝብ የራሱን መሪ በየጎሣው እየመረጠ ለሰነፃነቱ ተዋግቷል። በተለይም የአማራው ሕርብ በአማራ አገር በባንዳነት መሰለፍን የሞት ሞት እንደሆነ ቆጥሮ እምቢ ለነፃነቱ! እያለ ቤቱን እየዘጋ ልጆቹንና ሚስቱን እየተወ የሰባት ዓመት ልጅ ሳይቀር በአርበኝነት በጦር ግንባር ተሰልፎ ለአፍሪካ ምድር የነፃነት ዓርማ የሆነ ሙያ በመፈፀም የሀገሩን ክብር አስመስክሯል።

የኢትዮጵያውያን መስዋዕትነት በእግዚአብሔር ፊት ዋጋ አግኝቶ የኢትዮጵያም ነፃነት ተመልሶ በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ርዕሰ ብሔርነት የኢትዮጵያን መንግስትን ለማቋቋም በተጀመረበት ወቅት ኢትዮጵያን በሞግዚትነት ለመግዛት እንግሊዝ ከነበራት የዕቅድ እንቅስቃሴ ጋር ለ3 ዓመት ያህል ከፍተኛ ሠላማዊ ትግል ከተካሄደ በኋላ የኢትዮጵያ መንግስት በዘመናዊና በአስተማማኝ መልኩ የማቋቋሙ ተግባር ሊሰምር በቅቷል። ከዚህ በኋላ ከኢጣሊያ ጭፍጨፋ በተረፈው ጥቂት የተማረ የሰው ሃይልና በብድር የተጀመረው የሀገር ግንባታ ያተኮረው በአንድ በኩል የኢትዮጵያ አካል የሆነችውን ኤርትራን ከእናትአገሯ ከኢትዮጵያ ጋር ለማቀላቀልና ከአፍሪካ ቀንድ አካባቢ ይዞታ እንዲኖራቸው ከሚጥሩ ኃያላን መንግስታት ጋር የሚደረግ ትግል ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የኢትዮጵያን አስተዳደር እርምጃን ከዓለም የሥልጣኔ ዕርምጃ ጋር ለማያያዝ የሚያስችለውን ዘመናዊ አስተዳደር በመጀመር ሞሰረት የመጣል ትግል ማካሄድ ነበር። በተለይ የኢጣሊያ ጦር ከኤርትራ ምድር ከወጣ በኋላ እንግሊዝ በኢጣሊያ ተተክቶ በዚያ ምድር ለመቆየት ይፈፅም የነበረውን ምስጢራዊ ደባ በስልት ከመታገል ጀምሮ ኤርትራ ወደ እናት አገሯ እንደተዋሀደ ለማድረግ በኤርትራ ጀግኖች የተደረገውም ትግል ቀላል መስዋዕትነት የተከፈለበት አልነበርም። ይህ ሁሉ ትግል ከረጅም ጉዞ በኋላ ውጤት አግኝቶ

ኢትዮጵያን በኢኮኖሚና በፖለቲካ መልክ ራሷን ችላ የአፍሪካ የነፃነት አርማ በመሆን በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚደነቅ ተሰሚነት እንድታገኝ ተደርጓል።ይህ ሁሉ ሲሆን በሌላው አንፃር በሀገር ውስጥ ያልተፈቱ ችግሮች እንደነበሩና ከሁሉም ጎሣ ተውጣጥተው በኢትዮጵያ መንግስት ውስጥ ሥልጣን የያዙ ግለሰቦች በሥልጣን ባልገው እንደነበርም የማይታበል ሃቅ ነው።

አጼ ኃይለስላሴ ከእናት አገራቸው ተለይተው የኖሩትን ኤርትራዊያን በመንከባከብ ላይ ትኩረት ሰጥተው ሁሉን ነገር ወደዚያ ሆኖ በእናት ጥቅም እንዲረኩ ለማድግ ሲሞክር ሌሎች ኢትዮጵያኖች ተረስተው እንደነበርም ግልፅ ነው።የኢትዮጵያ ጠላቶች በዚህ ትግል ውስጥ በተከፈለው መስዋዕተነት ምክንያት እንደ ግንባር ቀደም ጠላት አድርገው የአማራውን ሕዝብ « ገዥ መደብ ነው» እያሉ ሲያጥላሉት በኢትዮጵያ መንግሥት በኩል ደግሞ ለአማራው ሕዝብ ምንም ዓይነት የዕድገት በር ሳይከፈትለት ደበሎውን እንደለበሰ ተረስቶ እንዲቀር በሞራልና በትምህርት ብቻ ሳይሆን በአካልም በድህነት ሥር እንዲኖር የተፈረደበት እዳ ከፋይ ሆኖ ቆይቷል ሁሉም ነገር በማንኛውም ተመልካች ዓይን ጎልቶ የሚታይ የማይካድ ሐቅ ሆኖ እያለ ከአብራሁ የወጡት ልጆቹ ላይቀሩ በትምህርት ቤት ውስጥ በሚነዛው አሳሳች ዘገባ እየተመረዙ አማራውን ሲገዛገዙትና ሲያዳክሙት በባህሉ በታሪኩና በእሱነቱ እንዳይተማመን ሲያዋርዱት ኖረዋል።

በአጼ ኃይለስላሴ ዘመነ መንግስት ማክተሚያ አካባቢ የተማሪዎችና የምሁራኖች ንቅናቄ በዚህ በተሳሳተ አቅጣጫ ተመርዞ በኢትዮጵያ ጠላቶች የውስጥ ሴራ እየተራመደ የገዛ ሀገሩን በሚገዛገዝበት ወቅት « ኢትዮጵያ እንዳትደፈር» በሚል የመቆርቆር ስሜት የተነሳሳ መስሎ የኢትዮጵያ መለዩ ለባሽ « ኢትዮጵያ ትቅደም» የሚል አስመሳይ መፈክር በማስቀደም ሕጋዊውን የኢትዮጵያ መንግስት በአፈሙዝ ኃይል ሊገለብጥና በተረጋጋ ሁኔታ የኢትዮጵያን አመራራር ሊጨብጥ የቻለው ሀገራችንና ሕዝቡ በዚህ ውዥንብር ውስጥ በነበሩበት ወቅት እንደነበር እናስታውሳለን።ከዚህም በጋላ ቢሆን በደርግ ዙሪያ የተሰባሰቡት የጦር መኮንኖች በኢትዮጵያ ታሪክም ሆነ

በፖለቲካው ስልት መሐይም ከመሆናቸው የተነሳ እነሱን በቅረቡ እውቅን ባይ ሠርጎ ገብ ምሁራን ዕቅድ እውጪነት የመለዩ ለባሹ ኃይል የኢትዮጵያን አንድነትና ዳር ድንበር ከመጠበቅ ይልቅ ለኢትዮጵያ ሕዝብ እልቂት እና ጥፋት ምክንያት መሣሪያ ሊሆን በቅቷል። የአማራው ህዝብ የዚህ ዕልቂትና ጠፋት ግንባር ቀደም አላማ ሆኖ እንደተጨፈጨፈና በተለይም ይህ የሕዝብ ዕልቂት በሰሜን ሸዋ ላይ ትኩረት ተሰጥቶት በመንዝ በመርእድ ብሩና በመስፍን ብሩ መሪነት በመርሐቤቴ አውራጃም በአርሶ አደሩ ግንባር ቀደምትነት የተንቀሳቀሰው አማራ ደርግን በመጀመሪያ የተጋፈጠ ሕዝባዊ ኃይል እንደነበርና በዚህም የተነሳ ያለማቋረጥ ለሰባት ዓመት በፈጀው የደርግ የዓየር ጭፍጨፋ ያለቀው የሰሜን ሸዋ ሰላማዊ ሕዝብ በደብረ ብርሃን እና በሌሎች የሰሜን ሸዋ ከተሞች ውስጥም በቀይ ሽብር የተጨፈጨፉት የአማራው ልጆች እና ምሁራን ታሪካዊ ተጋድሎ ሲታወስ የሚኖር ነው።

በተመሳሳይ ሁኔታም በወሎ በጎንደርና በጎጃም የዐማራው ሕዝብ ልጆች ለይ ጭፍጭፋ ተንሂዷል። በሌላ በኩልም በሆን በደቡብና በምሥራቅ ኢትዮጵያ በአህዲድ አባሎችና አስተዳዳሪዎች መሪነት አማራው ትጥቁን እንዲፈታ እየተደረገ አድሐሪና ነፍጠኛ የሚል ቅፅል ስም እየተሰጠው እጅና እግሩ እየታሰረ በቤት ውስጥ እንዲቃጠል የተደረገውን ስናስታውስ በየግዜው የሚነሱት ገዢዎች አማራው ላይ የሚያተኩሩበት ምክንያት ለመብቱና ከሁሉም በላይ ደግሞ ለሃይማኖቱና ለሀገሩ አንድነት ቀና በመሆኑ ብቻ እንደሆነ መገንዘብ ይገባል።

በአማራው ላይ የደረሰው ግፍ ከደርግ የአመራር ደካማነት ጋር ተዳምሮ በደርግ ላይ የተፈጠረው ጥላቻ እጅግ መራራ ከመሆኑ የተነሳ በደርግ ምትክ ዲያቢሎስም በመጣ በዐማራው ክልል ውስጥ ተቀባይነት እንደሚኖረው በወቅቱ የታወቀ ሐቅ ነበር ለሰማለት ይቻል ነበር። በደርግ ላይ የሰፈነው ጥላቻ የኢሕአዲግን ጦር በአማራው ክልል እንዲታቀፍና እንቅስቃሴውም እንዲደገፍ ያደረገው ሲሆን ህዝቡ ኢትዮጵያዊነት ባህሉንና ሃይማኖቱን በኢሕአዲግ ይጠብልኛል የሚለውን

የአማራውን ዕምነትና ምኞት ተላብሶ ስለነበር በአማራው ልጆች የሕይወት መስዋዕትነት ዳበርና አድጎ በደርግ ላይ ድልን እያገኘ ኢሕአዲግ በአማራው ትክሻ ላይ ሆኖ አድካሚ ባልሆነ አቋራጭ መንገድ አዲስ አበባ ሊገባ በቅቷል፡፡ባጭሩ የታሪኮችን ሂደት ይህን የመሰለና ሐቁም ይህ ሆኖ እያለ በኢጣሊያ ወረራ ጊዜ እንደተፈጸመው ዛሬ ደግሞ በኢሕአዲግ አገዛዝ ዘመን በአማራው ላይ የተመዘዘ ሰይፍ አማራው ምን ጥፋት ተገኝቶበት ነው? የሚል ጥያቄ የሚያቀርቡ ወገኖች ካሉ የኢትዮጵያ ጠላቶች ምስጢራዊ እርምጃን ካለመረዳትና ኢትዮጵያ በሚለው ስም ዓይናቸው በመሸፈኑና በየዋህነት የሚያነሱት ጥያቄ ካልሆነ በቀር «ዲሞክራሲ» ራሱ በተለይ የአማራው ጠላት ሆኖ የተወለደ እዳይመስላቸው በአፋጣኝ እንዲነቁና ወደታሪካቸው እንዲያተኩሩ እጋብዛቸዋለሁ፡፡

እንዴት እንዲህ ይሆናል የሚሉ የዋሆች አሁንም ካሉ እስቲ፡፡ ከኢሕአዲግ ሥልጣን መያዝ ጀምሮ አማራው ላይ የተከናወነትን ባጭሩ እንመልከት፡፡ኢህአዲግ በአማራው ግንባር ቀደም መስዋዕትነት በተገኘው ድል ታጅቦ አዲስ አበባ ከገባና ሥልጣኑን በመላ ኢትዮጵያ ካረጋገጠ በኋላ የሽግግር መንግሥቱን ለመመሥረት ብሔር-ብሔረሰቦችን ሲያሰባስብና ከገባኤው ላይ ተወካዮቻቸው እንዲኙ በክብር ሲጋብዝ ከኢትዮጵያ ሕዝብ 45 ከመቶ የሚሆነው የአማራው ሕዝብ ተወካዮቹን እንዲልክ ወይም ራሱ እንዲያደራጅ አልተደረገም እንዲደረግም ፍላጎት አልነበረውም፡፡በሽግግር መንግስቱ ምሥረታ ላይ አማራው ለምን እንዳልተካፈለ በወቅቱ ለሽግግር መንግስትቱ ፕረዘዳንት ለክቡር አቶ መለስ ዜናዊ ከጋዜጠኞች ጥያቄ ቀርቦ በሰጡት መልስ የአማራ ሕዝብ ተወካይ እንደሌለው ገልፀው « አህአዴግ » በአማራው አገር ውስጥ አልፎ የመጣ ስለሆነ የአማራውን በደልና ስሜቱን የተገነዘቡለትመሆኑን አረጋግጠውለታል፡፡ በዚያ እውነተኛ መልሳቸው ውስጥ አማራው ስላልተደራጀ የኢሕአዲግ አንዱ አካል የሆነው ኢሕዴንን ለአማራው ሞግዚት እንዲሆን የወሰነ መሆኑን ግን እንዳልገለጹልን እስታውሳለሁ፡፡ከሽግግሩ መንግሥት ምስረታና በኢትዮጵያ ምድር ዲሞክራሲ መስፈኑን

የሚያረጋግጠው የሽግግር ቻርተር ከፀደቀ በኋላ በአማራው ላይ የወረደውን መዘት በዓይናችሁ የምታዩት እና በጆርአችሁ የምትሰሙት ስለሆነ መዘርዘር ለኢትዮጵያነት ክብራችን ውርደት ስለሆነ አልፈዋለሁ። ባጭሩ ግን አማራው ለጥቃት እንዲጋለጥ ለማድረግ ዛሬም እንደ ኢጣሊያው ወረራ ጊዜ በሶስት መከፋፈሉንና « ወራሪ ነፍጠኛ ጨቋኝና ተጨቋኝ » የሚል ሶስት መደብ እንደተሰጠው ለውይይታችን እንዲያመች ያህል ላስታውሳችሁ እገደዳለሁ። ክፍፍሉም በራሱ አማራው አገር ያለው አማራ ጨቋኝና ተጨቋኝ ተብሎ እርስ በርሱ እንዲጨፋጨፍ ሲደረግ በሌላው የኢትዮጵያ ክፍል የሚገኘው የአማራው ደም ያለበት እንዲያውም ሃይማኖቱ ክርስቲያን የሆነ ሁሉ

«ወራሪ ነፍጠኛ» ተብሎ ለታጠቁትና ለተደራጁት የጦር ጓደኞች ለጎሣ ቡድኖችና ለአክራሪ አስላም ኃይል ጉርሻ ተሰጥቶ ባለቤት እንደሌለው እንሰሳ በየቀዬው እንዲጨፋጨፍ ሲደረግ ከርሟል። በፐርፓጋንዳው መስክም ቢሆን የሞራል ማዳከሙ ተግባር ተቀይሶ አማራው ብቻውን ኢትዮጵያን እንደበደለና ብቻውንም ኢትዮጵያን በመግዛት ሲጠቀም እንደቆየ በኤርትራ መሬት እስከ ዛሬ ድረስ የተካሄደውም ጦርነት አማራው በቅኝ ገዥነት ያቀጣጠለውና ያካሄደው እንደሆነ ተደርጎ መካሄዱም እንዲታመን ለማድረግ በአማራ ስም ይቅርታ የሚጠይቅ ቡድን ወደ ኤርትራ እንዲላክ መደረጉና በዚህም አናባር ከፍተኛ የቅስቀሳ ስልት በአማራው ላይ እንዲካሄድ ተደርጓል።

ይህ ሁሉ እየተደረገ ኢትዮጵያ በጎሣና በሃይማኖት የምትፈራርስበት ዕቅድ በሥራ ላይ ውሎ አገራችን ስትመሰቃቀል አማራ በገዛ አገሩ ታዛቢ ሆኖ ከመታየት በቀር በሀገሩ ላይ ምንም ዓይነት ሚና እንደሌለው ተደርጎ እና እንደውጭ ባዕድ ተቆጥሮ አገራ ብሎ ከኖረበት የኢትዮጵያ መሬት እንዲወጣ የማድረጉ ዘመቻም በሌሎች የጎሣ ኃይሎች ሕጋዊነት ያለው እርምጃ እንደሆነ ተገመተ። በራሱ በአማራው ክልልም ቢሆን ስለሀገሩ የሚቆረቆረው ወገን ልዩ የወንጀለኝነት ስም እየተሰጠው አርበኞችም ተጋድሏቸው ዋጋ አጥቶ አገር መካሪ ሽማግሌዎችም

የተለየ ስም ተሰጥቷቸው መዘለፍ ብቻ ሳይሆን ከሕዝብ ጋር እንዳይገናኙ እንዳይመክሩና እንዳይመካከሩ በአጠቃላይ አገር አውል መሆን ጋጠአትና ወንጀል እየሆነ ዳኝነትና ይግባኝ በሌለባቸው ፈራጆች ያስቀጣና ያስጨፈጭፍ ጀመር። በደርግም ሆነ ባለፈው አንድ ዓመት ይህ ሁሉ ውርጅብኝ ለምንድነው በአማራው ላይ የተፈረደው? ወይም የሚደርሰው? ብሎ ለሚጠይቅ ሰው ምክንያቱ ግልፅ ነው። ዝንተ ዓለም የኢትዮጵያ ጠላት መጣ በተባለ ቁጥር ስንቁን ሰንቆ ቤት ንብረቱን ትቶ ነፍጡን ይዞ በረሃብና በእርዛት እየኖረ የሀገሩን ጠላጥ እየተዋጋ ህልውናና ዳር ድንበሯን ስላስጠበቀ ብቻ ነው።

ሌሎች ጎሣዎችም እንዲደራጁ ተደርጎ የየጎሣቸውን ጥቅምና ደህንነት እንዲያስጠብቁ ሲደረግና ይህም ሁሉ ጭፍጨፋ እየተፈፀመበት አማራው በኢትዮጵያዊነቱ ብቻ ተማምኖ የተለመደ ትእግስቱን ብቻ መሣሪያ አድርጎ ሳይደራጅ እስከጥር ወር 1984 ዓ.ም ድረስ 8 ወር ሙሉ ሊቆይ ችሏል። አማራ ከኢትዮጵያ ምድረ ገጽ እንዲጠፋ የተወሰነበት ከመሆኑ የተነሳ በየቦታው ያለገደብ የሚፈፀምበት ጭፍጨፋ እና መሰደድ የሕጋዊነት ገጽታ እየተሰጠው ስለሄደ የአማራውን ሰብዓዊ መብቱን ለማስከበር ስንል የሚፈፀምበትንም ጭፍጨፋ ለምንግሥትና ለዓለም ሕዝብ ለማሳወቅና ለኢትዮጵያ አንድነት ከሚታገሉ የጎሳ ድርጅቶች ጎን አማራው በአንድነት ቆሞ የበኩሉን አስተጻኦ ለሀገሩ እንዲያደርግ ለማስተባበር በታሪክ ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ አማራው በጎሣ በማደራጀት «የመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት» እንዲቋቋም አደረገን።

የመላው አማራ ሕዝብ ድርጅት የአማራውን ሰብዓዊ መብትና ጥቅም እንዲጠበቅ በግንባር ቀደምትነት ከመቆምና የኢትዮጵያን አንድነት ከማስከበር ባሻገር ሌላ ምንም ዓይነት ዓላማ እንደሌለው ለሁላችንም ግልፅ መሆን አለበት። የኢትዮጵያ ሕዝብ በጎሣ በቋንቋና በሃይማኖት ሳይከፋፈል የጎጠኛነት ድንበር ፈጠሮ የጎረጥ ሣይተያይ የጋራ የሆነችውን ውድ ሀገሩን ኢትዮጵያን እንዲያለማ ክብሯንና ነፃነቷን ባጋራ እንዲያስከብር ኢትዮጵያ ሀገራችን በጎሣና በቋንቋ ድንበር ሳትከለል ሕዝቡ

በኢትዮጵያ ምድር በማንኛውም ክልል ተከውኖ በጉልበቱና በዕውቀቱ እየሠራ ሀገሩንም እየገነባ በእኩልነት ላይ በተመሰረተ አንድነት አብሮ እንዲኖር ለማድረግ የመላው አማራ ሕዝብ የበኩሉን አስተዋጽኦ ከማድረግ በቀር ሌላ ዓላማ አይኖረውም።

ከዚህ መሰረታዊ አገር አቀፍ አላማ በመነሳት በሽግግሩ ቻርተር መሰረት መዐሀድ በመላ ኢትዮጵያ ምድር በሕዝብ መካከል ለመንቀሳቀስ ጥረት አድርጓል። የሕዝብንም ልባዊ ድጋፍ አትርፏል። ሆኖም በቻርተሩ እንደተረጋገጠው ሣይሆን የመዐሕድ እንቅስቃሴ ብዙ ችግሮችና ወጥመዶች ያሉበት በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ እንኳን በቻርተሩ የተፈቀደው ሰብዐዊ መብቱ የታፈነበትና ለሌላው የኅሣ ድርጅት የሚሰጠው እድል የተነፈገው ሌላው ቀርቶ በጋዜጣና ራዲዮ በአጠቃላይ በመንግሥት የመገናኛ መሣሪያዎች ላይ ሀሳቡን ለማቅረብ ቀርቶ የስብሰባ ጥሪ እንኳን እንዳይተላለፍለት የታፈነ ስሙን በሃሳት ለማጥፋት ካልሆነ በቀር ለመዐሕድ መናገርና መጻፍ በመገናኛ መስክ የተከሰከለ ሆኗል።

በአንዳንድ ሥፍራ የመዐሕድ አባል ሣይሆን የመዐሕድ ፕሮግራም ይዞ መገኘት እንኳን እንደከፍተኛ ወንጀል ተቆጥሮ ፕሮግራማችንን የያዙ ሰዎች ታስረው ማስጠንቀቂያና ማስፈራሪያ እንዲሰጣቸው እየተደረገ ነው። በሰሜን ሸዋ የሽግግር መንግስት ተወካይ መልካም ፈቃድ በየወረዳው የመዐሀድን ቅርንጫፎች ለማቋቋም ከፍተኛ ሙከራ ብናደርግም እንኳን በመዐሀድ ደጋፊነቱ የተነሣ በሕዝብ ላይ ከፍተኛ ችግሮችና መሰናክሎችም እየተደቀነበትና በግልጽም ወታደራዊ ዘመቻ እየተካሄደበት ይገኛል። በዚህ ዘመቻ በመዐሕድ አባልነታቸው የታሠሩ የተገረፉ የተገደሉና ከአካባቢያቸው የተፈናቀሉ እንዳሉ ሕዝብ ማወቅ አለበት። እነሱንም በምሳሌ ለመጥቀስ በይፋት አውራጃ ውስጥ የመዐሕድ አመራር አባላት ግንባር ግንባራቸውን በጥይት እንደሚባሉ የኢህዲግ ካድሬዎች በሕዝብ ፊት የዛቱ መሆኑን ገልፀን ይህ ከቻርተሩ ውጭ የሆነ አሠራር እልባት እንዲሰጠው ለሰሜን ሸዋ መስተዳድር ያመልከትን ሲሆን እስካሁን መልስ አላገኘንም። አሁን በቅርቡ በዚህ የሰሜን ሸዋ ክልል ኩታገጠም

በሆነው በአብቹና ፐኦ ወረዳ ውስጥ አንድ የሽግግር መንግስት የቀበሌ ባለሥልጣን ከጥቅሙ አንፃር ባካሄደው ዘመቻ ከ20 የበለጡ አማሮች ሲገደሉ ቁጥራቸው ገና በውል ያልታወቁ ሰዎች ከመኖሪያቸው ተፈናቅለዋል ንብረታቸውም ተዘርፏል።

በሰሜን ሸዋ ክልል መስተዳድር በባሶና ወራና ወረዳ ውስጥ አሁን በቅርቡ በሕዝብ ላይ በተካሄደው ወታደራዊ ዘመቻ የደረሰውን እጅግ አሰቃቂ ጭፍጨፋ እናንተው ራሳችሁ ምስክሮች ናችሁ። በዚህ በደብረብርሃን አካባቢ « አባትህ ጠመንጃ የቀበረበትን ቦታ አሳይ » ተብሎ አንድ ህፃን ሆዱ በስለት እየተሸነተረ በስቃይ እንዲናገር የተገደበት ሁኔታ እንዳለ ታውቃላችሁ።

በምስራቅ ሸዋ በምንጃርና ሸንኮራ በበረከት ወረዳዎችም ተመሳሳይ ሆኑታዎች ተፈጽመዋል አሁንም እየተፈጸመ ነው። በጎንደር በጎጃምና በወሎም ይሄው ጭፍጨፋ በስፋትና በጥልቀት እየተፈፀመ ይገኛል። በሌላው አካባቢም በተለይም በክልል አራት መስተዳደር ውስጥ የሚገኘው በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠረው የዐማራ ሕዝብ በቻርተሩ የተረጋገጠለት ሰብአዊ መብቱ ተገፎልጆቹ እንኳን በአማርኛ ቋንቋ እንዳይማሩ ተከልክለው አማራው በገዛ ሀገሩ የሁለተኛ ደረጃ ዜግነት መብት እንኳን አጥቶ እንደባይተዋር እየታየ የእንስሳት ሕይወቱን እየገፋ ይገኛል።

በአርሲ አካባቢ በተለይም በአርባ ጉጉ አውራጃና በምሥራቅ ኢትዮጵያ በአማራነቱ እና በክርስቲያንነት መነሻ ወገኖቻችን እየተጨፈጨፉ ናቸው። ላረጋግጥላችሁ የምፈልገው ይህ ጭፍጨፈ የአማራውን ትግል ያጋግለዋል እንጂ አንገቱን ሊያስደፋው እንደማይችል ነው። በአማራው ላይ የሚደርሰው ጭፍጨፋ እንዲቆምና ሕጋዊ መብቱ እንዲጠበቅለት ስናሳስብ መፀሀድ ትምክህተኛ እና ነፍጠኛ እየተባልን ያለፈውን ሥርአት እንዲመለስ የምናሟርት ተደርጎ ገደብ በሌለው የመንግሥት የፕሮፓጋንዳ መሣሪያ ሲታወጅብን በቻርተሩ ሰብሔርብሔረሰብ የተሰጠው የሰብአዊ መብትም=የምናሳውቅበት ዕድል አላገኘንም።

መዐሕድ በሽግግሩ ዘመን ለምን እንደ ጠላት ተቆጠረ እንደሌለው ህብረተሰቦች የመንቀሳቀስ የማስተማርና የማደራጀት መብቱ ለምን « አይከበርም? » የሚል ጥያቄ ታቀርቦ ይሆናል። የዚህ መልስ «አማራው ለምን ይጨፈጨፋል?» ለሚለው ጥያቄ የተሰጠው መልስ ጉዳዩን የሚያብራራ ይሆናል። የመዐሕድ መታፈን በዚህ ሁኔታ በልዩ ልዩ ስልት እየተካሄደ በሌላ መልኩ ደግሞ በአርሶ አደሩ መካከል ስለ መዐህድ የሚካሄደውን ቅስቀሳ «መዐሕድ ነፃ መሬትና የታጠቀ ሰራዊት ስለሌለው ከምንም ነገር አያድናችሁም» የሚል ነው። እንዲያውም ይህን ለማጠቃለያ አባላት ሲደበደቡና ሲታሠሩ «እስቲ የእናንተ መዐህድ መጥቶ ያስጥላችሁ» እየተባለ እንደሚነገርና በዲሞክራሲ ስም እጅግ አስቃቂ የሆነ ኢ ዲሞክራሲያዊ ድርጊቶች በአማራው ላይ እየተፈፀመ ነው።

እርግጥ ነው እስከአሁን ድረስ መዐሕድ ነፃ መሬት ወይም የታጠቀ ሰራዊት የለውም። ሆኖም የመዐሕድ ነፃ መሬት የእያንዳንዱ አማራና የመላው ኢትዮጵያ ሕዝብ ነፃ ልብ መሆኑን እድትገነዘብላች እየጠየቅሁ በሌላበኩልም። ለኛ የመዐህድ የታጠቀ ሠራዊት መላው የኢትዮጵያ ሕዝብ መሆኑን ልናረጋግጥላቸው እንገደዳለን። በሌላ በኩልም አንድን ሕዝብ በመሣርያ ኃይል አስገድዶ ማሳመን መቻል በጊዜያዊ ድል ሊያከራራ ይችል እንደሆነ እንጂ የሕዝብን ልብ እስካላገኘ ድረስ በመሣሪያ አፈና በተገኘ ድል መከራራት እና በሠራዊት ኃይል መመካት ለደርግም ፅንዳልበጀ አረጋግጠናልና ስለነፃ መሬትና ስለሰራዊት ብዛት ብዙ መናገር የሚያዋጣ እንዳልሆነ ከልባችን ምክራችንን ልንለግስና ልናስረዳ እንወዳለን። ለምን ቢባል እኛ በሕዝብ ኃይልነትና ወሳኝነት አናምናለን። ስለሆነም ይህ ሕዝብ ዳግመኛ ወደጠቅላላ ጦርነት እንዳይገባ አጥብቀን እንጠነቀቃለን። ለምን ቢባል የጦር ነትን ጎጅነት ከማንም የበለጠ አማራው ስለሚያውቅና በጦርነት የሚገኝ ድልም ቂም በቀልና የታሪክ ጠባሳን እንደሚያስከትል ስለምንረዳ ብቻ ነው። ስለሆነም ለጦርነት በፍፁም እንቸኩልም የተለዩ ዝግጅትም

አናደርግም። ለምን ቢባል በሕዝብ ኃይልነትና ውሳኔ የሚያምን እንደ መዐሕድ ያለ የሕዝብ አካል የሆነ ድርጅት ወደ ዋሻ በመግባት ተራ ሽፍትነትን በማራመድ ለሥልጣን መራወጥን እንደሰልጥ አይጠቀምበትም። በሌላ በኩል ለማስገንዘብ ካስፈለገም ሕዝባዊ ትግል መነሻው ጫካና ዋሻ ወይም የጠረፍ ተራራ ሳይሆን ራሱ ሕዝብ ስለሆነ ነው። ስለሆነም በጠመንጃና በሠራዊት ብዛት የሚመኩ ወገኖች ከዚህ የተሳሳተ ዓላማቸው ተመልሰው ጀብደኝነቱ እንዲያከትምና ከዚህ ፀረ ሕዝብ ተግባር መለስ ብለው በጥምና መንፈስ ስለጋራ ሀገራችን እንድናስብና ስለዘለቁታው እንድንዋያይ ስንወተውት የቆየንባቸውን ጊዜዎችን በገንቢ መልኩ ቢጠቀሙባቸው ለሁላችንም ቢሆን የሚበጅ ይሆናል። በዚህ መልኩ የምናራምደውን ትእግስተኝነት ባይጠቀሙበት ግን የኢትዮጵያ ሕዝብ ትዕግስተኝና ብርከትም የሠለቸው ቢሆንም እንደምርኮኛ አጁን ወደላይ ሰቅሎ አጉል ሞትን እንደማይጠበቅ ደግሞ መታወቅ አለበት። በኛ በኩል በበቂ ተጨባጭ ማስረጃ እንዲረጋገጥነውና የዓለም ሕዝብም በታዛቢነት እንደተረዳው አማራውን ጦርኛና ትምክህተኛ ለማድረግ የተሞከረውን ያህል በራሱ ቀዬ በአስቃቂ ሁኔታ እየተገደለ ሀብት ንብረቱ እየተደፈረና እየተዘረፈ ትዕግስተኝና ለሕግ ተገዥ መሆኑን አስመስክሯል። ይህንን ትዕግስተኝነትና የሕግ ተገዥነት የሽግግሩ ባለሥልጣኖች በአንክሮት እዲመለከቱናዋጋ እንዲሰጡት ደግመን ደጋግመን እንጠይቃለን።

በሌላ በኩልም አማራው አሁንም ከመሣሪያና ከጦርነት በመለስ ስለመብቱ እየተናገረ የተለመደ ትዕግስተኝነትም እንዲቀጥልበት የምንጠይቀው እርስ በርስ መጨፋጨፋ የሚያስገኘውን ውጤት ከጠቅላላው የሀገራችን ጥቅም ጋር በማያያዝና በማገናዘብ ጭምር ነው። ለገንዘብና የሕይወት እንዲረዳ የኢትዮጵያን ሁኔታ ባጭር ባጭሩ ማየት ያስፈልጋል። በአሁኑ ጊዜ የሀገራችንን ተጨባጭ ሁኔታ ስንመለከት በጣም በሚያሳዝን ደረጃ ላይ እንደሆነች እንገነዘባለን። ኢትዮጵያ በጠላቶቿ ፊት በጣም የደከመችና ለቅርጫ ሲያመቻቹት የኖሩት ጠላቶቿ ይህን ወቅት ሊጠቀሙ እየተሯሯጡ እንደሆነ እያየን ነው። ስለሆነም ከደርግ የሥልጣን

መነሻ ዘመን ጀምሮ የኢትዮጵያ ሕዝብ በሞራሉም በሃብቱም በዕምነቱም ተመናምኗል። በተለይም የአማራው ሕዝብና የኦርቶዶክስ በተክርስቲያን በከፍተኛው ድቀት ማጥወስ ጥንታዊነቱ ተደርጓል። ባህላችን እና ሃማናታችን ከምንም በላይ ሞራላችን እንዲደበዝዝ ቅርሳችን እንዲዘረፍና እንዲባክን መጨረሻው ትውልድ የሚነሳበት የታሪክ ቅርስ እንዳይኖረው ተደርጓል አሁንም እየተደረገ ነው የሀገራችን አዋቂዎችና ሊቃውንቶችም ባላቸው የዕውቀትና የመንፈስ ጥንካሬ ለድህነታቸው ሳይንበረከኩ ለሀገራቸው ክልብ ተቆርቁረው እንዳያስተምሩ በአፈመዝ አስገዳጅነትና በቤተክህነት ደካማ አመራር ተከልክለው ኢትዮጵያ ለባህሏና ለሃይማኖቷ ጠበቃ እንዳይኖራት የሚናገርላትም እንዳይኖር ተደርጓል። በተለይም በቤተክህነት አመራር ላይ የወጡት ብዙ መሪዎች ሊቅ የሆኑትን የሀገራቱን አዋቂዎች በማፈንና ከውጭ ኃይሎች ጋር በመመሳጠር ቤተክርስቲያናትን ባዶ ለማድረግና ዕምነትን ለማጥፋት ከፍተኛ ሚና እየተጫወቱ ነው። ይህም በመሆኑ ስንት ቤተክርስቲያናትና ካህናት ከነህይወታቸው ሲቃጠሉና በስለት እየተሰነጠቁ ሲገደሉ ሊቆረቆሩ ቀርቶ ይሕ መፈፀሙን እንኳን አያውቁም ሊያውቁትም አይፈልጉም። ቢያውቁም ግድ የላቸውም። በአጠቃይ የሃይማኖት አባቶቻችንን ማንነታቸውን በተግባራቸውም በኑሮአቸውም እየየናቸውና እያወቅናቸው ነው።

በአሁኑ ወቅት ኢትዮጵያ በሁሉም መልክና አቅጣጫ በአደጋ ላይ ትገኛለች። ስለሆነም በዚህ አደጋ ባንጃበበት ወቅት አማራው የቆየ ልምዱንና ትዕግስቱን ተጠቅሞ ለዘለቄታው የኢትዮጵያ ዕድልና ጥቅም በረጅሙ እንዲያስብ ስንጠይቅ ሌሎቹ ደግሞ በገዛ ዱራችን ዋሻዎችና መሪታችን እንዴት አንደምንሸፍንና እንዴት እንደምንዋጋ ሊያስተምሩንና በአጭሩ እንድናስብ ሊገፋፉን ይፈልጋሉ። እኛ ግን ስለጦርነት ለአማራው መናገርና መገፋፋት ልጅ ለእናቷ ምጥ አስተማረቻት እንደማለት ነው እንላቸዋለን። ምክንያቱም አማራ መሳሪያውን ለምንና እንዴት እንደሚጠቀምበት፤ መቼ እደሚያነሳውና በማን ላይ

እንደሚሰነዝር ጠንቅቆ ያውቃልና ነው። ስለዚህ በኢትዮጵያነታችን የምንከራ አማሮች ማንኛውንም ነገር በጥሞናና በትክክለኛነት በመገንዘብ በአሉባልታና ከዘመኑ የውሸት ፋብሪካምንጭ በሚነዛው የወሬ ውዥንብር ሣንታላልና ሣንፈታ በሁኔታውም ጨርሰን ተስፋ ሳንቆርጥ የአትንኩን ወኔያችንንም ጨርሰን ሳንተው የሌለውንም መብት ሣንነካ አርቀን በመመልከት በመጀመሪያ እንደማንኛውም የኢትዮጵያ ሕዝብ ሕጋዊ መብታችን እንዲከበር በጥሞና እንታገላለን እናሳስባለን።

በሌላ በኩል ደግሞ ትዕግስት በተላበሰ ወኔና አርምጃ ስለጠቅላላው የኢትዮጵያ ደህንነትና ህልውና መከበር በሚደረገው ትግል ውስጥ ከፍተኛ አስተዋፅኦ እናደርጋለን። ነገር ግን ይህንን የሚጸረሩና በዚህ ሁኔታ የምናራመድውን ትዕግስት ለመከተል የማያስችሉ እና አማራው በክልሉ እንዲንበላምና በፍትህ ለመኖር መብት ያጣበት ድርጊቶች በጉልህ እየተፈፀሙ መሆናቸው እያሳለበን መንገዳችንን ሊያስለቅቁን እየሞከሩ መሆኑን ለማራው ሕዝብ ማሳሰብ ግዴታ ይሆናል። እንዲያውም ስለአማራው ትዕግስት መላበስ ደጋግሜ ሳነሳና ስጦይቅ በአሁኑ ጊዜ የአማራው ክልል ከሆነው ከጎጃም፣ ከጎንደር፣ ከሶሜን ወሎና ከሶሜን ሸዋ ክልሎች እየተወለደ ለሌላ ክልል ሲሰጥና አማራውም ያለባህሉና ያለልማዱ በሌላ ክልል ውስጥ በተደራቢነት እንዲተዳደር እየተደረገና በያለበት ያለገደብ እየተጨፈጨፈ አማራው ትዕግስት እንዲኖረው መምከር እንዴት ይቻላል? ትሉኝ ይሆናል።

አባባሉ ትክክል ሲሆን እንደዚህ ያለውን ሕዝብን ከሕዝብ መንገሥትን ከሕዝብ የሚጋጭ ድርጊት እንዲያቆምና በቻርተሩ መሰረት እስከ 1966 ዓ.ም ድረስ ፀንቶ የቆየው ክልል እንዲከበር አሠራሩም እንዲስተካከል የሽግግሩ መንግስትን ከመጠየቅና ከማሳሰብ አንቆጠብም። በቅርቡም ከአማራው ክልል ለሌላክልል ስለተሰጡት በርካታ ስፍራዎች ለሽግግሩ መንግስት ግልፅ አቤቱታ ለማቅረብ እየተዘጋጀን ሲሆን በአቤቱታችንም «ሕዝብ» የሚለውን የህዝብ ስሜትና ዕምነት መሆኑን ለመንግስት ለማስረዳት እንጥራለን።

ከዚህ በኋላ የማስተካከልና የማረመው ጉዳይ የሽግግር መንግሥቱ ፋንታ ሲሆን ይህ ሳይደረግ በመቅረቱ ደግሞ ሕዝቡ የራሱን ውሳኔ መውሰድ እንደሚገደድ ከታሪክ ሀቅ መረዳር እንችላለን። የወገንና የሀገር ጉዳይ በመሆኑ ብዙ በመናገር ጊዜያችሁን እንዳባክንኩ ይሰማኛል። ሆኖም የአባቶቻችንን የሚያኮራ ታሪክ በማስደፈርም ሆነ ባለማስደፈር በውርደትም ሆነ በኩራት ለመጨመር ትውልድ ለማስረከብ ባለብን የዜግነት ግዴታ አንፃር በአሁኑ ጊዜ ከታሪክ ፊት ተጋልጦን የምንገኝ መሆኑን እንደገና ሳስታውሳችሁ እንደዳለሁ። ለምን ቢባል በጠላት ወረራ ጊዜ የኢትዮጵያ ሕዝብ በሶስት ተከፍሎ እንደነበር የምናስታውስ ሲሆን አንደኛው ወገን ውርደትን በመጥላት ለነፃነቱና ለክብሩ ሲል ቤት ንብረቱን ትቶ ወደ አርበኝነቱ በመግባት የዱር ገደሉን ኑሮ በመጀመር ታሪክ ሰርቶ ያለፈና የኖረ ነው። ሁለተኛው ደግሞ አገር ሲረጋ እመለሳለሁ ብሎ ሕይወቱን ለማዳል ሲል የተሰደደ ነበር። ሶስተኛውና የመጨረሻው ለሆዱ አድሮ የጠላት መሣሪያ በመሆን ወገኑን ከሚጨፈጭፈው የኢጣሊያን ጦር ጋር ያበረ ነበር።

በዚህ ሁኔታ ሆዱን ለመመላትና የማይቀረውን ሞት ለጊዜው ለማዘግየት ሲል የውርደትን መንገድ የመረጠው ከንቱ በትዝብት ውስጥ ወደቀ ዕንጂየኢትዮጵያ አርበኞች ድል አድራጊነት አልቀረም። ወገኑን የከዳውና ለሆዱ ያደረው ባንዳም ከውርደት በቀር ትርፍ ሕይወትና ትርፍ ኑሮ አልኖረም ነበር። ዛሬም ቢሆንም እንደዚህ ያሉ ለማንኛውም ወገን የማይጠቅሙ የህዝብ ጠላቶች የሀገርና የወገንን ጉዳይ ለጥቃቅን ጥቅማቸው የሚሸጡ የትውልድ አተላ ስለሆኑ እግዚአብሔር በቸርነቱና በሀይሉ ቀናውን አስተሳሰብ እንዲሰጣቸው እየተመኘሁ ይህን ከመሰለው የትውልድና የታሪክ አተላነት የሚላቀቁበትን ልብ ለማግኘት በቂ ጊዜ ስላላቸው ማሰብና ደጋግመው ማሰላስል ከዚያም ስለአቋማቸው መወሰን ይኖባቸዋል እላለሁ። ለወገን ውድቀትና መጠቃት ለአገር መዋረድና መበታተን ለዲሞክራሲና ለሰብአዊ መብት መታፈን መሣሪያ የሚሆኑ ሆዳም አማሮች ካሉ አጥብቀን እንመክራቸዋለን።

በተለይም ወጣቱ ክፍል የአባቶቹን ዓላማያለጥርጥር እንደሚያነሳ
ሙሉ ዕምነት አልኝ። በሌላ በኩል ግን መዐሕድለዐማራው ሕዝብ
ሕጋዊ መብት መጠበቅ እና ለኢትዮጵያ እንድንትናሉ አላዊነት
መከበር የሚያደርገውን ትግል በቆራጥነት መቀጠሉን ይገልጻል። የቀዳ
ቋመበት ዓላማው ስለሆነም በማንኛውም ቦታ የሚፈፀሙትን
ኢዲሞክራሲያዊ እንቅስቃሴዎች መታገሉን በግንባር ቀደምትነት
ማስተባበሩን ይቀጥላል።

በመጨረሻም ላሳስባችሁ የምፈልገው ዛሬ ዓለም በሥነ
ጥበብ መጥቃ በመሄድ አገርን በማልማትና የህዝብን ማህበራዊ
ፍላጎት በማርካት ከፍተኛ እርምጃ የሚካሄድበት ጊዜ መሆኑን
ነው። በዚህም መሰረት ሀገራቸው ምድረ በዳ የሆነ አገሮችም
እንኳን በሰላም በመስራታቸው ለሕዝባቸው ብዙ ጥቅም
እያስገኙ ናቸው። ኢትዮጵያ ሀገራችን በምድር ላይ ያለች ገነት
መሆኗን መሰላሰብ ሳይቀር ሲመሰክር ለወታደሮቹ ባደረገው
ንግግር «ይህችን የምድር ገነት ውረሱ» ነው ያላቸው። ስለዚህ
ሁላችንም ሕዝብም ሹማምንትም በሰላምና በእኩልነት ተፈቃቅሮ
መሥራቱ ጥቅሙ የሁላችንም መሆኑን ተገንዝበን በመሃላችን
ያለውን ልዩነት ከማስፋፋት ይልቅ በመሃላችን ሊጎለበት የሚችለውን
ስምምነታችንን እንዲጠናከር በማድረግ አርቀን እንድንመለከት
ጥሪ አቀርባለሁ።

ኢትዮጵያ በልጆቿ መስዋዕትነት አንድነቷና ነፃነቷ
ተከብሮ ለዘላለም ይኖራል! አስራት ወልደየስ የመዐሕድ
ፕሬዜዳንት።

ንባቤን እንደጨረስኩ ቀና ብዬ ስመለከት ጠበቃውን
ከመስኮቱ አጠገብ ቆመው ወደኔ ሲመለከቱ አይን ለአይን
ተገጣጠምን። ከዚያም እረጋ ብለው እየተራመዱ መጡና ከሶፊው
ላይ አረፍ በማለት «አነበብከው?» ሌላኝ

ምዕራፍ አስራ አራት

ጀግኖች ናቸው

ሚያዝያ 22-2001 ዓ.ም. ከቀኑ አስር ሰአት አካባቢ ላይ ከማላውቀው ሰው የስልክ ጥሪ ደረሰኝ። ወፈር ብሎ ረጋ ያለውና ከስልኩ በወድያኛው ጫፍ እየመጣ ያለው ድምጽ ርጋታን የተላበሰ ከራስ የመተማመን መንፈስ የሚመነጭ እንደነበር በቅላጌው ያስታውቅ ነበር።

«ሄሎ ፈልጌ ነበር።»

«አቤት..... ነኝ ማን ልበል?»

«ስሜ ሽማግሌው ይባላል። ሽማግሌው እያልክ አናግረኝ»

«እሽ ሽማግሌው ምን ፈልገው ነው?»

« በአንድ ጉዳይ ዙሪያ ላነጋግረህ አፈልጋለሁ።»
እንደንገናኝ ትፈቅድልኛለህ?» አለ ፍጹም የተረጋጋው ድምጽ።

«የተፈለግሁበትን ጉዳይ ልወቀውና መገናኘት እንችላለን?»

«ጉዳይ በስልክ ተነግሮ አያውቅም። በቅድሚያ በአካል መገናኘትና መተዋወቅ ይቀድማል።»

«በመጠኑም ቢሆን ስለማንነትዎ በስልክ መግለጽን የሚከለክል ህግ ያለ አይመስለኝም።»

«የቀድሞ የመሀህድ አባልና መስራች ነበርሁ አለ በሣቅ የታጀበ ድምጽ።

«እሽ አቶ ሽማግሌው ።» እንደነዚህ ያሉ ሰዎችን ማግኘትና ማናገር አፈልጋለሁ። መቼ እንደንገናኝ ፈለገ?»

«ነገ ይመችሃል? የአመቱ ጊዮርጊስ ስለሆነ ታቦት ከገባ በኋላ ፒያሳ ብንገናኝስ?»

«ጥሩ አቶ ሽማግሌው ፍቃደኛ ነኝ። የምንገናኝበትን ስፍራና የእርስዎን ምልክት ቢነግሩኝ።»

«እኔ ስለማውቅህ ምልክት መንገሩ አያስፈልግም። የምንገናኝበት ከቤተክርስቲያኑ በስተደቡብ በአሉት ህንፃዎች መዳዳውን ካፌዎች አሉ። ከነሱ ደረጃውን እንደወጣህ ከፎቁ በረንዳ የመጀመሪያው ካፌ ከጃንጥላዎቹ በአንደኛው ስር ተቀምጦህ ጠብቀኝ።»

«እሽ ታቦት እንደገባ ወደዘያ እሄዳለሁ።»

«መቀመጫ እንዳይያዝ ቀደም በል።»

«እሽ አቶ ሽማግሌው። እንደዘያ አደርጋለሁ።» ከወድያኛው ጫፍ ወፍራም ሳቅ እንዳጀበኝ ስልኬን ዘጋሁ።

በማግስቱ ጠዋት ለቅዳሴ ለመድረስ ማለድ ብዬ ነበር ተነሣሁት። ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን ግቢ ስገባ ከማለዳው አስራ ሁለት ሰዓት ተኩል ቢሆንም ምድረ ግቢው ነጫጭ ለብሰው በሚያስቀድሱ ምእምናን ተጨናንቆ ለጠጠር መጣያ የሚሆን ቦታ ያለ አይመስልም። ከውጭው በር እስከ ቤተመቅደሱ መግቢያ ድረስ ያለው መንገድ በአራት ሜትር ያህል ስፋት ክፍት ሆኖ ወደ ውስጥ የሚገቡና ከውስጥ ወደውጭ የሚወጡ በርካታ ሰዎች ያለመጨናነቅ እንደልብ በስርአት ሠልፋቸውን ይዘው ይተላለፋሉ።

ወደ ውስጥ እየገባ ያለውን ሰልፍ ተከትዬ ወደቤተ መቅደሱ አመራሁ። የመጀመሪያውን በር ገብተን ከሁለተኛው ስንደርስ መጠነኛ መጨናነቅ ስለነበር ተራ ተጠባብቀን ተላለፍን። ሰአታት ቆመው ያደሩ ምእምናን ሳይሆኑ አይቀሩም በርካታ ለው ወደውጭ ሲወጡ ከእነሱ በእጥፍ የሚበልጠው ደግሞ ወደ ቤተመቅደሱ ይጉርፋል። ከአድዋ ጦርነት መልስ በአፄ ምኒልክ ዘመነ መንግስት የተገነባው የአራዳው ጊዮርጊስ ቤተመቅደስ እንደ ምእተ አመት ያለፈው ቢሆንም አሁንም ላይ ሲታይ ዘመናዊነቱን እንደያዘ ነበር።

ይኖራል ብሎ መናገር የሚቻል አይመስልም። ቤተመቅደሱ እዚህ ቀረህ የማይባል ውብና ድንቅ ነው።

ከበሩ ላይ ስደርስ ጫማዬን አወጣሁና ወደ መቅደሱ ገባሁ። ከዋናው በር እስከ ቅድስቱ መግቢያ ያለው ስፍራ ክፍት ነበር። ከዚያ ውጭ ያለው ስፍራ እንደሚዶ ችምችም ብሎ በቆመ ህዝብ ተሞልቶ ውስጡ ከሰዎቹ በሚወጣው ትንፋሽ በመጋሎ እንደላተ ጉሞራ የሚጋረፍ ሙቀትተሰማኝ። የቅድስቱ ግድግዳዎች በተለያዩ መንፈሳዊ ስእሎች ተሞልቷል!! ጊዮርጊስ በፈረስ ላይ ሆኖ ወደ አድዋ ሊዘምትና እዚያም ደርሶ የጣልያንን ጦር ድል ሲያደርግ የሚያሰሳየው የስእል ታሪክ የነጭ አንገት ላይ ያረፈ ሰይፍ እንደጨበጠ በሌላ በኩልም ደራጉንን በጦር ሲወጋው ሌሎችም የተለያዩ የመልእክትና የጻድቃን ምስሎች እየሰሰ ክርስቶስ በዩርዳኖስ ወንዝ በዩሐንስ ሲጠመቅ ሰባአሰገል ጌታ ወደተወለደበት ቤተልሄም በኩከብ እየተመሩ ሲመጡ እረኞች ህፃኑን ዙሪያውን ከበውት እንስሳት በትንፋሻቸው ሲያሞቁት ዮሴፍና እናቱ ማርያም የተወለደውን ህፃን በስስት ሲመለከቱት የሚያሳዩው ስዕል ሁሉም ነገር ከመቅደሱ እስከ ቅድስቱ ዋልታ ያለው ግድግዳ እነዚህን በመሳሰሉት ስእሎች ተሞልቷል።

ሰፊው መጋጃ ወለል ብሎ ተከፍቶ ስለነበር እስከ ቅዱሳን ቅዱሱ መንበር ድረስ ያለው ስፍራ ይታያል። በመቅደሱ በስተሰሜን አቅጣጫ በርካታ ካህናት በጽናጽንና በከበሮ ደስ የሚል ወረብ እየወረቡ ናቸው። ከበሮዉ አንድ ጊዜ ዘገም ሌላ ጊዜ ፈጠን ሲል ለሰውነት ብቻ ሳይሆን ለአእምሮም ደስ የሚል ፈጣን እንቅስቃሴ ያለው ስሜትን ይኖኛል። ተራውን እየጠበቀ በሁለት የተከፈለ ቡድን በየተራ በግእዝ ቋንቋ ዝማሜን ሲያሸበሽብ ሰማየ ሰማያት እያደረሰ ይመልሷል። ዜማው አስደሳችና ልዩ ጣእም ያለው ነበር። በነጫጭ ልብስ የደመቁት ካህናት ዜማቸውን እያንቀረቁሩ ጽናጽል ከፍና ዝቅ በማድረግ መቋሚያቸውን በልዩ ኪነታዊ ጥንቃቄ ሲያነሱና ሲጥሉ ስመለከት ለተወሰነ ጊዜ መኖሪያዬ በዚያው ቢሆንልኝ እያስመኘኝ ነበር።

የእጣን ሽታ ልዩ ስሜት አለው። መቅደሱ በእጣን ጢሽ በታላቁም ደስታን ይሰጣል እንጂ አይከረክርም። ከጠዋቱ ሶስት ሰዓት ሲሆን የቅዳሴው ስርዓት አበቃና ቀሳውስቱ ታቦተ ህጉን ወደውጭ ለማውጣት እንዲያመቻቸው ለማድረግ በመቅደሱ ያለነው ቦታ እየለቀቅን እንድንወጣ በድምጽ ማጉያው ተጠየቅን። ቤተመቅደሱን በአምሳ ሜትን ያህል እርቀት ክብ ሰርተን ቆመን ስንጠባበቅ ካህናቱ ታቦቱን እንዳጀቡ ከመቅደሱ ወጡና የቤተመቅደሱን በረንዳ አንድ ዙር ከዙፋ በኋላ የመጀመሪያዎቹን ደረጃዎች በመውረድ በስተሰሜን ወደሚገኘው ዋና በር በካህናት እንደታጀበ ወረደና ወደ ውጭ መንገድ ጀመረ።

ታቦቱ ፈጠንና እረጋ እያለ ዋናውን የውጭ በር ከወጣ በኋላ በተጥታ ያመራው የአፄ ምኒልክ ሃውልት ወደ አለበት አደባባይ ነበር። ለመቀጠር በማይቻል ህዝብ እንደታጀበ ሃውልቱን አንድ ጊዜ ከዞረ በኋላ ከሃውልቱ በስተደቡብ ከመዘጋጃውና ከቤተክርስቲያኑ መሃል ከሚገኘው ሰፊ አሰፋልት ላይ ምንጣፍ ተነጥፎለት ሲቆም ካህናቱ ወረብ ጀመሩ። በካህናቱ ሲንቆረቆር የነበረው ወረብ አበቃና የጊዮርጊስ ገድል ተነበበ። ከዚያም በአድዋ ላይ የሠራው ታምር ቀጠለ። እነኝህ ሁሉ እስከሚጠናቀቁ ከቀኑ ዘጠኝ ሰአት ሆኖ ነበር። ስንስርዓቱ አብቅቶ ታቦቱ ወደ ቤተመቅደሱ ሲመለስ እኒም ወደቀጠሮ ቦታበውጭ ተመለስሁ።

ከነፌው በረንዳ በአንደኛው ጃንጥላ ስር ያልተያዙ ሁለት መቀመጫዎች በማግኘቱ ፈጣሪን እንደልዩ እድል አመስግኜ በአንድዋ ላይ ተቀመጥኩና አንደኛዋን ሰው እንደይቀመጥበት መከላከል ጀመርሁ። በስተደቡብ ያሉትን የአድማስ ርቀቶች በአይኔ እየተመለከትሁ ነበር አንድ እጅ ትክሻዬን ሲዳስሰኝ ተሰማኝና ከመቀመጫያዬ ለመነሳት ስሞክር በዚያው ጫን ብለው አስቀሩኝና እሳቸውም ተቀመጡ። በድንገት ግሰላ እስከሆነበት ድረስ ፍጹም በተረጋጋ ስሜት ነበር እያዋሩኝ የቆዩት። ስለመጽሐፌጠየቁኝና መልስ ሳይጠብቁ በድንገት በእልህ እየተንቀጠቀጡ መናገር ጀመሩ። ሁኔታዎች በድንገት በመቀየራቸው ተገርሜ ዝም ብዬ ከመመልከት በቀር እንዳኝም

አይነት መልስ ሳልሰጣቸው አዳምጣቸው ጀመር። ከትንሽ ደቂቃዎች በፊት ቅዱስ ሊያሰኛቸው የሚችል ትህትህና የነበራቸው የእድሜ ባለፀጋ በድንገት አራስ ነብር ሲሆኑ መመልከት አስደናቂ ነበር።

((በብእርህ ዋሽተኸል። ሽምጥጥ አድርገህ ነው የዋሸኸው። ስለ አንተ ኃይሉ ሻውል ብእርህ እውነትን አልተናገረም። አንዲትም ቅንጣቢ እውነትን ያልያዘ ከንቱ ውዳሴ ያነበነበውን ብእርህን ሰባብረህ ጣለውና ላወደስከው ሰው በአሽከርነት ገብተህ መኪና ንዳላት። አለዘያም ደግሞ ብእርህን እውነት አናግረውና የዋሸኸውን ሕዝብ እሱ ከሚጠይቅህ በፊት አንተ ይቅርታ የምትጠይቅበትን አጠር ያለጽሑ። ፍጽፈህ እውነትን ተናዘዝ። ሁለተኛ ም እንደዚህ ያለ የነውር ሥራ እንደማትደግመውቃል ግባላት))።

ቀና ብዬ ተመለከትኳቸው። ፍፁም ጤነኛ ሰው ነበሩ። ትኩር ብለው እየተመለከቱኝ ስለነበር የተሳሳቱ መሰለኝ። እኔን የመሰለ ሰው የሆነ ነገር ጽፎ በሬድዮ ሲተላለፍ ሰምተው መሆን አለበትም ስል አሰብሁ።

በደንብ አድርጌ ተመለከትኩቸው። አፍሮ የተበጠረው ሽበት ጸጉራቸው የተባዘተጥጥ ይመስላል። ጠይምፊታቸው በነጭ ሪዝ ቢሸፈንም ወዘናቸው ይሰባል። ቀጭን እረጅም ናቸው። ትናንሽ አይኖቻቸው ከጥልቅ ጉድጓድ ውስጥ እንደቀረ ጭላጭ ውሃ ቢርቁም የደከሙ አልነበሩም። ምንም እንኳን በንዴት ሃይለ ቃል እየተናገሩኝ ቢሆኑም የአነጋገራቸው ቅላፃ አረጋቁ ደርዝን የለቀቀ አልነበረም። ከምንም በላይ የሳቦኝ አለባበሳቸው ነበር። መሉ ነጭ ሱፍ በሰማያዊ ሽሚዝ ባለ ቢራቢሮ ሮዝ ከራቫትና ጥቁር በኋላ ጫማ ዝብርቅርቅ ያለ። በላዩ ላይ ነጣ ያለ የሱፍ ካፖርት ከአንገታቸው ላይ ከሱፍ የተሰራ ነጭስካርቭ በጠቅላላው ሽክ ብለው ለብሰዋል።

«አባት የተሳሳቱ መሰለኝ») አልኳቸው ለክብራቸው ስል ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ።

«አልተሳሳትኩም ልክ ነኝ። አሁንም ደግሜ እነግርሃለሁ የተሳሳትክ አንተ ነህ! ታሪክ ይቅር የማይለው ሥራ ሰርተሃል።»
ዙሪያዬን ተመለከትሁ። በመዝናኛው ሥፍራ የተቀመጡት በመሉ ሃሳባቸው ያለው በየግል ጉዳያቸው ላይ ስለነበር ማንም ወደኔና ወደ ሽማግሌው ያተኩረ አልነበረም።

«እረጋ ብለው ጥፋቴን ቢነግሩኝ ከመቀጫ ጋር ለመቀበል መሉ ፍቃደኛ ነኝ።» አልኳቸው። አንተ የነገረኝም ሰው አንደበተርቱክ መሆንክን ነበር። አንደበትህ የተሳለ ሰይፍን እደሚያደንዝ ነግሮኛል። አንደበተህና ትህትናህ ይስባል። በእርህ ግን የህልም አንኳሴ ጦር ነው። የወጋው አይድንም!! ሸተላይ ነው። ጥላ ወጊ ታውቃለህ? በእርህ የጥላ ወጊ ነው።»

«እሽ ሁሉንም እቀበላለሁ።» አልኩና ላባብላቸው ሞክርሁ።

«የመጽሐፍህ ርእስም እንደ አንደበትህ ሁሉ ይስባል። እናም እርእሱ ሳበኝና ገዛሁት። በቀጥታ ያመራሁት ወደቤቴ ነበር። እቤት እንደገባሁ ንባብ ከፍሌ ለመግባት ጊዜው ያጠረብኝ ስለመሰለኝ ከሳሎን ተቀመጥሁ። እውነቱን ለመናገር ምላ አልበላሁም። አስራ አምስተኛው ምእራፍ ላይ ስደርስ ነው ጦርህ የወጋኝ። ያን ጊዜ ወደፊት መቀጠል አልቻልኩም። ቃትቼ ፀጥ ብዬ ቀረሁ» አሉኝና ትኩር ብለው ተመለከቱኝ። ዝም ብዬ አዳምጣቸው ስለነበር እብድ እንዳልነበሩ ተረድቻለሁ። ትልልቅ ሰዎች ሲቆጡም ሆነ ሲያወድሱ ዝም ብሎ ሲያደምጧቸው ደስተኞች እንደሚሆኑ ጠነቅቄ እውቃለሁና ሃሳባቸውን እስከሚያጠቃልሉና እንድናገር እስከሚጋብዙኝ ድረስ መጠበቅ ነበረብኝ።

«መጽሐፍክን ምእራፍ በምእራፍ ተንትነህ ስለማንና ስለምን እንደ ጸፍህ እንደምታውቀው እገምታለሁ።» አሉኝ እረጋ ብለው።

«ይመስለኛል)) አልኳቸው በትህትና።»

«አስራ አምስተኛው ምእራፍ ላይ የጠቀስከውን ባለታሪክ ግን በትክክል እንደማታውቀው እርግጠኛ ነኝ!! አለዚያም ደግሞ አድር ባይነት አሳይተሃል።»

ራሴን በዝግታ ወዘወዝኩና ((በኔ መንገድ እርግጠኛ ነበርሁ)) ስል መለስኩላቸው።

«እንደዚያ እየካብህ የቆለልከውን ሰው ከኔ በላይ የምታውቀው ከሆነ እኔ ማመዛዘን የማልችል ዱባ ራስ መሆን አለብኝ!! ልልህ የፈለግሁት ሰውን መገመት የማልችል ደካማ ልሆን እንደምችል ነው። የምገምት ከሆነ ግን እውነቱ በተቃራኒው መሆን አለበት)) አሉኝና ላቅ በማለት ተመለከቱኝ። ተናንሽ ነጫጭ ጥርሶቻቸው ረጅም የእድሜ ጉዳና ተጉዘው የመጡ አይመስሉም!! እንደታጠበ ሲኒ ያብረቀርቃሉ።ትክ ብዬ እየተመለከትኳቸው በድጋሜ ራሴን አወዛወዝሁ።

«ሲበዛ ትሁት ነህ.....» አሉኝና ትከሻዬን በፍቅር አይነት መታ አደረጉኝ!! አልተቀየምኩህም ለማለት እንደሆነ ገባኝ።

በአስራ አምስተኛው ምእራፍ ላይ ስለጠቀስኩት ባለታሪክ እሳቸው ብቻ ሳይሆኑ ብዙ ሰዎችም ተመሳሳይ ሃሳቦችን ስንዝረውብኛል። እንደሳቸው ግን በተግሣጽ የወረፉኝ አልነበረም። ምናልባትም እንደዚያ በሃይለ ቃል የሚናገሩት የእድሜአቸውን አጥር በድፍረት እንደማልዘል ገምተውኝ ይሆናል። የፈለጉትን ቢሉኝም ያንን ግዙፍ የእድሜ አጥር ለመነቅነቅ ልቤ አይፈቅደውም።የሽቦትን የግዝፈት ሃይል በመረዳት ያደግሁበትን ማህበረሰብ ማመስገን እንደሚገባኝ አውቃለሁ!! የህጉች ህግ ሊባል የሚገባው ነገር ካለ እምነትና ባህል መሆን አለበት። በተለይም ባህል በየትኛውም አገር ባሉት ሕዝቦች ውስጥ እንደህግ ሆኖ ያስተዳድራል!! አገራችን ኢትዮጵያ ከሌሎች አገራት በባህልና በእምነት በኩል የታደለች ስለመሆኗ ሽንጥን ገትሮ መመስከር

ይቻላል። ከሰሜኑም ሆነ ከደቡቡ ከምስራቅም ሆነ ከምዕራቡ የአገራችን ሕዝቦች ጋር ያለውን የባህልና የእምነት መስተጋብር በተለያዩ መንገዶች ለማወቅና ለመረዳት በአደረግሁት ጥረት በመጠኑም ቢሆን ልረዳ ችያለሁ። ከሽማግሌው ጋር ለረጅም ሰዓት ቆይታ ስናደርግ ብዙ ጉዳዮችን እያነሳን ከአለፈው ታሪክ እያጣቀሱ ይጠቅማል ያዘው እያሉኝ ስንማማር ቆይተናል። ሽማግሌው የእድሜ ብቻ ሳይሆን ጥሩ የቋንቋ ሊቅም ናቸው። ከአገር ውስጥ ቋንቋዎች ግእዝንና አማርኛን ኦሮምኛን ትግሪኛንና ሲዳሞኛን አቀላጥፈው ይናገራሉ።

ስለቋንቋ ችሎታቸው አልተገረምኩም። የተወለዱት ባሌ ጠቅላይ ግዛት ዋና ከተማ ጉባ ስለሆነ አማርኛና ኦሮምኛ ሁለቱም የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ነበር። በስራ ዘመናቸውም የሲዳሞ ጠቅላይ ግዛት ምክትል አገረ ገዥ በሁዋላም የኤርትራ ክፍለ ሃገር የከረን አውራጃ ገዥ ሆነው ለአስራ አምስት ዓመታት በዝያው ስለቆዩ ትግሪኛንም በደንብ አቀላጥፈው ይናገራሉ።

እንደሳቸው አጣርቼ እናገራለሁ ባልልም ሁሉንም ቋንቋዎች እሞክር ስለነበር በፊት የተናደዱብኝን ያህል ወደጋላ ላይ ሳይደሰቱብኝ የቀሩ አይመስለኝም። ብቻ ተግባብተናል። ያ ቁጣና እልሃቸው ጠፍቶ ከፊታቸው የማነበው ርህራሄና ትህትናን ነበር። ብሔራቸውን ግን ለመጠየቅ አልሞከርኩም። ሁለመናቸው ሁሉ ነገራቸው ሽታው ግምት አሉኝ እንድንት በመሆኑ ብሔር ብጠይቃቸው እርግጠኛ ነኝ በዚያችው ቅጽበት በተቀመጥኩበት ትተውኝ ይጠፋሉ።

ትናንሽ ጥልቅ አይኖቻቸውን ከአድማስ ጠርዝ ላይ የእሳት አለሎ መስላ በደመና ከተንጠለጠለችው የምሽት ፀሐይ ላይ እንደተከሉ ምንም ሳንነጋገር ብዙ ደቂቃ ቆየን። የአድማሱን ጠርዝ ይዞ የተጋገረው የደመና ባዘቶ ደም የተነከረ ሽማ መስሏል። የሽማግሌው እይታ ወደዚያው ሳበኝና እኔም በአድማሱ ጠርዝ ላይ ከአለው የተፈጥሮ ትእይንት ላይ ለብዙ

ደቂቃ አይኖቹ ተጣብቀው እንዳሉ ከየት መጣ ያልተባለው ጥቁር ደመና ቀስ በቀስ እየተላበ ያንን የተፈጥሮ ትርኢት ወደ ጽልመት ሲለጩጠው ፀሐይም የመጨረሻ ስንብት አድርጋ በአድማሱ ተዋጦች።ከተፈጥሮው ትርኢት አይኖቻችንን ስንመልስ

«አየኸው የተፈጥሮን ተለዋዋጭነት?» አሉኝ!!

«አዎን።ተፈጥሮ በራሱ ሕግ ድንቅ ትርኢቶችን ይፈጥራል።» አልኳቸው።

«ልክ ነህ!! ግን አንድ ያልተረዳኸው ነገርም አለሁ። ተፈጥሮ የምትለዋወጥ ከሆነ አንተ ታዲያ ከምን እምነት ተነስተህ ነው አንድ ግለሰብ ፍጹም አድርገህ ልታጭበረብረን የሞከርከው?» አሉኝ እየሳቁ።

«ስለሰምክርዎ አመሰግንዎታለሁ!! ሁሉንም ነገር እንድንገነብ አድርገውኛል።» ስላቸው።

«ጥሩ.....» አሉኝ ሳቅ ብለው «መልካም ነው። ግሉዝ የሆነው ነገር ጸንቶ በማይቆምበት አለም ላይ አንተ ስለሰው ፍጹምነት ልትሰብክን ስትነሳ መናደድ ይነሰኝ ታድያ? እየህ ሁልጊዜ አንደኛው በአንደኛው ይዋጥና ይሸፈናል። ሁነቶች ሁሉ ይቀያየራሉ። ብርሃን በጨለማ ይዋጣል። ጨለማም በብርሃን ይገፈፋል።አንደኛው ከአንደኛው አይበልጥም። አንደኛውም ከአንደኛው አያንስም። ሁሉም እኩል ስልጣን አላቸው። ጨለማውም ሆነ ብርሃኑ እኩል የሆነ ዋጋ አላቸው።ጠዋት ሁሉም ወደየምላዱ ተሰማርቶ ነበር።አሁን ደግሞ ወደቤቱ ለመግባት እየተጣደፈ ነው።ለተረኛው ለመልቀቅ።አሁን የኔና የአንተም መሰነባበቻ መድረሱ ነው)) ትንሽ እንደማሰብ ብለው

«ኘርፌሽሩ ኃይሉ ሻውልነ የመለሀድ የውጭ ግንኙነት ሆኖ እንዲሰራላቸው አስጠግተውት ነበር።እሱ ግን ምን ይሰራ እንደነበር ታውቃለህ አማራውን ከኢትዮጵያ ምድር ለማጽዳትና ነፃነት ለማወጅ ከሚንቀሳቀሱ ኃይላት ጋር የምስጢር ግንኙነት

በማድረግና ኢህአዴግን በመጣል አሮሞን ወክሎ ኢትዮጵያን ለመምራት ከአንግ መሪዎች ጋር ህብረት ፈጥሮም ነበር። ይህንን ከሰሙ በኋላ ነው ፕሮፌሰሩ ከውጭ ግንኙነት ስራው አግደው ያባረሩት!! የሞቱለትን ድርጅት አፍርሶ በራሳቸው ቢሮ ውስጥ የራሱን ፓርቲ በመመስረት በቀሉን ተወጥቷል። ይህንን ሰው ነው ከመልካምም ወደ ፍጹማዊ መልአክነት ልትለውጠው የሞከርከው!! ይቅርታ አድርግልኝና ስለሱ የዋናከውን አንብቤ ስጨርስ ምን እንደተሰማኝ ታውቃለህ? ይህ ሰው ከደራሲነት ወደ አዝማሪነት ተቀየሯል የሚል ነበር። ስለሃይሉ ከሰጠኸው ትረካ በቀር ሌላው እንከን የማይወጣለት ፈጣንና ልብ አንጠልጣይ ትረካ በመሆኑ በመጨረሻዋ ሰዓት አመስግኜህ እንለያይ። ከመቸት አመራረጥህ እስከ ታሪክ አወቃቀርና ገጸ ባህርይ አሳሳልህ ከድንቅ የቃላት አወቃቀር ጋር እንከን የለሽ ጥሩ ስራ መሆኑን ስነግርህ በኃየሉ የበደልከኝን በሌላው መጽሐፍህ እንደምትከሰኝ ተስፋ በማድረግ ነው አሉኝ ሽማሌው።

«ወቀሳዎን በሙሉም ባይሆን በከፊል ለመቀበል የምገደድ ይመስለኛል። ከምርጫ ዘጠና ሰባት በኋላ እርስዎ የተሰማዎትን አይነት ስሜት በኔም ውስጥ እንደተጫረ በእርግጠኝነት እነግርዎታለሁ። ለዚህም ነው ወቀሳዎን በከፊል እቀበላለሁ ያለኩት!! እንዲረዱኝ የምፈልገው እውነታ አለኝ። እኔ ጥብቅ ምስጢርን የጻፈኩት በሰማንያዎቹ መጨረሻ አለዚያም ደግሞ በዘጠናዎቹ መጀመሪያ ላይ ነበር።

እንጂነሩ ከውጭ ተጠርተው መለህድን እንዲመሩ በተመረጡበት ወቅትም ድርጅቱን አፍርሰው ህብረብሔር ፓርቲ አድርገው ሲመሰርቱ አብዛኛው የቀድሞ አባሎች ጥለው ወጥተው ስለነበርነበር በዚህ ዙሪያ በ96 መጨረሻ ላይ አነጋግሪያቸው እንደነበር አስታውሳለሁ!! በዚህ ወቅት አኔን ለማሳመን ብዙ ምክንያቶችን ደርድረውልኝ እንደነበርም እውቃለሁ። ይናገሩ የነበረው እራሳቸውን ምሳሌ አድርገው ከአሮሞና ከአማራ የተወለዱ መሆናቸውን ሲሆን ምረጡ ቢባሉ ግን የመንታ እናት ማንን ከማን ለይታ ትመርጣለች የሚል ምሳሌ በማጣቀስ ስለነበር

ማመን ብቻ አይደለም በሚነግሩኝ ምክንያት ለጊዜው ደስተኛም ነበርሁ። እኔ ጸሐፊ እንጂ ነብይ አይደለሁም)) ስላቸው ሽማግሌው የምጽአት ሳቅ ስቀው «መጽሐፉ የታተመው ሃይለ በእስር ላይ እያለ እንደነበር እየነገርከኝ ነው?» አለኝ።

«ትክክል። መጽሐፌ ታትሞ የወጣው ሀምሌ ሰባት ቀን 1999ዓ.ም. ነው። እነሱ ጠፋተኝነታቸውን አምነውና መንግስትና ህዝብን ይቅርታ ጠይቀው የተለቀቁት ነሐሴ ይመስለኛል። ወሩን እርግጠኛ ባልሆንም መጽሐፉ ሁለተኛው ህትመት እገባለሁ ላይ ሲውል እንደተፈቱ ግን በእርግጠኝነት እነግርዎታለሁ።»

«አንደዚያ እያሞካሽህ ያጋነንከው ኃይለ በኢትዮጵያ ሕዝብ መካከል እራቁን ሲቆም ስትመለከት ምን ተሰማህ?»

«አዝኛለሁ፡ በተለይም በዶክተር ብርሃኑ ነጋና በኢንጅነሩ መካከል በነበረው የመዘላለፍ አተካሮ በትክክል ያልተረዱት አንዳንድ የጉራጌ ብሔረሰብ አባላት በቃላት እንደዘለፉኝም አስታውሳለሁ።»

«አልገባኝም? ጉራጌዎቹ ለብርሃኑ ተደርበው ነው።»

«አንደሚታወቀው አብዛኛው የመጽሃፍ ነጋዴ የጉራጌ ብሔር ተወላጅ ነው። በመጽሐፉ ላይ የኢንጅነሩ ፎቶ ስለነበር አንዳንዶቹ ፎቶውን ላለማየት ሲሉ መጽሃፌን ተረክበው ለመሸጥ ፍቃደኛ አልነበሩም።»

«አየኸው አይደል ያንተን ንጉስ የሰነልቦና ብቻ ሳይሆን የኢኮኖሚም ኪሳራ አድርሶብሃል። ሃይለ አንተን ብቻ ሳይሆን ሰባ ሚሊዮን ህዝብንም አክሸሯል። በወቅቱ ያልተሳሳተ አለ ብዬ ለመናገር ይከብደኛል። እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ባያስባት ፍሮ ሃይለ እንደተመኘው አስራ አምስት ሺህ ሰው አዲስ አበባ ላይ

ጭዳ አድርጎ የነሱን ደም በመረማመድ ወደ ስልጣን ቢወጣ አገራችን በእፍጋኒሕታን በኢራቅና በሶማሌ ከታዩው በባሰ መለኩ የትርምስና የደም መሬት ከመሆን አትዘልም ነበር!! ይህችን አገር አግዚአብሔር ሲያስባት በመኢአድ ቢሮ ውስጥ አርስ በርስ ጠብ ጀመሩ!! በውስጥ የበነሩት አባሎች ሁለት ቦታ ተሰንጥቀው አንደኛው ግሩፕ አምባገነን ስለሆናችሁ ከአናንተ ጋር አልሰራም ሲል መግለጫ አውጥቶ ወጣ!! ሃይሉ በወቅቱ «እነኚህ ግለሰቦች የወያኔ ተላላኪዎች ሆነው ስላገኘናቸው አባረናቸዋል።» ብሎ መግለጫ ሲሰጥ በወቅቱ በነበረው ገናናነት እውነት አይደለም ብሎ የተከራከረ አይደለም ስለተገነጠሉት ሰዎች ያዳመጠም አልነበረም። እነሱ ግን ከልክም በላይ ልክ ነበሩ።»

«ከተገነጠሉት ውስጥ እርስዎም ነበሩበት ማለት ነው?»

«የለሁበትም!! እኔ ቀደም ብዬ ነው ከድርጅቱ በራሴ ፍቃድ የወጣሁት። መአህድ ከፈረሰ በኋላ የተወሰነ ጊዜ አይቻቸው ለቅቄ ወጣሁ። በዚህም እራሴን እንደ እድለኛ ነው የቆጠርኩት!! ከአውሮፓ እየተመጸወተ በሰበሰበው ብር ድንጋይ የሚወረውርና ጉማ የሚያቃጥል ቡድን አሰማርቶ የንጹሐንን ህይወት ጭዳ ከአደረገ በኋላ የምኒልክ ቤተመንግስት ምኞቱ ህልም መሆኑን ሲረዳ እንደነጠላ ያረጀች ህይወቱን ለማትረፍ ሲል የስድብ ግባስ ሲጥልበት በነበረው ኢህአዴግ ጫማ ላይ ተደፍቶ ምህረት ሲማጠን ሴቶቹ እንኳን አልቀደሙትም።

ኢህአዴጎች ጀግኖች ናቸውና በአላማቸው ባልወዳቸውም አከብራቸዋለሁ። የነሱ እናት ቀና ብላና በኩራት ትክሻዋን አሰበቀችና ሽንጧን እያውረገረገች ትራመድ። የጀግና እናት መከራት የጥንት ልማድ ስለሆነ ትከራ። ሚስትም ልቧ በሐሴት ይመላና ጉሮዋሽበዬ አንተን አንተን ይልሃል ግዳይ እያለች አሏም እንደ አማቷ ከጀግና ባሏ ጀግና ልጅ ለመውለድ ትማልል። የአንተ አለቃ እናትና ሚስት ግን..... > አሉኝና ይስቁ ጀመር ሽማግሌው። እኔም በኔም አብሬአቸው እስኪበቃኝ ድረስ ሳቅሁ!!

ከዚያም «የኔን ጥፋተኝነት ስረዙልኝ ማለት ነው?» ስል ጠየቅኳቸዋል!! «መጀመርያም እኩሙ ሙሉ በሙሉ መስቀብ አልጣልኩብህም። ለመስቀብ የሚሆን ምን አቅም አለኝ። የተናገርኩህ ለወቀሳ ያህል የተሰማኝን ለመግለጽ ብቻ ነው። አሁን ግን ከምትለኝ አንጻር እሱንም ትቼልሃለሁ።»አሉኝ በእምባ የደፈረሱ ዓይኖቻቸውን መሀረብ አዉጥተዉ እያደራረቁ!!

«የነገሩኝን በምጽፈው መጽሐፍ እንዳካትተው ይፈቅዱልኛል?» ስል ጠየቅሁቸዋል።

((ስሜን ካልጠቀስህ))አሉኝ።

«ስምዎ ቢጠቀስ ይደርስብኛል ብለው የሚሰጉበት ችግር አለ እንዴ?» ቀና በዬ ተመለከትሁቸዋል።

«ችግር ይደርስብኛል ብዬ አስቤም አላውቅም። ስሜን ጠቅሰህ ብትጽፈው ኃይሉ በቂም በቀል ነው እያለ ስለኔ ምንም ሊያወራ መስማት ስለማልፈልግ ብቻ ነው።»

«እሽ አመሰግናለሁ!! ሽማግሌዉ እያልኩ ብጽፍስ ይፈቅዱልኛል?»

«ሽማግሌው? ጉረምሳው ብለህ ዓፍ!! ደግሞ ሞት ያጠላበት ሽማግሌ አድርገህ ስለህ በጣረሞት እንዳታስበረግገኝ» አሉኝ እየሳቁ።

«እንደዚያእንኳንአላደርግም»አልኳቸው እኔም አብረያቸው እየሳቅሁ።በመጨረሻም ስለሻምበል ሚካኤል ያውቁት ከሆነ በማለት እንዳንድ ነገር ስጠይቃቸው በደንብ አድርገው እንደሚያውቁትና እሱ በታሰረበት ወቅት እሳቸውም ታሰረው በሁለትዓመታቸውከእስርመለቀቃቸውንአጫወቱኝ።የመታሰራቸው ምክንያት ምን እንደነበረ እንዲገልጹልኝ ጠየቂያቸው መነሻው በሰሜንሸዋ ይንቀሳቀስ በነበረው አማፂ ሐይል ተጠርጥረው በመጨረሻ አቃቢ ህግ በሳቸው ላይ የተሟላ ማስረጃ ባለማቅረቡ ከስር መለቀቃቸውን ነገሩኝ።አማፂው ወይም የሰሜን ሸዋ አርበኞች ግንባር የተባለ ሃይል በትክክል ይመራ የነበረው በኛ ሮፌሰር አስራት ነበር ወይ የሚል ጥያቄም

አቅርቦላቸው ነበር። ቃል በቃል ነበር ብለው ባይነግሩኝም በተዘዋዋሪ መንገድ ግን « ጉዳይክን ለሚመለከተው ክፍል አቅርቦህ ሰሚ ስታጣ ያዋጣኛል ያልከውን መንገድ ብትከተል ወንጀሉ ከምን ላይ ነው?» የሚል መልስ ሰጥተውኛል። ከዚህ መልሳቸው መረዳት የሚቻለው ኘርፌስሩ ንቅናቄውን መምራት ብቻ ሳይሆን ሃይልን እንደ አማራጭ መጠቀማቸውን ጭምር ያዉቁ አለዚያም ደግሞ ያምኑበት እንደነበር ነው። ሽማግሌው በመጀመርያ ጀማሪ ንክ ያልመሰሉኝን ያህል ወደመጨረሻ ላይ ጭዋታቸው እየሳበኝበዙ እብረውበዙ እንዲቆዩ ፈለግሁ። አይዘዉም እንጂነሩን ቃለመጠይቅ በአደረግሁላቸው ወቅት የመለሱልኝን መልስ እንዳስረዳቸዉ ጠየቁኝ።

«በድምጽ ህዝብ ያሸነፈውን መንግስት እናንተ በአመጽ ለመጣል በአደረጋችሁት የስትራቴጂ ስህተት የብዙ ሰዎች ህይወት ለማለፍ ችሏል። ይህም የሆነበት ዋናው ምክንያት እናንተ የአመጽ መንገድን እንደትግል አማራጭ በማድረጋችሁ እንደነበር የህዝብ እምነት ነው።» የሚል ጥያቄም አቅርቦላቸዉ ነበር።

«ስህተቱ እንደስህተት ሲታይ የህዝብ አስተያየት ትክክል ነው። እንደ ትግል ስልት ሲታይ ግን ያለመስዋእት የተገኘ ድል በአለማችን የታዬም ሆነ የተመዘገበ የለም» የሚል መለልስ ሰጥተዉኝ ነበር!!

«እነሱ የድሃውን ልጅ ቀስቅሰው ወደ ነደደ እሳት ሲከትቱት የነሱ ልጆች ግን ቀደም ሲል ወደተዘጋጀላቸው የሰለጠነው አለም ሄደዋል። ከዚህ በተጨማሪም ህዝቡን በርታ አለንልህ እያሉ ወደሞት እየገፉት ራሳቸውን በህንፃዎቻቸው ውስጥ ቀብረው ቆይተው በጨረሻም እስር ቤት ገብተዋል። ከእስር ከተፈቱም በሁዋላ ለበደሉት ህዝብ የሞራል ካሳ አልከፈሉትም!! የሚል አስተያየት አለ። ይህንን እንዴት ይቀበሉታል።» ብያቸዉም ነበር።

«አባባሉ ትክክል መሆኑን እምነዉ ከዚያ ውጭ በግለላቸዉ ቤተሰቦቻቸው ለተገደሉባቸዉና ጉዳት ለደረሰባቸዉ ወገኖች ከስር እንደተፈቱ በጽህፈት ቤታቸዉ የመጽናኛ እርዳታ እንዳደረጉላቸዉ መልሰዉልኛል። ይህም

ወደፊት የሚቀጥል ነው» ብለውኝ ነበር።

«ከደረሰው ጉዳት አንፃር ሲታይ ያደረጉትን እርዳታ በቁ ነው ብለው ያምናሉ?» በማለት ጠይቁያቸውም ነበር።

«አለም እኮ ከዚህ የከፋ ብዙ ችግሮችን እያስተናገደች ነው ከዚህ የደረሰችው። ስለዚህ የመጀመርያው ታወቃሽ ልንሆን አንችልም)) አሉኝ በግዴልሽነት።

«በምሁራኖች ትንትና መሰረት» ኢህአፓ የኢትዮጵያን የፖለቲካ ሂደት ለሰላሳ አመታት ወደኋላ ጉትቶታል። ቅንጅት ደግሞ ከነሁሉም ገድሎ አብሮት ወደመቃብር ወርደ» ብለው ይተቻሉ!! እርስዎ ለዚህ ምን ተጨባጭ መልስ ይኖርዎታል?» ስላቸውም

«ይህ የደካማ ምሁራኖች የምናብ ስሌት ነው። ቅንጅት ያለው በህዝብ ልብ ውስጥ ስለሆነ አይሞትም።» በማለት በኩራት መልሰዉልኛል።

«ቅንጅት በምርጫ ዘጠና ሰባት እንቅስቃሴ ወቅት ከፍተኛ የሆነ የገንዘብ እጥረት ደርሶበት ስለነበር አመራሮቹ ከውጭም በአገር ውስጥም ያሉ ሃብታሞችን እርዳታ ጠይቀው ሃብታሞቹ እርዳታውን ለመስጠት ፍቃደኛ ሆነው ብሩን በታማኝነት የሚረከባቸው አካል እንዲያቀርቡ እርዳታውን ለጠየቁት አካላት መልስ ይሰጣሉ። የቅንጅት አመራሮችም በቅንጅት ስም ገቢ እንዲያደርጉላቸው ይነግሯቸዋል። እርዳታ ለጋሾቹ እምነት ባለማሳደሯቸው እርስዎ በግልዎ ካልተረከቡ በቀር እርዳታ እንደማያደርጉ ቁርጥ ያለ መልስ ይሰጣሉ። ከዚያ በኋላ እርስዎ ቀርበው አስራ አምስት ሚሊዮን ብር ተረክበው በግል አካውንትዎ ገቢ እንዳደረጉና ይህ ገንዘብ የታሰበውም እናንተ መንግስት በምትመሰርቱበት ወቅት ወጭ እንዲደረግ ነበር። ከሁሉም በፊት እናንተ ቀድሞችሁ እስር ቤት ገባችሁ። ከስር ስትፈቱ ፍቺ መስርታችሁ ተለያይታችኋል። እንደ አስተያየት ሰጭዎች እምነት ከሆነ ብሩ እስከ አሁንም ድረስ በእርስዎ የግል

አካውንት እንዳለ ነው የሚታመነው። ይህ አባባል እውነት ነው ወይስውሸት?» የሚል ጥያቄም አቅርቦ ላቸው ነበር። በወቅቱም የመለሱልኝ «እንዲሁ በወሬ ደረጃ እኔም እንዳንተ እሰማለሁ» አሉኝ በአጭሩ!!

«እንዲነሩ ከእስር ከተፈቱ በኋላ ሁለት ቀን የፈጀ ቃለመጠይቅ አድርጌ ላቸው ነበር።»

«እና ምን የተጨበጠ ፍሬ አገኘህበት?» አሉኝ

«ለምጠይቃቸው ሁሉ አሁን እደሚያዩት ቀጥተኛ የሆነ መልስ ከመስጠት ይልቅ ያድበሰብሱታል።»

«ቃለመጠየቅ እንዳደረግህለት ሰምቻለሁ። የጠየቀኸውም በአዲስ አበባ በስተምእራብ ከሚገኘው የግል መኖርያ ህንፃው ድረስ ሄደህ ነው አሁን አጥብቄ የፈለግሁህም ከመለህድ እስከ ቅንጅት ከዚያ መልስ መሲሐድን እስከማቋቋም የሚል የታሪክ መጽሐፍ ለመጻፍ በድርጅቱ ስም ከኢንጅነሩ ጋር ውል መፈራረምክን ስለሰማሁ ስህተህትህን እንዳትደግመከው ለማስገንዘብ ነው)) አሉኝ። ሽማግሌው ሁሉንም ትክክል ነበሩ!!

«አዎን ተዋውለን ነበር።»

«እና አሁን እየፃፍህ ነህ?»

«ሁሉም ነገር ባዶ ሆኖ አገኘሁት። በዛም ላይ ለመጻፍ የተመቻቸ መንገድ ስለሌለ አቁሜአለሁ።»

«እንደኔ ባትጽፍ ይመረጣል። እንኳንስ በብእር በወርቅ ብትጽፈው የነሱ ታሪክ ታሪክ ሊሆን አይችልም!! በቃ ይኼው ነው)) አሉኝ ኮስተር በለው። ከዚያም «በል ደህና ሁን» ብለውኝ እጄን ጨብጠውኝ በተቀላጠፈ ፍጥነት መኪናቸውን አስነስተው ተፈተለኩና በአቡነ ጴጥሮስ ሃውልት ቁልቁል ተወንጭፈው ወደ ጐጃም በረንዳ ተሻገሩ። ከፊት ፊት የመዘጋጃ ግዙፍ ህንጻ በስተጀርባዬ የጊዮርጊስ ቤተክርስቲያንን ተንተርሶ የተሰራውና በርካታ ካፌዎችን ያጠቃለለው ህንጻ እኔ ከመካከል የአስፓልቱን ጦርዝ እንደያዘሁ ቆሜ ነበር።

ምዕራፍ አስራ አምስት

ከጠበቃው ማስታወሻ

«አነበብከው?» አሉኝ ጠበቃው።

አንገቴን በአሉታ አነቃንቄ « አወን አነበብኩት» አልኳቸው። ከዚያም «ብቻ አልፎ አልፎ ካልሆነ በቀር ንግግራቸው በሙሉ ህዝብን ለጦርነት ያነሳሳል የሚል እምነት አላሳደረብኝም። ያም ሆኖ ንግግሩ ቀላል ተብሎ የሚታለፍ አይደለም። ለማንኛውም እንደጦርነት መቀስቀሻ ከተወሰደ ሊሆን የማይችልበት ያለ አይመስለኝም » ሰላቸው።

«በደንብ እንደምትመለከተው ነው የኔም እምነት » አሉኝ አንገታቸውን ከፍና ዝቅ አድርገው በማነቃነቅ።

«በደንብ አድርጌ ነው የተመለከትኩት። ቃሉ ልብን ስለሚያንጠለጥል ትረካው መስጠኛል።»

«ጥሩ ትንቢታዊ ንግግር ነበር ከንግግራቸው አብዛኛው ተፈጽሟል የሚል እምነት አለኝ።» አሉኝ እንደመሳቅ ብለው

«አንብቤ እንደተረዳሁት ከሆን የኔም እምነት እንደዝያው ይመስለኛል» ስል መለስኩላቸው።

«ጥሩ ተገንዝበህዋል። እና በዚህ ንግግር ነው ተከሰው ዘብጥዎ የተወረወሩት። ይህንን የፈፀሙት አካላት አሁን ላይ ሆነው ሲያስቡት ምን እንደተሰማቸው ባለውቅም እንደሚፀፀቱበት ግን ጥርጥር የለኝም» ቁጭትን በሚገልፅ የድምፅ ቅላጼ ተናገሩ ጠበቃው።

«የከሳቸዉ ዋና ምክንያት ይህ ንግግር ብቻ ነው ብለው ያምናሉ?» አልኩና ጠየቅኳቸው ጠበቃውን።

«ታዲያሌላምንምክንያትይኖራቸዋልብለህትገምታለህ?» ሲሉ መለሱልኝ።

«በርግጥ እኔ ይሆናል ብዬ የምጠረጥረው ነገር አለኝ። ፕሮፌሰር በሰሜን ሸዋ የሚንቀሳቀስ እና አርበኞች ንቅናቄ ገንባር የተባለ ተዋጊ ሃይል

እንደነበራቸው ይወራል። መንግስት ንግግራቸውን እንደሸፋን ተጠቅሞ ምናልባትም በዚያ ቂም ሳያስራቸው አልቀረም የሚሉ ወገኖች ስላሉ ከነዚህም አብዛኛዎቹን አግኝቼ ጠይቂያቸው እንደመለሱልኝ ከሆነ ሰዎቹ የፕሮፌሰር እስር ዋና ምክንያቱ ጦርነቱ እንጂ ንግግራቸው አይደለም ብለው ያምናሉ ።

ትኩር ብለው እየተመለከቱኝ « ያንተስ ግምት?» አሉኝ። «የመታሰራቸው ምክንያት በዚህ ንግግር ብቻ ከሆነ ያንን ያህል የተጋነነ አድርጌ ባልወሰደውም እርሶ ከላይ እንደጠቀሱት በመጠኑ መፀቃቸው አይቀርም። ነገር ግን ምክንያቱ ይህ እንዳልሆነ በመረጃ የተረጋገጠ ማስረጃ በእጄ ላይ ይገኛል ነው የማነጋገርዎት ስላቸው ደንገጥ ብለው እየተመለከቱኝ

«አልገባኝም » አሉኝ።

«የሽግግር መንግስቱን በጦር መሳሪያ በተደራጀ ኃይል ለማስወገድ መንቀሳቀሳቸው እውነት ከሆነ ማለቱ ነው» ስላቸው።

«ያም ቢሆን ልክ ነበሩ » አሉኝ በአጭሩ

«ለምን?» አልኳቸው በሁኔታው እየተገረምሁ።

ትንሽ ሲያስቡ ቆዩና « እነሱስ ስልጣን የያዙት በኃይል በጠመንጃ ያለውን ገዥ አስወግደው አይደለም እንዴ » እየሳቁ መለሱልኝ። ሁለታችንም ከተሳሳቅን በኋላ በአዎንታ ራሴን አነቃንቄ ሌላ ጥያቄ አቀረብኩላቸው።

«ፕሮፌሰሩ ተከሰውጥብቅናከመቆምዎበፊት ያውቋቸው ነበር።»

«አዎን » አውቃቸው ነበር » አሉኝ

«በእርሶ እይታ ምንአይነትሰውነብሩብለው የምናሉ?»። ሲበዛ ቁጥብና ዝምተኛ ነበሩ ለማለት እችላለሁ። ሲስቁም እንኳን ከትተከት ብለው ስቀው የላቸውን ጥርስ አየሁ

ብሎ መናገር የሚችል ሰው አለ ብዬ አላምንም። ፈገግታቸው ምጽአታዊ ነበር የሚመስለው » አሉኝ

«ከራሽም ግምት እና ከነበራቸው መሰረታዊ በሀሪይ በመነሳት መንግስትን በጠመንጃ ለመገልበጥ ሞክረዋል የሚባለውን አባባል ይቀበሉታል? » ለዚህ ጥያቄ ፈጥነው መልስ አልሰጡኝም። ብዙ ሲያስቡ ቆይተው

«በርግጥ ሌላ አማራጭ በይኖር ኖሮ ያደርጉት ይሆናል የሚል ግምት አለኝ። እንደዚያም የምልህ የሰላሙ በር የተዘጋ ቢሆንና በሰላመዊ መንገድ ለመታገል ባይችሉ ማለቴ ነው » አሉኝ

«በእርሶም እይታ መዐሕድ በሰላማዊ መንገድ ሲታገል ምንም የገጠመው እንቅፋት አልነበረም ለማለት ነው?።» እደመሳቅብለውከተመለከቱኝበኋላ«እንደዚህማለትአይደለም።ብዙእን ቅፋቶች እንደነበሩት አውቃለሁ። ያም ያየሁትና የሰማሁትነበር። ሆኖም ለዲሞክራሲ ስርአት ግንባታ ገና በጅምር ላይ ለሆነችው አገር እነዚህ እንቅፋቶች ሁሉንም ነገር አስጥለው ከጫካ ያስገባሉ የሚል እምነት ስለሌለኝ ነው። ሆኖም ግን ብዙ ችግሮች እንደነበሩት እርግጥ ነው። እያልኩኝ ያለሁት እንደላቸው ክፉና ደጉን ለይተው የሚያውቁ ሃይልን እንደአማራጭ እንደማይጠቀሙበት እና ከምንም በላይ ደግሞ የአገራቸውን ችግር ከጊዚያዊ ግጭት አብልጠው ይመለከታሉ ብዬ ስለማምን ነው።»

እሳቸውም እኮ በንግግራቸው ላይ «የምናደርገው የሰላም እንስቃሴ መንገድ ከተዘጋና አማራጭ ካጣን» የሚል ማስጠንቀቂያ ነው የጠቀሱት» ስላቸው።

«በርግጥ እንደዚያ የሚል ማስጠንቀቂያ አስተላልፈዋል። ነገር ግን የሰላሙ በር በሙሉ ተዘግቶ ነበር ወይ? የሚለው ጥያቄ መነሳት ያለበት ይመስለኛል። ፕሮፌሰር እንደሚሉት እኮ ድርጅታቸው ቢዘጋና አመራሮቹ አንዳንዶቹ ቢገደሉም የሰላሙ

ትግል አከተመለት ማለት አልነበረም። ይህ አይነት ሁኔታ

አማራጭን አሳጣን ተብሎ በተስፋ መቁረጥ በፍፁም ወደ ጫካ የሚያስከበልልም አይደለም። ለዲሞክራሲ የታገሉ በርካታ አገራት እኮ ከዚህ በላይ ብዙ መስቃየት ደርሶባቸዋል» አሉኝ ጠበቃው።

«ፕሮፌሰር የጦር ትጥቅ እንደ አማራጭ ወሰደው ከሆነ ስህተት ነበር እያሉኝ ነው? » ስላቸው።

«ለጦርነት መዘጋጀታቸው እውነት ከሆነ ከህግ አንፃር ስንመለከተው ስህተት ብቻ ሳይሆን ወንጀልም ነበር ለማለት ይቻላል» አለኝ እሩቅ እየተመለከቱ

«ለጦርነት የተዘጋጀ ሃይል ያንቀሳቅሱ እደነበር ቢያውቁ ኖሮ ለጥብቅና አይቆሙም ነበር ማለት ነው? » ስል ጠየቅኳቸው።

አሁንም ለተወሰኑ ደቂቃዎች በመካከላችን ፀጥታ ሰፍኖ ቆየና ከፀጥታ በኋላ

«ይመስለኛለ:: ለዚህ ደግሞ ሁለት ምክንያቶች ይኖሩኛል:: እነሱም ህገወጥ እና ውጤት አለማምጣት ናቸው:: ፕሮፌሰር ድርጊትን ፈፅመውት እያወቅሁ ነፃ ለማውጣት ብክራከር እንደማይሳካልኝ አውቃለሁ:: በሌላ በኩልም በህገመንግስቱ ላይ እንደተቀመጠው አንድ መንግስት በሃይል መገልበጥ እንደሚያስቀጣ አምናለሁ:: እነዚህን ነገሮች ከፊት ለፊቱ አድርጌ ልሞክር ብል እንኳን መንግስት ምስጢሩን በትክክል ስለሚያውቅ ለውጤት በቅቴ ከእስራት ነፃ እንደማላዋጣቸው የሚታመን ሃቅ ነው:: »

«በፕሮፌሰሩ የክስፋይል ውስጥ ከተከሰሱት መካከል የደርግ የጦር መኮንን የነበረ ሚካኤል በለጠ የተባለውን እስረኛ ያስታውሳሉ?» ስላቸው በአዎንታ እራሳቸውን ከእነቃነቁ በኋላ

«አስታውሳለሁ። ከእስር ከተፈታም በኋላ አግኝቼው ነበር እኮ»
አሉኝ ወደኔ ትኩር ብለው እየተመለከቱ።

«ወደ እርሶ እንድመጣ እና እንዳነጋግረዎት የጠቆመኝ
እሱ ነበር። በዚህ ዙሪያ ሰፋ ያለ ቃለ መጠይቅ አድርጌለታለሁ።
ጠቃሚ የሆኑ መረጃዎችን ነው የሰጠኝ። እሱ ከሰጠኝ
መረጃዎችም አንዳንዶቹ ይሆናሉ ብዬ የማልገምታቸው ግን
የተደረገብኩታሪኮችን እንዳውቃቸው እረድቶኛል» ስላቸው በመስኮቱ
አሻግረው ውጭውን እየተመለከቱ ቆዩና

«እና ታድያ ምን አለህ?» አሉኝ።

«እሱ እደነገረኝ ከሆነ እርስዎ ፕሮፌሰሩን በደንብ
እንዳላወቁቸው ነው የገመትኩት። ለማንኛውም ስለነገረኝት ከክለፍ
ው ታሪክ ከመነሻው ጀምሮ ልጠቁቁመዎት። በለሜን ሸዋ
በአሉት ቆላማ አካባቢዎች በሽግግሩ ወቅት በትጥቅ የሚንቀሳቀሱ
ሽምቅ ተዋጊዎች ነበሩ። ቦታውን ለማስታወስ ያህልም በይፋት
ቅወትና ማፋድል ወረዳ በመርሃቢቱ እንዲሁም በተገለጹት እና
ቡልጋ፣ ከሰምና ሸንኮራ የተደራጀ ሃይል ከሽግግሮ መንግስቱ ጋር
ይዋጋ እንደነበር ከዚሁ መካከል ስምቻለሁ። ይህንን ያወቁት
ወይም የሰሙት ነገር ነበር እንዴ?» ስላቸው

«በወሬ ደረጃ ስምቻለሁ። በርግጥ በመንግስት ለውጥ
ወቅት በአገሪቱ በርካታ ክልሎች ችግሮች እንደነበሩ የምናውቀው
ሃቅ ነው። የዚህ ዓይነት ግጭቶች በየትኛውም የአገሪቱ ክልሎች
ስለነበሩ ያን ያህል አያስደንቅም» አሉኝ።

«ነገሩ በወሬ ደረጃ የተደመጠ ብቻ ሳይሆን አውነትና
የተደረገም ነው። ቅድም ስሙን የጠቀሰኩልዎት የጦር መኮንን
ከነዚህ በአንደኛው ወረዳ ይንቀሳቀስ የነበረውን የሽምቅ ሃይል
ተዋጊ መሪ እንደነበር እራሱ ነግኛል። የደብረብርሃን አስር ቤት
የተሰበረውና ከሰባት መቶ የሚያንሱ የተለያዩ አስረኞች ነፃ
የወጡትም በራሱ በዚህ የጦር መኮንን አቅድኦውጭነትና መሪነት
እንደነበር

እራሱ በመረጃ አስደግፎ ነው ያጫወተኝ። ከዚህ ውጪ በርካታ አፕሪሽኖች በዚሁ ሰው ተደርገው አብዛኞቹ የተሳኩ እንደነበረ በቃል መጠይቃችን ወቅት በስፋት እየዘረዘረ አስፈጽቶኛል» ስላቸው ጠበቃው በሚሰሙት ሁሉ ተገርመው ዓይንና አፋቸውን በመክፈት ይመለከቱኝ ጀመር። ከዚያም ቀጥል በሚል አኳኋን እያስተዋሉኝ

«እሺ?» በማለት በረጅሙ ተግራሰ።

«እሱ እንደነገረኝ ከሆነ ይህ የሚንቀሳቀስ ኃይል በቀጥታ ይታዘዝ የነበረው በፕሮፌሰሩ እንደነበር ነው። ምናልባት ስሙን ሲጠራ ሰምተው ከሆነ የጊናገር ወረዳ አስተዳዳሪ የነበረው በኃላም በሽምቅ ውጊያ የሸፈተው አስማረ ዳኚ የተባለው ግለሰብ ከፕሮፌሰሩ ጋር በቀጥታ ግንኙነት እንደነበረውና ወረዳ አስተዳዳሪነቱን በመተው ወደጫካ የገባው ከእሳቸው ጋር ከተገናኘ በኋላ መሆኑን የጠቀስኩለት የጦር መኮንን በመረጃ እያስደገፉ አንድ በአንድ ነግሮኛል።

ስለዚህ ጉዳይ የድምፅ እና የዕሁፍ መረጃዎች ከሱ ወስጃለሁ። የተቀበልኩት መረጃ እንደሚጠቁመኝ ከሆነ አስማረ የሸፈተው የወረዳ አስተዳዳሪነቱን ስልጣን በመተው ለአሁኑኋላ አላገለግልም በማለት ሲሆን ለመሸፈኑ ያነሳሳው ዋናው ምክንያትም ከእሳቸው ጋር በመገናኘቱ ነበር። ሲሸፍኑም በወረዳው ግምጃ ቤት ውስጥ የነበረውን የጦር መሳሪያ ከነጥይቱ ይዞ እንደነበር ነው ይህ የምልዎት ሰው የነገረኝ። በወቅቱም ብዙ ሰው ተከትለው ወደ ጫካ መግባቱንና ለመንግስትም አስጊ ደረጃ ላይ ደርሶ እንደነበር በዕሁፍ ጭምር የሰጠኝ ሲሆን በምዕራው መዕሐፍ ውስጥም አካትቼዋለሁ። ሙሉ ታሪኩን መዕሐፉ ከታተመ በኋላ ሲያዩት ይችላሉ።»

በምነግራቸው ሁሉ መገረማቸውን በሚገልፅ መልክኩ ትኩር ብለው ከተመለከቱኝ በኋላ እራሳቸውን በዝግታ አወዛውዘው

«አስማረ ደኚ የተባለው ሽፍታ ቀላል እንዳልነበር በወቅቱ እሰማ ነበር። ያልሰማሁትና አዲስ የሆነብኝ ታሪክ የፕሮፌሰሩ የተደበቀ ብቻ ሳይሆን የተለየው ባህሪያቸው ነው። እኔም ሆኑኩ የኢትዮጵያ ሕዝብ ለፕሮፌሰሩ ካለን ግንዛቤ አኳያ አሁን የምትለውን አምነን ለመቀበል የምንቸገር ይመስለኛል » አሉኝ።»

«በርግጥ ይህንን የጦር መኮንን አግኝቼ እስከአነጋግርኩበት ጊዜ ድረስ በፕሮፌሰሩ ላይ የነበረኝ አስተሳሰብ ከእርሶዎ የተለየ አልነበረም።አምኜ የተቀበልኩት ግን እንደነገርኩዎት ሽምብሉ ትክክለኛው ታሪክ ይህ ነው ብሎ በዕሁፍና በድምፅ መረጃውን ከሰጠኝና በመፀሀፍም እንዳዘጋጀው ከፈቀደልኝ በኋላ ሌሎችም ስማቸውን እንዳልጠቀስ አስጠንቅቀውኝ ከሱ ጋር ተመሳሳይ የሆነ የቃልና የዕሁፍ ማስረጃ ከሰጡኝ በኋላ ነው። እሱን ብቻ አምኜ ታሪኩን ለመፃፍ ባለመድፈሬ ከሱጋር ነበሩ ያለኝንና ተከሰው ታስረው የነበሩ ሌሎች መኮንኖችም አነጋግራ የሰጡኝ መልስ ተመሳሳይ ስለሆነ እውነትነቱን አምኜበታለሁ። ወደዱም ጠሉም እውነቱ ይሄ ነው» አልኳቸው ጠበቃውን።

«ጥሩ ታሪክ ነው » አሉኝ በረጅሙ ተንፍሰው ከዚያም

«እምትለኝ ሁሉ እውነት ከሆነ የእሳቸው ጠበቃዎች እንደክም የነበረው ዝም ብለን ነበር ማለት ነው » አሉኝ።

«ከዚህ አንፃር ከታዩ ትክክል ነዎት የሚል ግምት አለኝ። ወደ ክስማመልከቻችሁ እንግባና ስለሱ ትነሽ እንድትገልፁልኝ እፈልጋለሁ። የአቃቤ የክስ ማመልከቻ ምን የሚል ነበር። እሱን ሊያስረዱኝይችላለሁ?»በዚህ መካከል ሁለታችንም በርከት ያሉ ደቂቃዎችን ያለምን መነጋገር አሳልፈን ከብዙ ዝምታ በኋላ በዚህ መልኩ ይተርኩልኝጀመር።ዐቃቤ ሕግ በሁለቱም ክሶች ላይ የወ.መ. ሕግ ቁጥር 269/ሀ እና 252/1/ሀ አጣምሮ በመጥቀስ ካደረጉት ጠቅላላ ንግግር ውስጥ ቃላትን በመልቀምናከንግግርሩ ጠቅላላ ይዘትና አላማ ውጭየራሱን ትርጉም በመስት ወንጀልን ለመፍጠር ከመሞከሩ በቀር ሕጉ በሚጠይቀው

መሰረት አልነበረም ክሱን የመሰረተው። ንግግሩ በወንጀለኝነት የሚቋቋም መሆኑን በጭራሽ የማያመለክት ነው።

በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 23 መሠረት ወንጀልን ከሚያቋቁሙት መሠረታዊ ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ የህሳብ ክፍል መኖሩ መረጋገጥ ነበረበት። የአቃቤ ሕጉን የክስ ማመልከቻ ጠቅላላ ይዘት ስንገመግመው ግን ፕሮፌሰር ለህዝብ ያደረጉት ንግግር እንደ የዐቃቤ ሕግ ክስ አቅራቢ ሕዝብ በመንግስት ላይ ወይም ህዝብ በህዝብ ላይ የጦር መሣሪያ ይዞ እንዲነሳሳ ያደረገ መሆን አለመሆኑ የሚመዘነው ከንግግሩ ውስጥ አንዳንድ ዐረፍተ ነገሮችን ነጥሎ በማውጣት ከተናጋሪው አላማና ፍላጎት ውጭ የተዛባ ትርጉም በመስጠት ነበር።

በመሰረቱ አንድ ሰው አሳቡን በንግግር ሲገልጽ የንግግሩ አላማና ግብ ምን እንደሆነ ሊታወቅ የሚችለው ከንግግር ውስጥ እንደንድ ቃሎችን ወይም ዐረፍተ ነገሮችን ነጥሎ በማውጣት ሳይሆን የንግግሩን ይዘት በሙሉ በማንበብና መደምደሚያውን በማየት እንጂ ከቀቃላቱ ሁሉ መጥፎ መንፈስ ያለውን ነጥሎ በማውጣት አይደለም። ፕሮፌሰር ለህዝብ ባደረጉት ንግግር ላይ ዐቃቤ ህግ ለክሱ በዋቤነት የጠቀሳቸውና የተዛባ ትርጉም የቸራቸው ዐረፍተ ነገሮች ብቻቸውን በምንም ዐይነት ተከላሹን የወንጀል መሰራት ህሳብ አያመለክቱትም። የተከላሹ ንግግር የተቋቋመው በሚከተለው ዓረፍተ ነገር ሲሆን ሙሉ ቃሉም። «

.....

ስለዚህ ሁላችንም፣ ሕዝቡም ሹማምንትም፣ በሰላምና በእኩልነት ተፈቃቅሮ መሰራቱ ጥቅሙ የሁላችን መሆኑን ተገንዝብን በመሀላችን ሊጎለብት የሚችለው ስምምነታችን እንዲጠናከር በማድረግ አርቀን እንድንመለከት ጥሪ አቅርባለሁ» የሚልነው። የፕሮፌሰር ንግግር ከመጀመሪያው እስከመደምደሚያው ስንመለከተው በመንግስት ላይ ተነሱ ጦር

ይዛችሁ አምሩና ተዋጉ ብሎ ሲቀሰቅስ አይታይም ። ፕሮፌሰሩ ንግግራቸውን የደመደሙት ከላይ በተጠቀሰው አስተያየት በመሆኑ እሳቸው ለሰላምና ለተባበረ የህዝብ ሕይወት አድማጮች እንዲሰለፍ አጥብቆ የሚያሳስብ እንጂ ዐቃቤ ሕግ እንደሚለው ሕዝብ የጦር መሣሪያ ይዞ እንዲነሳ የሚገፋፋ አልነበረም። የደረጉት ንግግር የተደመደመው ዐቃቤ ሕግ እንደጠቀሰው በህዝብና በመንግስት ላይ መዓት ለማምጣት የጦር አውርድ ጥሪ ባለመሆኑ ከተከላሹ ሀሳብና ፍላጎት ውጭ ተከላሹ ስለሰላምና ስለ ህዝብ ትብብር የደረጉት ንግግር በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 23 የተደነገገው ወንጀልን ሊያቋቁም የሚችል የሀሳብ ክፍል የሚያሟላበር።

ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻው ከፕሮፌሰር ንግግር ውስጥ እየሸራረፈ የደረደራቸው ከንግግሩ አጠቃላይ ይዘትና ዓላማ ውጭ ትርጉም ሊሰጡ የማይችሉ ዐረፍተ ነገሮች የተከላሹን የወንጀል መሥራት ሀሳብ የማያሳዩ ከመሆኑም ሌላ እነዚህ ዐረፍተኛ ክታቀዱበት ዓላማ ውጭ በማመሳሰል ወንጀል ለመፍጠር የተሳሉ ለመሆናቸው ዐቃቤ ሕጉ ያቀረበው ክስ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ-ቁጥር 2/1 የተፃፈውን ድንጋጌ የሚጻረር ነው። አንድ ሰው በወንጀል ሕግ ተጠያቂ ሊሆን የሚችለው ፈፅሟል በተባለበት ድርጊት እና ተላለፈ በተባለው የሕግ ቁጥር መካከል በግለሰብና በቀጠታ ግንኙነት ያለው መሆኑን ማሳየት ሲችል ሊታለፍ የማይችል በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁጥር 112 መሠረት በዐቃቤ ሕግ ላይ የተጣለ ግዴታ ነው።

ይህም ግዴታ የተጣለው በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 2/1 እንደተደነገገው በማስመሰል ወንጀል ፈጥሮ ክስ እንዳይቀርብ ለማገድ ታስቦ ነበር። ከዚህ አንጻር ሲታይ ዐቃቤ ሕግ በፕሮፌሰሩ ላይ ክስ ያቀረበው ከተከላሹ ንግግር ውስጥ አንዳንድ ዐረፍተ ነገሮችን ነጥሎ በማውጣት ከንግግሩ ዓላማ ውጭ የራሱን ትርጉም በመስጠት ወንጀል እንደተፈፀመ በማስመሰል ስለሆነ ይህ ደገሞ በወንጀለኛ መቅጫ ህግ 2/1 መሠረት በትርጉም

ወንጀል እንዳይፈጠር በግልጽ የተከለከለውን በመተላለፍ የቀረበ ክስ ስለሆነ መሠረዝ ነበረበት። በወንጀልኛ መቅጫ ህግ ቁጥር 269 በአማርኛው ቅጂ መሠረት « ማንም ሰው ከዚህ በላይ በተመለከቱት ምዕራፎች ውስጥ የተጻፉት ሥራዎች እንዲፈፀሙ ለማድረግ በመርዳት ወይም በመደገፍ» ከ«ሀ» እስከ «መ» የተዘረዘሩትን አድራጎች የፈጸመ እንደሆነ ከአንድ ወር እስከ አምስት ዓመት ለመድረስ የሚችል እስራት እንደሚቀጣ ተደንግጎአል። ቁጥር 269 የሚገኘው በወንጀልኛ መቅጫ ሕጉ ልዩ ክፍል በ3ኛው መዕረፍ በአንቀፅ አንድ በምዕረፍ አንድ ሥር ነው። በቁጥር 269 «... ከዚህ በላይ በተመለከተቱት ምዕራፎች...» ተብሎ የተጠቀሰው ከዚህ ምዕራፍ ውጭ የሆኑትንና ከምዕራፉ ቀድመው የሚገኙትን ሌሎች ምዕራፎችን የሚመለከት ሲሆን፤ ከቁጥር 269 ጋር ተጠቅሶ በተከላሽ ላይ የተጠቀሰው ቁጥር 269 የሚገኘው ምዕራፍ ውስጥ ነው። ስለዚህ በቁጥር 269 «ከዚህ በላይ በተመለከቱት ምዕራፎች» የሚለው አነጋጋር ቁጥር 252ን የሚያጠቃልል ስለሆነ ቁጥር 269 ከቁጥር 252 ጋር ተጣምሮ በተከላሹ ላይ የቀረበው ክስ ሕጋዊነት የለውም ማለት ነው።

የወንጀልኛ መቅጫ ሕጉ በመጀመሪያ በተቀረበበት የፈረሳይኛ ቋንቋ ቅጂ እና የፈረንሳይኛው በተተረጎመበት የእንግሊዘኛ ቅጂ «ማናቸውም ሰው በዚህ ምዕራፍ ከዚህ በላይ ባለው ክፍል የተዘረዘሩትን ድርጊቶች ለመፈፀም ለመፍቀድ ወይም ለመደገፍ በማሰብ» ከ «ሀ» እስከ «መ» የተዘረዘሩትን አድራጎች የፈጸመ እንደሆነ ከአንድ ወር እስከ አምስት አመት ሊደርስ በሚችል እስራት እንደሚቀጣ ተደንግጓል። በሁለቱ ቅጂዎች «በዚህ ምዕራፍ የሚለው አነጋገር የሚመለከተው ቁጥር 248 እስከ 272 የያዘውን እራሱ ቁጥር 269 የሚገኘውን ምዕራፍ አንድ ነው። በምዕራፍ አንድ ውስጥ ሦስት ክፍሎች ያሉ ሲሆን ቁጥር 269 የሚገኘው በሦስተኛው ክፍል ውስጥ ነው። በቁጥር 296 «ከዚህ በላይ ባለው ክፍል» ተብሎ የተጠቀሰው የሚመለከተው ክፍል ሁለትን ነው።

በክፍል ሁለት ያሉት ቁጥሮች ደግሞ ከቁጥር 259 እስከ ቁጥር 266 ያሉት ናቸው። ቁጥር 252 የሚገኘው በክፍል አንድ እንጂ በክፍል ሁለት አይደለም። ከዚህ በላይ እንደተቀመጠው ቁጥር 269 ከቁጥር 252 ጋር ተጠቅሶ በምንም አይነት ክስ ሊቀርብ አይችልም። ስለዚህ ቁጥር 269/ሀ ከቁጥር 252/1/ሀ ጋር ተጣምሮ ክስ የቀረበው ህጉ በግልፅ ከሚደነግገውና ከአላማ ውጭ ይመስላል። « በ1949 ዓ/ም ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 252 መሰረት በአንድ ሰው ላይ ክስ ሊቀርብ የሚችለው በንጉሠ ነገሥቱ ፣ በመንግሥቶቹ ወይም በሕገ መንግስቱ በተቋቋሙ ባለስልጣኖች ላይ እዝባዊ ሁከት ወይም ጦታደራዊ አድማ ወይም በመሣሪያ የተደገፈ አመፅ ማስነሳቱ ወይም ለማስነሳት መሞከሩ ሲረጋገጥ ነው። ተከላሽ የቀረበባቸውን ክስ በንግግር ቅስቀሳ አድርገዋል የሚል ነው።

ተከላሽ ታህሳስ 11 ቀን 1985 ዓ.ም በደብረብርሀን ከተማ ያደረጉት ንግግር የአገር አንድነት እንዲጠበቅ ሕዝብ በነሳ ተከፋፍሎ እርስ በርሱ እንዳይጋጭ በአማራው እዝብ ላይ የሚፈጸመው ግፍና በደል እንዲቆም ሕዝቡ በሐይማኖት እንዳይከፋፈል የሚማጸን እንጂ ተከላሹ እራሳቸው መሳሪያ አንግበው ሕዝብን በማሳደም ወይም ከወንበዴዎች ጋር አብረው በመንግስት ላይ ለውጊያ ለመነሳታቸው ወይም ለመነሳት መሞከራቸውን ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻ የገለጸው ነገር የለም። በርግጥ ፕሮፌሰር የተደራጀ ጦር እንደ ነበራቸውና ይህንንም በትክክል የሚያስራዳ የድምፅ እና የፅሁፍ ማስረጃ በመንግስት እጅ መኖር እውነት ከሆነ አቃቤ ህግ ለምን አልጠቀሰም ነበር።? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል።

ይህንን ቢያውቅምና መረጃው በእጁ ላይ ቢኖረውም በዚህ ወንጀል መክሰስ አይፈልግም። ለምን ቢባል ጦርነቱ ተጀመረ ከተባለ የሚከሰሰው ጦርነቱን የጀመረው ወይም እየተዋጋ ያለው ሃይል ብቻ ስለሚሆን አገር አቀፍ ክስ ለመመስረት አይቻልም። አቃቤ ህግ ፕሮፌሰር በትጥቅ የተደራጀ ጦር እንዳላቸው አያወቀ

በማነሳሳት የከሰሰበት ምክንያት ክሉ ሁሉን አቀፍ እንዲሆንለት አስቦ ያደረገው ነው። ወደጭብጡ ልመለስና በተራ ቁጥር አንድ እንደተመለከተው ሁሉ የተከሳሹ ንግግር ዋናው አላማ በአገሪቱ የሽግግር ወቅት ሂደት ውስጥ እንግዳ በሆነው የብሄር ብሄረሰቦች የራስን ድል የመወሰንና የመገንጠል መሰረታዊ መርሕ ላይ አልፎ አልፎ በሀገሪቱ አንዳንድ ክፍሎች የተፈጠረን የተዛባ በመንግስተና በህዝብ የታመነውን ችግር ሰላማዊ መፍትሄ እንዲያገኝ ለማስገንዘብ የታሰበና የታቀደ ለመሆኑ የንግግሩን ቃል በግርድፋ መውሰድና መመልከት ይቻላል። የንግግሩ ይዘት ይህ ሆኖ እያለ ከተከሳሹ ንግግር ውስጥ «ስለጦርነት ለአማራው መናገርና መገፋፋት ልጅ ለእናቷ ምጥ አስተማረች ነው.....» የተባለው የአማራ ክፍል በሁኔታዎች ተገፋፍተ ጦርነት እንዲነሳ የሚያስገነዝብ ነው ከተባለም በንግግራቸው መደምደሚያ ላይ ተከሳሹ ለህዝቡ ጥሪ ያደረጉት፤ በሚከተለው ዐረፍተነገር ሲሆን

«ስለዚህ ሁላችንም ህዝብም ሹማምንትም በሰላምና በእኩልነት ተፈቃቅሮ መሥራቱ ጥቅሙ የሁላችልም መሆኑን ተገንዝበን በመሀላችን ያለውን ልዩነት ከማስፋፋት ይልቅ በመሀላችን ሊጎለብት? የሚችለውን ስምምነታችንን እንዲጠናከር በማድረግ አርቀን እንድንመለከት ጥሪ አቅርባለሁ» በማለት ይደመድማል። ንግግሩ እንደገባኝ ከሆነ ፕሮፌሰሩ « በመፈቃቀድና በዕኩልነት» ከተመሰረተው የመንግስት መርህ ውጭ ያልሆነ ሰላምን የማስፈን መንፈስ የያዘ እንጂ ጦርነትን የሚያውጅ ንግግር እንዳልሆነ በጉልህ የሚያስረዳነው። ፕሮፌሰሩ ክስ ሊቀርብባቸው የቻለው ለህዝቡ ንግግር አርገዋል ተብለው ከሆነ ደግሞ ሐሳብን በፅሁፍ መግለፅ የማንኛውም ዜጋ ተፈጥሮአዊና ሕጋዊ መብቱ መሆኑን ሀገመንግስቱ ተቀብሎት ያስገደብ ያረጋግጣል። ይህም ነጻነት በብዙ አገሮች ሕጎችና በተባበሩት መንግስታት የዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች አዋጅ በግልፅ የተረጋገጠና ሕጋዊ ጥበቃም የሚደረግለት ነው። የኢትዮጵያ የሽግግር ወቅት ቻርተርም የተባበሩት መንግስታት

ዓለም አቀፍ የሰአዊ መብቶች አዋጅን ሙሉ በሙሉ እንደተቀበለ በቻርተሩ ላይ በግልፅ የተመለከተ ነው። ፕሮፌሰሩ በዚህ መብታቸው ተጠቅመው ለአገር አንድነትና ለሕዝብ ሕብረት ይበጃሉ ብለው ያመነባቸውን ሀሳቦች ከማሰማት በስተቀር መሳሪያ አንግበው ሕዝብ በመንግስት ላይ ወይም ሕዝብ በሕዝብ ላይ እንዲነሳሳ የሚል ሃሳብ አላስፈሩም ።

ሀሳብን መግለፅ መሰረታዊ መብት ነው እስከተባለ ድረስ አንድ ሰው ሀሳቡን በመግለፅ ብቻ ወንጀለኛ ሊሆን አይችልም። ወንጀለኛ የሚያሰኝ የሕግ ቁጥርም ከተገኘ በቻርተሩ የተረጋገጠውን ሰብአዊ መብት የሚደፈር ስለሚሆን ቻርተሩን የሚፃረር ሕግ ሥራ ላይ እንዳይውል በቻርተሩ በግልፅ የተወሰነ በመሆኑ የዜጎች ሰበዓዊ መብት በሚከበርበትና በሚረጋገጥበት የፍትሕ አደባባይ ላይ ተቀባይነት ሊኖረው የሚገባ አልነበረም።

ፕሮፌሰሩ ከሀገሪቱ ዋና ዋና ከተሞች ጋር ሲነፃፀር አነስተኛ በሆነው በደብረብርሀን ከተማ ለተሰበሰበ የተወሰነ ህዝብ ያደረጉትን ንግግር በአገሩቱ ያለው የመንግስት መገናኛ ብዙኃን ይፋ አውጥተው ለኢትዮጵያ ህዝብ አሰምተውታል። የፕሮፌሰሩን ንግግር መንግስት ወንጀል አለመሆኑን ካላመነበት በቀር የኢትዮጵያ ህዝብ በሙሉ እንዲሰማው ሊያደረግም አይችልም ነበር። መንግስት እንደሚለው ወንጀል ከሆነም ደግሞ

እርሳቸው ሲያሰሙት ወንጀል የሚሆንበት መንግስት እርሳቸው ካስደመጡት በሚለዩን እጥፍ ለሚሆን ሕዝብ ሲያዳርሰው ወንጀል የማይሆንበት ምክንያት ሊኖር ስለሚችል ፕሮፌሰሩ ከተከሰሱ መንግስቱም የማይከሰስበት ምክንያት አልነበረም። መንግስት ግን አልተከሰሰም። ለምን? እኔ እንደገባኝ ከሆነ ዐቃቤ ሕግ ከፕሮፌሰሩ ንግግር ውስጥ አንዳንድ ዐረፍተ ነገሮችን ከንግግሩ ጠቅላላ ዓላማ ውጭ ለይቶ በማውጣት ወንጀል ለመፍጠር ሞከረ እንጂ የፕሮፌሰሩ ንግግር በምንም

ዓይነት መስፈርት በወንጀልነት የሚቋቋም አይደለም። አንድ ሰው ወንጀል ሳይፈፅም ደግሞ በወንጀል ሊከሰስ አይችልም።

ስለዚህ የወ.መ.ሕግ ቁጥር 269/ሀ እና 252/1/ሀ-እና - ለ ተጠቅሶ በፕሮፌሰሩ ላይ የቀረበው ክስ በርግጥ በፕሮፌሰሩ ላይ የቀረበው ክስ በንግግሩ ሳይሆን በቀጥታ በጦርነት በመሰለፋቸው ሊሆን እንደሚችል አሁን እየገባኝ ነው። ይህንን ነገር አርቀን ስንመለከተው መንግስት ይፋ ሊያወጣውና በተዘዋዋሪም እሳቸውን በወንጀል ሊቀጣ ያስበበት ምክንያት መሆኑን አለበት። ከዚህ በላይ በዝርዝር እንደተመለከተው ተፈፀመ የተባለው ድርጊት በየትኛውም መለኪያ ቢሆን ወንጀል ነው የሚባል አይደለም። ሊሆን ይችላል የሚባል ቢሆንም እንኳን በአንድ ቀንና በአንድ ሰዓት ለተወሰኑ ሰዎች የተደረገውን ንግግር ሁለት ቦታ ከፋፍሎ ፣ ሁለት ዓይነት ወንጀል አድርጎ ማቅረብን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 60/1 እንደሚከለክል የተረጋገጠ ነው።

በህግ በተጠበቀ በአንድ መብት ላይ የሚሰሩ አንድ ወይም የተቀላቀሉ የወንጀል አድራሳቶች በአንድ አሳብ ወይም ቸልተኝነት የተፈፀሙ ሲሆን ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የቅጣት ድንጋጌዎች ሊወሰንባቸው እንደማይቻል በዚህ የሕግ ቁጥር በግልፅ ተመልክቷል። ለሁለቱም ክሶች መነሻ የተደረገው አንድ ንግግር ነው። ፕሮፌሰሩ ፈፀሙ የተባለው አንድ ተግባርን ነው። ለዚህ ተግባር ተፈፃሚ የሚሆነው አንድ የሕግ አንቀጽ ብቻ ነው። የሕጉ መንፈስም በአንድ ሀሳብ ውስጥ የተካተቱና የተለያዩ ትርጉሞች ሊያስከትሉ የሚችሉ ተግባሮች ሁሉ ዐቢይ ነው። በተባለው በዋናው ወንጀል ውስጥ ተጠቃለው ይህን ወንጀል በሚሸፍነው የሕግ አንቀጽ ክስ እንዲመሰረት ለማድረግ ነው። ለምሳሌም ያህል ያለተፈቀደ መሳሪያ በመያዝ የሰው አጥር ሰብሮ በመግባት ባለቤቱን ከሰደበ በኋላ የግድያ ወንጀል የሚፈጽም ሰው ያልተፈቀደ መሳሪያ በመያዝ መኖሪያ ቤት

በመድፈር በስድብና በግድያ ተብሎ አራት ክሶች ሊመሰረቱበት እንደማይችሉ ያስረዳል። ፕሮፌሰሩ በተከሰሱበት ጉዳይ ዐቃቤ ሕግ አንድን ንግግር እየከፋፈለና እየቆነፃፀለ ለሁለት ሰንጥቆ ለዚያውም አንድ አንቀፅ ማለትም ቁጥር 269/ሀ በመጥቀስ ሁለት ክስ መመስረቱ ሕጉን መተላለፍ በመሆኑ ውድቅ ሊሆን የሚገባው ጉዳይ ነበር። ፕሮፌሰሩ የማነሳሳት ወንጀልን የሚያቋቁም ሕገ ወጥ ድርጊት ፈፅመዋል ለማለት ቢያንስ እንዲፈፀም የተፈለገው ድርጊት የተሞከረ መሆኑን ዐቃቤ ሕግ በክስ ማመልከቻው የገለፀውን ማስረጃ ውድቅ የሚያደርግው አንቀፅ የትኛው ነበር? ወንጀል የሚባለው ምን ሲሆን ነው? ለማለው ለማነሳሳት የሚደነግገው የወ.መ.ሕ ቁጥር 269 የማነሳሳት ወንጀል መሰረታዊ ሃሳቦችን ከሚያስቀምጠው ከወ.መ.ሕ ቁጥር 35 ጋር አብሮ ሲታይ የቀረበው ክስ ሕጋዊ መሰረት ያለው አይመስለኝም።

በዚህ ሕግ መሰረት የወንጀል ስራን አነሳስቷል የተባለ ሰው የሚከሰሰውና የሚቀጣው በማነሳሳት ሊፈፀም የታቀደው ወንጀል በፕሮፌሰሩ ቢያንስ የተሞከረ እንደሆነ ነው። በሁለቱም ክሶች ላይ ንግግር የተደረገለት ህዝብ የጦር መሳሪያ ይዞ እርስበርስ ለመበጣበጥ ወይም በመንግስት ላይ ለመነሳት ሙከራ ለማድረግ በክሱ የተገለጠ ነገር የለም።

በሰሜን ሸዋ አሉ የተባሉት አማዕያንም በክሱ አልተጠቀሱም። የጦር መሳሪያ ትጥቅ መጀመሩ እየታወቀ ለምን በማነሳሳት ክስ ተመሰረተ? ለማለው ጥያቄ ቀደም ሲል ጠቅሼልሃለሁ። ሕዝብ መሳሪያ ይዞ እንዲበጣበጥ ፣ ወይም በመንግስት ላይ እንዲነሳ የተደረገ ማነሳሳት መኖሩ ፣ ብቻ ተጠቅሷል ለምን? ተነሳስቷል ወይም ተቀስቅሷል የተባለው ሕዝብ የተነሳሳበትን ተግባር መሞከርያ ፣ ወይም መፈፀሙ ሻምበሉ ከሰጠህ መረጃ አንፃር መነሳሳት ሳይሆን ጦርነት ተጀምሯል። ስለዚህ ጉዳይ አቃቤ ሕግም መጥቀስ አይፈልግም። ይህ ስለ መሆኑ የተገለፀ ነገር የለም ዐቃቤ ሕጉ ይህ ነገር

እንደማያዋጣው ስላወቀ ይሆን መሞከር አለበት የተባለውን ወንጀል የሙከራ ሙከራ ወይም የማንሳሳት ሙከራ እንዳለ በማስመሰል የወ.መ.ዘ.ቁጥር 27 ጠቅሶ ክስ የመሰረተው እነዚህ ሁሉ ለኔ የአሁን ጥያቄ ስለሆኑ ትርጉም አልባ ናቸው። ዐቃቤ ሕግ በአንድ ስፍራ፣ ቀንና ሰዓት የተፈፀመውን ድርጊት አንዱ ውጤት ያገኘ ወንጀል ሌላውን ሙከራ በማለት ክስ ማቅረቡ ቀድሞውኑ ክሱ ከመሰረታዊው የማንሳሳት ድርጊት የዘለለ መሆኑን ስለሚያመለክት ክሱ ዐቃቤ ሕግ የተከላከለን ንግግር ወንጀል አስመስሎ ለማቅረብ ከጉዳዩ ጋር አግባብነት የሌለውና የማይሆን ነው የቀረበው ክስ ከሕግ ውጭ ስለሆነ ክሱ ሙሉ በሙሉ ሊነቀፍና ሊሰረዝ የሚገባው ነበር። ስለዚህ ነገሩን ለማጠቃለል ፕሮፌሰሩ ያደረጉት ንግግር የተደመደመው በተዋጉልኝ ወይም በእንዋጋ ጥሪ ሳይሆን ሰላማዊ ሁኔታ የሚፈጠርበት መንገድ በመግለፅና ለዚሁም ዓላማ ጥሪ በማድረግ ስለሆነ ተከላሹ በምንም ዐይነት መመዘኛ ወንጀል የመስራት ሃሳብ አልነበራቸውም። የተፈፀመ ወንጀል ሳይኖር የቀረበው ክስ ሕገ ወጥ መሆኑ እየታመነበት ዐቃቤ ሕግ ተከላከለ ያደረጉትን ንግግር በቁንዕል በመልቀም ለራሱ የክስ ግብ በሚያመቸው ዐይነት ያቀረበው የማመሳሰል ክስ ከወ.መ.ሕ.ቁ2 ውስጥ የቀረበ የአናሎጂ ክስ ነበር።

የወ.መ.ሕግ ቁጥር 269 ከቁጥር 252 ጋር ተጣቅሶ በክስነት ሊቆም ስለማይችልና የወ.መ.ሕግ ቁጥር 269 እና 252 ዓላማም ሆነ ግብ የተለያዩ መብቶችን ስለሚጠብቅ ዓቃቤ ሕግ የማይዛመዱ የሕግ ቁጥሮችን አጣምሮ ክስ ያቀረበው አለአግባብ በመሆኑ ብቻ ሳይሆን የሚያስጠይቀውም ነበር። እነኚህ ነጥቦች የሚታለፉበት ምክንያት የለም እንጂ ቢታለፉም እንኳ የተጠቀሱት ቁጥሮች በያዟቸው የሕግ ዕንስ ሀሳቦች እና ሕጉ እንዲሟሉ ከሚጠይቃቸው መስፈርቶች አኳያ ሲታይ ተከላከለ ያደረጉት ንግግር ከሕጉ ጋር የማይጣጣም ስለሆነ፣ በሽግግሩ ወቅት ቻርተር አንቀፅ 1 መሰረት የግለሰብ ሰባአዊ መብቶች ያላንዳች ገደብ

እንደሚከበር በመረጋገጡና ተከላሽም ንግግሩን ያደረጉት በቻርተሩ የተረጋገጠውን መብት መሰረት በማድረግ ሆኖ ሳለ ቻርተሩን የሚፃረር የሕግ ቁጥር ተጠቅሶ ከስመቅረቡ አግባብነት የሌለው መሆኑን በግልፅ ይታያል። በወ.መ.ሕግ.ቁጥር 60 መሰረት በአንድ ወንጀል የመስራት ሃሳብ ስር ሊውል የሚችልን ድርጊት በታትኖና ደራርቦ ማቅረብ የተለየ ግብር ከመሻት ውጭ ሕጋዊ ነው ሊባልም የሚችል አይመስለኝም የማነሳሳት ወንጀል በሕግ ረገድ ሊያስጠይቅ የሚችለው ፕሮፌሰሩ እንዲፈፅም የተፈለገውን ተግባር ቢያንስ መዋከሩን ማረጋገጥ ሲቻል በመሆኑና እንዲህ ዓይነት ሁኔታ ለመፈጠሩ ዐቃቤ ሕግ በክሱ ላይ ያልገለፀ ስለሆነ ክሱ ሙሉ በሙሉ ውድቅ ነው ባይነኝ ነኝ በማለት የጀመሩልኝን ሃሳብ ሙሉ በሙሉ ሲጨርሱ እኔም መቅረፅ ድምፄን ዘግቼ አመስግኛቸዋል ተሰናብቻቸው ወጣሁ።

ምዕራፍ አስራ ስድስት

የፕሮፕሬሰሩ እውነተኛ ታሪክ

ቀኑ ከሰአት በኋላ ነው። ከወደ መገዘዝ በኩል እየነፈሰ ያለው ነፋስ ካሬያን የቀላቀለ ስለነበር ቅዝቃዜው አጥንት እየሰረሰረ ሲገባ ይታወቃል። በጊዜ እርዝመት ምክንያት ምርጊቱ ረግፎ እንጨቱ ተጣምሞና ተወላግዶ የሚታየው የደብረብርሃን ከተማ ባለቆርቆሮው ክዳን ቤት አብዛኛው ለመውደቅ ወደ አንድ ወገን አዘንብሏል። በአካባቢው ያሉት ቤቶች በሙሉ ያረጁና የተጎሳቆሉ ነበሩ።

ረጅም ቁመታቸውን ጎበጥ አድርገው ከዘራቸውን በማስቀደም እየተመረኮዙ በዝግታ የሚራመዱ ሽማግሌ ከአሮጌው ቤት ከውስጥ ወደ ውጭ ብቅ አሉ። እኔን ይዞኝ የሄደው ሰው ቀደም ብሎኝ ወደውስጥ ገብቶ ስለነበር ወደ እኔ ይዞአቸው እየመጣ እንደሆነ ተረዳሁ። መንገድ መሪዬ ከጎናቸው ሆኖ እረጋ ብሎ እየተራመደ መጣና ከሽማግሌው ጋር አስተዋወቀኝ። ብዙ የእድሜ አጥር እየዘለለ መጥተው እዛሬ ላይ የቆሙትን ሽማግሌ ትኩር ብዬ አስተዋልኳቸው። እርጅና ሙሉ በሙሉ ከነልጅ ልጆቹ ተሳፍሮባቸዋል። ከሽማግሌው ጋር ከተዋወቅን በኋላ ለምን እንደመጣሁ የስራ ድርሻዬን ጭምር ነገርኳቸው።

በእርጅና ብዛት ወደ ውስጥ ጠልቀው ገብተው ጭልጭል በሚሉት አይኖቻቸው አትኩረው እየተመለከቱኝ እጅግ በሚማርክ ድምጽ « ከኔ የሚጠቅም ታሪክ የምታገኝ ይመስላልሃል » አሉኝ እንደመሳቅ ብለው። ትኩርብዬ በድጋሜ አስተዋልኳቸው። የእጅና የሰውነታቸው ቆዳ ተሽብሽቦ ተጣጥፏል። ሞራ የጋረዳቸው ትናንሽ አይኖቻቸው ከጥልቅ ጉድጓድ ውስጥ የቀረ ጭላጭ ውሃ ይመስላሉ። ዝም ብያቸው ስለቆየሁ ሳይሆን አይቀርም እሳቸውም ትኩር ብለው ይመለከቱኝ ነበር። በሽቦታም ራዛቸው ከተከበበው አፋቸው የሚወጣው ቃላቸው ይጥማል።

ያም ሆኖ ግን ብዙ የማሰማ አልነበረም። እንደተረዳሁት ከሆነሽማግሌው ጥርሶቻቸው በመርገፋቸው መሆን አለበት ሙሉ ድምጻቸው ወደውጪ የማይወጣው። በእርግጠኝነት ለመናገር እድሜያቸው ከዘጠና አመት በለይ ሊደርስ ይችላል። በሌላ በኩል ግን ከአነጋገራቸውና ከጠቅላላው አመለካከታቸው የተረዳሁት አስተዋይነታቸውን ብቻ ሳይሆን የኒንም ማንነት ለማወቅና ለመረዳት ጥልቃዊ አመለካከት እንደነበራቸው ነው።

ለሽማግሌው እንደመንደርደሪያ ያቀረበከላቸው ጥያቄ “ለፕሮፌሰር አስራት የቅርብ ዘመድ እንደሆኑ ሰምቻለሁ እርግጠኛ ነኝ?” የማል ነበር። ከብዙ ዝምታ በኋላ «ትክክል ነህ። አስራት የአክሱቲ ልጅ ነው። እናቱን በጣም አወዳት ነበር። ያም ሆኖ ግን እሷ የሞተችው ገና ህፃን እንዳለሁ ነው። አስራት እናቱን በደንብ ለይቶ የሚያውቃት አይመስለኝም» እንደዚህ እያሉ ሲነግሩኝ እሩቅ እያለቡ እንደነበር ተርድቻቸው ነበር።

«ፕሮፌሰር የግል ህይወታቸውን በተመለከተ አንዳንድ ሰነዶችን ይይዙ እንደነበር የሚያውቁት ነገር አለ?»

በጭራሽ ስለዚህ ጉዳይ ምንም የማውቀው ነገር የለኝም። አስራት በጣም ስለሚፈራኝና ስለሚያከብረኝ ሁሉም ነገር ለእኔ አውጥጦ አያሳየኝም ነበር» ሽማግሌው አይኖቻቸውን አጥብቦ ሲያስቡ ቆዩና

« በዚህ ዙሪያ ሊረዳህ የሚችል አንድ ሰው አስታወስሁ። ይህ ሰው ከአስራት ጋር የጠበቀ ወዳጅነት የነበረው ነው። በጣም ምስጢራዊ እንደነበሩም አውቃለሁ። ስሙ ሙሉ ተከላቤ ይባላል። የሚኖረው አዲስ አበባ በቅሎ ቤት እየተባለ ከሚጠራው አካባቢ እንደነበርም ዝይለኛል። እሱ ንኡንኡ ብታነጋግረው ምናልባትም ጥሩ ፍንጭ ሊሰጥህ ይችላል ብዬ እገምታለሁ» አለኝ ሽማግሌው።

«አቶ ሙሉ ተከላቤ ካላዬ አለኝ?» ስላቸው እራሳቸውን ከፍና ዝቅ በማድረግ

« አዎን ሙሉ ተከላቤ» አለኝ።

«አሳቸውን ሰውዬ ከአሁን በፊት ላነጋግራቸው ፈልጌ ሁለትሶስት ጊዜ ቀጥረውኝ መጥፋታቸውን አስታውላለሁ» በማለት መለስኩላቸው።

ሽማግሌው በጥልቅ ሀሳብ ውስጥ የገቡ መስለው ቆዩና

«ለም ጉዳይ እንደፈለግኸው ገልጠሕለት ነበር» አሉኝ

«አዎን። ስለፕሮፌሰር አስራት አንዳንድ ነገር ማወቅ እንደምፈልግና በዚህ ዙሪያ አንድ መፅሐፍ እያዘጋጀሁ ስለሆነ መረጃ በመስጠት እንዲረዱኝ በስልክ ጠቅሼላቸው ነበር።»

«እና ታዲያ ምን አለህ?» አሉኝ።

«በመጀመሪያ ለምጣይቃቸው ሁሉ ፈቃደኛ መስለውኝ ነበር። በመጨረሻ ግን ሁለት ሶስት ጊዜ እየቀጠሩኝ ጠፍተው በመጨረሻም ስልካቸውን ዘገብኝ።»

ሽማግሌው አንገታቸውን በዝግታ ሲያነቃነቁ ቆይተው በረጅሙ ተነፈሱና «አዎ። ልክ ነህ። ሁሉንም ነገር በአደራ ከአስራት የተረከበው አሱ ስለሆነ ማንም ሰው እንዲያነጋግረው አይፈልግም። ያስራት ሁለቱ ልጆችም ያሉት በውጭ አገር ነው። ቤቱን አጠቃላይ የሚቆጣጠረው አሱ ነው። ውድ የሆነ በርካታ እቃዎች ቢኖሩም በምን ላይ እንደሚገኙ ልጆቹ እንኳን የሚያውቁ አይመስለኝም» አሉኝ።

«ቤቱን ማን ይጠብቀዋል።?»

«ሰራተኛዋ ከዚያው ነው የምትኖረው» ሲሉ መለሱልኝ።

«እቃዎቼን እርስዎ ሄደው ለማየት አልሞከሩም።?»

«በጭራሽ አስቤውም አላውቅም?» አሉኝ ባጭሩ።

«ታዲያ አቶ ሙላቱ ከሰው መገናነት የማይፈልጉት ለምንድን ነው?» ስል ጠየቅኳቸው።

«እቃዎቼም ሆኑ በባንክ ያለው ገንዘብ በእሱ እጅ ነው የሚገኘው። ይህንን ማንም ቀርቦ እንዲያውቅበት አይፈልግም። በተለይ አንተን ማነጋገር ያልፈለገበት ምክንያት ፀሐፊ በመሆኑ ይመስለኛል» አሉኝ ሽማግሌው «ፕሮፌሰርን እርስዎ ይበልጧቸዋል ማለት ነው?» ስላቸው

«ትክክ ነህ። ብዙ እበልጠዋለሁ። አስራት በኔ እድሜ ሲታይ ገና ልጅ ነው» አሉኝ ሳቅ ብለው። ቀጥለውም «አስራት የተወለደው ሰኔ 12 ቀን 1920 ዓ/ም በአዲስ አበባ ከተማ ነው። በተወለደ በሶስተኛው ዓመት ከቤተሰቦቹ ጋር ወደድሬዳዋ ሄደ። እዚያው ድሬዳዋ እያለም የቤተክርስቲያን ትምህርት በመከታተል በሰባ ትዓመት እድሜው ዳዊት በመድገም ተመርቋል። አስተማሪው አለቃ ለማ ወልደመስቀል የሚባሉ መሪ ጌታ ነበሩ። እሳቸውም ቢሆኑ በትምህርት አቀባበሉ በጣም ይወዱት እንደነበር አስታውሳለሁ።

አስራት በጣም ጎበዝ ተማሪ ነበር። ዓመት ሳይሞላው ወንጌልን ከነቁጥር ከፍካሬ እስከ ነቢያት በመድገሙ ዲቁናም ተቀብሏል። በእድሜው ሳይሆን በትምህርት ባሳዩው ብልጫ የተማሪዎች አለቃም ነበር። በዚያው በድሬዳዋ ከተማ በሚገኘው ፈረንሳይ ት/ቤት ገብቶ ዘመናዊውን ትምህርት ለመከታተል በመሰናዳት ላይ እንዳለ አገራችንን ጣሊያን ትወራለች። ያሰበውና ያለመው ተሰናክለ የቀለም ትምህርቱ ተቋረጠ። አባቱ አቶ ወልደየስ አልታዬም የካቲት 12 ቀን 1929 ዓ/ም አዲስ አበባ ውስጥ በጠላት በአካፋና በደማ በግፍ ከተጨፈጨፉት ብዙ ሺ የነፃነት ሰማእታት መካከል አንዱ ሆነው በግፍ ተገደሉ።

የእናቱ ወላጅ አባት የነበሩት አያቱ ቀኛዝማች ዕጌ ወረደወርቅም በግዞት ወደጣሊያን አገር ሮም ከተማ ተወሰዱ። እናቱ ወ/ሮ በሰልፍ ይዋሉ ዕጌ በሕመም ቀደም ሲል ሞታለች።

በዚህ መካከል አስራት ገና በጨቅላ እድሜው የሃዘን ጥላ ድባባን እያጠላበት መጣ። አያቱ ቀኝዝማች ሶጌ ወረደወርቅ ከሶስት ዓመት ተኩል ግዛት በኋላ ከጣሊያን ወደ አገራቸው ሲመለሱ አስራትን ከድሬዳዋ ወደ አዲስ አበባ ይዘውት መጡ። ለአምስት ዓመት ያህል ከቤተሰብና ከአካባቢ ከሚገኘው ትምህርት በስተቀር መደበኛ ትምህርት ሳይማር እስከ ጣሊያን መውጣት ድረስ ቆይቶ ጣሊያን ከተባረረ በኋላም እስኪረጋጋ ድረስ በሚል ሰብ ለዘጠኝ ወራት ያህል ትምህርት ቤት አልገባም ነበር። በ1934 ዓ/ም በተፈረ መኮንን ት/ቤት በመግባት ዘመናዊውን ትምህርት አንድ ብሎ የጀመረው በዚያን ግዜ ነበር።

አስራት አዲስ አበባ ከመጣ ጀምሮ ከአያቱ ከቀኝዝማች ጽጌ ተለይቶ ውሎ አያድርም ነበር። አያትና የልጅ ልጅ በማንኛውም-ጊዜና ቦታ ተያይዘው ነው የሚዘዋወሩት። ዓስራት ከልጅነቱ ጀምሮ ብልህና ያስተማሩትን ወዲያውኑ የመቀበል የላቀ ተስተኦ ነበረው ለማለት ችላለሁ። ጣሊያን ከተባረረ በኋላ ራዲዮ በየአደባባዩ ተተክሎ ህዝብ ማንኛውንም ወሬ ይከታተል የነበረው በዚያ ነበር። አያቱ ራዲዮ የተናገረውን ወሬ አዳምጦ እንዲመጣ ሲልኩት የተባለውንና የተነገረውን ሁሉ እንደ ትልቅ ሰው በጥምና ያዳምጥና የሰማውን በሙሉ ለአያቱ ልቅም አድርጎ ይነግራቸው ነበር። ሽማግሌው ትረካቸውን እስከሚያቆሙ እየጠበቅኳቸው ነበር።

«ፕሮፌሰር ወደፖለቲካው ከገቡና ከዚያም የመላው አማራ ሕዝብ ዋና መሪ ከሆኑ በኋላ ተገናኝታችሁ ነበር? ከሆነስ የፖለቲካ ድርጅት መሪ ስለመሆናቸው ደግፈዋቸው ነበር ወይስ ደግሞ ተቃውመዋቸዋል?» የሚል ጥያቄ ሳቀርብላቸው ትንሽ ሲያስቡ ቆዩና እንደዚህ ሲሉ ጀመሩልኝ። የመላው አማራው ሕዝብ ፕሬዝዳንት ሆኖ በሚሰራበት ወቅት ከመታሰሩ በፊት መሆኑ ነው አዲሱ አበባ ድረስ ሄጄ በጉዳዩ ዙሪያ እነጋግሬው እንደነበር አስታውሳለሁ። እንዲያውም።

ከመያው አንፃር ነገሩን ትኩረት ሰጥቶበት እንዲተው አበክሬ ነገሬው እንደነበርም ትዝ ይለኛል። እሱ ግን በጎሳ ፖለቲካ የመደራጀት አላማ እንዳልነበረውና ሁኔታዎች እንዳስገደዱት ገልጾልኝ በአማራው ላይ የተመዘዘውን ሰይፍ ለማደነዝ እንጂ ለጎሳ ፖለቲካ እምነት ኖሮት እንዳልገባበት ነገሮች በጉዳዩ ዙሪያ ሊያላምነኝ ሞክሮም ነበር።

በእርግጥም እኔም ብሆን በጉዳዩ ትኩረት ሰጥቼበት ፖለቲካውውስጥ ያስገባውን እጁን ሳይቆሽሽ መልሶ እደንዳያወጣ ለመምከር ሞክሬ ነበር። እየሰራ ያለው የፖለቲካ ስራ ሳይሆን የእሳት አደጋ ስራ ሆኑን ሲነግረኝ ባልቀበለውም ዝም ማለቱን መረጥሁ። እሱ የሚለው አገር ስትቀጣጠል በተገኘው ነገር ለማጥፋት መሞከር እንጂ እኔ የእሳት አደጋ ስራተኛ አይደለሁም እና አይመለከተኝም ብሎ ዝም ለማለት አይቻልም ባይ ነው። ይህ አባባሉ በብዙ መልኩ ያስኬዳል።

ስለሆነም በነገረኝ ሁሉ አምኜበት ነበር። በወቅቱ የተሰማኝ ስሜት እሱ ያለው አይነት ስለነበር ከዚያ በኋላ አጥብቄ ልቃወመው አልደፈርኩም አሉኝ ሽማግሌው ቀጥሎ ያነሳሁላቸው ጥያቄ የገና አገር ወረዳ አስተዳደሪ ስለነበረውና በመጨረሻ አካባቢ ስለሸፈተው አስማረ ዳኜ ስለ ተባው ሰው የሚያውቁት ነገር አለ ወይ የሚል ነበር።

«ጥያቄህ አልገባኝም። ምን ስለሆነ ነው የማውቀው ስለሽፍትነቱ ከሆነ የጠየቅክኝ ሰምቻለሁ» አሉኝና አተኩረው ተመለከቱኝ።

«ስለሽፍትነቱ ሳይሆን ከፕሮፌሰር ጋር ስለነበራቸው የጠበቀ ግንኙነት የሚያውቁት ካለ እንዲነግሩኝ ብዬ ነበር። አስማረ ማንኛውንም የገንዘብ ድጋፍ ያገኝ የነበረው ከፕሮፌሰሩ ነበር የሚል ወሬ አለ። ስለዚህ የሚያውቁት ወይም የሰሙት አለ?» ስላቸው

«በእውነቱ ከአስራት ጋር ይገናኝ አይገናኝ የማውቀውም ሆነ የሰማሁት ነገር የለም። ብቻ አስራት በጦር የተደራጀ ሀይል በሰሜን ሸዋና በጎጃም እንዲሁም በጎንደር ያንተላቅሳል የሚል ተባናኝ ወሬ እሰማ ነበር። በመጨረሻም በዚሁ ወንጀል ተከሰሰ እስር ቤት ተወረወረ» አሉኝና አሁንም እሩቅ ያስቡ ጀመር።

«ይህንን አባባል እርሶ አያምነብትም» ስላቸው እራሳቸውን አወዛውዘው «በፍፁም ሺሆን የማይቻል ነገር ነው» አሉኝ። ቀጥሎም እንደዚህ አሉኝ።

«አስራት ከልጅነቱ ጀምሮ ለየት ያለ ባህሪ የነበረው ነው። አስተሳሰቡ እንደ አዋቂ ስለነበር ትንሹን ከትልቁ ለይተና አመዛዝኖ ነው የሚናገረው። በሁሉም ነገር ሽማግሌ ነበር ለማለት እችላለሁ።

በቤተሰብ መካከል አለመግባባትና ጥል ሲፈጠር ሁኔታውን ሰምቶና ተመልክቶ ዳኝነት እንዲሰጥ አያቱ ትእዛዝ ይሰጡታል። አስራት ሁኔታውን ከተመለከተ በኋላ የመሰለውን ይፈርዳል። አያቱ በዚህ ፍትህ አዋቂነቱ ብዙ ነገርንም ያማክሩት ነበር። የሚጠሩትም በክርስትና ስሙ መልአክ ብርሃን ብለው ነው። እንዲያውም አንዳንድ ግዜ ስምን መልአክ ያወጣዋል ብለው ይናገሩ እንደነበርም አስታውሳለሁ።

አያቱ የቀለም አቀባበሉን ይመለከቱና ሀገራችን ጥበብ የሚያውቁ ልጆች ቢኖሯት እኮ ትልቅ ሀገር ነበረች የማይናቅ ሕዝብና ባህል አላት። አንተም ትልቅ ሁን እያሉ የሀገር እና የወገን ፍቅርን ከምንም በላይ የአንድነት መሰረትን ጥቅም በዚያን ግዜ ነበር ያስተማሩት።

አስራት ስለሕዝብ ፍትህ ግንዛቤ ማግኘትና ዕኑ የሀገር ፍቅር ያደረበት በዚያ በልጅነቱ አእምሮው ነው። እንደዚህ ባለ ስነምግባር ያደገና ለዚያውም በአለም የታወቀ ስም ያለው ሰው አስራት

ይቅርና ሌላውም ቢሆን ይህንን ይሰራል ብዬ አላምንበትም። አስራት አኮ በአገርና በወገን ፍቅር ስሜት ልቡ መንደድ የጀመረው አሁን ላይ ሆኖ አልነበረም።

ታዲያ በሚወደው ህዝብና አገር ላይ ጦርነት መፍትሔ ነው ብሎ ይሰናዳል የሚል እምነት ስለሌለኝ በዚህ ጉዳይ ግራ እጋባለሁ። በተለይም ደግሞ በ1981 ዓ/ም ታትሞ በወጣው የካቲት መፅሔት ላይ አያቴ ስለሀገሬ የሚነግሩኝ ዛሬ ለኔ ለጓም ሆኖኛል ጫና ሆኖኛል። ብሎ የሰጠውን አስተያየት አንብቤ ስለነበር ለአገሩና ለወገኑ ያለውን ፍቅር ለመረዳት ችዬአለሁ። ምንም እንኳን በአማራው ላይ የደረሰው ጥፋት ከፍተኛ ቢሆንም ይደህንን ያደርጋል። የሚል እምነት የለኝም አሉኝና አትኩረው ተመለከቱኝ።

ቀጥሎ የጠየቅኳቸው ፕሮፌሰሩ ስለነበራቸው የትምህርት ዘመን ሲሆን የሽማግሌው መልስ አስራት ቀደም ብሎ ንባቡንና ሌላውንም ተምሮት ስለነበር ሲፈተን ጥሩ ውጤት ስላገኘ በተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት 13ኛ ክፍል ገባ። በዚሁ ዓመት ከተማሪዎች ሁሉ ልቆበመገኘቱ ወደ 1ኛ ክፍል ተዛውሮ በ1935 ዓ.ም ከትምህርት ቤቱተማሪዎች በሙሉ አንደኛ በመውጣቱ የካሜራሽልማትከንጉሱ እጅ ተቀብሎ እንደነበርም አስታውላለሁ።

የአንደኛ ደረጃ ትምህርቱን ከአጠናቀቀ በኋላም የከፍተኛ ትምህርት እድል አግኝቶ ወደ ግብፅ አሌክሳንድሪያ በመሄድ በቪክቶሪያ ኮሌጅ ገባ። በዚያ ቆይታው ወቅት የሀገር ናፍቶትና የባሕል አለመጣጣም ቢያስቸግረውም ትምህርቱን በሚያስደንቅ ሁኔታ በመከታተሉ መጀመሪያ ላይ ያስገቡት በዝቅተኛ ደረጃ በሚገኝ ክፍል ቢሆንም «በተርም» ባገኘው በጣም ጥሩ ውጤት ወደ ሁለተኛ ደረጃ ተሸጋገረ። በትምህርት ቤቱ ደንብም ጎበዝ ተማሪ የመኝታ ክፍሎች ኃላፊ ይሆን ነበርና አስራትም

ኃላፊ ሆነ። በዚያን ወቅት አብረውት ይማሩ የነበሩትን የዛሬ የዮርዳኖስ ንጉስ የሆኑትን ሁሴንንና ሌሎችንም ተማሪዎች እየኮረከመና እየተቃለደ ያስጠናቸው እንደነበር የግብፅ አገር የትምህርት ቆይታውን ወደአገር ከተመለሰ በኋላ አጫውተኛል።

አስራት ትምህርት የመቀበል ችሎታው የላቀ ቢሆንም ቀደም ብሎ ያልተጤነውና በኋላ ላይ ጎልቶ የታየው ግን ለሃይማኖቱ እና ለአገሩ የነበረው ፅናትና አትንኩኝ ባይነቱ ነበር። በሰው ሀገር ያውም በአረብ ሀገር ግብፅ በም አልበላም በማለት የትምህርት ቤሃላፊዎቹን በማስቸገሩ በአንድ ወቅት ብላቴን ጌታ ሎሬንሶ ትእዛዝግብፅ ሄደው ሳለ ዓስራት በም አልበላም ብሎ አስቸገረ» ተብሎ ይነገራቸዋል። ሎሬንሶ አስራትን አቅርበው «እኛ እንኳ እንበላ የለም እንዴ ስለዚህ አንተም መብላት አለብህ» በማለት ሊመክሩትና ሊገስፁት ቢሞክሩ።

«እርስዎ ገደል ቢገቡ እኔ ገደል እገባለሁ ወይ» በማለት ቁርጥ ያለ መልስ በመስጠት እንዳሰናበታቸው አውቃለሁ። በግብፅ አምስት ዓመት ቆይታው ከፍተኛ የትምህርት ውጤት በማምጣቱ ወደ እንግሊዝ ሀገር ሄደና ስኮትላንድ በሚገኘው ኤደንብራ ዩኒቨርሲቲ ሁለተኛ ድግሪውን ተከታትሏል። ከዚያም በከፍተኛ መረጃ ተመርቆ ወደ አገሩ ተመልሶ በመምጣት ወገኑን ለማገልገል በቅቷል።

በወቅቱ የተላከው የህግ ትምህርት እንዲከታተል ቢሆንም የፈቀደውና ፍልጎቱ የሕክምና ሙያ ማወቅ ስለነበር የሕክምና ትምህርት ነበር ያጠናው። ህክምና ለምን እንደመረጠ ጠይቁው የመለሠልኝ የፈረንጅ ጥበብ ማወቅ የሚለው የአያቱ ምክር በውስጡ ማደሩንና ከምንም በላይ ደግሞ የታመሙ አያቱ ሆስፒታል ገብተው ያለህክምና እርዳታ መሞታቸው ህክምናን እንዲያጠና እንዳስገደደው ነግሮኛል። የህክምና ትምህርቱን በጥሩ

ሁኔታ አጠቃልሎ በማዕረግ መመረቁ ብቻ ሳይሆን ኢንዱብራዊ ኢንቨስትመንት፣ የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ የሕክምና ተማሪ መሆኑ የተለየ ያደርገዋል። ከጠላት ወረራ በኋላ ወደ ውጭ ሀገር ከተላኩት ኢትዮጵያውያን መካከል 42ኛው የውጭ አገር ተማሪ ነበር። ከውጭ አገር ትምህርቱን አጠናቅቆ እንደተመለሰም ለአንድ ዓመት ያህል በየሆስፒታሉ ልምምድ ሲያደርግ ቆይቶ በ1947 ዓ/ም መደበኛ ስራውን በልክልት ፀሐይ ሆስፒታል ጀመረ።

ጣሊያን ተባሮ ነፃነት ከተመለሰ በኋላ የጤና ጥበቃ ሚኒስትር ሆነው ተሾመው የነበሩት ደጃዝማች ፀሐይ እንቁስላሴ ነበሩ። ምኒስትሩ አስራት ከውጭ እንደተመለሰ የጤና ጥበቃ ስልጣኑን ለሱ ለማስረከብ ፈልገው ነበር። ስለሆነም አስራት ስልጣኑን እንዲረከብ «እኛ በአርበኝነት ይህችን ሀገር ከኢትዮጵያ ጠላቶች ስንጠብቃት ከረምን። አሁን የተማራችሁት ኢትዮጵያውያን ተገቢውን አመራርና ኃላፊነት ለመውሰድ ስለመጣችሁ በጣም ደስ ብሎኛል። ይህንንም ለግርማዊ ጃንሆይ አስረዳለሁ» በማለት ደጃዝማች ፀሐይ የጤና ጥበቃ አላፊነቱን እንዲረከብ ለአስራት ቢያስረዱት ፈቃደኛ አልሆነም። እንደምክንያት የሰጠው ነገርም በበለጠ ለሀገርና ለወገን መስራት የሚያስችለው በቀጥታ በህክምናው ሙያ ተሰማርቶ መገኘቱ እንደሆነ ስለተረዳሁ የወንበሩን እርክክብ አልቀበልም የሚል ነበር። ስለሆነም ስልጣኑን ሳይቀበለው ቀረ። ከዚያም በቀጥታ በሙያው ውስጥ በመግባት ለአምስት ዓመታት ያህል በህክምና ሙያው ሲሰራ ቆየ።

የአምስት ዓመታት የሕክምና ሙያ አገልግሎት ከሰጠ በኋላ እንደገና ወደ ብሪታንያ ተመለሰና በእንድብራ ኢንግላንድ ውስጥ በሚገኘው ሮያል ኮሌጅኦፍ ሰርጀርስ የቀዶ ሕክምና ልዩ ትምህርት ያጠና ጀመር። የቀዶ ጥገና ትምህርቱን ተከታትሎ

እንዳጠናቀቀ ወደ አገሩ ተመልሶ በልዕልት ፀሐይና በጥቁር አንበሳ ሆስፒታሎች በዋና ሰርጀሪነት ወይም ቀዶ ጥገና ሐኪምነት ከሰላሳ ዓመታት በላይ ሲያገለግል መቆየቱን አውቃለሁ። በሀገራችን የህክምና አገልግሎቶችና ልዩ ልዩ ጥናቶች ውስጥ በኃላፊነት ደረጃም ይሰራ ነበር። በቀደም ዓፄ ኃይለ ስላሴ ዩኒቨርሲቲ የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ የሕክምና ፋኩሊቲ ዲንም ነበር። የሕክምና ዳይሬክተር በነበረበትም ወቅት የልዕልት ፀኃይ ሆስፒታል ተስፋፍቶና ተጠናክሮ እንዲገኝ በብርቱ ይታገል እንደነበር አስታውሳለሁ። በኢትዮጵያ ምድር እሱ ያልረገጠው የህክምና ተቋም አልነበረም ለማለት እችላለሁ። በብዙ ስፍራዎች ሰርቷል።

አስራት ባላለፈው በርካታ የሕክምና ዘመን ውስጥ የአያሌ ሕሙማንን ሕይወት ስለማትረፋና ከምንም በላይ ለሙያው ከፍተኛ ጽናት ያላው እንደነበር በቅርብ የሚያውቁት ምስክሮች ሊሆኑ ስለሚችሉ እነሱን በሙያው በኩል ያለውን ብታነጋግር እመርጣለሁ። በኔ በኩል የማውቀውን ያህል ለመናገር በቀን እስከ አስራ ስምንት ሰዓት ድረስ የሰራባቸው ጊዜዓቶች በርካታ ነበሩ ነው የሚባለው። በተለይም በልዕልት ፀሐይ ሆስፒታል በነበረበት ወቅት መኖሪያው በሆስፒታሉ ግቢ ስለነበረ የጠናበት በሽተኛ ከመጣ እሱ መጠራቱ የግድ ነበር።

እኔም በእንግድነት ከቤቱ ለማደር በሄድኩበት ወቅት ብዙ ጊዜ ከተኛበት እየተጣራ ይሰራ እንደነበር ገጥሞኛል። እንዲያውም አብራው ትሰራ የነበረችው ጓደኛው ነርስ ስለሰራው ፀባይ ስትናገር «ከሳቸው ጋር ጸሀፊያቸው ሆኜ ለበርካታ አመታት ሰርቻለሁ። ፕሮፌሰር ዘንድ የሰራ ሰዓት ማክበር ብሎ ነገር የለም። ሌት ከቀን ይሰራሉ። የህክምናውንም ያስተዳደሩንም ሰራ ሲሰሩ የጊዜ እጥረት ስለነበረ የምሳና ቁርስ ሰዓታችን አይከበርም። የእሳቸውን ሁኔታ እያየሁ ሁሉንም ነገር እንድታገስ እና መስዕዋት

እንድከፍል እገደድ ነበር» በማለት ከሱ ቤትበእንግድነት መጥታ በድንገት ተገናኝተን ያጫወተኝ መሆኗን እስ ታውሳለሁ። ነርሷ አልማዝ የምትባል ስትሆን ከሱ ጋር ለብዙ አመታት ሰርታለች። እንደአለቃ ብቻ ሳይሆን እንደ አባት ታከብረው እደነበር ነው በወቅቱ ያጫወተኝ። እሷ እንደነገረችኝ «በታካሚዎቻቸውም ሆነ በስራ ባልደረቦቻቸው ዘንድ ፕሮፌሰር ከፍተኛ ከበሬታ አላቸው። ከሁሉም በላይ የሚደንቀኝ ደክመኝ የሚለውን ቃል አለማወቃቸውና ሰው ሲናገረው ከሰሙ መቆጣታቸው ነበር። ከላቸው ጋር አብራ በልዕልት ፀሐይና በጥቁር አነበሳ ሆስፒታሎች ለሰላላ አመታት ያህል አገልግያለሁ።

ፕሮፌሰር አስራት ለሕመምተኞቻቸው ታላቅ አክብሮት ነበራቸው። ሰውን አያበላጡም። ከስራው ዓለም ጀምሮ እስከ ተለየኋቸው ጊዜ ድረስ የማይሰለፍና የማይደክሙ የሙያ ሰው ናቸው። ከባድ የሆነውን የልብ አፕራሲዎን ካደረጉም ወዲህ አልተለወጡም። የሙያልጆቻቸው በሁሉም ነገር እናከብራቸዋለን። እላቸው ለሙያቸው በሚሰጡት ፍቅር እኛም ሙያችንን እንድናከብር አድርገውን ነበር። በሽተኞችም በላቸው ላይ ያላቸው እምነት በጣም የላቀ ነበር።

ከዚያም በላይ የማልረሳው አንድ ታሪክ ከአርባ ምንጭ የመጡ አንድ በሽተኛ «ዓስራት የሚባል ጠበል ፈልቋል ስላተባልኩኝ ነው ወደዚህ የመጣሁት» ያሉኝን እስታውሳለሁ። በእምነታቸው በኩል ከነበራቸው ፅናት የተነሳም አፕራሲዎን ከማድረጋቸው በፊት የመጀመሪያ ሰራቸውን ለእግዚአብሔር አደራ ሳይሰጡ አይጀምሩም። ሙያቸው ሁለገብ ነው። ሁሉንም የህክምና ዓይነት ይሰራሉ» እያለች ስትተርክልኝ እኔ የማውቀውን አስራትን አልመስልህ ብሎኝ በተመስጦ አደምጣት ነበር። አሉኝና ትንሽ ካሰቡ በኋላ ዶክተር ስዩም ዮሴፍ የተባለ አንድ ሐኪም ስለላቸው ብዙ እንደሚያውቅ ነግረውኛል። አሰስራት ከሞተ በኋላ ተገናኝተን የሱ ተማሪም ነበርኩ አስራት ምንም እንኳን

የማይወጣለት ባለሙያ ነበር አስተማሪም ሆኖ ተማሪው ማግኘት ያለበትን ዕውቀት አግኝቷል ብሎ ካላመነ ከክፍል ንቅንቅ አይልም። በሚሰራው ስራ ሁሉ አክብሮትና ፍቅር አለው። በተለይም በሽተኞች ሲሰቃዩ አብሮ ይሰቃያል። በሌላ በኩልም አስፈላጊውን የቅድመ ምርመራ ሳያካሂድ አፕራሲዎን አያደርግም። አድርጎም ከሆነ በሽተኛው ቢድን እንኳን ክትትሉን አያቋርጥም። እሱጋር ሕይወት ከፍተኛ ዋጋ አላት። በበሽተኛውም ሆነ በስራ ባልደረቦቹ ዘንድ አክብሮትንና አድናቆትን የተቸረው በዚህ ይመስለኛል። ላመነበት ነገር ከቶውንም ወደኋላ የሚል አልነበረም። እንደአስተማሪዬም በኋላም እንደስራ ባልደረባዬ አከብረው ነበር።

ከሱ የተማርኩትሙያን ብቻ ሳይሆን የታረመ ስነምግባርን ጭምር ነው። ይህ ብቻ ሳይሆን አገሬን እንድወድና የተቸገሩ ወገኖቼን እንድረዳ ጥሩ ስነምግባር እንደሰጠኝ እረዳለሁ። በተለይም ሁልጊዜ የማስታውሰው በስራ ላይ እንዳለን አንድ የአስራ ስምንት ዓመት እድሜ ያለው ከግሪክ ሀገር የመጣ ወጣት ለሽርሽር ናዝሬት ሄዶ እያለ በጥይት ይመታል። ቀስለኛውን ጥቁር አንበባ ሆስፒታል ሕክምና ያደረገለት አስራት ነበር።

አስራት ለወጣቱ ህክምና ከአደረገ በኋላ ወደ ውጭ ሀገር ሄዶ ስለነበር ይህን አጋጣሚ ያገኙት የግሪክ ኮሚኒቲ አባላት ካገራቸው ህኪም ለማስመጣት አፄ ኃይለስላሴን ይጠይቃሉ። ንጉሱ ይፈቀድላቸውና ግሪካዊው ሕኪም ይመጣልዕዕ ሕኪሙም የልጁን የህክምና ሁኔታ መርምሮ ከተረዳ በኋላ ለአጻ ኃይለ ስላሴ ሲናገር « እኔ ከመገረምና ከመደነቅ ውጭ የምጨምረው ነገር የለም። ኢትዮጵያ ውስጥ እንደዚህ አይነት ሕኪም መኖሩ አስደንቆኛል» ብሎ እንደነበር አስታውሳለሁ። በሌላ በኩል አንዲት እንግሊዛዊት ወይዘሮ ማግደሊን ዋይን የሚባሉ ሴት ኢትዮጵያ ውስጥ እያሉ በድንገት ይታመማሉ። ሕክምና ያደረገላቸው

አስራት ነበር። በዚህ ህክምና የተደነቁት የብሪታንያ አምባሳደር ለአስራት ደበዳቤ ሲጽፉ «ተወዳጁ ሐኪም በቅድሚያ የዩኒክ ታይለር እህት በደረሰባቸው አሰቃቂ አደጋ ወቅት ለአሳዩት ደግነትዎና ወደር ለማይገኝለት ችሎታዎ ጥልቅ ምስጋናዬን በብሪትሽ ካውንስል ስም አቀርባለሁ። ለአደረጉትና ለፈጸሙት የላቀ ተግባር ከፍተኛ የሆነ አድናቆት አሳድሮብኛል። በሙያዎ ለፈጸሙት ጥሩ የሆነ ስነምግባር አስፈላጊ ሲሆን ማንኛንም የሚያስፈልጋትን ነገር እንዲገልጽልኝ በአክብሮት አስታውቃለሁ።

በአሁኑ ጊዜ ገንዘብ ምንም አይደለም። ከዚህስ ይልቅ ለኛ ትለቁና አጭላጊያችን ደግነትዎና ችሎታዎ ከምንም በላይ ደግሞ የችግራችን ተካፋይነት ይነው። ስለሆነም በድጋሚ አመሰግንዎታለሁ።» የሚል ደብዳቤ ከንግስቲቱ ተልኮለት ነበር። አስራት የሙያ ብቃቱ ብቻ ሳይሆን በማንኛውም ነገር ላይ ቁጥብና ቆፍጣና ነበር። ከምንም በላይ የሚግስደንቀው የማስታወስ ችሎታው ነበር።

ነገርን አይዘነጋም። ማንኛውንም ነገር ቀድሞ ይተነብያል። ሁሉ ነገር ቀድሞ ይገባዋል። በተለይም በእድሜ እየገፋ ሲመጣ አረጋጂ ስብዕናው አክብሮት እንዲቸረው ያደረገው ይመስለኛል። ከመፍራት ይልቅ የመደመጥና የመከበር እድል አለው። በምንም ዓየነት ቢሆን የእግዚአብሔርን ሀያልነት ሳያደንቅ አያልፍም። ስለሰራው እንኳን አስተያየት ሲሰጠው «ብቻዬን አይደለሁም።

ከእግዚአብሔርና ከሰራ ባልደረቦቼ ጋር ነው» ይላል እንጂ አንድ ቀንም ብቻውን ተመስግኖ አያውቅም » በማለት ዶክተር ስለአስራት ሲተርክልኝ እኔ የማውቀው ቢሆንም በሌላ ሰው ሲመሰገን በመስማቴ በደንብ ከልቤ ሆኜ አዳምጬው ነበር። አሉኝና አይኖቻቸው እምባ ሲያቀሩ ንግግራቸውን አቁመው በአርጌው ጋቢያቸው ጫፍ አይንና አፍንጫቸውን መደባበስ ጀመሩ። ከዚህ በኋላ ልጣይቃቸው አልፈለኩም። ብዙ ነገር

ነግረውኛል። ከሽማግሌው ጋር የነበረኝን ውይይት በዚህ ቋጩህና ተሰናብቻቸው ልወጣ ከተቀመጥኩበት ስነሳ እጄን ያዝ አድርገው «ትሰማኛለህ የኔ ልጅ በምትፈፅመው ታሪክ ላይ መጠንቀቅ እንደሚኖርብህ አትዘንጋ። አሁን በምትለኝ መንገድ የአስራትን ታሪክ ብትዕፍ ማንም እውነት ነው ብሎ ሊቀበልህ አይችልም። ብዙ ሰዎችን አነጋግረህ በመረጃ የተረጋገጠ ታሪክ ማውጣት ይኖርብሃል። አስራት የሃይል መንገድ መጀመሩ እውነት ከሆነ ከጥንት አባቶቹ የተቀበለው የአጥንትና የደም የጀግንነት ውርስ ስለሆነ እኩራበታለሁ እንጂ በኔ በኩል አላፍርበትም። ምናልባትም ለአስራት ስም እና ዝና ሳይሆን የአስራት ታሪክ ጎልቶ እንዳይወጣ ለማድረግ የሚቃወሙህ ግለሰቦች ሊኖሩ ይችላሉ እነዚህ ሳይሞቱ ታሪካቸው የተቀበረባቸው ደካሞች የአስራት ስም ከነሱ ጎልቶ እንዲወጣ አይፈልጉም። እኔ ግን ጅምርክን እዳር እንድታደርሰው እፀልይልሃለሁ። በሌላ በኩል ልብ እንድትለዉ የማስገንዝብህ ሀብቱን በተመለከተ ምንም እንዳታነሳ ነው። አሉኝ።

“አልገባኝ” ስላቸዉ

“አየህ የኔ ልጅ የአስራት ሀብት በየነዉ ተበትኖ የቀረዉ። የሃብቱ ነገዳይ በተመለከተ ልጆቹ መከታተል ይችላሉ። እንዲያዉም በዚህ ዙርያ ያግለሰቦች ስለምንም ነገር ባታነጋግራቸዉ እመርጣለሁ አስራት ብልጭ ብሎ ብርሃን አሳይቶ መለሶ የጠፋ ነፀብራቅ ነው። ነፀብራቁም ወደ አማራው ብቻ ሳይሆን በኢትዮጵያም ላይ ወድቆ የነበረውን የመለያየ ጥቁር ጨለማ በትኖታል። አሉኝና እጄን ጥብ አድርገው በመጨበጥ ወደራሳቸው እቅርበውኝ መሃል አናቴን ከሳሙኝ በኋላ አሰናብቱኝ።

ምዕራፍ አስራ ሰባት

የጥቁር አንበሳው ዶክተር

መልኩ ጠይምና ሰውነቱ የወታደር አይነት ቅርፅ ያለው ግዙፍ ሊባል የሚችል ቀልጣፋ ሰው ነው። በመጀመሪያ በስልክ ቀጠሮ የሰጠኝ ጦርሃይሎች አካባቢ ከሚሰራበት የግል ሆስፒታል ማክሰኞ ከሰዓት በኋላ እንደንገናኝ ነበር። ማክሰኞ ስምንት ሰዓት ከሆስፒታሉ ደረሰሁና በቀጥታ ወደ እንግዳ መቀበያው ክፍል አመራሁ።

ከፊት ለፊቱ ከባኬኔዉ ጀርባ ያለችውን ቀይ ቀጭን መልከመልካም ልጅ እየተመለከትሁ «ዶክተር እ ለማግኘት እችላሁ እመቤት» ስል ጠየቅኳት።

ቀና ብላ እየተመለከተችኝ «ዶክተር እ አልገባም። አስር ሲአት ላይ ይመጣል ቁጭ በልና ጠብቅ» አለችኝ።

ለእንግዳ መቀመጫ በተዘጋጀው ባለ ጥቁር ቆዳ ሶፋ ላይ አረፍ አልሁ። ከእንግዳ መቀበያው ሰፊ ክፍል ከአንድ ጥግ በኩል ከሳተላይት የሚተላለፍ የፊልም ፕሮግራም እየተሰራጨ ስለነበር ከፊልሙ ላይ አይኔን አሳርፌ ስለቀጣዩ ሁኔታ በልቤ አስብ ጀመር። ብዙ ሰዓት የተቀመጥሁ መስሎኝ ሰዓቴን ብመለከትም ለዘጠኝ አስር ጉዳት ይላል። የሰዓቱ መንቀርፈፍ እናደደኝና ተነስቼ ወደ ውጭ ወጣሁ።

ምድረ ግቢው ደስ ይላል። ሁሉም ነገር የተያዘው ጥንቃቄ በተመላበት ንፅህና ነው። በግቢው ውስጥ እየተዘዋወርሁ ሁሉንም ገር በምንሰኝበት ሰዓት ተራቸውን የሚጠብቁ በርካታታካሚዎች ተመለከትሁ። አብዛኛዎቹ ታካሚዎች ለሽርሽር የመጡ እንጂ ፍፁም የበሽተኛ ገፅ አይታይባቸውም። ከነዚህ ታካሚዎች የተረዳሁት ነገር ቢኖር ወደዚህ ሆስፒታል የሚመለሰሱት በእስጊ ህመም ተይዘው ሳይሆን እራሳቸውን ቼክ

ለማድረግ እንደሆነ መገመት ይቻላል። ሁሉም የቅንጦት ታካሚዎች እንጂ እውነተኛ ህመምተኛ አለመሆናቸውን በትክክል ለመረዳት ይቻላል። አስር ተኩል ሲሆን ዶክተሩ ወደ ቢሮው መግባቱን ልትነግረኝ እንግዳ ተቀባይ ወደእኔ መጣች። እመስግኛት ከእንግዳ መቀበያው ፊት ለፊት ወደ ሚገኘው ሰፊ ቢሮ ሳመራ ወለል ብሎ በተከፈተው በርከጠረጸዛው በስተጀባ የተቀመጠውን ጠይም በእስፓርት የተገነባ የሚመስል ግዙፍ ሰውነት ያለውን ሰው ተመለከትሁ። ከሱ ፊት ለፊት ሌሎች ሶስት ሰዎችም ተቀምጠዋል። እየተወያዩ ስለነበር በስራ ጉዳይ ላይ እየተመካከሩ እንደነበር ገመትሁ። እበሩ አጠገብ ስደርስ በእጁ ምልክት ሰጠኝና ወደኔ መጥቶ ይቅርታ ጠይቆኝ ለአምስት ደቂቃ ከውጭ እንደጠብቀው ነገረኝና ወደ እንግዳዎቼ ተመለስ።

ለአስር ደቂቃ ያህል በግቢው ስዘዋወር ቆይቼ ከአስር ደቂቃ በኋላ እራሱ መጣና ወደ ቢሮው እንድገባ ጠራኝ። ዶክተሩ ትህትናው ይስባል። ተያይዘን ወደ ውስጥ ከገባን በኋላ እስከቀመጥ ድረስ ጠብቆኝ እሱም አረፍ አለ። ከሱ የተረዳሁት ቢኖር መልካም ስብእናን የተላበሰና ምሁራዊ ትህትናን ጭምር እንደካፓ የደረበ መሁኑን ነበር። ከዚያ በፊት በአካል ተገናኝተን አናውቅም። ምንም ሳንነጋገር የተወሰኑ ደቂቃዎች እየተከታተሉ ሄደው በመጨረሻም በሱ ጋባዥነት የውይይት ርዕስ ተከፈተና ለምን ጉዳይ እንደምፈልገው ጠየቀኝ። እራሴን ለማስተዋወቅ ያህል ጥብቅ ምስጢር በሚል ርዕስ አሳትሜው የነበረውን እና ፕሮፌሰሩ ምስል ያለበትን መፅሐፍ ከቦርሳዬ አውጥቼ ሰጠሁት።

ይህ ደግሞ ማንነቴን በደንብ እንዲረዳ ያደረግኩት የመጀመሪያ መግባቢያ ነበር። መፅሀፉ ንክተ መለከተ በኋላ ስለምፈልገው ጉዳይ አጠር አድርጌ እንዳስረዳው ነገረኝ። ስለምፈልገው ጉዳይ አጠር አድርጌ ካስረዳሁት በኋላ ሌላ ጊዜ ቀጠሮ መያዝ እንዳለብን ነግሮኝ እራሴን እንድመርጥ ከሰኞ እስከ አርብ ያሉትን ቀኖች ደረደረልኝ። ማክሰኞ እንደሚሻል ስለመረጥሁ ማክሰኞ ከሰዓት ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል እንድንገናኝ ቀጠሮ ይዞልኝ ተለያየን። ዶክተሩን በቀጠሮ አችንለት እንደጠበቅሁት አልነበረም

ያገኘሁት። ዶክተር በፍፁም መረጋጋት አይታይበትም። ይህ ሁኔታ ደግሞ በልቤ ውስጥ አንድ ጥርጣሬ እንዲጭርብኝ አድርጎኛል። ምናልባት ካቀረብኩለት ጥያቄ እንፃር ሳይጠራጠረኝ እንዳልቀረ እርግጠኛ ነበርሁ። ፕሮፌሰሩ በመሳሪያ የተደራጀ ኃይል ነበራቸው ስለሚባለው ታሪክ ጠቀስ አድርጌለት ነበር። በመጀመሪያ ስለዚህ ጉዳይ ቀድሜ ማንሳት እንዳልነበረብኝ የተረዳሁት ዘግይቼ ነበር። ማንም ሰው ፕሮፌሰር አስራት የጦር መሳሪያ አንስተዋል ብሎ ቢናገር የሚቀበለው እንደማይኖር ሽማግሌው በአንክሮ አስረድተውኛል። ለዶክተር ይህንን ጥያቄ ሳነሳበት የመንግስት ሰላይ መስዩ እንደታየሁት አሁን ሳይ ምንም አልተጠራጠርኩም። የፈራሁት አልቀረም ዶክተር ምንም የሚያውቀው ነገር እንደሌለ ገልጾልኝ በዚህ ዙሪያ ሌሎችን ባነጋግር እንደሚሻል ከነገረኝ በኋላ በወቅቱ በእሳቸው ቤት ይኖር የነበረ አንድ ሰራተኛቸው በሆስፒታሉ የቀንሰራተኝነት እየሰራ እንደሚገኝ ገለጻል። እንደዚህ በማለት ነበር የገለጠልኝ።

«ይህ ሰው በዚህ ዙሪያ ያለውን ነገር ሊረዳህ ይችላል። እንደ አትክልተኛም እንደ ዘበኛም በመሆን ከፕሮፌሰሩ ቤት ለብዙ ዓመታት አብሮአቸው ነበር። እሳቸው ከሞቱ በኋላም ቤቱን እየተቆጣጠረ እስከአሁን ድረስ በዚያው ቆይቷል። ስለሆነም ብዙ ምስጢር የሆኑ ነገሮችን ሊያውቅ እንደሚችል እገምታለሁ። ከእሱ ስትገናኝ አንድ ነገር መጠንቀቅ ይኖርብሃል። ከኢንጂነሩ ጋር መግባታችሁን በፍፁም ማወቅ የለበትም። ይህንን ካወቀ መረጃ መስጠት አይደለም አጠገብህ እንኳን ለመቆም አይፈልግም። ሰላይ ላኩብኝ ነው የሚለው» አለኝ ዶክተር እንደዚህ እያጋነነ ሲነግረኝ በሩ ተከፈተና አንድ የወዛደሮች ጋምን ያጠለቀ ሰው ከውጭ ወደ ውስጥ ገባ። ከገባው ሰው ጋር ለተወሰኑ ደቂቃዎች ተፋጥጠን ተያየን። ይህ ሰው በትክክል ያውቀኛል እኔም በደንብ አድርጌ አውቀዋለሁ። ዶክተር ደጋጋሚ የነገረኝ ስለዚህ ሰው ከሆነ ትክክል አልነበረም። ሰውየው እኔን ሲመለከት አመድ እንደነፋበት ሁሉ ፊቱ ሲቦን ይታየኝ ነበር። ዝናብ እንዳጣ የጤፍ ሰብል ሳስተው ጭንቅላቱን ያጋለጡት ብናኝ ፀጉሮቹ የነፈሰው ሁሉ

ያወዛውዛቸዋል። ፊቱን የከበበው ሪዙ የጫካ ባህታዊ አስመስሎታል። ቁመቱ መካከልኛ ሊሆን ለብዙ አመት ከጋሪጋር የታገለው ሰውነቱ የፈረጠመ ነው።

«እየነገርኩህ የነበረው ሰው እሱ ነበር። ተዋውቀው ተስፋዩ። ስለፕሮፌሰር አንድ መፅሐፍ ለማዘጋጀት ይፈልጋል» አለ ዶክተሩ ወደወዛደሩ እየተመለከተ እንደዚህ አለኝ።

ተስፋዩ በቆመበት እንደደረቀ ነበር። ለዶክተሩ ዋሽቶታል ከነ አቶ ጋይሉ ግሩፕ እንደማይገናኝ ነግሮታል። እኔ ግን ከዚህ ቢሮ በሄድኩባቸው ቀናቶች ሁሉ አገኘው ነበር። ከሂሳብ ሹምና ከገንዘብ ከፋዩ ጋርም የጠበቀ ትስስር እንደላቸው አውቃለሁ። ወደውጭ አገር ለሚሄዱ ሰዎች የሃሰት የአባልነት መታወቂያ ቅብብሎሽ እንደሚሰራም እንደማውቅ ተስፋዬ ጠንቅቆ ማወቅ ብቻ አይደለም ከኔ መሸሽ እንዳለበትም በነዚህ ሰዎች ጥብቅ ትእዛዝ ተሰጥቶታል። ትክክል ነበሩ። በዚህ ዙሪያ ያለው የገብዘብ ቅብብሽ ሁሉንም ከተራ ድህነት ወደ ግል ባለንብረትነት አሸጋግሮአቸዋል። የዚህ አይነት ጥቁር ገበያ እንደኔ ካለ ፀሐፊ መደበኛ እንዳለበትም ተስፋዬ ስራው ነውና ጠንቅቆያውቃል።

ቀና አልሁ ወደ ዶክተሩ «እሱንም አውቀዋለሁ» ስል መለስኩለት። ዶክተሩ ፈገግ ለማለት እየሞከረ አስተዋለኝ።

በዚህን ጊዜ ነበር ተስፋዬ የበለጠ የደነገጠውና እጅና እግሩ ሲንቀጠቀጥ ያስተዋልኩት። እንደምንም ብሎ ወደኔ ተጠጋና እጁን ዘርግቶ ጨበጠኝ። በላብ የተጨመቀው ቆርፋዳ መዳፉ አዳለጠኝና ቶሎ ብዬ ለቀቅኩት። ጊዜ አላባከነም። በመጣበት አኳኋን ገርብብ ያለውን በር ታክኮ ተመልሶ ወጣ። ከዚያ በኋላ ስለነበረው ሁኔታ ባለውቅም ከኔ ጋር መገናኘት እንደሌለበት ዶክተሩን እንደሚያስጠነቅቀው እርግጠኛ ነበርሁ። ከዶክተሩ ጋር በጨረፍታ ተያየን። ግራ የመጋባት ስሜት አነበብኩበት። ባለመረጋጋት ስሜት እንደተዋጠ ከቢሮው ትቶኝ ወጣና በኩሪደሩ በስተምስራቅ በአለው አቅጣጫ እየተፋጠነ ሲራመድ የጫማው ኩቴ ተሰማኝ። ያለምንም ጥርጥር ተስፋዬን ፍለጋ ነበር የሄደው። ከተወሰነ ቆይታ በኋላ ያለሁበት በር

ተከፈተና የዶክተሩ ግዙፍ ቁመና ወደክፍሉ ውስጥ ገባ። ቀና ብዬ ስመለከተው ፊቱን የጠመዘዘብኝ መሰለኝ። ምንም ሳያናግረኝ በጀርባዬ በኩል አልፎ ከወንበሩ ላይ ተቀመጠ። አገንብሶ ወረቀት ማገላበጥ በመጀመሩ ፊት እየነሳኝ መሰለኝ። ግምቴ ትክክል ነበር። ዶክተሩ ከደከመህ ልትወጣ ትችላለህ በሚል አይነት ወረቀት ማገላበጡን ቀጥሏል። ከሰው ቢሮ ውስጥ ተቀመጠ መዘጋጋት ሀሊናን የሚደፈጥጠው ስሜት ከባድ መሆኑን የተገነዘብኩት በዚያች ሰአት ነበር። ተነስቼ ልወጣ እያመነታሁ እያለሁ በድንገት ቀና ብሎ አየኝና “በጣም አዝናለሁ ። ወደ ሰርጂካል ክፍል ልገባ ስለሆነ ቀጠሮአችንን ወደሌላ ቀን እናሽጋግረው” አለኝ።

«ይቻላል» አልኩት። በመገላገል አይነት ስሜት።

«አርብ እኔ እራሴ እደውልልሁለሁ።»

“ጊዜህን በመሻማቴ በጣም ይቅርታ አልኩት። ከተቀመጥኩበት በመገላገል ስሜት ፈጠን በዬ እየተነሳሁ።

“ምንም አይደለም። ልረዳህ በቻልኩ በጣም ደስ ባለኝ ነበር። ለሁሉም ይቅርታ መጠየቅ ያለብኝ እኔ እንጂ አንተ አይደለህም። የእኛ ስራ የተቆረሰ እንጀራ አያስጉርስም” አለኝ ከተቀመጠበት እየተነሳ።

“አመሰግናለሁ ዶክተር” የተናገርኩት ከልቤ ነበር። ተስፋዬ ከጥርጣሬ ውስጥ የሚከትት ነገር ለኮሰበት እንጂ ይህ መቀያዩር ከዶክተሩ የመነጨ እንዳልሆነ ተረድቼዋለሁ። ስለኔ ብዙ ማወቅ ስለፈለገ ይመስለኛል ቀጠሮአችንን ወደሌላ ጊዜ እንዲሸጋገር ያደረገው። ይህ ከሆነም ዶክተሩ ትክክል ነው። በጥርጣሬ እንደተሞላ ማንነቱን ለማያውቀው ሰው ቃል ሰጥ ብሎ የሚያስገድደው የሀሊናም ሆነ የህግ ዳኛ የለም። ተሰናብቼው ወጣሁ። አርብ ጠዋት ዶክተሩ ሲደውልልኝ ሁኔታዎች

እንደተሻሻሉ ገምጽ ነበር። አራት ሰዓት ላይ ቀጥሮ እልኩን ሲዘጋ የራሴን ሰዓት አየሁ። ለአራት ሩብ ጉዳይ ይላል። የምንገናኝበትን ሰአት በማሳጠሩ ነገሩ የግብር ደጠጣ መሰለኝ። ቢሮ ስደርስ ለአምስት አስር ጉዳይ ሆኖ ነበር። ወደ ቢሮው እንደገባሁ ያለፋታ እያነጋገረኝ ስለነበር አቀራረቡ ቀጥተኛ ስላልነበር ተግባብተን ቁም ነገር አንነጋገራለን የሚለው አስተሳሰቤ ከውስጡ እየተነነ ጠፋ። የቢሮውን በር ከፍቼ ወደ ውስጥ ስገባ የነበረው አመለካከት መልካም አልነበረም። ፕሮፌሰሩ በአስር ላይ እንዳሉ እሱ በዉጭ አገር እንደነበር አስረዳኝ። ለቃለመጠይቅ ያዘጋጀሁትን ፅሁፍ መልሶ ሰጠኝ። በቴፕ ለመቅረፅም ሊፅም የማይታሰብ ጉዳይ ነበር። ሁኔታው እያስገረመኝ ተሰናብቼው ልወጣ ስዘጋጅ ከተቀመጠበት ተነሳ። ወደበሩ ሰራመድ ተከተለኝና

«አንድ ነገር ልንገርህ?» አለኝ። ለመስማት እየጓጓሁ እሺታዬን አንገቴን በማወዛወዝ ብቻ ገለፅኩለት።

«በእኔ እምነት ፕሮፌሰር የሞቱት በኢህዲግ ሳይሆን ከጎናቸው በከበቧቸው የራሳቸው ሰዎች ነዉ የግምት ነዉ ያለኝ። ይህ ግምቴ ትክክል እንደነበረም የተረዳሁት የሞቱለትን ድርድት አፈርሰው መታሰቢያቸውን በማጥፋት እነሱ በፈለጉትና ሲመኙት በነበረው መንገድ በስማቸው ብቻ እየነገዱ ሳያቸው ነበር» አለኝና ከበሩ ላይ ስንደርስ እጄን ለስንብት ጨበጠኝ።

ይህንን ሁኔታ ግልጽ እንዲያደርግልኝ ብጠይቀውም እንደማይነግረኝ አጋጣሚልኝ በሩን ከፍቶልኝ እኔ እንደወጣሁ ከጎላዬ መልሶ ዘጋው። ስለፕሮፌሰሩ የሰጠኝ አስተያየት በአእምሮዬ ውስጥ ብዙ ጥያቄ ያስነሳብኝ ስለነበር አያሌ ትዝታዎችን እያስላሰልሁ ግቢውን ለቅቄ ወጣሁና ቁልቁለታማውን የጥቁር አንበሳ ሆስፒታል መንገድ በደመነፍስ እየተገፋሁ ወረድሁ። ብሔራዊ ቴአትር ግቢ ከአለው የመዝናኛ ስፍራ ገብቼ ቡና አዘዝሁና እየጠጣሁ ብዙ ነገሮችን አወጣና አውርድ ጀመር። የዶክተሩን አይነት አስተያየት የሰጡኝ እጅግ ብዙ ሰዎች ነበሩ። በተለይ የድርጅቱ መስራች የነበሩና የሸዋ አማራዎች የመኢህድን መፍረስ የወሰዱት ሆኑ ተብሎ

በአማራው ላይ የተፈፀመ ሴራ አድርገው ነው። ሌላው ብሔር ከሁለትናከሶስት ያላነሱ እራሱን የሚጠልልበት የፖለቲካ ድርጅት እያለው ከአገሪቱ ህዝብ አርባ በመቶ የሚሸፍነውን አማራ ያለድርጅት ማስቀረት አማራውን ለማጥፋት የተወጠነ የተንኮል ሴራ ነው ብለው ያመኑ ብዙ ሰዎች አሉ።

በተለይም እንደ ብሄረ አማራ ያለ በብዙ ችግሮች የተከበበ ብሔር እንደ መአህድ ቢኖረው እሱን እንዲፈርስ የተደረገበት ዋናው ምክንያት አማራውን ሆን ተብሎ ቢጠቃ የሚከራከርለት እንዳይኖር ለማድረግ ታስቦ እንጂ መአህድን ወደ መኢአድ እንደተዋሩት ሰዎች የአማራውን ህዝብ ይሁንታ ያገኘ ለውጥ አይደለም አልነበረም።

በመአህድ መፍረስ አብዛኞቹ የቀድሞ-መስራችአባሎች ቅሬታ ማሰማት ብቻ ሳይሆን መአህድን ጥለው ተሰናብተዋል። በተለይም የሸዋ አማራ ነን የሚሉት ከመአህድ መፍረስ በተጨማሪ የፕሮፌሰር አስራት ምስል የድርጅቱ ልሳን ከሆነው እና ከፕሮፌሰሩ ጀምሮ ከሚታተመው አንድነት ጋዜጣ ላይ መነሳቱ ምክፉ እንደአበሳጫቸው ይናገራሉ። በማነጋግራቸው ወቅትም አብዛኞቹ ይህንን ገልፀውልኛል። የቀረበልኝን ቡና እየጠጣሁ ብዙ ነገሮችን ሳስብ ቆየሁና በመጨረሻም የገጠመኝን ሁሉ ለሻንበል ሚካኤል በለጠ ለመንገርና በጉዳዩ ላይ እንደገና እንድንወያይበት ለማድረግ አሰብሁ።

ማስታወሻዬን አውጥቼ ሳገላብጥ ቆይቼ በመጨረሻ ላይ ስልኩን ስለአገኘሁት ቁጥሮቹን ከሞባይሌ ላይ በመመዝገብ መደወያውን ተጭኜ ተጠባበቅሁ። ስልኩ ተነሳና ሽምብል ሚካኤል በለጠ ለምን እንደጠፋሁ ከጠየቀኝ በኋላ ተገናኝተን በገጠመኝ ነገር ሁሉ ብንወያይ እደሚሻል ነገራዉ ተሰናበተኝ። ከሶስት ቀን በኋላ እነና ሽምብል ሚካኤል በለጠኤምፔሪያል ሆቴል ተገናኝተን ቡና እየጠጣን ስለስራ ስለነሮ ትንሽ ከተጨዋወትን በኋላ ወደዋናው ቁም ነገር ገብቼ የገጠመኝን ሁሉ እየዘረዘርሁ ማስረዳቴን ቀጠልሁ። ናዝሬት ሄጄ አቶ ታዬ ከሰጠኝ አስተያየት ጀምሮ ደብረብርሃን ከተማ ያገኘኋቸውን

የፕሮሰሩ አጎት ምን ዓይነት ትሁት ሽማግሌ እንደሆነና ከሰጡኝ መረጃ ጋር አንድ በአንድ አጫወትኩት። ዶክተር ደረጀ ስለሰጠኝ አስተያየት እና ስለተስፋዬ ሁሉንም ነገር ነገርኩት። በተለይም ደብረብርሃን ከተማ ያሉትን የፕሮፌሰሩን አጎት አንስቼ ስለ ፕሮፌሰር የሰጡኝን አስተያየት በምነግረው ሰዓት እጅግ ተገርሞ ነበር ያዳመጠኝ።

«ለመሆኑ እንዴት ልታገኛቸው ቻልክ? እኔ እኮ የቅርብ ዘመድ ያላቸው አይመስለኝም ነበር » አለኝ ሻምበል ሚካኤል

«የቅርብ ዘመዳቸው የሆኑ ሰው ደብረብርሃን እንደሚኖሩ የነገረኝ ሰሜን ገበያ አካባቢ የሚኖሩ አንዲት ሴት ናቸው » አልኩት።

«ከእሳቸው ብዙ ነገር እንደምታገኝ እገምታለሁ » ሲል መለሰልኝ ሻምበሉ።

«አግኝቻለሁ አስራትን ከውልደት እስከ አስተዳደጋቸው ያለውን ታሪክ ነግረውኛል።»

«ታሪኩ አንተ በምትፈልገው መንገድ እንደምትጽፈው ገልጸህላቸዋል።?»

«ገልጬላቸዋለሁ። በመረጃ የተደገፈ እና እውነትነትን የጨበጠ ከሆነ እንደሚደሰቱ ነው የነገሩኝ።»

«በፕሮፋሰሩ ላይ ያላቸው አመለካከት ምን ይመስላል።?»

«ይህንን እንዲያስመገመግሙት ይከብደኛል። እሳቸው ሊነግሩኝ የፈለጉት በእውነት ላይ ተመርኩኝ እንደፀፈው ብቻ ነው። በሌላ በኩል ስለ አስራት የሰጡኝ አስተያየት አስደንቆኛል።»

«ምን አሉህ ?» አለኝ ሻምበሉ።

«አስራት አንድ ጊዜ ብቻ ታይቶ የጠፋ ነፃብራቅ ነው።

በዚያው ቅፅበትም በአማራው ላይ የነበረውን መጥፎ አለመለካከት ብቻ ሳይሆን በኢትዮጵያም ላይ አንጃብቦ የነበረውን የጥላቻ አደጋ ለውጦታ አሉኝ። ከዚህ በመነሳት እኔም የመፅሐፉን ርዕስ

«ነፃብራቅ ልለው ወስኛለሁ አንተስ ምን ይመስልሃል?» ስለው

«ጥሩ እርእስ ይመስለኛል» አለኝ ሻምበል ሚካኤል። ክፍል ሁለትን በቅርብ እጅምራለሁ። ቃለመጠየቅ ሳደርግልህ ብዙ ቡና መጣጣት ያስፈልገኛል። አንተ ቤት ብመጣ

አታስፈላልኝም?» አልኩት እሳቅሁ።

«አንተ እንደሆንክ የትዳር ሽፍታ ሆንሃል» አለኝ እሱም ከትከት ብሎአየሳቀ። ከሻምበል ሚካኤል ጋር ያደረግነው ውይይት ረጅምና በአብዛው በመኢአድ ሰዎች የተደረገበትን የከፋ በደል የሚተርክ ነበር። በእስር ቤት ከደረሰበት የበለጠ ችግርና ስቃይ የተቀበለው በመኢአድ ሰዎች ነበር። በነበረው ቆይታ በነዚህ ሰዎች የማስገደል ሙከራም ደርሶበታል። እንደነገረኝ ድርጅቱ ለምርጫ ዘጠና ሰባት ውድድር አባላትን በሚያስባስብበትና የፖለቲካ ትምህርርት በሚሰጥበት ወቅት በተለያዩ የሃገሪቱ ክልሎች ብዙ የቅስቀሳ ስራ በመስራት ለመኢአድ ጥሩ መሰረት የጣለ ሰው ነበር። በወለጋ በጀማ፣ በጎጃም፣ በጎንደር እንዲሁም በደቡብ ክሎች በርካታ የማደራጀት ስራዎችን በመስራት ለቅንጅት ወደመጨረሻ ጠንክሮ መውጣት መሰረት የጣለ ሰው ነው። የዚህ አይነቱ ጥንካሬ በመኢአድ ሰዎች የሚደገፍና የሚበረታታ ባለመሆኑ ሰሜን ሸዋ አንክበር ወረዳ በቅስቀሳ ስራ ላይ ሊያስገድት ሲሉ ለትንሽ እንደተረፈም በጭውውታችን ወቅት ነግሮኛል በሰሜን ሸዋ ቆላማው አካባቢ የቅስቀሳ ስራ እንዲሰራ በድርጅቱ በኩል ሲልኩት እሱን በዚያው የሚያስቀር ገዳይ ቡድን የተመደበለት መሁኑን አንድ ሰው ስልክ ደውሎ ጥንቃቄ እንዲያደርግ ይነግረዋል ወደሰሜን ሸዋ መሄዱን ባይስርዝም ወደተመደበበት ቆላማ አካባቢ ከመውረዱ በፊት አንክበር ወረዳ ውሎ ማደር ይመርጣል።

እሱን ለመግደል የተመደበው ሰው እየተከታተለው ስለነበር አልጋ ሲከራይ ገዳዩም ከሰ ቀጥሎ አንድ ክፍል ይከራያል ከምሽቱ ሰባት ሰዓት አካባቢ በተከራየበት አልጋ ክፍል የመግደል ሙከራው ይደረግና ሌላ ሰው ቆስሎ ሻምበል ሚካኤል ይተርፋል። እሱ ተርፎ ሌላው ግለሰብ የተመታው ክፍሉን በመጀመሪያ የተከራየው ሻምበሉ ሲሆን አልተመቸኝም ብሎ ሌላ እንዲቀየርለት በማድረጉ የቆሰለው ሰው ሻምበሉ በመጀመሪያ ተከራይቶት በነበረው ክፍል ስለገባ በስህተት በጥይት ተመትቶ ይቆሰላል። ሻምበል ሚካኤል በቆሰለው ሰው በመጠርጠሩ ይታሰራል። ተጠርጥሮ ከታሰረ በኋላ ቁስኛው ከሞት በመዳኑ እሱ አይደለም የመታኝ ይለቀቅልኝ

ብሎ ቃሉን በመስጠቱ ከእስር ነፃ ሊሆን ቻለ እንጂ ሞቶ ቢሆን ኖሮበእስርቤትገብቶእየማቀቀእንዲኖርሲያደርጉትምእንደነበርሚካሉ ልበለጠ ይናገራል።ድርጊቱ የተቀነባበረውና እሱን የመግደል መከራ የተደረገበት በመኢአድቁልፍ ሰዎች እንደሆነ በደብዳቤ ለኢንጂነር ኃይሉ ሻውል በማመልከቱ ኢንጂነሩ በዚህ ድርጊቱ ተቆጥተው ከነመጨረሻው ከድርጅቱ እንዲበረር ያደርጉታል።ይህ የተደረገው የምርጫ ዘጠና ሰባት ጉዳይ ኢትዮጵያን እያወዛገቡትና እያተራመሱት በነበረበት ወቅት ስለነበር ኢንጂነሩ ከሻምበሉ ይቀርቡ የነበሩትን አባሎችን ጭምር «የወያኔ ቅጥረኞች ናቸው» የሚልመግለጫበመስጠትሁሉንምከሻምበሉ ጋር ያባርሩዋቸዋል።

ኢንጂነሩ ይቅርታ ጠይቀው ከእስር እስከተፈቱበትና የቅሌት ካፓቸውን እስከ አጠልቁበት 2000 ዓ.ም ድረስ ያሉት ሁሉ ይደመጥላቸው ስለነበር በሰጡት መግለጫ ማንም አስት ነው ብሎ የተከራከረ አልነበረም። የሻምበል ሚካኤል መገድል ለመኢአድ ሰዎች ሁለት ወሳኝ ጥቅም እንደነበረው ሚካኤል በአንደበቱ ይናገራል።ስለሁኔታው ሲያብራራም «የኔ መገደል ለነዚህ ከአፍንጫቸው ባልዘለለ ለሚያስቡ ሰዎች በድርጅቱ ውስጥ ያለ አንድ ጠንካራ ሰው አስወግደው ከነደካማ አስተሳሰባቸው እንደልብ መንፈቀቅ ሲሆነ ሌላው ኢህአዲግ ገደለው ብለው የፖለቲካ ትርፍ ለማግኘት የተወጠነ የተንኮል ተግባር ነበር።

የነሱ ቤተ መንግስት ያች ቸርችል ጎዳና የምትገኘዉ ቢሯቸው በመሆኗ ወደሷ የሚመጣ ማንኛውንም ሰው ጥሩም ሰራአልሰራ ጠላት ነውብለውያስቡታል።ከፍተኛ የገቢ ምንጫቸው ያችቢሮስለሆነች ስለ ሀገርና ወገን የሚቆረቆር ቀንደኛጠላታቸዉ ነዉ ይላል ሻምበል ሚካኤል በለጠ። እነዚህንና ሌሎችንም እያነሳን ከሻምበል ሚካኤል ጋር ሰብዙ ሰዓት በብዙ ጉዳዮች ላይአወርተናል።ዉድ አንባብያን ታሪኩ አላበቃምና በክፍል ሁለት እንገናኝ በአሁንወቅትሻምበልሚካኤል በለጠ በአንድ የውጭ ድርጅት ውስጥ ተቀጥሮ እየሰራ ነው።ሙሉ የምትባል ሚስትም አግብቶም የአንዲት የምታምር ሴት ልጅ አባት ሆኗል . . .

«...በአሁኑ ወቅት ኢትዮጵያ በሁሉም መልክና አቅጣጫ በአደጋ ላይ ትገኛለች። ስለሆነም በዚህ አደጋ ባንጃበበት ወቅት አማራው የቆየ ልምዱንና ትዕግስቱን ተጠቅሞ ለዘለቄታው የኢትዮጵያ ዕድልና ጥቅም በረጅሙ እንዲያስብ ስንጠይቅ ሌሎች ደግሞ በገዛ ዱራችን ዋሻዎችና መሬታችን እንዴት አንደምንሸፍንና እንዴት እንደምንዋጋ ሊያስተምሩንና በአጭሩ እንድናስብ ሊገፋፉን ይፈልጋሉ።

እኛ ግን ሰለጦርነት ለአማራው መናገርና መገፋፋት ልጅ ለእናቷ ምጥ አስተማረቻት እንደማለት ነው እንላቸዋለን። ምክንያቱም አማራ መሣሪያውን ለምንና እንዴት እንደሚጠቀምበት፣ መቼ እንደሚያነሳውና በማን ላይ እንደሚሰነዝር ጠንቅቆ ያውቃልና ነው። ስለዚህ በኢትዮጵያዊነታችን የምንከራ አማሮች ማንኛውንም ነገር በጥሞናና በትክክለኛነት በመገንዘብ በአለ-ባልታና ከዘመኑ የውሸት ፋብሪካ ምንጫ በሚነዛው የወሬ ውኸንብር ሣንታሰልና ሣንፈታ በሁኔታውም ጨርሰን ተስፋ ሳንቆርጥ የአትንኩን ወኔያችንንም ጨርሰን ሳንተው የሌላውንም መብት ሣንነካ አርቀን በመመልከት በመጀመሪያ እንደማንኛውም የኢትዮጵያ ሕዝብ ሕጋዊ መብታችን እንዲከበር በጥሞና እንታገላለን እናሳስባለን።»

«ኢህአዴጎች ጀግኖች ናቸውና በአላማቸው ባልወዳቸውም አክብራቸዋለሁ። የነሱ እናት ቀና ብላና በኩራት ትክሻዋን እየሰበቀችና ሽንባሊን እያውረገረገች ትራመድ። የጀግና እናት መኩራት የጥንት ልማድ ስለሆነ ትኩራ። ሚስትም ለቧ በሐሴት ይሙላና ጉሮዋሽበዬ አንተን አንተን ይልሃል ግዳይ እያለች እሷም እንደ አማቷ ከጀግና ባሏ ጀግና ልጅ ለመውለድ ትማልል። የአንተ አለቃ እናትና ሚስት ግን.....»

ከመጽሐፉ የቀደሰደ